ARCHIWUM PAŃSTWOWE W BIAŁYMSTOKU

Nr zespołu: **47**
Nazwa zespołu: **Urząd Wojewódzki Białostocki 1920-1939**
Sygnatura: **68**

Miesięczne sprawozdania sytuacyjne z zakresu bezpieczeństwa publicznego, ruchu wywrotowego i ruchu zawodowego za 1932 r.

(brak sprawozdania nr 11 za miesiąc październik 1932 r.)

Spis zawartości:

1. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne **nr 2 za miesiąc styczeń 1932 r.**
- I. Sytuacja ogólna
- II. Ruch wywrotowy
- III. Ruch zawodowy
- IV. Strajki
- V. Stan bezpieczeństwa publicznego
- VI. Sprawy graniczne
- VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż
- VIII. Varia

2. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne **nr 3 za miesiąc luty 1932 r.**
- I. Sytuacja ogólna
- II. Ruch wywrotowy
- III. Ruch zawodowy
- IV. Strajki
- V. Stan bezpieczeństwa publicznego
- VI. Sprawy graniczne
- VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż

3. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne **nr 4 za miesiąc marzec 1932 r.**
- I. Sytuacja ogólna
- II. Ruch wywrotowy
- III. Ruch zawodowy
- IV. Strajki
- V. Stan bezpieczeństwa publicznego
- VI. Sprawy graniczne
- VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż
- VIII. Varia

4. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne **nr 5 za miesiąc kwiecień 1932 r.**
- I. Sytuacja ogólna
- II. Ruch zawodowy [!]
- III. Ruch zawodowy
- IV. Strajki
- V. Stan bezpieczeństwa publicznego
- VI. Sprawy graniczne
- VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż

5. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne **nr 6 za miesiąc maj 1932 r.**
- I. Sytuacja ogólna
- II. Ruch wywrotowy
- III. Ruch zawodowy
- IV. Strajki
- V. Stan bezpieczeństwa publicznego
- VI. Sprawy graniczne
- VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż

6. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne **nr 7 za miesiąc czerwiec 1932 r.**
- I. Sytuacja ogólna
- II. Ruch wywrotowy
- III. Ruch zawodowy
- IV. Strajki
- V. Stan bezpieczeństwa publicznego
- VI. Sprawy graniczne
- VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż

7. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne **nr 8 za miesiąc lipiec 1932 r.**
- I. Sytuacja ogólna
- II. Ruch wywrotowy
- III. Ruch zawodowy
- IV. Strajki
- V. Stan bezpieczeństwa publicznego
- VI. Sprawy graniczne
- VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż

8. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne **nr 9 za miesiąc sierpień 1932 r.**
- I. Sytuacja ogólna
- II. Ruch wywrotowy
- III. Ruch zawodowy

IV. Strajki
V. Stan bezpieczeństwa publicznego
VI. Sprawy graniczne
VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż

9. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne **nr 10 za miesiąc wrzesień 1932 r.**

I. Sytuacja ogólna
II. Ruch wywrotowy
III. Ruch zawodowy
IV. Strajki
V. Stan bezpieczeństwa publicznego
VI. Sprawy graniczne
VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż

10. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne **nr 12 za miesiąc listopad 1932 r.**

I. Sytuacja ogólna
II. Ruch wywrotowy
III. Ruch zawodowy
IV. Strajki
V. Stan bezpieczeństwa publicznego
VI. Sprawy graniczne
VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż

11. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne **nr 1 za miesiąc grudzień 1932 r.**

I. Sytuacja ogólna
II. Ruch wywrotowy
III. Ruch zawodowy
IV. Strajki
V. Stan bezpieczeństwa publicznego
VI. Sprawy graniczne
VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż

Urząd Wojewódzki Białostocki
Oddział Społeczno-Polityczny

miesięczne sprawozdania sytuacyjne
z zakresu bezpieczeństwa publicznego, ruchu
wywrotowego i ruchu zawodowego.

1932

68

[illegible] Białystok, dnia [illegible] roku

[illegible] 589/32.P.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.2 za miesiąc styczeń 1932 r.

TAJNE - PILNE! 1

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
Departament Polityczny

w Warszawie.

Urząd wojewódzki przesyła sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.2 za miesiąc styczeń 1932 r. /z zakresu bezpieczeństwa publicznego, ruchu wywrotowego i ruchu zawodowego/,-

Za Wojewodę
/ A.Wysokiński /
w/z.Naczelnika Wydziału Bezp.Publ.

Odpisy otrzymują:

Pan Wojewoda w Wilnie,
" " w Nowogródku,
" " w Brześciu nad Bugiem,
" " w Warszawie,
" " w Stanisławowie,
" " w Tarnopolu,
" " w Lublinie,
" " w Łodzi,
Pan Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie,
" " " " w Wilnie,
" " " Okręgowego w Białymstoku,
" " " " w Grodnie,
" " " " w Suwałkach,
" " " " w Łomży.
Samodzielny Ref.Informac. DOK. III. w Grodnie,
" " " DOK. IX. w Brześciu nad Bugiem,
" " " DOK. I. w Warszawie,
K.O.P. "Brygada Grodno" w Grodnie,
Wszyscy Panowie Starostowie Powiatowi Województwa Białostockiego,
Pan Starosta Grodzki w Białymstoku,
Pan Naczelnik Urzędu Śledczego w Białymstoku.

Dowództwo Okręgu Korpusu № IX
V.M. [illegible] 22/1 32 L. 116
Załączników

WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.539/32 T.
Białystok, dn.10 lutego 1932 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.2.
za miesiąc styczeń 1932 rok.

2

I. Sytuacja ogólna.

W okresie sprawozdawczym bezrobocie na terenie województwa Białostockiego osiągnęło punkt kulminacyjny i poczęło stopniowo zmniejszać się. Ogólne zmniejszenie ilości bezrobotnych w ciągu miesiąca wyraża się cyfrą 1074. Zmniejszenie to nastąpiło wskutek widocznej poprawy konjunktury dla przemysłu włókienniczego, który w drugiej połowie stycznia pracował już 30 zespołami na jedną zmianę, zatrudniając 1432 robotników. Pod koniec miesiąca uchodziło niemal za pewnik, że do połowy lutego stan zatrudnienia robotników w przemyśle włókienniczym wzrośnie o 10%. Rozszerzony został także stan zatrudnienia robotników w przemyśle drzewnym, zwłaszcza w przedsiębiorstwach i lasach państwowych, przedsiębiorstwa bowiem prywatne wykazują daleko posuniętą powściągliwość w obecnej kampanji obróbki drzewa. Dobrą konjunkturę miał przemysł garbarski, który od kilku miesięcy zatrudnia normalnie około 700 robotników. We wszystkich gałęziach przemysłu miały miejsce liczne, niepowodujące jednak strajków zatargi z racji tendencji przemysłowców do obniżki stawek zarobkowych robotników. Obniżka ta wahała się w granicach od 10 do 20%, przyczem w większości wypadków robotnicy zmuszeni byli zgodzić się na zaproponowaną im podwyżkę, ażeby tylko utrzymać się przy pracy. Pod koniec miesiąca zaostrzyła się dość silnie sytuacja w przemyśle drzewnym w okręgu bielskim, gdzie RPS.OKW. częściowo ze względów politycznych, częściowo zaś z racji istnienia w sąsiednich powiatach wyższych stawek zarobkowych w tartakach państwowych, inspirowała oddziały Klasowego Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego do wysunięcia żądania przywrócenia stawek zarobkowych z roku 1930. Żądanie to wysunął pierwszy oddział wspomnianego Związku w Hajnówce dnia 31 stycznia 1932 r. co już w lutym doprowadziło do wybuchu strejku robotników tartaku państwowego także.

2.

W styczniu osłabła znaczniej akcja przeciwstawna czynników politycznych legalnych w odniesieniu do Wojewódzkiego i Powiatowych Komitetów do Spraw Bezrobocia, których sprawozdania wykazują za pierwszą połowę stycznia gwałtowny spadek ofiarności społecznej na cele bezrobocia. Spadek ten w niektórych miejscowościach w porównaniu z grudniem dochodził do 50%. Dotyczy on przedewszystkiem zbiórek publicznych, oraz ofiar ze strony przemysłowców i właścicieli nieruchomości. Na specjalną uwagę zasługuje całkowite niemal absentowanie się właścicieli nieruchomości w Białymstoku, którzy dotychczas wpłacili do Wojewódzkiego Komitetu do Spraw Bezrobocia dosłownie 45 złotych.- Z niesłabnącą energją zwalczali akcję Wojewódzkiego i Powiatowych Komitetów do Spraw Bezrobocia komuniści, szczególnie w okresie trwania kampanji "3L". Kampanja ta w przejawach zewnętrznych była silniejsza, niż w roku ubiegłym.

Pozatem ruch wywrotowy zaznaczył się dość silną akcją antypodatkową na gruncie wiejskim, łączoną ściśle z wzywaniem włościan do niebrania udziału w licytacjach i niekupowania rzeczy i produktów, pochodzących z licytacji, względnie zasekwestratowanych.- W mniejszym stopniu uzewnętrzniała się kampanja antypodatkowa i antyszarwarkowa. Jako specjalny przejaw ruchu wywrotowego dostrzegany był kolportaż legalnych wydawnictw partji komunistycznej w rodzaju czasopism "Głos Chłopski", "Wiadomości" i "Chłopska Przyszłość". Czasopisma te nadsyłane były na teren Województwa Białostockiego bezpłatnie w ilości kilku tysięcy egzemplarzy. Przepracowane informacje i materjały, dotyczące kolportażu tych czasopism, pozwalają wnioskować, że kolportaż ten poprzedza uplanowaną w szczegółach akcję organizacyjną legalnej, posiłkowej organizacji KPP. w rodzaju uniejegalnionych PPS.Lewicy i Zjednoczenia Lewicy Chłopskiej "Samopomoc". Stwierdzono bowiem, że redakcje traktowanych czasopism wysyłają do poszczególnych osób listy, zalecające im organizowanie kółek dla czytania nadsyłanych bezpłatnie pism, a sądzić należy że następnie podejmowane będą wysiłki w kierunku przekształcenia tych kółek na ogniwa wspomnianej organizacji.

Przypadający na dzień 15 stycznia b.r. obchód V-tej rocznicy unielegalnienia BWHromady jedynie w powiatach wołkowyskim i grodzieńskim spowodował nieznaczne zresztą wystąpienia zewnętrzne elementów wywrotowych.- Nadto na odbytym dnia 17 stycznia b.r. w Białymstoku zjeździe okręgowym delegatów Towarzystwa Szkoły Białoruskiej usiłowano wynieść odpowiednią rezolucję z racji nazwanego obchodu, do czego jednakże nie dopuścili przedstawiciele władzy.-

Na odcinku wykorzystywania nastrojów wśród bezrobotnych pewien sukces odnieśli komuniści w Białymstoku, gdzie dnia 6 stycznia b.r. komunistyczny komitet bezrobotnych doprowadził do demonstracji ulicznej bezrobotnych, którą zlikwidowaną przy użyciu siły fizycznej. Komitet ten dnia następnego został zlikwidowany.-

Ruch zawodowy wyczerpywała niemal całkowicie akcja cennikowa.

W stanie bezpieczeństwa publicznego zasadnicze zmiany nie zaszły, jeżeli pominąć wzrost drobnych przestępstw z chęci zysku, wiążących się przyczynowo z bezrobociem i stałą pauperyzacją mas bezrobotnych.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

-:-:-:-:-:-:-:-:-

KOMENDA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.539/32.T.
Dnia 10 lutego 1932 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.2.
za miesiąc styczeń 1932 rok.

II. Ruch wywrotowy.

a/ Przejawy działalności elementów wywrotowych.

1/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Powiat Augustowski. W Augustowie dnia 18 stycznia b.r. rozklejono dwie ulotki, wykonane ręcznie - z napisami " Cześć pamięci Lenina, Libknechta i Luksemburg. Precz z białym terorem, precz z redukcją, żądamy zapomóg dla wszystkich bezrobotnych, niech żyje KPZB."

Białystok-Miasto. Dnia 10 stycznia b.r. przejęto transport aktualnej literatury komunistycznej, wagi około 16 klg.-

Tegoż dnia otrzymano pod zarzutem kolportażu odezwy pt. "Towarzysze żołnierze", wydanej przez Białostocki Komitet organizacyj rewolucyjnych poborowych w styczniu b.r. Łazarza Akranowicza.-

Dnia 11 stycznia b.r. rozrzucono kilkanaście egzemplarzy KM.KPZB.Białystok ze stycznia b.r. pt."Do walki o pracę i chleb".-

Dnia 15 stycznia b.r. został zatrzymany z większym transportem wydawnictw komunistycznych prawdopodobnie kurjer KC. KPZB. Lejb-Abram Kapitańczyk.-

Dnia 16 stycznia b.r. grupa wyrostków komunistycznych w liczbie około 25 usiłowała urządzić demonstrację uliczną, którą w zarodku zlikwidowano.-

Dnia 19 stycznia b.r. rozrzucono kilkadziesiąt egzemplarzy KM.Mopru Białystok ze stycznia b.r. pt."Towarzysze, towarzyszki i chłopi".-

Dnia 19 stycznia b.r. wywieszono cztery plakaty z hasłami kampanji " 3 L." i zawieszono 2 transparenty z hasłami tejże

kampanji, oraz z napisami "Precz z nacisken narodowościowym, niech żyje samookreślenie Białorusi Zachodniej aż do oderwania Białostocki OK.KPZB."-

Dnia 20 stycznia b.r. przejęto paczkę wydawnictw komunistycznych związanych w treści z kampanją "3 L."-

Dnia 21 stycznia b.r. młodzież komunistyczna w liczbie około 100 osób urządziła demonstrację uliczną. Podczas likwidowania tej demonstracji odnieśli obrażenia ciała szeregowi P.P. służby śledczej. Pod zarzutem czynnego wystąpienia przeciwko tym szeregowym zostali zatrzymani Donde Nachman, Gold Frejda, Wajner Lejb i Kapłan Rejzla.-

Szczegóły w tej sprawie zostaną uwzględnione w oddzielnem sprawozdaniu.-

Dnia 2 b.m. na podpunkcie została zatrzymana z bibułą komunistyczną technicznika OK.KPZB.Białystok Roza Milsztejn.

Pozatem w ciągu miesiąca rozrzucono około 1.500 egzemplarzy wydawnictw komunistycznych i wyrzucono 5 plakatów.-

wiat Białostocki.

Dnia 23 stycznia b.r. w Gródku został zatrzymany pod zarzutem działalności antypaństwowej Izaak Frenkel, u którego znaleziono wydawnictwa komunistyczne.-

wiat Bielski.

Dnia 6 stycznia b.r. we wsi Kruzy, gminy Skórzec wywieszono transparent z napisem:"Żądamy chleba i pracy,precz z sądami doraźnymi, ani grosza podatku".-

W nocy z dnia 18 na 19 stycznia b.r. w Bielsku-Podlaskim na kilku domach i parkanach uskuteczniono kredą napisy: "Precz z faszystowskim terorem, precz tyranami faszystowskimi, cześć pamięci Lenina, Luksemburg i Libknechta, precz z rządem faszystowskim".-

We wsi Krzywa, gminy Pasynki stwierdzono fakt wystąpień antyreligijnych ze strony komunistów. Aresztowano w związku z tem 10 osób. Szczegóły podane zostaną Ministerstwu w sprawoz-

[illegible] podana [illegible]-

daniu z dnia 23 stycznia b.r. Nr.BP.257/32.P.-

Dnia 28 stycznia b.r. we wsi Czaje gminy Rudka wywieszono transparent z hasłami:"Precz z Rządem, niech żyje rewolucja".-

Powiat Grodzieński.

Dnia 9 stycznia b.r. został zatrzymany Eljasz Leśko, mieszkaniec wsi Szelepki, gminy Brzostowica-Wielka, który zbiegł przed aresztowaniem w czasie listopadowej r.ub. likwidacji KR. KPZB.Brzostowica-Wielka. W połowie grudnia ub.r. Leśko przekroczył nielegalnie granicę do Rosji Sowieckiej, gdzie był więziony przez G.P.U. i skąd został wydalony przez władze sowieckie.-

Dnia 10 stycznia b.r. w Skidlu został zatrzymany mieszkaniec wsi Gliniany w gminie Skidel Włodzimierz Żobko, b.uczeń z IV-tej klasy gimnazjum białoruskiego w Wilnie pod zarzutem rozpowszechniania pieśni rewolucyjnych. -

Dnia 8 stycznia b.r. w Grodnie wywieszono transparent z napisem w języku polskim:"Do walki z sądami doraźnymi, z budżetem wojny i defenzywy, zapomogi dla wszystkich bezrobotnych. Grodno KZMZB.".-

Dnia 14 stycznia b.r. w majątku Stary-Dworzec, gminy Ejsmonty-Wielkie zostali zatrzymani pod zarzutem należenia do KPZB. robotnicy tegoż majątku Aleksander i Bronisław Obuchowscy.-

W związku z kampanją "3 L" w Grodnie i powiecie grodzieńskim wywieszono 15 transparentów z różnego rodzaju hasłami, z których na podkreślenie zasługują "Smierć temu,kto kupuje licytowane, ani grosza podatków rządowi głodu, nędzy, defenzywy i wojny, precz z katem Piłsudskim" i t.p..-

Dnia 20 stycznia b.r. w Grodnie zostali zatrzymani w lokalu partyjnym sekretarz OK.KPZB.Grodno Szmul Goldfarb, oraz odbywający z nim konferencję Aron i Daniel Grodzieńscy i Nocha Suchowlańska. Przy aresztowanym Goldfarbie znaleziono ważne materjały partyjne.-

Dnia 19 stycznia b.r. został zatrzymany ukrywający się przez czas dłuższy w Bytenin pod Słonimem członek KR.KPZB.Łunna

Mochim Wiśniewski, mieszkaniec gminy

Dnia 26 stycznia b.r. został aresztowany w Brzostowicy Wielkiej pod zarzutem wywieszenia transparentu Aleksander Bondaryk.

Dnia 26 stycznia b.r. w Jeziorach aresztowano Jankla Rebejewa pod zarzutem należenia do KPZB.-

t Wołkowyski. Dnia 14 stycznia b.r. na szosie około Zelwy wywieszono transparent z hasłami:" Żądamy zwolnienia posłów BCHromady Taraszkiewicza i Wołoszyna i Białoruskiego Klubu Zmahanje" towarzyszów Kryńczuka i Dworczanina" Dnia następnego wywieszono transparent z takiemi samemi hasłami we wsi Samarowicze, gminy Krzemienica.-

ysoko-Mazow. W związku z kampanją "3 L" wywieszono w powiecie jeden transparent i rozrzucono kilkadziesiąt egzemplarzy odezw.-

2/ Komunistyczna Partja Polski.

Kolne ski. ywieszono jeden transparent i rozrzucono kilkadziesiąt egzemplarzy odezw.-

Łomży ski. ywieszono dwa transparenty, w ten jeden na boisku szkoły podchorążych w Zambrowie z napisami:" Cały garnizon Zambrów, pułk i szkoła podchorążych uczci w dniu 21 stycznia b.r. pamięć Lenina, Luksemburg i Libknecht. Żołnierze pomni myśli i zasad tych największych bojowników o lepsze jutro proletarjatu - stańcie w szeregach rewolucyjnych, by rozegrać ostateczny i zwycięski bój o Polską Republikę Rad. Garnizonowy Komitet KPP", oraz rozrzucono około 300 egzemplarzy wydawnictw komunistycznych.-

W Zambrowie dnia 26 stycznia b.r. została zatrzymana z transportem wydawnictw komunistycznych Szejna Chanes, technicznika miejscowego KR.KZMP.

-3-

owiat Ostrowski. Wywieszono dwa transparenty i jeden plakat, oraz usku
pion[illegible] w jednym wypadku kredą napis z hasłami kampanji "3

owiat Ostrołęcki. Rozrzucono kilkanaście egzemplarzy wydawnictw.-

owiat Szczuczyński. Wywieszono dwa transparenty.-

b/ Wyroki sądowe.

Sąd Okręgowy w Białymstoku wyrokiem z dnia 8 stycznia
skazał z art.129 cz.I. K.K. Jana Grodzika na 2 lata ciężki
więzienia.-

Sąd Okręgowy w Grodnie wyrokiem z dnia 21 stycznia b.r.
skazał z art.132 K.K. Chila Sztawlera na 2 lata twierdzy.

Sąd Okręgowy w Łomży wyrokiem z dnia 27 stycznia b.r.
skazał z art.102 cz.I. i 129 K.K. Mordchaja Semborskiego na
4 lata więzienia, Teofila Rogalskiego na 3 lata więzienia i
Icka Milberga na 2 lata więzienia,- Uniewinnił zaś Wacława
Brzozowskiego.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIALOSTOCKI
Nr.BP.539/32.T.
Dnia 10 lutego 1932 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.2.
za miesiąc styczeń 1932 rok.

6

III. Ruch zawodowy.

a/ Klasowe Związki Zawodowe.

W Białymstoku dnia 17 stycznia b.r. odbyło się przy udziale posła Szczerkowskiego walne zebranie oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Włókienniczego. Ze złożonego na tem zebraniu sprawozdania wynika, że oddział liczy około 1000 członków, w tem 875 opłacających regularnie składki członkowskie. Po wysłuchaniu tego sprawozdania poseł Szczerkowski wygłosił dłuższe przemówienie w którem poddał ostrej krytyce politykę gospodarczą Rządu i działalność Naczelnego Komitetu do Spraw Bezrobocia, podkreślając, że Rząd w walce z bezrobociem wykazał całkowicie bezplanowość działania. Bezpośrednio po przemówieniu posła Szczerkowskiego wybrano nowy zarząd, do którego nie zostali dopuszczeni komuniści, pomimo usilnych z ich strony zabiegów w tym kierunku. Na zebraniu ponadto uchwalono rezolucję, domagającą się przywrócenia 17-to tygodniowego okresu zasiłkowego i wyrażającą sympatje dla skazanych w procesie brzeskim posłów, "którzy stani na stanowisku praworządności"/500/.-

W Białymstoku dnia 25 stycznia b.r. na walnem zebraniu Związku Garbarzy odrzucono propozycję przemysłowców co do obniżenia zarobków w przemyśle garbarskim o 20%.-

Oddział Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego w Hajnówce, powiatu bielskiego na walnem zebraniu w dniu 31 stycznia b.r. uchwalił rezolucję, w której wysunął żądanie przywrócenia zeszłorocznych stawek zarobkowych dla robotników państwowych zakładów przemysłu drzewnego w Hajnówce i zapowiedział poparcie tego żądania strajkiem, gdyby nie została ono przez władze administracji leśnej uwzględnione. Dosłowna treść rezolucji została podana Mini-

starstwu w sprawozdaniu z dnia 1 b.m. Nr.IP.3b6/32.P.-

Oddział Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Skórzanego w Krynkach, powiatu grodzieńskiego na zebraniu walnem w dniu [illegible] czenia b.r. odrzucił propozycję właścicieli zakładów garbarskich co do obniżenia płac zarobkowych o 20%. O przyjęcia tej propozycji przez robotników przemysłowcy uzależnili uruchomienie garbar[illegible]. Propozycja ta była przedmiotem obrad na dwuch następnych zebraniach przyczem w obu wypadkach wypowiedziano się przeciwko jej przyjęciu.

b/ B e z r o b o c i e .

Według danych z dnia 9 b.m. na terenie Województwa Białostockie go pozostawało w tym dniu bez pracy 13.566 osób, a mianowicie:

P o w i a t :	Bezrobocie dn.9.I.32 r.	dn.9.II.32 r.	Zmniej- szenie.	Wzrost.	Pobiera zapomogi.
Augustowski	665	594	71	-	358
Białystok-Miasto	6394	6095	299	-	1609
Białostocki	1455	1210	245	-	1011
Grodzieński	2298	2454	-	298	549
Łomżyński	1054	854	200	-	68
Bielski	900	600	300	-	168
Ostrowski	284	298	-	14	241
Ostrołęcki	168	167	1	-	103
Suwalski	146	132	14	-	16
Sokólski	166	140	26	-	20
Szczuczyński	626	580	46	-	138
Wołkowyski	480	430	60	-	32
Kolneński	14	12	2	-	-
Wysoko-Mazow.	10	10	-	-	-

Zmniejszenie: - 1074.

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

4

WODA BIAŁOSTOCKI
.BP.539/32.T.
a 10 lutego 1932 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne K.P.P.
za miesiąc styczeń 1932 r.

IV. S t r a j k i .

- N e g a t y w n e . -

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-
-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

V. Stan bezpieczeństwa publicznego.

a/ Ważniejsze przestępstwa i wydarzenia.

Powiat Augustowski.

W majątku Wasilewicze, gminy Płowiczowce został mordowany Herman Kełko, którego trupa dla zamaskowania morderstwa powieszono.-

Białystok-Miasto.

Dnia 13 stycznia b.r. maszynista kolejowy Michał A[illegible] popełnił w mieszkaniu własnem wystrzałem z rewolweru pozbawienie życia przyjaciółkę swą Bronisławę Stankiewiczównę, urzędniczkę telegrafu kolejowego, a następnie popełnił samobójstwo. Przyczyną zabójstwa i samobójstwa nieporozumienia na tle współżycia.-

Powiat Grodzieński.

Dnia 27 stycznia b.r. na drodze około wsi Żubki w gminie Dołynka został napadnięty Andrzej Stolarczyk ze wsi Norobiejce w gminie Jałówka, powiatu wołkowyskiego przez nieznanego osobnika, który pod groźbą rewolweru odebrał mu 5 złotych.-

Powiat Lomżyński.

Dnia 2 b.m. w Śniadowie została rozpruta kasa w lokalu żydowskiego towarzystwa dobroczynnego Gemiłus-Hesed, z której skradziono 1.443 zł. gotówką. Pod zarzutem popełnienia tej kradzieży został aresztowany Jan Kossakowski z Łomży.

Dnia 2 b.m. został aresztowany i przekazany władzom sądowym Marjan Zalewski, b.wójt gminy Szczepankowo pod zarzutem zdefraudowania 458 zł.96 gr. pieniędzy gminnych w czasie swego urzędowania.-

Dnia 18 stycznia b.r. we wsi Olszyny Piotr Gralewski stawił czynny opór sekwestratorowi Wydziału Powiatowego

t Ostrołęka
t Sokólski
t Bielsk
t Suwałki
t Wołkowysk

Bolesławowi Bamarowi, którego w pewnym momencie usiłował uderzyć siekierą. Gralewskiego aresztowano i przekazano władzom sądowym.-

Dnia 19 stycznia b.r. we wsi Olszewo-Borki w gminie Nakły mieszkaniec Nowej-Wsi w gminie Sypniewo, powiatu makowskiego Wacław Małachowski napadł na powracającego z Ostrołęki Stanisława Majkowskiego, któremu zrabował 300 zł. i 1 dolar. Małachowskiego aresztowano i przekazano władzom sądowym.-

Dnia 23 stycznia b.r. we wsi Łaznisk w gminie Szudziałowo Michał Karpowicz, ostatnio zamieszkały w Białymstoku, wystrzałem z karabinu zabił przez okno swego brata stryjecznego Józefa Karpowicza.-

Dnia 8 stycznia b.r. we wsi Stoczek, gminy Masiewo podczas bójki na zabawie został zabity Aleksy Lisowski. Jako podejrzanych o zabójstwo zatrzymano Teodora i Grzegorza Matyszuków ze wsi Minkowo, gminy Masiewo.-

Dnia 24 stycznia b.r. w Czeremsze Michał Szymusiuk zranił ciężko podczas bójki Jana Krota, który zmarł w szpitalu powiatowym w Bielsku-Podlaskim.-

Dnia 22 stycznia b.r. w Sejnach w restauracji sekwestrator Urzędu Skarbowego Józef Dąbkowski w stanie nietrzeźwym wystrzałem z rewolweru pozbawił życia Stanisława Jaroszewicza.-

Dnia 9 stycznia b.r. we wsi Mosuszyn -Wielki w gminie Porozów Józef Suszko wystrzałem z karabinu zabił swego brata Teodora, poczem usiłował zabić swą żonę, która zdołała jednak zbiec, a następnie zamordował dwoje dzieci nieletnich i zbiegł. Tegoż dnia Suszko oddał się dobrowolnie w ręce policji.-

b/ Zestawienie wypadków i innych przestępstw.

W ubiegłym miesiącu zanotowano wypadków:

1/ Uszkodzenia ciała w bójkach - - 6.
2/ Uszkodzenia ciała w innych okolicznościach - - 8.
3/ Samobójstw - - 6.
4/ Usiłowań zabójstwa - - 5.
5/ Różnych nieszczęśliwych wypadków, które zakończyły się śmiercią siedmiu osób - - 7.
6/ Kradzieży zwykłych - - 13.
7/ Kradzieży z włamaniem - - 5.
8/ Drobnych napadów rabunkowych - - 6.
9/ Dzieciobójstw - - 9.
10/ Gwałcenia - - 7.
11/ Oporu policji - - 4.
12/ Oporu komornikom i sekwestratorom - - 4.
13/ Fałszerstwa pieniędzy - - 2.
14/ Potajemnego gorzelnictwa - - 4..

c/ Wypadki samochodowe.

W ciągu miesiąca zanotowano 8 wypadków samochodowych, w których siedem osób odniosło obrażenia ciała.-

d/ P o ż a r y .

Zestawienie danych o pożarach:

W styczniu b.roku na terenie Województwa Białostockiego miały miejsca następujące pożary, powstałe wskutek:

1/ Nieostrożnego obchodzenia się z ogniem - - 11.
2/ Z przyczyn nieustalonych - - - 4.
3/ Wadliwej budowy kominów - - - 18.
4/ Z podpalenia z zemsty - - - 2.
5/ Z podpalenia w celu otrzymania premji - 2

Razem - - - -

9
45

Pożary te wyrządziły straty:

1/ Do 2.000 złotych każdy - - 7.
2/ Od 2.000 do 5.000 zł. - - 8.
3/ Od 5.000 do 10.000 zł. - - 4.
4/ Od 10.000 do 15.000 zł. - - 2.
5/ Od 20.000 do 30.000 zł. - - 2.

Straty wyrządzone przez te pożary wynoszą ~~zkzkk~~ ponad 120.000 złotych.-

e/ Ocena ogólna.

Stan bezpieczeństwa publicznego we wszystkich powiatach Województwa, biorąc ogólnie - nie uległ zmianie pod względem politycznym, pogorszył się zaś nieznacznie pod względem kryminalnym, szczególnie w ośrodkach z większemi skupieniami bezrobotnych.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIALOSTOCKI
Nr.BP.539/32.T.
Dnia 10 lutego 1932 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
za miesiąc styczeń 1932 r.

WODA BIAŁ
BP.539/32
10 lutego

VI. Sprawy graniczne.

Za nielegalne przekroczenie granicy zatrzymano i przekaz
władzom sądowym 10 osób.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

10 17

WODA BIAŁOSTOCKI
EP.539/32.T.
10 lutego 1932 roku.-

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.2.
za miesiąc styczeń 1932 rok.

VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

- N e g a t y w n e . -

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-
-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWÓDA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.539/32.T.
Dnia 10 lutego 1932 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.2
za miesiąc styczeń 1932 rok.

VIII. V A R I A .

W styczniu b.r. zanotowano cztery wypadki wystąpień przeciwko żydom o charakterze bojkotowym.M.in. dnia 20 stycz b.r. w Grodnie na drzwiach domu Nr.21 przy ulicy Piaskowej zawieszono stary granat odmiotacza bomb, oraz dwie kartki z pisami: "Śmierć żydom i bij żydów, bij pasożytów. N.O.A." Granat zdjęto i przekazano władzom wojskowym.-

11

WOJEWÓDA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.1101 /32.T.

Białystok, dnia ... marca 1932 roku

11

717

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.3 za miesiąc luty 1932 r.

T A J N E - P I L N E

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych

Departament Polityczny

w Warszawie.

Urząd Wojewódzki przesyła sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.3 za miesiąc luty 1932 r. /z zakresu bezpieczeństwa publicznego, ruchu wywrotowego i ruchu zawodowego/.-

Za Wojewodę

/A.Wysocki/

w/z.Naczelnika Wydziału Bezp.Publ.

Odpisy otrzymują:

1/ Pan Wojewoda w Wilnie,
2/ " " w Nowogródku,
3/ " " w Brześciu n/Bugiem.
4/ Pan " w Warszawie,
5/ " " w Stanisławowie,
6/ " " w Tarnopolu,
7/ " " w Lublinie,
8/ " " w Łodzi,
9/ Pan Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie,
10/ " " " " w Wilnie,
11/ " " " Okręgowego w Białymstoku,
12/ " " " " w Grodnie,
13/ " " " " w Suwałkach,
14/ " " " " w Łomży,
15/ Samodzielny Ref.Informac. KOK.III. w Grodnie,
16/ " " " " KOK. IX. w Brześciu nad Bugiem,
17/ " " " " KOK. I. w Warszawie,
18/ K.O.P. "Brygada Grodno" w Grodnie,
19/ Pan Komendant Wojewódzki P.P. w miejscu,
20/ Pan Kierownik Placówki Wywiadowczej KOP.Nr.I. w Suwałkach,
21/ Wszyscy Panowie Starostowie Powiatowi Województwa Białostockiego,
22/ Pan Starosta Grodzki w Białymstoku,
23/ Pan Naczelnik Urzędu Śledczego w miejscu.

H.F

Dowództwo Okręgu Korpusu [illegible]

V. wpłynęło dn. 31/III. 1932. L. 717

Załączników

2.

WOJEWODA BIALOSTOCKI

Nr. BP. 1101/32. T.

Białystok, dnia 20 marca 1932r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr. 3
za miesiąc luty 1932 r.

I. Sytuacja ogólna.

Okres sprawozdawczy potwierdził słuszność wyrażonego w poprzednim sprawozdaniu przypuszczenia, że w styczniu bezrobocie na terenie Województwa Białostockiego osiągnęło punkt kulminacyjny. W drugiej połowie stycznia ilość bezrobotnych zmniejszyła się o 1074, w lutym zaś o 1022. Na dzień 10 marca bezrobocie w Województwie Białostockiem wyrażało się cyfrą 13566. Największy spadek bezrobocia przypada na przemysł włókienniczy, dla którego zarysowała się możliwość poprawy konjunktury i na przemysł drzewny, przeważnie na tartaki państwowe, gdyż większość tartaków prywatnych jest jeszcze nieczynna. Jeżeli chodzi o przemysł włókienniczy to uzyskał on zamówienia krajowe i zagraniczne, jednakże na takich warunkach, że zmuszony jest pójść na obniżkę płac. Wyraźnie przemysłowcy proponują robotnikom daleko wyższą obniżkę, niż by tego wymagał istotna potrzeba. Proponowana przez nich obniżka waha się w granicach od 22 do 30%. Okręgowa Komisja Klasowych Związków Zawodowych w Białymstoku wypowiedziała się zdecydowanie przeciwko wszelkiej obniżce płac w przemyśle włókienniczym i rozwała ogół włókniarzy do podtrzymania jej stanowiska. Naskutek tego w lutym trwał zatarg pomiędzy dyrekcją zatrudniającej około 300 robotników fabryki pluszów jedwabnych Beckera w Białymstoku i robotnikami, którzy odnówili przystąpienia do pracy na warunkach o 25% gorszych, niż w roku ubiegłym. Pod koniec miesiąca wszystkie zakłady przemysłu włókienniczego ogłosiły wspólny komunikat, powiadamiający ogół robotników oddziałów tkackich, że oddziały te mogą być uruchomione, jeżeli robotnicy zgodzą się na redukcję zeszłorocznych płac o 25%. Na komunikat ten Okręgowa Komisja Klasowych

12

Związków Zawodowych, posiadająca zdecydowany wpływ na ogół robotników przemysłu włókienniczego dotychczas konkretnej odpowiedzi nie dała. Przypuszczać należy, że w uwagi na kończący się już okres zasiłkowy robotnicy zgodzą się na proponowaną przez przemysłowców obniżkę płac, może tylko w mniejszym rozmiarze. Większe niż w przemyśle włókienniczym zatargi miały miejsce w przemyśle drzewnym. W powiecie bielskim od dnia 8 lutego do dnia 29 lutego trwał strajk robotników tartaków państwowych w Hajnówce, Gródku i Stoczku /ostatnie dwa tartaki koło Białowieży/, oraz kilkanaście dni strajk robotników tartaku państwowego w Nurcu. Zasadniczo strajk miał charakter ekonomiczny, został bowiem spowodowany, jak już Urząd Wojewódzki donosił Ministerstwu w meldunkach dorażnych, znaczną rozpiętością pomiędzy płacami w tartakach państwowych we wspomnianym powiecie należącym do Dyrekcji Lasów Państwowych w Białowieży i w powiecie białostockim, należącym do Dyrekcji Lasów Państwowych w Siedlcach.

Został on jednak wykorzystany przez PPS.CK i osobiście przez posła Stanisława Dubois dla wzmocnienia wpływów w PPS. i Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego. Cel ten wskutek nieracjonalnego do pewnego stopnia ustosunkowania się Dyrekcji Lasów Państwowych w Białowieży do zagadnienia normowania płac robotniczych został przez PPS.osiągnięty, czego dowodem jest fakt, że liczący przed strajkiem Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Drzewnego w powiecie bielskim około 300 członków liczy obecnie ponad 800 członków i,że nadrugo została przekreślona w tym powiecie możliwość podjęcia skutecznej pracy przez prorządowe organizacje robotnicze. Poza omówionemi przemysłami drobne zatargi istniały w przemyśle garbarskim, w którym przemysłowcy dążyli do obniżenia płac robotniczych od 10 do 20%.

We wszystkich wyszczególnionych zatargach usiłowali dojść do głosu komuniści, jednakże bezskutecznie, choćby dlatego, że wysiłki ich były bądź późne, bądź też nieprzemyślane. Tak np.w powiecie

bielskim organizacje komunistyczne zostały nastawione na wykorzystanie strajku robotników tartacznych dopiero pod koniec tego strajku, zaś OK KPZB. Białystok wydał odezwę do strajkujących wtedy, kiedy strajk już się zakończył. Oceniając ogólnie ruch wywrotowy, należy zaznaczyć, że nastawienie jego szło w kierunku zaostrzania nastrojów bezrobotnych i pracujących robotników w ośrodkach miejskich, oraz stwarzania w umysłach ludności białoruskiej przekonania, że w niedługim czasie na ziemiach wschodnich Rzplitej wybuchnie rewolucja, która odda tej ludności ziemie w większej własności i przekreśli wszystkie jej zobowiązania pieniężne wobec Państwa, samorządu i kredytowych instytucyj prywatnych. Sądząc z tego nastawienia, można przypuszczać, że centralnym instancjom partji komunistycznej chodzi o stworzenie na gruncie wiejskim takich warunków, w których byłyby możliwe masowe wystąpienia włościan przeciwko władzom. W wypadku zaistnienia tych wystąpień przygotowywany na to aktyw partyjny starałby się je ująć w formy organizacyjne działań rewolucyjnych, dywersyjnych i sabotażowych. Za słusznością takiego dopatrywania przemawia ta stwierdzona okoliczność, że instancje okręgowe KPZB. pilnie śledzą nastroje na wsi i stosownie do nich instruują aktywny aparat partyjny, przestrzegając go przed działaniami, które nie zostałyby poparte przez masy. Doły partyjne w ciągu miesiąca odczuwały brak literatury partyjnej, nielegalnej, przejmowanej stale w większych ilościach przez organa bezpieczeństwa na trasach transportu, nasycane natomiast były komunizującą literaturą legalną, która na teren Województwa nadsyłana jest bezpłatnie w ilości około 4.000 egzemplarzy. W stanie bezpieczeństwa publicznego za miesiąc luty w porównaniu że stanem w styczniu poważniejsze zmiany nie zaszły. -

:0:0:0 0:0:

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr. BP. /32 T
Dnia 20 marca 1932 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr 3
za miesiąc luty 1932 roku.

II Ruch wywrotowy.

a/ Przejawy działalności elementów wywrotowych.

1/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Białystok-Miasto.

Dnia 20 lutego b.r. zatrzymano i przekazano władzom sądowym Berela Nicberga i Anszela Kapłana pod zarzutem brania udziału w demonstracji bezrobotnych w Białymstoku dnia 6 stycznia b.r.

Dnia 12 lutego b.r. przejęto w Białymstoku archiwum KD.KPZB., zawierające różne wydawnictwa wagi około 10 klg.

Dnia 24 lutego b.r. przejęto około 900 egzemplarzy różnego rodzaju wydawnictw.komunistycznych.-

Powiat Białostocki.

W Komitecie Rejonowym KPZB. Gródek-Michałowo wynikły tarcia w związku z ujawnieniem nadużyć, popełnionych na szkodę partji przez białorusina Włodzimierza Hutnika, działacza TSB. Z inicjatywy członków wspomnianego KR. Jankla Abramickiego i Dawida Kapłana został zwołany sąd partyjny, który zawiesił Hutnika w czynnościach partyjnych. Doprowadziło to do antagonizmu pomiędzy żydami i białorusinami. W obronie Hutnika stanął komunizujący członek Zarządu Okręgowego TSB. w Białymstoku, Włodzimierz Oziabło, za co został upomniany, że gdyby w przyszłości podobnie wystąpił w sprawach partyjnych, to zostanie wykluczony z partji.-

Wspomniany KR.KPZB., na którego terenie istnieją najbardziej liczebne koła TSB. w Gródku i Michałowie, naskutek dyrektyw OK.KPZB. Białystok czyni zabiegi w kierunku przeniesienia siedziby Zarządu Okręgowego TSB. z Białegostoku do Gródka celem wyrwania go z pod wpływów białoruskiej grupy umiar-

wanej.

Powiat Bielski.

Dnia 2 lutego b.r. pomiędzy wsiami Kosiorki i Przybyszy, gminy Okrzeja wywieszono transparent z napisem: "Na alej do czynu, niech żyje rewolucja. Naroczie pracujący obudź się i zrzuć jarzmo burżujów i ich psów policjantów, niech żyje rewolucja".-

Podejrzany o działalność antypaństwową Metodjusz Bochenek we wsi Leduty prowadzi także akcję, zmierzającą do zorganizowania koła bezbożników. W tejże wsi, przez komórkę KPZB. wykorzystywany jest radjoodbiornik, zainstalowany u Tomasza Krupy.

We wsiach Szczyty, Tokarki i Dubicze - Cerkiewne w gminie Orla stwierdzono przejawy agitacji antypaństwowej.

Dnia 24 lutego we wsi Anisin, gminy Wisniatycze rozrzucono kilkadziesiąt egzemplarzy różnego rodzaju wydawnictw komunistycznych.

Brzeskiu dnia 1 marca b.r. wyrzucono owa plakaty z napisami "Odezwa.Ludu polski krew twoją leją dziś dyktator Marszałek Piłsudski. Nie słyszycie jęku ranmych Zagłębia- ąbrowskiego, oraz Hajnówki i Białowieży. Zbierajcie się i masowo krzyczcie - precz z rządem zdrajcy Marszałka Piłsuoskiego, który pije krew twoją i nakłada ci kajdany. Przychodzi kres na te rządy i kończy się twoja niewola.Ludu polski chwyć za broń, zbódź się ze snu swego i zrzuć ze swych rąk kajdany. Walcz o swe prawa.Niech żyje rewolucja".- Istnieje przypuszczenie, że plakaty te sporządzili komunizujące działacze PPS. i K.-

Powiat Grodzieński.

W dniach 4 i 5 lutego b.r. w Krynkach zostali aresztowani wybitniejsi działacze KPZB. Teodor Zawrentjew, Hirsz Rodbart, Mikołaj Kurczuk, Aleksander Anisimowicz, Stefan Czarnecki i Sonia Kruczewska, których władze sądowe osadziły w wię-

W dniach 8 i 9 lutego b.r. został zlikwidowany KR.KPZB.Łunna. Aresztowano i przekazano z materjałami oskarżenia Michała Binicę ze wsi Książewodce, gminy Lubno, Sergjusza Karpowicza ze wsi Szczeczyce gminy Łunna, Jana Mankiewicza i Antoniego Kozioła ze wsi Charczyca w gminie Pkidel, oraz Jana Kiwejszę, Sergjusza Woropaja i Jana Piemieńczuka z Łunny.

W dniach następnych w związku z tą likwidacją zostali aresztowani Juljan Krzywiec, Leon Kosteczko, Wincenty Karpowicz, Sergjusz Goraczko, Aleksy Pikałowicz, Szymon Krzywiec i Jan Cichy ze wsi Ostrowo, Antoni Czelejewski z tejże wsi, Włodzimierz Kosiło ze wsi Kosiły, Szymon Chomko, Aleksander Rudnik ze wsi Lublany, Józef Łapa i Eljasz Szuryn ze wsi Suwaki i Eugenjusz Bobryk ze wsi Poczujki gminy Gudziewicze.-

Dnia 16 lutego b.r. w Grodnie zostali zatrzymani Leja Pomerańc członkini OK.KPZB.Grodno i Abram Nussbaum, pochodzący z Hańska w powiecie mławskim, funkcjonarjusz KO.KPZB., wyznaczony na stanowisko OK.KPZB.Grodno.

Dnia 9 lutego b.r. aresztowano Michała Brakało, mieszkańca wsi Baranowo gminy Łasza pod zarzutem wywieszenia transparentu na drodze Baranowo-Pohorany-Dolne dnia 17 stycznia b.r.

W związku z aresztowaniem wspomnianego wyżej Abrama Hussbauma aresztowano Esterę Halpern, technika OK.KPZB.Grodno oraz członków techniki OK.KPZB.Grodno Michela Kuzewskiego i Arona Plepaka, u którego w mieszkaniu znaleziono skład literatury. -

Dnia 20 lutego b.r. zostało doprowadzeni do Wydziału Śledczego w Grodnie Mikołaj Zawadzki i Poliwko Aleksander, mieszkańcy wsi Leśniewicze w gminie Brzostowica-Wielka i Jan Kirej ze wsi Łokno w gminie Jeziory, którzy w dniu 20 listopada ub.r usiłowali zbiec do Rosji przed aresztowaniem, zostali jednakże zatrzymani na granicy i skazani przez Sąd Grodzki w Stołpcach na 3 miesiące więzienia każdy.- Z pośród wymienionych Zawadzkiego przekazano władzom sądowym za należenie do KPZB.

Dnia 24 lute o b.r. w Grodnie zostały aresztowane Sora Matłowska, sekretarka i Genia Zdanowicz, członkini OK.Mopru Grodno. U Sory Matłowskiej znaleziono bogaty materjał oskarżający i 100 złotych funduszu moprowskiego.-

Powiat Sokólski.

We wsiach Stara-Dębowa, Harkowicze i Jurowlany w gminie Odelsk dostrzeżono przejawy komunistycznej akcji antypodatkowej. Wsie te zamieszkane są przez ludność białoruską. Mieszkańcy wspomnianych wsi naskutek agitacji, że na wiosnę wybuchnie rewolucja, która przekreśli wszystkie zobowiązania pieniężne robotników i chłopów, masowo zabiegali o uzyskanie pożyczek w Powiatowej Kasie Komunalnej i w Kasach Stefczyka.

Powiat Wołkowyski.

W gminie Swisłocz zanotowano trzy wypadki czynnego oporu sekwestratorom naskutek agitacji czynników wywrotowych.-

We wsi Hrynki, gminy Swisłocz został utworzony Komitet Rejonowy KPZB., którego sekretarzem jest Andrzej Trochimik, b.kierownik Sekretarjatu Powiatowego BBRKP.w Swisłoczy.-

We wsi Kolaćycze, gminy Piaski zainstalowany został radjoodbiornik w mieszkaniu Nowika Michała, dokąd schodzą się działacze komunistyczni w celu słuchania audycyj sowieckich stacyj nadawczych.-

2/ Komunistyczna Partja Polski.

Powiat Szczuczyński.

W Grajewie dnia 20 lutego b.r. rozklejono 6 plakatów z napisami:" Wojna-wojnie, precz z wojną przeciw ZSSR., ręce precz od czerwonych Chin, precz z wojną imperjalistyczną, precz z krwawą dyktaturą faszystowską, precz z sądami doraźnym i nowym regulaminem więziennym, niech żyje zbrojne powstanie robotników, chłopów i żołnierzy, niech żyje Polska Republika Rad, niech żyje KPP.". Ustalono, że plakaty te pisał instruktor OK.KPP.Łomża, Lejbko Grappa.-

15 stycznia 4

Powiat Łomżyński.

Zwolniony z więzienia w Łomży dnia 25 lutego b.r. działacz komunistyczny Falkowski Bolesław z Rutek w powiecie łomżyńskim, dnia 17 lutego został zatrzymany pod zarzutem spiewania publicznie w autobusie pieśni rewolucyjnej p.t."Burzyć kościoły już nadszedł czas". Decyzją władz sądowych Falkowski został osadzony w więzieniu.

Dnia 28 lutego b.r. w Łomży rozrzucono kilkanaście egzemplarzy odezw komunistycznych.-

Powiat Ostrowski.

Dnia 8 lutego b.r. we wsi Tymianki-Moderki w gminie Bóguty wywieszono transparent z hasłami kampanji "3 L".-

Dnia 13 lutego b.r. gajowy lasów państwowych Stanisław Malinowski przytrzymał na gorącym uczynku rozklejania odezw komunistycznych w lesie koło Długosiodła Fejgę Szrenchrer, Chornę Libę i Moszka-Abrama Niedzwieckiego, których przekazano z materjałami oskarżenia władzom sądowym.-

Dnia 12 lutego b.r. został zatrzymany pod zarzutem działalności antypaństwowej nauczyciel szkoły powszechnej w Długosiodle, Stanisław Groszyk, którego Sędzia śledczy zwolnił pod dozór policji do czasu rozprawy sądowej.-

Dnia 17 lutego b.r. w Długosiodle wywieszono transparen z hasłami:"Precz z wydaniem trzech osób komunistycznych,rządem faszystowskim,precz z katowskim regulaminem więziennym, precz z sądami doraźnymi,precz z faszystowską dyktaturą Piłsudskiego,niech żyje kampanja Lewicy Związkowej,niech żyje międzynarodowa organizacja pomocy rewolucpnistom Mopr."

Dnia 18 lutego b.r. w Ostrowi-Mazowieckiej naklejono plakat z hasłami:antywojennemi.-

Taki sam plakat wywieszono dnia 18 lutego b.r. w Komorowie.-

OK.KPP.Ostrów wydał szapirograficzną odezwę p.t."Do walki o pracę i chleb, do masowych demonstracyj robotnicy i chłopi", której kilkanaście egzemplarzy rozkolportowano.-

Dnia 26 lutego b.r. w Długosiodle rozplakatowano pięć ulotek z napisami:"Żądamy zapomogi doraźnej dla wszystkich bezrobotnych w wysokości 50 zł., żądamy chleba i pracy,precz z rękami od Chin, precz z najazdem imperjalistycznym na ZSSR., wojnę imperjalistyczną przekształcimy w wojnę domową,żądamy bezpłatnej ciepłej odzieży, kajetów i książek dla dzieci szkolnych,żądamy odżywiania dzieci".-

Naskutek agitacji instruktora OK.KPP.Łomża, Lejbko Grappa dnia 29 lutego b.r. w Zarębach-Kościelnych bezrobotni zgłosili się do wójta z żądaniem dania im pracy lub zapomogi. Na odpowiedź wójta, że zasiłki otrzymają ci bezrobotni, którym one przysługują, przewodzący zgromadzonym komunista Kopczewski oświadczył, że użyje innego sposobu do wydostania tego, co się bezrobotnym należy.-

Powiat Ostrołęcki.

Dnia 2 lutego b.r. w czasie posiedzenia budżetowego rady gminnej w Troszynie byli działacze Zjednoczenia Lewicy Chłopskiej "Samopomoc" występowali przeciwko pozycjom na policję, proponując uchwalenia pewnych sum "na remont aresztu gminnego gdyż w obecnym czasie każdy może się tam dostać, a gdy się dostanie, to niech ma wygodę".-

b/ Wyroki sądowe.

Sąd Okręgowy w Grodnie wyrokiem z dnia 10 lutego b.r. skazał z artykułu 102 i 129 K.K. b.działaczy PPS.Lewicy Aleksandra Modzelewskiego na 4 lata c.w. oraz Jana Dzubę,Józefa Janczewskiego i Frajnę Zyskównę na 3 lata więzienia, z.d.p. , uniewinnił zaś współoskarżonych Kazimierza Ferca i Lucjana Bastka.

Tenże Sąd wyrokiem z dnia 11 lutego b.r. skazał z art.10 K.K. Grünberg Esterę-Gitlę na 5 lat c.w., Chaima Garnka na 4 lata c.w., Gitlę Szpakier na 3 lata więzienia i Lucjana Kozerę 6 miesięcy więzienia z zawieszeniem wykonania kary na 5 lat.

ARCHIWUM PAŃSTWOWE W BIAŁYMSTOKU * 4 *

16

11

Tenże Sąd wyrokiem z dnia 25 lutego b.r. skazał z art.102 K.K. Jankla Majtera na 3 lata więzienia, Mordka Bursztyna na 2 lata więzienia i Aleksandra Moszkowskiego na 6 miesięcy więzienia.-

Sąd Okręgowy w Białymstoku wyrokiem z dnia 12 lutego b.r. skazał z art.102 K.K. Paję Lifszyc na 2 lata więzienia z.d.p.

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.1101 /32.T.
Dnia 20 marca 1932 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.3.
za miesiąc luty 1932 r.

III. Ruch zawodowy.

a/ Klasowe Związki Zawodowe.

W Białymstoku dnia 13 lutego b.r. na zebraniu Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Garbarskiego postanowiono przeciwstawić się zamierzeniom obniżki płac o 40% robotnikom garbarni Bekera /150/.-

Okręgowa Komisja Klasowych Związków Zawodowych w Białymstoku zwołała dnia 24 lutego b.r. wiec publiczny w sprawie przedłużenia okresu zasiłkowego dla bezrobotnych z 13 do 17 tygodni. Na wiecu tym uchwalono rezolucję, domagającą się przedłużenia wspomnianego okresu i wybrano delegację, która w tej sprawie interwenjowała u wojewody /400/.-

W Czarnej-Wsi, powiatu białostockiego dnia 7 lutego b.r. odbyło się zebranie oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego, na którem sekretarz OKR.PPS.OKR.Białystok omówił w oświetleniu PPS. sytuację gospodarczą i polityczną w kraju. Na zebraniu tem uchwalono rezolucję solidarności ze strajkującymi robotnikami państwowych tartaków w Czarnej-Wsi , protestującą przeciwko rozbijaniu klasowego ruchu zawodowego i domagającą się przyjęcia do pracy w Czarnej-Wsi tych wszystkich robotników, którzy zwolnieni zostali przez zarząd tartaku za należenie do Klasowego Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego./150/.-

Za rezolucją wypowiedziało się 20 osób.-

W Gródku dnia 28 lutego b.r. odbyło się zebranie organizacyjne lokalnego oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Włókienniczego z udziałem Tomasza Kapitułki. Po przemówieniu tegoż Kapitułki wybrano zarząd, do którego w charakterze prezesa i sekretarza weszli Aleksander Januszkiewicz i Jan Sawicki,silnie poszlakowani o

należenie do KPZB.

W Krynkach dnia 3 lutego b.r. na zebraniu członków oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Skórzanego wypowiedziano się przeciwko zaproponowanym przez właścicieli garbarni obniżce płacy robotniczych o 5%.-

W Grodnie dnia 27 lutego b.r. odbyło się zebranie przedstawicieli poszczególnych Klasowych Związków Zawodowych w sprawie wyboru nowej rady klasowych związków zawodowych. Na zebranie to przybyli poseł Stanisław Dubois i sekretarz Okręgowej Komisji Klasowych Związków Zawodowych w Białymstoku, Tomasz Kapitułko. Po ich przemówieniach uchwalono rezolucję, domagającą się zniesienia regulaminu więziennego, znowelizowania uchwalonej przez Sejm uchwały o ustroju szkolnictwa, przeciwdziałania bojkotowi żydów, przyjmowania żydów na służbę państwową i ustanowienia rządu robotniczo-włościańskiego, oraz wybrano nową radę, do której weszło 5 przedstawicieli związków, pozostających pod wpływami PPS 5 przedstawicieli związków bundowskich i 3 przedstawicieli Lewicy Związkowej. Przedstawiciele Lewicy Związkowej zażądali dla siebie 5 miejsc w radzie, ponieważ zaś otrzymali tylko 2, przeto mają przeprowadzić akcję za unieważnienie dokonanych wyborów.- Do nowej rady nie weszli wybitni działacze PPS., dotychczasowy prezes tejże rady, i ławnik Magistratu, Mazurkiewicz Leonard i sekretarz Związku Spożywców Jan Ezekiel.

Dnia 27 lutego b.r. w Grodnie w fabryce tytoniowej odbyły się wybory wydziału robotniczego, do którego zostali wybrani Jan Kędzierski i Antoni Krupienko z listy prorządowej, oraz 7-miu kandydatów z listy PPS. i Bundu.-

Dnia 28 lutego b.r. w Porzeczu odbyło się przy udziale posła Stanisława Dubois zebranie członków miejscowego oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego.w sprawach bieżących.-

W Grajewie dnia 7-lutego-b.r. odbył się powiatowy zjazd członków i delegatów Związku Zawodowego Robotników Rolnych.w sprawach zawierania umów służby folwarcznej i robotników rolnych z większą własnością ziemską. Przewodniczący zjazdu, Bronisław Załęski, sekretarz oddziału Związ-

zku w Łomży stwierdzał m.in., że "rząd celowo zwleka ze zwołaniem nadzwyczajnej komisji rozjemczej dla ustalenia norm przy umowach zbiorowych w rolnictwie, wobec czego prawdopodobnie robotnicy rolni i służba folwarczna będą musieli w obronie własnych interesów uciec się do strajku /34/.-

W Wołkowysku dnia 7 lutego b.r. odbyło się zebranie oddziału ZZK. w sprawie wyboru nowego zarządu.przy udziale Franciszka Ostążewskiego, prezesa zarządu okręgowego ZZK. w Wilnie.-

W Łapach,powiatu wysoko-mazowieckiego odbyło się ogólne zebranie członków oddziału Z.Z.K. przy udziale przedstawicieli Zarządu Głównego w Warszawie i Okręgowego w Wilnie - Stanisława Grylowskiego i Franciszka Ostążewskiego, którzy oświadczali, że Rząd zamierza przeprowadzić nową redukcję pracowników kolejowych,-po jej przemówieniach wybrano nowy zarząd.-

b/ Chrześcijańskie Zjednoczenie Zawodowe.

W Białymstoku dnia 13 lutego b.r. odbyło się walne zebranie członków Chrześcijańskich Związków Zawodowych, na którem poseł Wacław Bitner wygłosił przemówienie o sytuacji politycznej i gospodarczej w kraju. W przemówieniu tem poseł Bitner oskarżał Rząd o niezdolność do walki z kryzysem gospodarczym z powodu niefachowości /100/

W Białymstoku dnia 23 lutego b.r. odbyło się zebranie organizacyjne Chrześcijańskiego Związku Zawodowego Robotników Budowlanych, do którego przeszło-około 80 członków Klasowego Związku Budowlanego.

- - - 0 0 0 - - -

Na wniosek Urzędu Wojewódzkiego Sąd Okręgowy w Białymstoku decyzją z dnia 27 lutego b.r. rozwiązał oddziały scentralizowanych Związków Zawodowych Robotników Przemysłu Budowalengo i Spożywczego, których działalność zagrażała bezpieczeństwu publicznemu.-

1945

c/ Akcja cennikowa.

W dniu 3 lutego b.r. Dyrekcja fabryki pluszów jedwabnych w Białymstoku, zatrudniająca około 300 robotników zwróciła się do Państwowego Urzędu Pośrednictwa Pracy o wyznaczenie robotników do poszczególnych działów tej fabryki, które dyrekcja zamierzała uruchomić. Zarazem Dyrekcja powiadomiła P.U.P.P., że przyjmie robotników na nowych warunkach, przystosowanych do norm zarobkowych, przyjętych w przemyśle łódzkim. Naskutek tego Okręgowa Komisja Klasowych Związków Zawodowych wezwała robotników fabryki Beckera i ogół włókniarzy do niezgłaszania się do pracy we wspomnianej fabryce do tego czasu, aż zarząd fabryki zgodzi się na warunki płacy z roku ubiegłego. W związku z tem w ciągu miesiąca trwał zatarg pomiędzy robotnikami i Dyrekcją omawianej fabryki, który w kilku wypadkach przybierał nawet ostrzejsze formy, wobec czego musiały interwenjować policja. Zatarg ten w lutym b.r. nie został zlikwidowany, Dyrekcja bowiem ustosunkowała się negatywnie do interwencji Inspektora Pracy, wychodząc z założenia, że nie chodzi tutaj o zatarg zwykły, wynikły z racji obniżenia zerobków, a tylko o przyjęcie nowych robotników na nowych warunkach , względnie starych robotników pod warunkiem zawarcia z nimi nowej umowy. Pod koniec miesiąca Dyrekcja przyjęła do pracy kilku absolwentów państwowej szkoły rzemieślniczej w Białymstoku, oraz kilkudziesięciu robotników, którzy niezastosowali się do nakazu Okręgowej Komisji Klasowych Związków Zawodowych, ogłoszonego nawet w "Robotniku".-

OJEWODA BIAŁ
Nr.BF.110[1]/
La 20 marca

d/ B e z r o b o c i e.

Według danych z dnia 10 b.m. na terenie Województwa Białosto pozostawało w tym dniu bez pracy 12364 osób, a mianowicie: -

P o w i a t:	Bezrobocie dn.9.II.1932 r.	dn.10.III.32r.	Zmniejszenie	Wzrost	Pob zap
Augustowski	594	544	50	-	2
Białystok-Miasto	6095	5050	1045	-	142
Białostocki	1210	1208	2	-	102
Grodzieński	2484	2104	350	-	53
Łomżyński	854	900	---	46	6
Bielski	600	580	20	-	15
Ostrowski	298	255	43	-	21
Ostrołęcki	167	165	2	-	7
Suwalski	132	120	12	-	1
Sokólski	140	135	5	-	1
Szczuczyński	580	886	-	306	156
Wołkowyski	420	385	35	-	3
Kolneński	12	14	-	2	-
Wysoko-Mazowiecki	10	18	-	8	1
Razem:	13566	12364			

Zmniejszenie 1202.

-0-0-0-0-0

OJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.110[1]/32.T.
ia 20 marca 1932 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.3.
za miesiąc luty 1932 r. 19

IV. S t r a j k i .

Proklamowany na dzień 1 b.m. strajk protestacyjny pracowników samorządowych przeciwko nowej ustawie samorządowej objął tylko Białystok, gdzie naskutek uchwały strajkowali wyłącznie urzędnicy Magistratu, za wyjątkiem czterech urzędników dyżurnych dla spraw funduszu bezrobocia i bezrobotnych, oraz prezydjum Magistratu, które załatwiało interesantów.

W Białymstoku w związku z uchwałą CKW.PPS. co do strajku solidarności i trwającym zatargiem w fabryce pluszu Beckera na tle proponowanej obniżki płac o 25% dnia 2 b.m. trwał strajk robotnik-w 7-miu fabryk włókienniczych i 3-ch garbarń, w liczbie około 450. Ze strony strajkujących podejmowane były próby zmuszenia do strajku pracujących robotników w fabrykach, zakładach fryzjerskich, przedsiębiorstwach handlowych itp., które likwidowała policja.

W Nurcu, powiatu bielskiego dnia 3 lutego zastrajkowało 120 robotników tartaku państwowego i prywatnego, wysuwając żądanie podwyżki płac.

Dnia 4 lutego strajk objął 476 robotników tartaku państwowego w Hajnówce, zaś dnia 10 lutego 300 robotników tartaków państwowych w Stoczku i Gródku koło Białowieży. Strajk w wymienionych tartakach zakończył się dnia 29 lutego. Szczegóły strajku oświetlane były w sprawozdaniach pisemnych i telefonicznych do Ministerstwa.

Od dnia 15 lutego do końca miesiąca w Czarnej-Wsi powiatu białostockiego strajkowało 26 robotników, zatrudnionych u przedsiębiorcy drzewnego Isaja Strzelca przy okorywaniu drzewa. Strajkujący wysunęli żądanie podwyżki płac z 70 groszy do 1 zł.

od metra okorowanego drzewa.-

W Grodnie dnia 25 lutego trwał strajk 150 robotników t
ki dykty B-ci Braun. Przystąpili oni do pracy dnia następne
po zapewnieniu ich przez dyrekcję fabryki, że zostaną im wy
cone zaległe zarobki.

Dnia , marca zakończył się strajk robotników w fabryce
mowo-taśmowej Hepnera w Grajewie. Robotnicy przystąpili do
na poprzednich warunkach, z tem, że po 6-iu tygodniach płac
robkowe w fabryce zostaną dostosowane do norm przyjętych w
Strajkowało 130 robotników. Strajk trwał blisko 2 miesiące.-

:-:-:-:-:-:

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr. BP. 1101/32. T.

Dnia 20 marca 1932 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr. 3.
za miesiąc luty 1932 r. 20

V. Stan bezpieczeństwa publicznego.

a/ Ważniejsze przestępstwa i wydarzenia.

Powiat Augustowski. Dnia 16 lutego w majątku Grabowo w gminie Dowspuda została zamordowana przez uduszenie Aleksandra Wojtkiewicz. Jako podejrzany o zamordowanie jej zostali zatrzymani i przekazani władzom sądowym Jan Boziewicz, Stanisława Boziewiczowa i Józef Jurowicz z majątku Grabowo.-

Białystok-Miasto Dnia 9 lutego pod zarzutem dokonania kradzieży w Banku Żydowskim w Śniadowie, powiatu łomżyńskiego aresztowano kasjerzy Henryka Gebauowa, pochodzącego z Warszawy i Chaima Garbera z Białegostoku.-

Powiat Bielski Dnia 4 lutego w czasie pościgu za niebezpiecznym przestępcą, cyganem Józefem Czubrewiczem, ukrywającym się w zabudowaniach Wiktora Kasperowicza we wsi Proniewicze, gminy Wyszki ścigający go szeregowi P.P. oddali do niego dwa strzały rewolwerowe i jeden strzał karabinowy, naskutek których Czubrewicz został ujęty, nie doznając obrażeń ciała.-

We wsi Wierzchnica-Nagórna, w gminie Narojki Władysław Zagubień na tle zawodu miłosnego zastrzelił z rewolweru Bolesławę Sadowską, poczem zbiegł w niewiadomym kierunku.-

Dnia 28 lutego robotnicy tartaku w Nurcu - Sergjusz Doroszkiewicz Michał Tur i Piotr Bogaczyn usiłowali dokonać najścia na mieszkania robotników Wacława Ługowskiego i Maciejuka, zatrudnionych w tartaku państwowym, grożąc im pobiciem za wyłamanie się z pod strajku. Tur i Bogaczyn zostali zatrzymani, Doroszkiewicz zaś ukrył się. Zatrzymanych usiłowali odbić strajkujący robotnicy w liczbie około 100

osób podburzeni przez prezesa miejscowego oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego, Stefana Hübnera. Tłum, zajmujący początkowo groźną podstawę wobec policji na wezwanie jej rozproszył się. Hübner został zatrzymany i wraz z Turem i Bogaczynem przekazany Sędziemu Śledczemu.-

Powiat Grodzieński — Na powracających dnia 15 lutego z targu w Wołpie Mikołaja Bydko i sześciu innych gospodarzy ze wsi Bondary, Leszczyce i Roszki, którzy wieźli niesprzedane naczynia bednarskie około majątku Czerlona napadli mieszkańcy wsi Suchennicze w gminie Dubno Tymofiej Bilida, Denis Worobiej, Andrzej Miśko i Piotr Roszko, którzy pod groźbą rewolweru zrabowali napadniętym 17 wspomnianych naczyń, wartości 45 złotych, a następnie pobili ich. Winnych dokonania napadu aresztowano.-

Dnia 1 b.m. w Łunnie został zabity nożem Aleksander Jakobczyk ze wsi Podworzany przez mieszkańca wsi Łylicze, Wasilewicza Włodzimierza, którego aresztowano. -

Powiat Kolneński — We wsi Serwatki, gminy Rogienice Stefan Zysk zamordował swą żonę Stefanję, a następnie powiesił jej trupa dla upozorowania samobójstwa. Zyska aresztowano i przekazano władzom sądowym.-

Powiat Ostrowski — We wsi Pecyna-Nowa Michalak Aleksander przy użyciu bagnetu zabił Jana Marjuka. Michałaka aresztowano.-

Powiat Ostrołęcki — We wsi Grabowo podczas zabawy weselnej został śmiertelnie pobity Józef Gałązka ze wsi Białobrzegi, który zmarł. Sprawcę zabójstwa Franciszka Parzycha ze wsi Grabowo aresztowano.-

Powiat Sokólski — We wsi Podromówka w gminie Janów podczas zabawy został zabity nożem Wacław Kamiński.

We wsi Jałówka, gminy Dąbrowa bracia Edward i Władysław Marcinkiewicze w czasie sprzeczki zabili swego przyrodniego brata Aleksandra. Obu ich aresztowano.-

21

b/ Zestawienie wypadków i innych przestępstw.

W ubiegłym miesiącu zanotowano wypadków:

1/ Uszkodzenia ciała w bójkach - 5,
2/ " " w innych okolicznościach - 6,
3/ samobójstw 5,
4/ usiłowań zabójstwa 7,
5/ różnych nieszczęśliwych wypadków ..... 6, /6 osób poniosło śmierć
6/ kradzieży zwykłych 9,
7/ " z włamaniem 7,
8/ drobnych napadów rabunkowych 4,
9/ dzieciobójstw 7,
10/ zgwałcenia 6,
11/ oporu policji 8,
12/ oporu komornikom i sekwestratorom 5,
13/ fałszerstwa pieniędzy 3,
14/ potajemnego gorzelnictwa 5,
15/ nielegalnego posiadania broni 8,
16/ świętojradztwa ..... 1.

c/ Wypadki samochodowe.

W ciągu miesiąca zanotowano 6 wypadków samochodowych, w których jedna osoba poniosła śmierć, a 4 doznały lekkich obrażeń ciała.-

d/ P o ż a r y.

Zestawienie danych o pożarach:

W lutym b.r. na terenie Województwa Białostockiego miały miejsce następujące pożary, powstałe wskutek:

1/ niecstrożnego obchodzenia się z ogniem 8,
2/ z przyczyn nieustalonych 3,
3/ wadliwej budowy kominów 6,
4/ podpalenia z zemsty 1,

5/ z podpalenia w celu otrzymania premji ..... 2.

Razem: 20.

Pożary te wyrządziły straty:

1/ do 2.000 zł. każdy - 4,

2/ od 2.000 do 5.000 zł. - 6,

3/ od 5.000 do 10.000 zł. - 6,

4/ 20.000 zł. - - 2,

5/ 25.000 zł. - - 1,

6/ 33.000 zł. - - 1.

Straty wyrządzone przez te pożary wynoszą: 148.000 zło

We wsi Klepacze, gminy Białystoczek dnia 17 lutego wsk podpalenia spłonęło 15 stodół ze zbiorami, 18 chlewów i czę wentarza martwego. Straty wynoszą 33.000 zł.-

e/ Ocena ogólna.

Stan bezpieczeństwa publicznego we wszystkich powiatac jewódzwa biorąc ogólnie - zarówno pod względem politycznym kotej ogólnym w porównaniu ze stanem w styczniu b.r. zn nie uległ. Jeżeli chodzi o przestępstwa natury kryminalnej, większość ich miała miejsce na terenie wiejskim, co może św czyć, że bezrobocie przynajmniej w Województwie Białostock nie wpłynęło wydatniej na zwiększenie się przestępczości kr nalnej.-

:-:-:-:-:-:-:

92 23

OJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.1101/32.T

nia 10 marca 1932 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.3.

za miesiąc luty 1932 r.

VI. Sprawy graniczne.

t Ostrołęcki

Za nielegalne przekroczenie granicy zostali zatrzymani i przekazani władzom sądowym Piotr Dziamałka ze wsi Myszyniec Stary i Anna Dzieżyk ze wsi Michałowo, w gminie Czarnia.-

21

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr. BP.1101/32.T.

Dnia 20 marca 1932 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.1616/32

za miesiąc luty 1932 r.

VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

N e g a t y w n e.-

:-:-:-:-:-:-:

ODA BIAŁOSTOCKI

Białystok, dnia 1. maja 1932 roku

P.1616/32.T.

TAJNE - PILNE!

cyjne sprawozdanie miesię-
Nr.4 za miesiąc marzec
r.

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
Departament Polityczny

w Warszawie.

Urząd Wojewódzki przesyła sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.4 za miesiąc marzec 1932 r./ z zakresu bezpieczeństwa publicznego, ruchu wywrotowego i ruchu zawodowego/.-

Za Wojewodę
/St.Modliński/
Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

zymują do wiadomości:

Pan Wojewoda w Wilnie,
" " w Nowogródku,
" " w Brześciu n/Bugiem,
" " w Warszawie,
" " w Stanisławowie,
" " w Tarnopolu,
" " w Lublinie,
" " w Łodzi.
Pan Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie,
" " " " w Wilnie,
" " " Okręgowego w Białymstoku,
" " " " w Łomży,
" " " " w Suwałkach,
" " " " w Grodnie,
Samodzielny Ref.Informac.DOK.III. w Grodnie,
" " " DOK. IX. w Brześciu n/Bugiem,
" " " DOK. I. w Warszawie.
K.O.P. "Brygada Grodno" w Grodnie,
Pan Kierownik Placówki Wywiadowczej KOP.I. w Suwałkach,
Pan Komendant Wojewódzki P.P. w Białymstoku,
Wszyscy Panowie Starostowie Powiatowi
Województwa Białostockiego,
Pan Starosta Grodzki w Białymstoku,
Pan Naczelnik Urzędu Śledczego w/m.

Dowództwo Okręgu Korpusu Nr IX
Wpłynęło dn. 11/V. 1932 L. 1123
Załączników

2

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.1616/32.T..
Dnia 20 kwietnia 1932 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.
ZA miesiąc marzec 1932 rok.

I. Sytuacja ogólna.

Po osiągnięciu w styczniu punktu kulminacyjnego be
bocia na terenie województwa Białostockiego zaczęło maleć p
woli do pierwszej połowy marca b.r. , w drugiej natomiast p
wie tego miesiąca wskutek powstałych zatargów na tle zamier
redukcji płac w przemyśle włókienniczym, garbarskim i chemi
bezrobocie znów wzrosło do poziomu z dnia 10 marca b.r. i n
tym poziomie utrzyma się prawdopodobnie do pierwszej połowy
włącznie. Nastroje wśród bezrobotnych w ośrodkach miejskich
aczkolwiek nie nastręczały poważniejszych obaw, to jednak b
zaostrzone z racji agitacji czynników wywrotowych i organiz
opozycyjnych, ukończenia się okresu zasiłków ustawowych i
bej nadziei na rozpoczęcie szerszych robót, przy których be
botni mogliby znaleść pracę. O ile jak już zaznaczono, w oś
kach miejskich nastroje bezrobotnych nie stwarzały możliwoś
zagrożenia stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego, to
rzej przedstawiała się sprawa bezrobotnych wiejskich. Bezro
ci, nie znali poprostu w latach ubiegłych , rekrutują się z
ród zredukowanej służby folwarcznej, bezrolnych i małorolny
którzy utrzymywali się z zarobków przy robotach sezonowych.
Ponieważ roboty te w roku bieżącym nie są prowadzone, a prz
niej w szczupłych rozmiarach, przeto sytuacja omawianych b
otnych jest nader ciężka, a sami oni wykorzystywani są prz
zynniki wywrotowe, które stwarzają zagadnienie bezrobocia

Według pobieżnych obliczeń liczba bezrobotnych wiejskich dochodzi do 9 tysięcy na terenie całego Województwa. Przy takiej liczbie bezrobotnych wspomniane zagadnienie staje się poważnem i zmusza władze administracji ogólnej do ciągłego interesowania się nim i rozwiązywania go w granicach możliwości, które zresztą z powodu ograniczeń budżetowych w samorządzie i przedsiębiorstwach państwowych są nader nikłe. Poza bezrobociem czynniki wywrotowe interesowały się żywo zatargami na tle redukcji płac w poszczególnych gałęziach przemysłu, nie zdołały jednak nigdzie wykorzystać tych zatargów w sensie naruszenia bezpieczeństwa publicznego i porządku, aczkolwiek w tym kierunku szło nastawienie ich działalności. Również w dniu 16 marca b.r., to jest podczas strajku protestacyjnego elementy wywrotowe nie zostały dopuszczone do głosu, jeżeli pominąć drobne wystąpienia zewnętrzne komunistów w tym dniu w poszczególnych miejscowościach Województwa, oraz usiłowanie sprowokowania zgromadzonych na wiecu w Białymstoku strajkujących do urządzenia demonstracji ulicznej. -

W okresie sprawozdawczym organa bezpieczeństwa w drodze wywiadu i obserwacji uzyskały obszerny materjał, który może być traktowany jako przesłanka do wniosku, że przesunięty został termin rozpoczęcia przez KPZB. i czynniki zakordonowe akcji masowej o charakterze dywersyjno-sabotażowym conajmniej do okresu żniw. Z materjałów tych wynika, że o ile w lutym na terenie powiatów z ludnością białoruską, a szczególnie graniczących z Województwami Wileńskiem, Poleskiem i Nowogrodzkiem istniała tego rodzaju naprężona sytuacja, jak w roku 1926 bezpośrednio przed likwidacją BWRHromady, to już w drugiej połowie marca sytuacja ta uległa odprężeniu.- Czynniki wywrotowe zaprzestały określania terminu rozpoczęcia wspomnianej akcji, podkreślały natomiast w swej agitacji, że termin ten uzależniony jest od przebiegu dnia pierwszego maja .-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

4

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.1616/32.T.
Białystok, dnia 20 kwietnia 1932 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.4.
za miesiąc marzec 1932 r.

II. Ruch wywrotowy.

a/ Przejawy działalności elementów wywrotowych.

1/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Białystok-Miasto.

Dnia 7 marca b.r. w lokalu szkoły powszechnej przy ulicy Pałacowej Nr.1. rozrzucono kilkanaście egzemplarzy odezwy szapirograficznej KM.KPZB.Białystok p.t. "Do młodzieży pracującej Białegostoku" wzywającej młodzież do demonstracji w dniu 8 marca b.r.-

Tegoż dnia przy zbiegu ulic Legjonowej i Miodowej wywieszono plakat z napisami: "Młodzieży pracująca, wszyscy z pomocą rewolucyjną strajkującym robotnikon Zagłębia, precz z socjal-faszystowskimi zdrajcami i obłudnymi pyskaczami z PPS. i Bundu i ich agenturami na terenie młodzieżowym - Turem i Cukunftem. Niech żyje rewolucyjna walka młodzieży pracującej pod kierownictwem Komunistycznego Związku Młodzieży. Białostocki Komitet Miejski Komunistycznego Związku Młodzieży BB."

Dnia 8 marca b.r. w różnych dzielnicach miasta rozrzucono kilkadziesiąt egzemplarzy szapirograficznej odezwy OK. KPZB.Białystok p.t."Do robotników pracujących,bezrobotnych i mas pracujących Białegostoku."

Tegoż dnia grupa młodzieży komunistycznej usiłowała urządzić w dzielnicy żydowskiej masówkę komunistyczną, do czego niedopuściła policja.- Grupa ta rozrzuciła kilkanaście egzemplarzy wspomnianych wyżej odezw.

Dnia 15 marca b.r. na dworcu kolejowym została zatrzymana Rywa Zukowska, techniczka OK.KPZB.Białystok z transpor-

25

tem odezw komunistycznych i dwoma transparentami, przeznaczonym dla KR.KZMBZ.Łapy na dzień 16 marca b.r. /demonstracyjny strajk powszechny/. Żukowską przekazano z materjałami oskarżenia władzom sądowym.-

Tegoż dnia wywieszono transparent z napisami:"W dniu 16 marca do strajku i demonstracji pod sztandarem KPZB. i KZMZB. Białostocki OK.KZMZB." i rozrzucono kilkadziesiąt egzemplarzy szapirograficznych odezw OK.KPZB.Białystok, wzywających do strajku i wystąpień w dniu 16 marca.-

Dnia 16 marca b.r. za wystąpienia antypaństwowe podczas wiecu, urządzonego przez PPS.CKW. zostali zatrzymani Antman Hywa, członkini oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Włókienniczego, Masza Grokop, działaczka KZMBZ., Chaja Sybirska, Chana Lewin, Antoni Stanisławski, Kazimierz Celiński karany trzechletniem więzieniem przez Sąd Okręgowy w Białymstoku za teror strajkowy w roku 1927, Albina Zajkowska, Abram Stanisław i Luba Surowiec, których z materjałami oskarżenia przekazano władzom sądowym.-

Dnia 27 marca b.r. wywieszono transparent z napisem: "Precz z rozbiorem Chin. Ręce precz od ZSSR. W Białostockich KM.KPZB.".-

Dnia 28 marca b.r. została zatrzymana z transportem wydawnictw komunistycznych wagi około 15 klg. i transparentem komunistycznym techniczka OK.KPZB.Białystok, Gitla Giełczyńska która przekazano z materjałami oskarżenia władzom sądowym.-

Dnia 18 marca b.r. w związku z wywieszeniem transparentu komunistycznego zatrzymano Mojżesza Zamoszczańskiego i Stefana Omeljaniuka , u których znaleziono dowody działalności antypaństwowej.

Dnia 22 marca b.r. zostali zatrzymani Wola Loba, Wola Minucha, Wola Jankiel i Wola Dawid, u których podczas rewizji znaleziono większą ilość wydawnictw komunistycznych, rękopis

i hasła partyjnego.-

Dnia 22 marca b.r. został zatrzymany pod zarzutem podżegania tłumu do wystąpień antypaństwowych na wiecu PPS.CKW. w dniu 16 marca Markus Kałuszyński, prawdopodobnie funkcjonarjusz KC.KPZB., b.urzędnik prywatny, ostatnio metalowiec, wysiedlony z granic Belgji za działalność antypaństwową, który przybył do Białegostoku przed dwoma miesiącami z Częstochowy. Jak ustalono zadaniem Kałuszyńskiego było zorganizowanie wystąpień antypaństwowych w Białymstoku w dniu 16 marca b.r.

wiat Białostocki.

Dnia 17 marca b.r. w Supraślu został zatrzymany Konstanty Czaban, mieszkaniec wsi Worki w gminie Szudziałowo, powiatu sokólskiego z paczką wydawnictw komunistycznych i antyreligijnych.-

wiat Bielski.

Dnia 19 marca b.r. w gminie Dubiażyn wywieszono dwa transparenty z hasłami :"Precz z wojną ZSSR., precz z rządem faszystowskim Piłsudskiego, niech żyje rząd robotniczo-włościański".-

We wsi Szostakowo, gminy Łosinka naskutek agitacji miejscowych komunistów Emiljana Romaniuka, Stefana Romaniuka, Jakóba Moroza, Macieja Szwarca i Jana Jewdosiuka ludność stawiła opór wójtowi gminy i sekwestratorowi w czasie dokonywania przez nich sekwestru za zaległe podatki. Czynności egzekucyjne zostały przez nich dokonane dopiero po udzieleniu im asystencji policyjnej. Przeciwko winnym wdrożono dochodzenie karno-sądowe.-

iat Grodzieński.

Dnia 11 marca b.r. w Grodnie wywieszono transparent z napisem :"Precz z napadem na ZSSR., pod sztandary KPZB. Grodno".

Dnia 16 marca b.r. w Indurze wywieszono trzy transpa-

26

renty z napisami w językach polskim i żydowskim: "Proletarjusze wszystkich krajów łączcie się, niech żyje ZMK. precz z katami defenzywy, o wolność wszystkich więźniów politycznych precz z dyktaturą Piłsudskiego, niech żyje ZSRR., precz z wojną przeciw ZSRR., niech żyje rewolucja światowa, w walce zdobędziemy wszystko".

Dnia 18/marca/wywieszono po jednym transparencie w gminie Berszty, na drodze Skidel-Szczuczyn i w Grodnie z hasłami: "Precz z szubienicami, precz z rządem głodu, bezrobocia i ucisku, precz z wojną przeciw ZSRR.

Dnia 19 marca b.r. w Indurze wywieszono transparent świetlny /skrzynka oklejona czerwonym papierem z zapalonemi wewnątrz świecami/ z napisem w języku polskim: "Precz ręce od Chin, niech żyje solidarność pracujących mas, precz z wojną przeciw ZSRR, w obronie ZSRR, precz z biciem w defenzywach, śmierć katom defenzywy, niech żyje dziesięciolecie uroczystości KZM. w Polsce.

Pod zarzutem wywieszenia tego transparentu został aresztowany Arkadjusz Szypica, mieszkaniec Indury.

Dnia 22 marca b.r.na szosie Grodno-Indura obok majątku Nowosiółki wywieszono transparent z hasłami w języku białoruskim: "Precz z białym terorem, precz z polowymi sądami, precz z nowym regulaminem więziennym, precz z wojną przeciw ZSRR., niech żyje komunistyczna Polska, żądamy oswobodzenia więźniów politycznych, niech żyje ZSRR.,niech żyje robotniczo-włościańska młodzież całego świata, żądamy polepszenia naszego bytu , roboty i chleba, idziem zgodnie za naszemi potrzebami,nie lękamy się". Jako podejrzanych o wywieszenie tego transparentu zatrzymano i przekazano władzom sądowym braci Wiktora i Piotra Kozłów, mieszkańców wsi Baranowo, w gminie Łasza.

Tegoż dnia około wsi Baranowo-Łasza porzucono transparent z napisami w języku białoruskim: "Precz z białym terorem, precz z faszystowskim rządem Piłsudskiego, niech żyje pamięć towarzyszy, którzy zginęli z rąk faszystowskiego kata, precz z prowokatorami i konfidentami - gnębicielami klasy robotniczej żądamy oswobodzenia politycznych więźniów, ani grosza podatku rządowi głodu, nędzy, bezrobocia i wojny, precz z nowym regulaminem więziennym, precz z sądami polowymi!"-

Powiat Wołkowyski

W drugiej połowie marca ukonstytuowała się nowa obsada OK.KPZB. Wołkowysk z sekretarzem Eljaszem -Berkiem Pogodą, sekretarzem styczniowej obsady OK.KPZB.Białystok.-

2/ Komunistyczna Partja Polski.

Powiat Szczuczyński

Dnia 10 marca koło Radziłowa wywieszono transparent z napisami: "Niech żyje 8 marca, międzynarodowy dzień kobiet, precz z wojną przeciw ZSRR., niech żyje zbrojne powstanie robotników, chłopów i żołnierzy, precz z krwawą dyktaturą faszystowską, niech żyje polska republika rad, niech żyje KPP".

Powiat Ostrowski

W Ostrowi-Mazowieckiej dnia 12 marca rozlepiono kilka egzemplarzy odezwy następującej treści: "Precz z rządem bezrobocia, terorem i wojną, precz z nowym regulaminem więziennym i sądami doraźnymi, precz z wojną imperjalistyczną przeciw ZSRR., wszyscy do obrony Związku Radzieckiego, wojnę imperjalistyczną przekształcimy w wojnę domową, niech żyje walka w obronie więźniów politycznych. Ostrowski Komitet Mopru!"

Dnia 15 marca na drogowskazie przy szosie we wsi Zuzele wywieszono transparent z hasłami: "Niech żyje 8 marzec, międzynarodowy dzień kobiet, niech żyje wsp-lna walka robotnic

i chłopek, robotników i chłopów o wyzwolenie, precz z wojną imperjalistyczną, precz z wojną z Rosją Sowiecką, precz z krwawą dyktaturą faszystowską, precz z sądami doraźnymi, precz ręce od Chin, niech żyje zbrojne powstanie robotników, chłopów i żołnierzy, niech żyje rząd robotniczo-chłopski, niech żyje KPP".

Dnia 14 marca w osadzie Długosiodło wywieszono transparent z napisami: "Żądamy doraźnej zapomogi dla wszystkich bezrobotnych w wysokości 50 złotych, ani grosza podatku rządowi Piłsudskiego, precz z bandyckiem mordowaniem strajkujących robotników, niech żyje dziesięciolecie istnienia KZMP., brońmy ojczyzny robotników i chłopów ZSRR., twórzmy polską republikę rad.

Dnia 24 marca około Ostrowi wywieszono transparent z hasłami: "Precz z wojną imperjalistyczną, precz z krwawą dyktaturą faszystowską, precz z wojną przeciw ZSRR., precz z rządem teroru, głodu i wojny, wojnę imperjalistyczną zamienimy w wojnę przeciw kapitalistom i obszarnikom, wszyscy do obrony ZSRR. ojczyzny międzynarodowego proletarjatu, niech żyje polska republika rad, niech żyje zbrojne powstanie robotników, chłopów i żołnierzy, Komitet Ostrowski KZM".

Pozatem wyrzucono w powiecie w trzech miejscach kilkadziesiąt egzemplarzy aktualnych wydawnictw komunistycznych.

powiat Łomżyński

Dnia 6 marca we wsi Lubotyń wywieszono plakat z hasłami: "CK.KPP. precz z podatkami, które faszyzm wyciska od chłopów i robotników. Chłopi i robotnicy twórzcie komitety antypodatkowe i antywojenne. Niech żyje ojczyzna proletarjatu. Chłopi i robotnicy ani grosza podatku rządowi głodu i nędzy. KZMP".

Dnia 7 marca w Szumowie pod zarzutem działalności antypaństwowej zatrzymano Władysława Kaczyńskiego ze wsi Lubotyń, którego przekazano z materjałami oskarżenia władzom sądowym. Dnia 15 marca w Łomży aresztowano pod zarzutem kolportażu wydawnictw komunistycznych Chaima Szczygła, technika KDKZMP. Łomża.

Ponadto rozrzucono w powiecie w sześciu miejscowościach około 300 egzemplarzy różnego rodzaju wydawnictw centralnych i lokalnych, a m.in. odezwy KD.KPP.Zambrów, skierowanych do żołnierzy.-

Powiat Kolneński

W Jedwabnem dnia 29 marca rozrzucono kilkadziesiąt egzemplarzy różnych odezw KC.KPP.z lutego b.r.-

b/ Wyroki sądowe.

Sąd Okręgowy w Białymstoku dnia 21 marca rozpatrywał sprawę z oskarżenia z art.102 K.K. Fajwela Guntmana, Racheli Kunszt, Rochli Winokur i Szejny Suraźskiej, których uniewinnił

Sąd Okręgowy w Grodnie z dnia 14 marca skazał z art.132 K.K. Władysławą Sićko mieszkańca wsi Pychowczyce w gminie Brzostowica-[illegible]lka na jeden rok twierdzy, uniewinnił zaś współoskarżonego Michała Awdzitowskiego, mieszkańca tejże wsi.

Sąd Okręgowy w Łomży wyrokiem z dnia 23 marca skazał z art.102 K.K. Wolfa Mejera Wolberga, Jankla Migdała i Ercka Wysockiego na 2 lata z.d.p.każdego.-

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.4.
za miesiąc marzec 1932 r.

III. Ruch zawodowy.

a/ Klasowe Związki Zawodowe.

W Białymstoku dnia 6 marca odbył się pogrzeb byłego przewodniczącego zarządu Oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Skórzanego, Władysława Szubzdy, w którym wzięło udział około 700 osób. Szubzda został pochowany na miejscu niepoświęconem cmentarza parafjalnego, gdyż obaj prpboszczowie parafji odmówili pochowania go z tej racji, że rodzina nie dopuściła do niego księdza przed śmiercią.

W Białymstoku dnia 13 marca odbyło się walne zebranie członków Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Włókienniczego w sprawie zatargu na tle płac i warunków pracy w poszczególnych fabrykach włókienniczych.

Na zebraniu tem uchwalono rezolucję, wzywającą robotników fabryki pluszu Beckiera i przędzalni Poczobuckiego, ażeby nie przystąpili do pracy dopóty, dopóki przemysłowcy nie zgodzą się na utrzymanie zeszłorocznych stawek zarobkowych, oraz ogół robotników przemysłu włókienniczego do powstrzymania się od pracy w dniu 16 marca./300 osób/.-

Dnia 16 marca w Białymstoku odbył się przy udziale około 700 osób wiec protestacyjny w związku z trwającym w tym dniu strajkiem powszechnym. Przemawiali na wiecu Tomasz Kapitułko, sekretarz Okręgowej Komisji Klasowych Związków Zawodowych Szoel Goldman, przedstawiciel Bundu i Antoni Siewiór, sekretarz oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Włókienniczego. Omawiali oni rządowy projekt ustawy, dotyczącej zmiany ustawodawsta socjalnego, określając go jako zamach na dotychczasowe zdobycze socjalne robotników i wzywali ogół zebranych do wytrwałej walki w obronie tych zdobyczy. Stwierdzali ponadto, że strajk protestacyjny w dniu 16 marca jest alarmem, mającym pobudzić klasę robotniczą do zdecydowanej walki przeciwko wszelkim zamachom, godzącym w interesy mas

robotniczych. Po ich przemówieniach przyjęto rezolucję następując
treści: "Zgromadzeni robotnicy i robotnice miasta Białegostoku w
strajku ogólnego dnia 16 marca 1934 roku stwierdzają, że klasa ro
cza stanęła wobec nowych, niebywałych dotąd zamachów sanacji na j
prawa i osiągnięte dotąd zdobycze. Po uchwaleniu ustawy, pogarszają
w sposób niebywały prawa emerytalne kolejarzy i pracowników państw
po masowych redukcjach dni pracy w przedsiębiorstwach prywatnych i
kolejach, po obniżce płac górników itp. jako ukoronowanie wszystki
rząd opracował nowy projekt, który niszczy wszystkie dotychczasowe
bycze robotników, zarówno na polu ubezpieczeń społecznych, jakoteż
ochrony pracy. Piętnujemy powyższy projekt, jako cyniczny podarune
pitalizmu, mający ratować ten kapitalizm przed bankructwem wyłączn
kosztem klasy robotniczej i jej interesów. Oświadczamy, że żadne, h
bardziej krytyczne położenie ekonomiczne nie może zmusić klasy rob
czej do dobrowolnego zrzeczenia się zdobyczy, osiągniętych w długi
i ciężkich walkach. Postanawiamy rozpocząć jak najostrzejszą walkę
przeciwko zamachom na prawa i byt mas pracujących, Dzisiejszy stra
jest pierwszym krokiem w tej walce, która z natury rzeczy przenie
się musi do fabryk i warsztatów i wszędzie, gdzie robotnicy muszą
rać ataki na płace i prawa. Tylko zorganizowana, jednolita i świad
swych celów i żądań klasa robotnicza zdoła odeprzeć zwycięstwo atak
wrogich sił. Zebrani zdają sobie sprawę z tego, że odparcie tych a
nie stanowi jeszcze kresu walki proletarjackiej, gdyż istotna, zagw
towana poprawa losu i wyzwolenie mas pracujących nastąpić może tyl
obyleniu bankrutującego ustroju kapitalistycznego i zaprowadzeniu
ju socjalistycznego. Niech żyje ogólny strajk protestacyjny, niech
walka o prawo, byt i wyzwolenie mas pracujących, niech żyje solidarn
robotnicza, niech żyje rząd robotników i chłopów, niech żyje socja

Po wiecu tłum zwartą masą wydostał się z lokalu zamkniętego na
cę i usiłował sformować pochód pod gmach Starostwa Grodzkiego, zosta

jednakże przez policję rozproszony.-

W Białymstoku dnia 23 marca b.r. Okręgowa Komisja Klasowych Związków Zawodowych zebrała ogólne zebranie tkaczy i robotników przemysłu włókienniczego, których praca w fabrykach związana jest z oddziałami tkackimi w sprawie projektowanej przez przemysłowców niżki płac o 32% . Po przemówieniach przewodniczącego Antoniego Lewióra, Szmula Pejgina i Tomasza Kapitułki postanowiono niedopuścić do obniżki stawek zarobkowych tkaczy, wychodząc z założenia, że obniżka ta musiałyby w konsekwencji doprowadzić do obniżki płac robotników innych zawodów. Na zebraniu tem ponadto rozważano kwestję uzgodnienia stanowiska tkaczy większych fabryk z tkaczami drobnych warsztatów zarobkowych, gdyż ci ostatni, pracując za niższe normy zarobkowe pogarszają warunki bytowania tkaczy fabrycznych. Kwestję tę zdecydowano w ten sposób, że odrzucono wnioski, podkreślające konieczność konkurowania tkaczów fabrycznych z tkaczami warsztatów zarobkowych.-

W Hajnówce dnia 6 marca b.r. na walnem zebraniu członków oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego złożono sprawozdanie o przebiegu konferencji delegatów oddziału z Dyrekcją Lasów Państwowych w sprawie rozciągnięcia usyskanej drogą strajku w lutym b.r. podwyżki płac także na okres przedstrajkowy od czasu rozpoczęcia tegorocznej kampanji w tartakach w Hajnówce i Białowieży. Po dyskusji nad sprawozdaniem postanowiono zażądać od Dyrekcji załatwienia sprawy do 10 marca b.r. i ogłosić strajk, gdyby do tego dnia traktowana sprawa nie została załatwiona.-

Tegoż dnia w Białowieży, powiatu bielskiego odbyło się zebranie członków oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego, na którem postanowiono interwenjować w Urzędzie Wojewódzkim i w Dyrekcji Lasów Państwowych w Białowieży w sprawie uruchomienia trzech tartaków w tartakach Stoczek i Hajnówka celem zatrudnienia pozostających bez pracy robotników Grudek w Białowieży.-

W Nurcu, powiatu bielskiego dnia 13 marca b.r. na walnem zebraniu członków oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego /80/ wybrano nowy zarząd i postanowiono przystąpić do strajku protestacyjnego w dniu 16 marca b.r.-

W Hajnówce i Białowieży dnia 16 marca b.r. odbyły się walne zebrania miejscowych oddziałów Związku Zawodowego Robotników przemysłu Drzewnego /350 i 300/. Na zebraniach tych uchwalono rezolucję, protestujące przeciwko rządowemu projektowi ustawy scalaniowej o ubezpieczeniach socjalnych.-

B.członkowie rozwiązanego decyzją Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 27 lutego b.r."oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Budowlanego w Bielsku-Podlaskim zwrócili się do Centrali Związku w Warszawie o udzielenie im wskazówek co do dalszej pracy związkowej i otrzymali od niej odpowiedź że powinni zmodyfikować statut , wybrać nowy zarząd i wycofać się z wszelkiej akcji politycznej.-

Oddział Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego w Nurcu, powiatu bielskiego złożył Staroście Powiatowemu w Bielsku-Podlaskim następującej treści memorjał: " "My robotnicy przemysłu drzewnego w Nurcu, zorganizowani w Związku Robotników Przemysłu Drzewnego na zebraniu ogólnem w dniu 13.III.1932 r. zwracamy się do władz rządowych o uregulowanie kwestji płac za pracę w tartaku Państwowym w Nurcu i w tartakach firm prywatnych według zapewnień Inspektora Tartaków Dyrekcji Siedlce p.Jezierskiego i właścicieli tartaków prywatnych, że po przystąpieniu do pracy, płace zostaną uregulowane odnośnie, ~~na pn pnzpnatąpienin nn pnnny~~ tak samo jak w Dyrekcji Białowieża i Tartaku Państwowego Czarnej-Wsi Dyrekcji Siedlce t.j. dniówka 3 zł. 40 gr. a akordy każdego działu pracy winni być o 25% więcej.-

Wobec tego, że do tej pory płaci się dniówka od 2 zł. 60 gr. do 2 zł. 80 gr. a akordy zarabiają od 1 zł.40 gr. do 2.80

żądamy by władze administracyjne i inspekcja pracy wpłynęły na Dyrekcję Lasów Państwowych w Siedlcach o uregulowanie cenników w myśl przyrzeczenia p.Inspektora Tartaków i właścicieli firm prywatnych w terminie do następnej wypłaty, oraz różnicę niedopłaconą według cennika uiścić. Pewni jesteśmy, że słuszne nasze postulaty zostaną przychylnie załatwione".-

W sprawie tej interwenjował w Dyrekcji Lasów Państwowych w Siedlcach obwodowy Inspektor Pracy.-

W Grodnie dnia 9 marca b.r. na zebraniu tymczasowego zarządu nowozorganizowanego oddziału Związku Zawodowego Robotników i Robotnic Przemysłu Szklanego zdecydowano przyjść z pomocą materjalną robotnikom huty "Hortensja" w Piotrkowie.-

W Grodnie dnia 20 marca b.r. odbyło się walne zebranie żydowskiego oddziału Związku Zawodowego Drukarzy przy udziale delegata Centrali, Zelika Lichtensztejna. Załatwiono sprawy organizacyjne i wybrano nowy zarząd.-

W Łomży dnia 20 marca b.r. odbył się zjazd delegatów Związku Zawodowego Robotników Rolnych z powiatów łomżyńskiego i kolneńskiego /50/.- Po referacie sekretarza oddziału okręgowego Związku w Łomży, Bronisława Załęskiego dyskutowano sprawę strajku robotników folwarcznych, jednakże ogół zebranych do sprawy tej odniósł się obojętnie.-

Sąd Okręgowy w Łodzi powziął decyzję co do rozwiązania Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Wstążkowego. Na mocy tej decyzji rostał rozwiązany oddział wspomnianego Związku w Grajewie.-

W Kołkowysku dnia 13 marca b.r. na zebraniu członków koła Związku Zawodowego Maszynistów prezes Zarządu Głównego Związku, Piotr Borkowski z Warszawy omawiał projekt nowej ustawy emerytalnej dla kolejarzy , oceniając go jako przekreślenie praw emerytalnych pracowników kolejowych, nabytych przez długie lata służby.-

W Łapach, powiatu wysoko-mazowieckiego dnia 8 marca b.r. na ogólnem zebraniu członków koła ZZK. rozważano sprawę udziału w strajku protestacyjnym dnia 16 marca b.r.i postanowiono zastowo-

wać się "w ramach możliwości" do zarządzeń Centralnych.-

b/ Zjednoczenie Zawodowe Polskie.

W Łapach, powiatu wysoko-mazowieckiego dnia 8 marca b.r. odby ło się walne zebranie członków koła ZKP. przy udziale prezesa Zarz du Okręgowego, Cieszewskiego, który wygłosił referat o ogólnej sytuacji politycznej i gospodarczej w kraju podkreślając w n' s Rząd stara się przełamać kryzys gospodarczy kosztem pracowników państwowych.-

Tenże Cieszewski oświadczył, że ZKP. nie przyłączy się do strajku protestacyjnego w dniu 16 marca b.r., gdyż strajk ten będzie miał charakter polityczny i jako taki przynieść może nieobliczalne szkody pracownikom kolejowym.-

c/ Chrześcijańskie Związki Zawodowe.

W Białymstoku dnia 5 marca b.r. na zebraniu członków poszczególnych chrześcijańskich związków zawodowych poseł Wacław Bitner poddał krytyce projekt ustawy scaleniowej w sprawie ubezpieczeń socjalnych i zaproponował uchwalenie rezolucji, protestującej przeciwko zamachowi na zdobycze socjalne robotników, oraz wzywającej klub sejmowej Ch.D. do obrony tych zdobyczy na gruncie parlamentarnym. Rezolucja ta została przyjęta /140/.-

d/ Akcja cennikowa.

Ad punkt ten w sprawozdaniu miesięcznem za miesiąc luty.

Zatarg między robotnikami i dyrekcją fabryki pluszy jedwabnych Beckera nie został w marcu zlikwidowany. Dyrekcja fabryki sprowadziła z poza województwa kilkunastu tkaczy i przyjęła do pracy tych robotników, którzy zgodzili się w drodze zawarcia umów indywidualnych na nowe warunki płacy.-

31

e/ B e z r o b o c i e .

Według danych z dnia 20 kwietnia na terenie Województwa B
łostockiego pozostawało w tym dniu bez pracy osób, a mia.
nowicie:

P o w i a t .	Bezrobocie dn.10.3.32 r.	dn.20.4.32 r.	Zmniej-szenie.	Wzrost.	Pobier zapom
Augustowski	544	184	360	-	28
Białystok-Miasto	5059	5489	-	439	1666
Białostocki	1208	1759	-	551	375
Grodzieński	2104	2048	56	-	296
Łomżyński	900	800	100	1	45
Bielski	580	332	248	-	296
Ostrowski	255	240	15	-	180
Ostrołęcki	165	150	15	-	82
Suwalski	120	115	5	-	16
Sokólski	135	110	25	-	47
Szczuczyński	886	741	145	-	24
Wołkowyski	385	360	25	-	22
Wysoko-Mazow.	18	15	3	-	14
Razem:	12364	12343			

Zmniejszenie 21.

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.1016/32.T.
Dnia 20 kwietnia 1932 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.4.
za miesiąc marzec 1932 r.

IV. Strajki.

a/ Strajk protestacyjny w dniu 16 marca b.r.

Białystok-Miasto. Strajkowało w 16-tu fabrykach i zakładach przemysłowych około 1100 robotników na ogólną ilość zatrudnionych około 2.600 robotników /45%/. Odbył się wiec w lokalu zamkniętym, omówiony w części 3-ej sprawozdania.-

Powiat Białostocki. Strajkowało 107 robotników na ogólną ilość zatrudnionych 2.408 /5%/.-

Powiat Bielski. Strajkowało w powiecie 937 robotników na ogólną ilość 2580 zatrudnionych /35%/.-

Powiat Grodzieński. Strajkowało 589 robotników na ogólną ilość zatrudnionych 1800 - 2000 /25,-28% /.-

Strajk objął zasadniczo powiaty białostocki, grodzieński i bielski, oraz miasto Białystok. W skali wojewódzkiej strajkowało 5-6% ogółu zatrudnionych robotników. Z zakładów i instytucyj użyteczności publicznej ani jeden nie został objęty strajkiem. Znaczny procent strajkujących przapadał na tych, którzy do strajku przystąpili do przekonania, jedynie z obawy przed szykanowaniem ze strony klasowych związków zawodowych, a także na Lewicę Związkową, która strajk traktowała jako sposobność do urządzenia demonstracyj i ekscesów Zasługuje na uwagę, że w obrębie białowieskiej Dyrekcji Łasów Państwowych strajkowały wszystkie tartaki państwowe, a w obrębie siedleckiej Dyrekcji Lasów Państwowych tylko druga zmiana tartaku państwowego w Nurcu, powiatu bielskiego /80/.- Szczegółowe sprawozdanie o przebiegu strajku

329

zostało przedłożone Ministerstwu hughesogramem Nr.BP.1001/7/ 32.T. z dnia 16 marca b.r.-

-----ooo0000ooo-----

W Białymstoku dnia 29 marca b.r. zastrajkowało 29 robotników w przędzalni Józefa Kapłana w związku z wymówieniem pracy dwom robotnicom.- Strajkujący zażądali cofnięcia wymówienia pracy tym robotnicom.-

Od dnia 5 do dnia 20 marca b.r. trwał strajk 13-tu robotników majątku Zieleniewicze, gminy Łysków w powiecie wołkowyskim, z powodu zalegania właściciela majątku z wypłatą zarobków.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.1516/32.T.
Dnia 20 kwietnia 1932 r.

Sytuacyjne Sprawozdanie miesięczne Nr.4
za miesiąc marzec 1932 r.

V. Stan bezpieczeństwa publicznego.

a/ Ważniejsze przestępstwa i wydarzenia.

Powiat Bielski.

We wsi Rotki w gminie Narojki, dnia 9 marca b.r. trzej płatnicy stawili czynny opór sekwestratorowi urzędu skarbowego, który dokonał później czynności egzekucyjnych przy pomocy asystencji policyjnej.-

We wsi Putkowice - Nagórne w gminie Narojki temuż sekwestratorowi stawiło czynny opór 30-ci osób, uzbrojonych w łopaty i kije. W czasie wykonywania czynności egzekucji przy pomocy policji sekwestrator i jeden szeregowy P.P. doznali obrażeń cielesnych. -

We wsi Zanie, gminy Topczewo stawiono czynny opór sołtysowi i bierny opór sekwestratorowi skarbowemu w czasie dokonywania przez nich sekwestru za zaległe podatki.-

Powiat Łomżyński.

W nocy z dnia 3 na 4 marca b.r. do zagrody Wojciecha Mroczkowskiego we wsi Wierciszewo zakradli się dwaj złodzieje , którzy usiłowali skraść wieprza. Zbudzony Mroczkowski wybiegł na podwórze i wszczął krzyk, wobec cze o spłoszeni złodzieje rzucili się do ucieczki. Jeden z nich Kazimierz Grochocki wpadł do rzeki Biebrzy i utonął, drugi zaś zbiegł.

We wsi Chmielewo, gminy Stawiski podczas bójki został zabity Kazimierz Gutowski przez Franciszka Chylińskiego, którego aresztowano.-

Dnia 30 marca b.r. w Warszawie został aresztowany przez wywiadowcę Wydziału Śledczego w Łomży - Ignacy Kukliński, b komornik Sądu Okręgowego Łomżyńskiego, oskarżony o nadużyc

służbowe i sprzeniewież .ie 20 tysięcy złotych.- Kuklliński legitymował się fałszywą legitymacją i metryką urodzenia na nazwisko Jerzego-Stanisława Buchojewskiego, rzekomo aplikatna Sądu Okręgowego w Łomży.-

at Grodzieński.

W Grodnie została zlikwidowana banda niebezpiecznych złodziejі mieszkaniowych, którą tworzyli Józef Popławski, Stefan Pietrulewicz, Edward Tryk, Michał Niemcow-Niemcewicz, Edward Doroszczyk, Sergjusz Samojło i Adolf Kurstak. Wszyscy oni zostali aresztowani. Następnie aresztowano współdziałających z nimi paserów Stefana i Marję Aplewiczów, Konstantego Sobolewskiego i Piotra Czerednika. Zlikwidowana Banda w ostatnim czasie dokonała 23 poważniejszych kradzieży z włamaniem w Grodnie i okolicy. -

Dnia 30 marca b.r. Sąd Okręgowy w Grodnie jako doraźny skazał na karę śmierci przez powieszenie Aleksego Żeleźniaka, który w nocy z dnia 15 na 16 lutego b.r. zamordował z chęci zysku w Jeziorach kupca Jakóba Łaźnika.-

Kolneński.

Dnia 10 marca b.r. w Kolnie - Edward Mieradzki pobił usiłującego aresztować go szeregowego P.P. Józefa Tymińskiego, który doznał lekkich obrażeń ciała.-

t Sokólski.

We wsi Czerwonka, gminy Suchowola dnia 28 marca b.r. podczas zabawy Aleksander Małyszko zastrzelił z rewolweru własnego wyrobu Jana Zygiełło. Małyszkę aresztowano.-

b/ Zestawienie innych przestępstw i wypadków.

W ubiegłym miesiącu zanotowano wypadków:

1/ Uszkodzenia ciała w bójkach ..... 10.
2/ Uszkodzenia ciała w innych okolicznościach... 7.
3/ Samobójstw ..... 7.
4/ Usiłowań zabójstwa ..... 6.
5/ Różnych nieszczęśliwych wypadków ..... 7.

[illegible] poniosło śmierć/

6/ Kradzieży zwykłych ..... 11./na sumę 12.300 zł.

7/ Kradzieży z włamaniem ..... 4./na sumę 7.300 zł./

8/ Drobnych napadów rabunkowych ..... 3.

9/ Dzieciobójstw ..... 6.

10/ Zgwałcenia ..... 8.

11/ Oporu policji ..... 5.

12/ Oporu komornikom i sekwestratorom ..... 8.

13/ Fałszerstwa pieniędzy ..... 3.

14/ Potajemnego gorzelnictwa..... 5.

15/ Nielegalnego posiadania broni ..... 7.

16/ Świętokradztwa ..... 2.

c/ Wypadki samochodowe.

W ciągu miesiąca zanotowano 7 wypadków samochodowych, w których pięć osób doznało lekkich obrażeń ciała.-

d/ P o ż a r y .

Zestawienie danych o pożarach:

W marcu b.r. na terenie Województwa Białostockiego miały miejsca następujące pożary, powstałe wskutek:

1/ Nieostrożnego obchodzenia się z ogniem ..... 10.

2/ Z przyczyn nieustalonych ..... 3.

3/ Wadliwej budowy kominów ..... 2.

4/ Podpalenia z zemsty ..... 1.

5/ Z podpalenia w celu utrzymania premji ubezp..... 3.

Razem - 19.

Pożary te wyrządziły straty.

1/ Do 2 tysięcy złotych każdy - 6.

2/ Od 2 do 5 tysięcy złotych - 4.

3/ Od 5 do 10 " " - 5.

3 dg

4/ 20 tysięcy złotych - 1.
5/ 32 " " - 1.
6/ 40 " " - 1.
7/ 41 " " - 1.

Straty te wyrządzone przez te pożary wynoszą około 200.000 zł.

W osadzie Orla, powiatu bielskiego dnia 25 marca b.r. spłonął młyn wodno-motorowy, wartości 41 tysięcy złotych.-

We wsi Saczkowce, gminy Kuźnica w powiecie sokólskim dnia 28 marca b.r. spłonęło 7 domów mieszkalnych i 6 stodół. Straty wynoszą 32 tysiące złotych.-

W Szczuczynie dnia 19 marca b.r. spłonął dom drewniany i spichlerz ze zbożem. Straty - 40 tysięcy złotych.-

e/ Ocena ogólna.

Stan bezpieczeństwa publicznego pod względem politycznym pogorszył się w powiatach z ludnością białoruską wskutek nasilonej agitacji czynników wywrotowych i pod względem kryminalnym w ośrodkach uprzemysłowionych, gdzie bezrobocie powoduje zwiększenie ilości kradzieży, przeważnie środków żywnościowych i opałowych. Mimo to ogólnie stan bezpieczeństwa w całem Województwie może być oceniany jako dobry.

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BO.1616/32.T.
Dnia 20 kwietnia 1932 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.4.
za miesiąc marzec 1932 r.

VI. Sprawy graniczne.

Powiat Augustowski.

Dnia 23 marca b.r. zostali zatrzymani mieszkańcy wsi Kadysz-Rządowy w gminie Wołkowiczowce Michał Mieszczański, Jan Lis i Mieczysław Pomańczuk z 300 klg. cukru, przemyconego z Litwy Kowieńskiej. Przemytników i przemyt przekazano Urzędowi Celnemu w Raczkach.

Powiat Ostrołęcki.

Kadzidle dnia 23 marca b.r. zostali zatrzymani Ruchla Makowska z Ostrołęki i Lejba Lisiak z Kadzidła z 28-klg. rodzynek przemyconych z Niemiec.-

Powiat Szczuczyński.

Dnia 6 b.m. został zastrzelony na granicy zawodowy przemytnik Jan Pznela ze wsi Konopki, gminy Bogusze.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

35 25

JEWODA BIAŁOSTOCKI
r.BP.1616/32.T.
ia 20 kwietnia 1932 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.4.
za miesiąc marzec 1932 rok.

VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

- N e g a t y w n e . -

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

2b

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.1616/32.T.
Dnia 20 kwietnia 1932 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.4:
za miesiąc marzec 1932 rok.

I. V A R I A.

Wskutek wylewu Niemna dotknięte zostały klęską powodzi wsie Szandubra i Przewałka w gminie Porzecze i wsie Rybaki, Chlebniewicze i Zamościany w gminy Wołpa , powiatu grodzieńskiego, oraz wsie Siniewicze, Niemmowo, Dzmisiewicze i Horaczki w gminie Wołłowiczowce, powiatu grodzieńskiego. Straty, wyrządzone tej ludności przez powódź, obliczane są na około 50 tysięcy złotych.

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.2019/32.T.

Białystok, dnia 4 maja 1932 roku

TAJNE - PILNE!

36

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.5 za miesiąc kwiecień 1932 r.

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych

Departament Polityczny

w Warszawie

Dowództwo Okręgu Korpusu Nr. IV
Wpłynęło dnia
16/6. 32
Nr. 1123
Załączników

Urząd Wojewódzki przesyła sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.5 za miesiąc kwiecień 1932 r. /z zakresu bezpieczeństwa publicznego, ruchu wywrotowego i ruchu zawodowego/.

Za Wojewodę

Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

Otrzymują do wiadomości:

1/ Pan Wojewoda w Wilnie,
2/ " " w Nowogródku,
3/ " " w Brześciu nad Bugiem,
4/ " " w Warszawie,
5/ " " w Stanisławowie,
6/ " " w Tarnopolu,
7/ " " w Lublinie,
8/ " " w Łodzi,
9/ Pan Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie,
10/ " " " " w Wilnie,
11/ " " " Okręgowego w Białymstoku,
12/ " " " " w Grodnie,
13/ " " " " w Suwałkach,
14/ " " " " w Łomży.
15/ Samodzielny Referat Informac. DOK. III. w Grodnie,
16/ " " " DOK. IX. w Brześciu nad Bugiem,
17/ " " " DOK. I. w Warszawie,
18/ K.O.P. "Brygada Grodno" w Grodnie,
19/ Pan Kierownik Placówki Wywiadowczej KOP. I. w Suwałkach,
20/ Pan Komendant Wojewódzki P.P. w Białymstoku,
21/ Wszyscy Panowie Starostowie Powiatowi Województwa Białostockiego.
22/ Pan Starosta Grodzki w Białymstoku.
23/ Pan Naczelnik Urzędu Śledczego w/m.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.2019/32.T.

Dnia 20 maja 1932r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.5.
za miesiąc kwiecień 1932r.

I. Sytuacja ogólna.

Jak Urząd Wojewódzki przewidywał w poprzedniem sprawozdaniu, stan bezrobocia w ciągu kwietnia utrzymywał się na poziomie z marca b.r., głównie wskutek trwającego zatargu w przemyśle włókienniczym w Białymstoku i białostockim okręgu przemysłowym. Zatarg ten, powstały z racji zamierzonych przez przemysłowców obniżki płac od 15 do 25%, wstrzymywał uruchomienie całego szeregu zakładów przemysłu włókienniczego, które mogłyby zatrudnić ponad 1000 robotników. Sytuacja bezrobotnych była ciężka, większość z nich bowiem wyczerpała zasiłki ustawowe. Sytuację tę w maju pogorszyły znacznie to, że została wstrzymana akcja Wojewódzkiego i Powiatowych Komitetów do Spraw Bezrobocia i, że ani władze państwowe, ani też samorządy nie mogą przystąpić do organizowania szerszych robót publicznych dla zatrudnienia bezrobotnych. Mimo ciężkiej sytuacji nastroje wśród bezrobotnych były tego rodzaju, że nie zagrażało bezpieczeństwu publicznemu, a i na przyszłość nie budzą poważniejszych obaw. Oczywiście masa bezrobotnych wymaga stałej czujności organów bezpieczeństwa, które dokładać muszą wszelkich starań celem izolowania bezrobotnych w poszczególnych ośrodkach od agitacji czynników wywrotowych. Agitacja ta skierowana została głównie na ośrodki wiejskie, w których ogólnie na terenie Województwa Białostockiego pozostaje bez koniecznej pracy zarobkowej około 6.000 osób, które w latach poprzednich zatrudniane były przy robotach leśnych, na drogach itp. Traktując o agitacji czynników wywrotowych wśród bezrobotnych, zaznaczyć należy, że była ona słabszą, niż w latach poprzednich, względnie, że organa bezpieczeństwa zdołały wczas izolować z pośród masy bezrobotnych

37

elementy wywrotowe. Jeżeli chodzi o ruch wywrotowy, to zaznaczył się on głównie w związku z przygotowaniami organizacyj socjalistycznych i wywrotowych do kampanji pierwszomajowej. Szczegóły tej kampanji zostały zilustrowane w sprawozdaniu do Ministerstwa z dnia 9 maja b.r. Nr.BP.1660/32.P. Kampanja ta wypadła dla partji komunistycznej słabiej, niż w roku ubiegłym i to tembardziej, że władze administracji ogólnej zdecydowały się na stosowanie prewencji przedpierwszomajowej tylko w granicach niezbędnej konieczności. Przebieg dnia 1 maja unaocznił m.in., że KPZB. - w styczniu - kwietniu sądowała nastroje mas w ośrodkach miejskich w celu przekonania się, czy i w jakim stopniu masy te mogą być porwane przez nią do szerszych działań o charakterze sabotażowym i dywersyjnym, niemniej jednakże nie czyniła bezpośrednich przygotowań do podjęcia tych działań w okresie wiosennym. Z tego punktu widzenia kampanja pierwszomajowa nie wypadła dla niej pomyślnie, we wspomnianych bowiem ośrodkach ludność, biorąc ogólnie zachowała się z rezerwą wobec agitacji komunistycznej, obniżonej na wywołanie ekscesów i zaburzeń.

Ruch ~~wywrotowy~~ zawodowy wyczerpywała interwencja związków zawodowych w zatargach ekonomicznych, przyczem tylko w Hajnówce, powiatu bielskiego doprowadziła ona do poważniejszych wydarzeń, podczas których wystrzałem z rewolweru oddanym z tłumu został zabity robotnik Jan Werpachowski. Zapowiedziany na dzień 18 kwietnia strajk robotników rolnych na terenie Województwa Białostockiego nie miał wogóle miejsca, gdyż we wszystkich majątkach i folwarkach robotnicy rolni pracowali normalnie.

Stan bezpieczeństwa publicznego we wszystkich powiatach Województwa był dobry, jeżeli pominąć dość znaczną ilość kradzieży

drobnych. Wzrost ilości tych kradzieży pozostaje w przyczynow
związku z pogarszającą się sytuacją bezrobotnych.

Wzrosła również w kwietniu ilość defraudacyj i kradzieży
nych, co tłumaczyć należy zubożeniem ludności wiejskiej.-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2019/32.T.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.5.
za miesiąc kwiecień 1932 r.

Dnia 20 maja 1932 roku.

II. Ruch zawodowy.

a/ Przejawy działalności elementów wywrotowych.

1/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Białystok-Miasto Rozrzucono w 7 wypadkach około 1000 egz. wydawnictw komunistycznych, a m.in.: 1/ Ulotki p.t."Robotnicy i chłopi z PPS., Bundu i PSL., wydanej w grudniu r.ub. przez KC.Mopru, odezwy KC. KPZB. z lutego b.r. p.t."Robotnice,kobiety pracujące miast i wsi", 2/ 3/ broszurki KC.KPZB. p.t."Pracy i chleba", 4/ odezwy KC.KPZB. z marca b.r.p.t."do masowych antywojennych demonstracyj ulicznych w dniu 1 maja", 5/ odezwy KM.KPZB.Białystok p.t."Do walki o pracę i chleb, do walki o uwolnienie aresztowanych bezrobotnych i wszystkich innych więźniów politycznych, do walki z dyktaturą faszystowską, winowajczynią bezrobocia, głodu i nędzy mas pracujących - do wszystkich bezrobotnych i pracujących jeszcze robotników miasta Białegostoku", 6/ odezwy OK.KPZB.Białystok p.t."Gdzie wyjście z kryzysu.

Wywieszono 5 transparentów z hasłami: Precz z napadem na ZSRR, precz z rozbiorem Chin , niech żyje rewolucja chińska.

Zostali aresztowani dnia 20 kwietnia Mejta Kosowska instruktorka OK.KPZB.Białystok, u której znaleziono sprawozdanie partyjne z działalności KR.KPZB. w Brzostowicy-Wielkiej,powiatu grodzieńskiego i Hirsz Szuster,płatny funkcjonarjusz wspomnianego OK.,przy którym ujawniono. notatki z hasłami partyjnemi.-

Powiat Białostocki W Supraślu dnia 24 kwietnia przejęto około 20 kilogramów literatury pierwszomajowej.

Powiat Bielski — Stwierdzono, że w Kleszczelach wybitniejsi działacze k
munistyczni Jan Noskowicz, Sergjusz Piotrowski i Michał Mł
nowski usiłują nasycić elementem komunizującym organicacje
i WF., a zwłaszcza miejscowy oddział Związku Strzeleckiego,

Do Bielska przybył po odbyciu kary więzienia za zdrad
stanu i działalność wywrotową Andrzej Łożyński, syn Antoni
go i Wiktorji z domu Babicz, lat 55.

Na zebraniu przedpierwszomajowem robotników tartaczny
w Gródku pod Białowieżą dnia 16 kwietnia komunista Kazimier
Adamczyk wystąpił z wnioskiem powołania do życia pierwszom
wego komitetu antyfaszystowskiego, zaś komunista Antoni Kur
z Podola wznosił okrzyki antypaństwowe i antyrządowe, wobec
czego przewodniczący zebranie rozwiązał.-

Powiat Grodzieński — W Grodnie dnia 18 kwietnia na stacji kolejowej po wyjś
z pociągu Wilno-Warszawa, została zatrzymana kurjerka KO.KP
Roza Wajngold .

Pozatem w ciągu miesiąca rozrzucono około 200 egzempla
wydawnictw komunistycznych i wywieszono dwa transparenty.-

Powiat Wys.-Mazowiecki — Rozrzucono około 60 egz. różnych, aktualnych wydaw
nictw komunistycznych.-

2/ Komunistyczna Partja Polski.

Powiat Łomżyński — Rozrzucono w 7-miu wypadkach około 400 egz. aktualnych
wydawnictw centralnych i lokalnych, oraz wywieszono 3 tran-
sparenty z hasłami kampanji pierwszomajowej i rozklejono 8
plakatów z hasłami ekonomicznemi.

Zostali zatrzymani Dnia 31 marca w Łomży Bolesław Chł
dziński, u którego znaleziono odezwy komunistyczne, tamże
Chona Sokół, Izrael Stupnik i Kiwa Frydman z Zambrowa pod z
rzutem kolportażu i rozrzucenia transparentów, Szloma Gol-

38 24

dziuk, Rywka Poniaczykówna i Czesław Rutkowski, członkowie OKKPP Łomża.-

Powiat Ostrowski — Wywieszono 3 transparenty z hasłami kampanji pierwszomajowej.-

Powiat Ostrołęcki — Rozrzucono około 100 egz. aktualnych wydawnictw.-

W Goworowie zatrzymano i przekazano władzom sądowym z materjałami oskarżenia członków lokalnych organizacyj komunistycznych Moszka Kielmana-Szpitalewicza, Noska Lewkowicza, Symchę Zylbersztejna, Szlamę Kosa, Chima Eugela, Lejbę Kersza, Karlińskiego Noska, Icka Zylberga, Nachmana Tajtelbauma i Icka Bialika.-

Powiat Szczuczyński — W Radziwiłłowie zatrzymano na gorącym uczynku rozrzucania odezw komunistycznych Chonę Zeligsona i Ałtera Gryngrasa, których przekazano z materjałami oskarżenia władzom sądowym.-

b/ Wyroki sądowe.

Sąd Okręgowy w Łomży wyrokiem z dnia 22 kwietnia skazał z art.122 K.K. Józefa Bućko na 3 lata więzienia z.d.p., Stefana Klimczyka, Bolesława Samełko, Antoniego Zyskowskiego, Józefa Pieńkowskiego, Aleksandra Osieckiego na 6 miesięcy każdego, Marjana Szelążka i Stanisławę Milewską na 2 tygodnie więzienia każde.-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.2019/32.T.

Dnia 20 maja 1932r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.5.
za miesiąc kwiecień 1932r.

III. Ruch zawodowy.

a/ Klasowe Związki Zawodowe.

W Białymstoku dnia 5 kwietnia na zebraniu walnem członków Klasowego Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Włókienniczego wypowiedziano się zdecydowanie przeciwko projektowanej przez przemysłowców obniżce płac od 20 do 25% w oddziałach tkackich i postanowiono przystąpić do strajku w wypadku, gdyby konferencja z przemysłowcami, prowadzona przy udziale Inspektora Pracy nie doprowadziła do skutku, zadawalniającego ogół robotniczy.

Na temże zebraniu wybrano komisję strajkową./250/.-

W tejże sprawie odbyło się dnia 7 kwietnia walne zebranie Klasowego Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Włókienniczego po rozważeniu całego szeregu wniosków, zmierzających do zlikwidowania zatargu z przemysłowcami, zdecydowano, że tylko akcja strajkowa może ochronić należycie interesy robotników i skłonić władze do wglądnięcia w istotę zamierzeń przemysłowców. Następnie uchwalono rezolucję, podkreślającą konieczność walki z przemysłowcami aż do zwycięstwa..

Na trzeciem z kolei zebraniu członków wspomnianego Związku dnia 10 kwietnia zdecydowano się rozpocząć strajk w dniu 11 kwietnia, do czego jednakże nie doszło wskutek sprzeciwu znacznych grup robotników. /400/.-

Dnia 19 kwietnia na zebraniu walnem członków Klasowego Związku Robotników Przemysłu Włókienniczego wyłoniono komisję do pertraktowania z przemysłowcami i Inspektorem Pracy.

Wreszcie dnia 25 kwietnia na zebraniu członków nazwanego Związku postanowiono wykorzystać wszelkie możliwości co do polubownego załatwie-

40 50

nia sprawy zatargu z przemysłowcami, jeżeli przemysłowcy zgodzą się na zawarcie umowy zbiorowej i zobowiążą się, że żadne od niej odchylenia indywidualne nie będą stosowane./200/.-

W Białymstoku dnia 23 kwietnia odbyło się walne zebranie członków oddziału ZZK. przy udziale prezesa Zarządu Okręgowego ZZK.w Wilnie, Zygmunta Stążewskiego. Po przemówieniach na temat warunków płacy i pracy pracowników kolejowych i obchodu dnia 1 maja większością głosów uchwalono protest przeciwko redukcjom dni pracy na kolejach i wzięcie udziału w obchodzie dnia 1 maja, organizowanym przez PPS.CKW./60/.-

W Hajnówce Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Drzewnego na zebraniu w dniu 1 kwietnia postanowił żądać od Dyrekcji Lasów Państwowych w Białowieży wypłacenia robotnikom miejscowego tartaku państwowego różnicy zarobków za czas od początku kampanji do dnia strajku w lutym b.r.-

Na zebraniu tegoż związku dnia 9 kwietnia sekretarz Jan Pater wyjaśniał, że sprawa wypłaty różnicy zarobków za okres przedstrajkowy skierowana została do Generalnej Dyrekcji Lasów Państwowych i, że gdyby została załatwiona dla robotników nieprzychylnie, wówczas należy poprzeć ją strajkiem.

W związku z proklamowanym na dzień 18 kwietnia strajkiem robotników rolnych oddział okręgowy Związku Zawodowego Robotników Rolnych R.P.w Bielsku-Podlaskim skierował dnia 11 kwietnia br. do Starosty Powiatowego w Bielsku-Podlaskim pismo następującej treści:"W związku z rozjazdami i wywiadami policji w powiecie bielskim na temat strajku demonstracyjnego w dniu 18 B.m. komunikujemy, iż oddział nasz w porozumieniu z Zarządem Głównym zdecydował w dniu tym strajku nie proklamować, gdyż organizacyjnie jest on tu zbędny. Stoimy na stanowisku strajku do zwycięstwa i taki strajk każdej chwili gotowi jesteśmy proklamować. Gdyby strajk demonstracyjny przeobraził w strajk do zwycięstwa, na co się nie zanosi w danym momencie, wówczas niezwłocznie do ogólnej

akcji przyłączymy się. Powyższe podajemy do wiadomości Pana Starosty, aby zapobiec uruchamianiu aparatu bezpieczeństwa, co pociągnie koszta. Zastrzegamy przytem, że sporadyczne wypadki strajków, o ile będą miały miejsce, będą nosiły charakter żywiołowy, co jednak nie dowodzi wpływów komunistycznych!" -

W Mielniku, powiatu bielskiego został utworzony oddział Związku Zawodowego Robotników Transportowych. Część członków związku poszlakowana jest silnie o należenie do KPZB.-

W Ostrołęce dnia 10 kwietnia na walnem zebraniu członków oddziału ZZK. przy udziale delegata centrali, Różańskiego z Warszawy omawiano sytuację pracowników kolejowych, poczem przedłużono kadencje dotychczasowego zarządu.-

W Łapach, powiatu wysoko-mazowieckiego dnia 18 kwietnia na walnem zebraniu oddziału ZZK. Prezes Zarządu Okręgowego ZZK.w Wilnie Stążewski nawoływał zgromadzonych do obserwowania poczynań Rządu, czyniącego raz poraz zamachy na prawa klasy robotniczej. Według oświadczenia wspomnianego Strążewskiego, Rząd w obecnej sytuacji jest bezsilny, gdyż niema poparcia nawet u kapitalistów, którzy faktycznie rządzą Rządem, ale zamiast dawać mu pieniądze, wywożą je zagranicę. Z tej też racji zachodzi obawa, że do Polski może wkroczyć ktoś trzeci i pozbawić kraj niepodległości /40/.-

b/ Chrześcijańskie Zjednoczenie Zawodowe.

W Białymstoku dnia 3 kwietnia na dorocznem zebraniu walnem Stowarzyszenia Robotników Katolickich przyjęto do wiadomości sprawozdanie ustępującego zarządu i wybrano nowy zarząd.

W Białymstoku został zorganizowany Chrześcijański związek zawodowy tkaczy, liczący 115 członków.

W Białymstoku dnia 4 kwietnia na zebraniu Chrześcijańskiego Związku Robotników Włókienniczych wypowiedziano się za zdecydowaną walką przeciwko wszelkim próbom obniżenia zarobków robotniczych

37 41

Na zebraniu tegoż związku w dniu 7 kwietnia powzięto uchwałę, domagającą się od przemysłowców zerwania z dotychczasową praktyką oddawania części zamówień do wykonania warsztatom zarobkowym, które, nie ponosząc świadczeń socjalnych narówni z fabrykami, pracują taniej niż fabryki i wskutek tego powodują obniżanie zarobków robotnikom. W uchwale podkreślono, że ogół klasy robotniczej w Białymstoku winien wystąpić jak najenergiczniej przeciwko wygrywaniu warsztatów zarobkowych przez przemysłowców na szkodę robotników fabryki.

Chrześcijańskie Zjednoczenie Zawodowe w Białymstoku zgodnie z powyższą uchwałą przesłało Panu Ministrowi Pracy i Opieki Społecznej memorjał, w którym domaga się uprzemysłowienia tkalni i przędzalni zarobkowych.-

c/ Akcja cennikowa.

Ad punkt ten w sprawozdaniu miesięcznem za marzec.-

Zatarg między robotnikami a dyrekcją fabryki pluszy jedwabnych Beckera w Białymstoku nie został w kwietniu zlikwidowany. Dyrekcja fabryki przyjęła do pracy kilkunastu dalszych robotników, którzy zgodzili się w drodze zawarcia umów indywidualnych na nowe warunki płacy.

Jak już Urząd Wojewódzki donosił w poprzednich sprawozdaniach, właściciele fabryk włókienniczych w Białymstoku i białostockim okręgu przemysłowym wysunęli w lutym i marcu b.r.propozycje, ażeby robotnicy ogólnie, a zatrudnieni w oddziałach tkackich w szczególności wyrazili zgodę na obniżenie zarobków od 20 do 25%, motywując propozycję swą tem, że przy obecnych płacach zarobkowych białostocki przemysł włókienniczy nie może konkurować z przemysłem zagranicznym na rynkach zagranicznych, a nie znajduje rynków zbytu w kraju. Zarówno klasowe, jakoteż chrześcijańskie Związki zawodowe odrzuciły zdecydowanie propozycję przemysłowców i wysunęły żądanie utrzymania stawek zarobkowych w przemyśle włókienniczym, określonych w umowie zbiorowej z roku 1928. Wobec nieustępliwości obu stron zwoływane kilkakrotnie konferencje, mimo pośredniczeń

nia Starosty Grodzkiego, nie doprowadziły do zlikwidowania zatargu, który trwał do końca miesiąca -

d/ B e z r o b o c i e.

Według danych z dnia 20 maja b.r. na terenie Województwa Białostockiego pozostawało w tym dniu bez pracy 12346 osób, a mianowicie:

Powiat	Bezrobocie dn. 20.IV.1932r.	20.V.1932r.	Zmniejszenie	Wzrost	Pobierają zapomogi
Augustowski	184	84	100	-	31
Białystok-Miasto	5489	5950	~~xxi~~	461	1512
Białostocki	1759	1548	211	-	387
Grodzieński	2048	2221	-	173	255
Łomżyński	800	760	40	-	35
Bielski	338	290	42	-	148
Ostrowski	240	140	100	-	90
Suwalski	115	110	5	-	12
Sokólski	110	126	-	16	68
Szczuczyński	741	729	12	-	14
Wołkowyski	360	340	20	-	54
Wysoko-Mazowiecki	15	14	1	-	12
Ostrołęcki	150	134	16	-	46
	12343				

Wzrost 3. -

:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.2019/32.T.

Dnia 20 maja 1932 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.5.
za miesiąc kwiecień 1932r.

32 42

IV. S T R A J K I.

W Białymstoku od dnia 25 kwietnia do końca miesiąca strajkowało 144 robotników w trzech przędzalniach z powodu obniżenia im zarobków o 15%.

Dnia 16 kwietnia zastrajkowało 30 robotników, zatrudnionych przez Zarząd Drogowy w powiecie bielskim przy remoncie szosy. Strajkujący wysunęli żądanie podwyższenia im płacy dziennej do 3 zł. Na miejsce strajkujących przyjęto częściowo nowych robotników wyznaczonych przez Magistrat m.Bielska-Podlaskiego z pośród bezrobotnych, wobec czego część strajkujących przystąpiła do pracy, oświadczając, że rezygnuje ze strajku.-

W dniach 26, 27 i 28 kwietnia strajkowało około 600 robotników tartaku Państwowego w Hajnówce. Szczegóły strajku i związanych z nim wydarzeń przedstawione zostały Ministerstwu w meldunkach doraźnych /hugheszogramach/z dnia 27, 28 i 29 kwietnia b.r./

OXOXOXO

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2019/32.T.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.5
za miesiąc kwiecień 1932r.

Dnia 20 maja 1932r.

V. Stan bezpieczeństwa publicznego

a/ Ważniejsze przestępstwa i wydarzenia.

Białystok-Miasto. Zatrzymano Abrama Orlańskiego, zawodowego oszusta, poszlakowanego o uprawianie handlu żywym towarem .-

Powiat Bielski Dnia 7 kwietnia w Siemiatyczach dziewięciu bezrobotnych pod przewodnictwem Juljana Kozieradzkiego wtargnęło do tartaku Lejby Cukierta i uniemożliwiło dowóz kloców do gatrów, wskutek czego tartak został unieruchomiony na półtory godziny. Bezrobotni poturbowali przytem dwuch robotników, zatrudnionych w tartaku. Zajście zlikwidował miejscowy posterunek P.P., który zatrzymał i przekazał władzom sądowym podżegaczy Juljana Kozieradzkiego, Józefa Kozkowskiego i Antoniego Artolika.-

Powiat Grodzieński W nocy na 12 kwietnia mieszkańcy osady Łabno w gminie Skidel - Józef Polikarczuk, Jan Politarczuk i Piotr Politarczuk oraz bracia Swojczykowie Józef, Władysław i Mikołaj, a także mieszkańcy wsi Czerlona w gminie Skidel - Paweł Bobcza i Piotr Baraszko po uprzedniem porozumieniu się i uzbrojeniu w broń palną udali się furmankami do wsi Prudec, gminy Kamionka w powiecie szczuczyńskim, gdzie po dokonaniu złamania zamków przy drzwiach kilku stodół skradli 12 snopów słomy prostej, 7 pudów różnej paszy i pług żelazny. Dokonawszy tej kradzieży, wymienieni wracali do domu, przejeżdżając przez wieś Rusinowo w gminie Skidel skradli ze stodoły Michała Prawko, Jana Kowalewicza i Michała Autko 8 snopów słomy prostej. Kradzież tę zauważył pełniący służbę wartowniczą Michał Autko, który wraz ze swym synem Aleksandrem udał się za jadącemi furmankami. W czasie pościgu uciekający oddali do Autków

43

5 strzałów z karabinu naskutek przeprowadzonego niezwłocznie dochodzenia, wszyscy winni kradzieży zostali zatrzymani i przekazani władzom sądowym. Przy rewizji znaleziono u Piotra Folitarczuka rewolwer systemu "Nagan" z sześcioma nabojami i wystrzeloną ...ską, a u braci Swojczyków niemiecki karabin ucięty, w którego widoczne lufie stwierdzono świeże ślady świeżego strzelania.-

wiat Łomżyński W Łomży dnia 2 kwietnia Adam Zysk trzema strzałami z rewolweru zranił śmiertelnie brata swego Władysława, który zmarł w szpitalu. Adama Zyska aresztowano; zeznał on, że zabójstwa dokonał podczas sprzeczki na tle majątkowem.-

wiat Ostrowski Na szosie zambrowskiej w odległości 9 klm. od Ostrowi-Mazowieckiej dnia 5 kwietnia znaleziono w aucie - limuzynie kierowcę Izraela Serkiela, pogbawionego życia wystrzałem z rewolweru, skierowanem w tył głowy. Jak ustalono zabójstwa Selikera dokonał Zbigniew Szczygliński, uczeń 6-ej klasy gimnazjum w Ostrowi-Mazowieckiej, wykluczony z tegoż gimnazjum za niedostateczne postępy w nauce. Szczyglińskiego po dłuższych poszukiwaniach ujęto i przekazano władzom sądowym.- Tłumaczy się on, że spowodował wystrzał wskutek nieostrożnego obchodzenia się z rewolwerem.-

iat Wys.-Mazowiecki Dnia 1 kwietnia dokonano włamania do lokalu agencji pocztowej w Pietkowie, gminy Poświętne, skąd skradziono znaczków pocztowych i gotówkę na ogólną sumę 900 zł.-

b/ Zestawienie przestępstw i innych wypadków.

W ubiegłym miesiącu zanotowano wypadków:

1/ Uszkodzenia ciała w bójkach 9,

2/ " " w innych okolicznościach 8,

3/ samobójstw 6,

4/ usiłowań zabójstwa 5,

5/ różnych nieszczęśliwych wypadków .....9, /8 osób poniosło śmierć/,

6/ Kradzieży zwykłych ..... 9 na sumę 14,200 złotych,

7/ kradzieży z włamaniem ..... 5 na sumę 5,300 zł.

8/ drobnych napadów rabunkowych 8,

9/ dzieciobójstw 5,

10/ zgwałcenia 7,

11/ oporu policji 6,

12/ " komornikom i sekwestratorom ... 9,

13/ fałszerstwa pieniędzy 4,

14/ potajemnego gorzelnictwa 8,

15/ nielegalnego posiadania broni 6,

16/ świętokradztwa ..... 1.

c/ Wypadki samochodwe.

W ciągu miesiąca zanotowano 9 wypadków samochodowych, w których 6 osób odniosło lekkie obrażenia ciała.-

d/ P o ż a r y.

Zestawienie danych o pożarach.

W kwietniu b.r. na terenie Województwa Białostockiego miały miejsc następujące pożary, powstałe wskutek:

1/ nieostrożnego obchodzenia się z ogniem	-	7,
2/ z przyczyn nieustalonych - - - -		2,
3/ podpalenia z zemsty - - - - -		1,
4/ " w celu otrzymania premij ubezpieczeniowych - - - -		3.
Razem:		13.

3944

Pożary te wyrządziły straty:

1/ do 2.000 zł. każdy - 3,

2/ od 2.000 do 5.000 zł. każdy - 4,

3/ od 5.000 do 10.000 zł. każdy - 2,

4/ od 10.000 do 20.000 zł.każdy - 1,

5/ od 20.000 do 30.000 zł.każdy - 3.

Straty wyrządzone przez te pożary wynoszą około 60.000 zł.-

e/ Ocena ogólna

Stan bezpieczeństwa publicznego pod względem politycznym poprawił się znacznie we wszystkich powiatach Województwa z chwilą rozpoczęcia się robót w polu, pod względem zaś kryminalnym utrzymał się na poziomie z marca b.r.- Ogólnie oceniany może być jako dobry.-

:-:-:-:-:-:

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.2019/32.T.

Dnia 20 maja 1932 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.4
za miesiąc kwiecień 1932r.

VI. Sprawy graniczne.

N e g a t y w n e.-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.2019/32.T.

Dnia 20 maja 1932 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.4, za miesiąc kwiecień 1932 r.

VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

Dnia 10 kwietnia przy moście wojskowym na Rumlówce koło Grodna został zatrzymany Jerzy Cylke, zamieszkały w Grodnie, niemiec, syn nauczyciela gimnazjum państwowego w Grodnie, podający się za inżyniera - w chwili, gdy dokonywał zdjęcia fotograficznego wspomnianego mostu. W wyniku przeprowadzonej w jego mieszkaniu rewizji znaleziono dwie klisze zdjęcia fotograficznego mostów, odbitkę fotografji przeprawy przez rzekę w czasie manewrów, kartkę z szyfrem literowym /t.zw.szyfr Cezara/ i dwie kartki w bloc-notesie, stanowiące odbitki pisma cyfrowego i literowego. Wspomniane klisze i szyfry zostały przesłane do zbadania Oddziałowi II Sztabu Głównego w Warszawie. Zatrzymany Cylke został osadzony w więzieniu.-

Dnia 30 marca przez organa K.O.P.w Puhaczach, powiatu grodzieńskiego została zatrzymana z materjałam szpiegowskim dla wojskowego wywiadu litewskiego Petronela Czesnulewiczowa, mieszkanka kolonji Puhacze, gminy Marcinkańce, powiatu grodzieńskiego. Czesnulewiczową osadzono w więzieniu na Łukiszkach w Wilnie.-

Ustalono, że Czesnulewiczowa dostarczała wywiadowi litewskiemu materjały, zbierane przez jej syna, Jana Czesnulewicza, który zbiegł przed aresztowaniem i przebywa obecnie w Mereczu na Litwie.

OXOXOX

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.2570/32.T.

Białystok, dnia 10 lipca 1932 roku

TAJNE - PILNE!

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.6 za miesiąc maj 1932 r.

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych

Departament Polityczny

w Warszawie.

Urząd Wojewódzki przesyła sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.6 za miesiąc maj 1932 r. /z zakresu bezpieczeństwa publicznego ruchu wywrotowego i ruchu zawodowego/.-

Za wojewodę

/A.Wysokiński/

w/z. Naczelnika Wydziału Bezp.Publ.

Otrzymują do wiadomości:

1/ Pan Wojewoda w Wilnie,
2/ " " w Nowogródku,
3/ " " w Brześciu n/Bugiem,
4/ " " w Warszawie,
5/ " " w Stanisławowie,
6/ " " w Tarnopolu,
7/ " " w Lublinie,
8/ " " w Łodzi,
9/ Pan Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie,
10/ " " " " w Wilnie,
11/ " " " Okręgowego w Białymstoku,
12/ " " " " w Grodnie,
13/ " " " " w Łomży,
14/ " " " " w Suwałkach,
15/ Samodzielny Referat Informac. DOK.III. w Grodnie,
16/ " " " " DOK. IX. w Brześciu n/Bugiem,
17/ " " " " DOK. I. w Warszawie,
18/ K.O.P. "Brygada Grodno" w Grodnie,
19/ Pan Kierownik Placówki Wywiadowczej KOP.I. w Suwałkach,
20/ Pan Komendant Wojewódzki P.P. w Białymstoku,
21/ Wszyscy Panowie Starostowie Powiatowi Województwa Białostockiego,
22/ Pan Starosta Grodzki w Białymstoku,
23/ Pan Naczelnik Urzędu Śledczego w/m.

H.F.

Województwo O... IX.
...no dn. 22/VII 1932 L. 1788
Załącznik

WÓDA BIAŁOSTOCKI
.BP.2570/32.T.
ystok, dn.20.VI.1932 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.6.
za miesiąc m a j 1932 rok.

47

I. Sytuacja ogólna.

Mimo trwającego strajku robotników przemysłu włókienniczego w Białymstoku i białostockim okręgu przemysłowym bezrobocie w maju spadło z 12.343 do 11.839 /minus 517/.- Nastroje wśród bezrobotnych ogółowiek nie nastręczały specjalnych obaw, niemniej jednakże wymagały baczniej czujności ze strony władz administracji ogólnej i organów bezpieczeństwa z uwagi na podsycanie ich przez elementy wywrotowe. W Grodnie i Białowieży miały miejsce drobne wystąpienia bezrobotnych, które jednak nie zagroziły bezpieczeństwu publicznemu.- Sytuacja bezrobotnych była nadal ciężka, większość z nich bowiem wyczerpała zasiłki ustawowe, a nadto została wstrzymana akcja pomocy doraźnej ze strony Wojewódzkiego i Powiatowych Komitetów do spraw bezrobocia. Mimo to przyznać należy, że zachowanie się bezrobotnych było daleko spokojniejsze niż w maju ub.roku, co świadczyć może w dużym stopniu o odporności bezrobotnych na agitację czynników wywrotowych. Agitacja ta była szczególnie silną w ośrodkach wiejskich, w których wzrasta stale ilość bezrobotnego proletarjatu wiejskiego, bardziej podatnego na traktowaną agitację, niż proletarjat miejski. Jeżeli chodzi o ruch wywrotowy, to po kampanji pierwszomajowej, zobrazowanej w sprawozdaniu do Ministerstwa dnia 9 maja b.r. Nr.BP. 1660/32.P., to wyczerpowało go dążenie czynników wywrotowych do umocnienia tych ośrodków, w których wspomniana kampanja odsłoniła poważne braki co do wpływów i stanu posiadania organizacyjnego partji komunistycznej. Pozatem elementy wywrotowe znalazły podatny grunt dla swej działalności w Białymstoku w związku z ogólnym strajkiem

robotników przemysłu włókienniczego.- Szczególnie pod koniec miesią przychodziły one niejednokrotnie do głosu w kierownictwie akcją strajkową , co zmusiło organa bezpieczeństwa publicznego do przeprowadzenia odpowiednich represyj.-

Ruch zawodowy streszczał się w kierowaniu przez klasowe i chrześcijańskie związki zawodowe strajkiem robotników przemysłu włókienniczego w Białymstoku i białostockim okręgu przemysłowym, oraz w interwencji w poszczególnych wypadkach zatargach pomiędzy przemysłowcami i robotnikami.- W ruchu tym zaznaczyły się dość silnie wpływy elementów wywrotowych.

Stan bezpieczeństwa publicznego we wszystkich powiatach województwa był naogół dobry.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2570/32.T,
Dnia 20 czerwca 1932 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.6.
za miesiąc m a j 1932 rok.

II. Ruch wywrotowy.

a/ Przejawy działalności elementów wywrotowych.

1/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Białystok-miasto.

Dnia 28 kwietnia b.r. został zatrzymany na gorącym uczynku kolportażu wydawnictw komunistycznych Pinchus Rejman, członek techniki KM.KPZB.Białystok.-

Dnia 28 kwietnia b.r. zostali zatrzymani Mojżesz Harkawy nauczyciel szkoły żydowskiej "Talmud-Tora", student, plutonowy podchorąży rezerwy, sekretarz OK.KPZB.Białystok, Szloma Przetrzelniec, rymarz, członek techniki tegoż OK., Pejsach Majner, karany 4-roletniem więzieniem z art.102 K.K. i Hersz Abramowicz, członek techniki OK.KZMZB.W mieszkaniu Harkawego podczas rewizji znaleziono kliszę do wtóru, arkusz szapirograficzny, f'skowana matryca, różnego rodzaju okólniki i sprawozdania partyjne.-

Dnia 30 kwietnia b.r. grupa młodzieży komunistycznej w liczbie około 50 osób usiłowała urządzić w jednej z dzielnic demonstrację, do czego nie dopuściła policja. Na miejscu demonstracji została aresztowana Mauza Papir.-

W dniach 6 i 7 maja b.r. rozrzucono kilkadziesiąt egzemplarzy odezwy KM.KPZB.Białystok, opisującej przebieg dnia 1 maja w Białymstoku.-

Dnia 8 maja b.r. wywieszono transparent z napisem Precz z rozbiorem Chin, Niech żyje rewolucja chińska.Białostockie OK.KPZB.i KZMZB.".-

Dnia 12 maja b.r. wywieszono transparent z napisem"Niech żyje powszechny strajk proletarjatu białostockiego pod przewodnictwem komunistycznej partji i Komunistycznego Związku Mło-

4

dzieży.

Dnia 13 maja b.r. wywieszono transparent z napisem "Do walki przeciw redukcji płac, przeciw atakom kapitalistów i rządu na życie robotników. Żądamy odżywiania dzieci i strajkujących włókniarzy KZMZB." Pod zarzutem wywieszenia tego transparentu został zatrzymany Jakób Szapiro, ekspedjent, prawdopodobnie członek techniki KM. KPZB.Białystok.-

Dnia 14 maja b.r. rozrzucono kilkadziesiąt egzemplarzy szapirograficznej odezwy OK.KPZB.Białystok p.t."Do dzieci strajkującego proletarjatu włókienniczego w Białymstoku".-

Dnia 19 maja b.r. został aresztowany organizator i kierownik archiwum OK.KZMZB.~~Białystok~~ Grodno Lejzor Ślepak.-

Dnia 18 maja b.r. rozrzucono kilkadziesiąt egzemplarzy szapirograficznej odezwy Lewicy włókniarzy p.t. "Do wszystkich włókniarzy w Białymstoku", zaś dnia 19 maja b.r. około 200 egzemplarzy odezwy CK.KPZB. i OK.KPZB.Białystok p.t."Niech żyje strajk włókniarzy całej Polski".-

Dnia 21 maja b.r. wywieszono transparent z hasłami "Precz z wojną imperjalistyczną przeciw ZSSR., niech żyje Komunistyczna Partja Białorusi Zachodniej, niech żyje Związek Młodzieży Komunistycznej".-

Dnia 22 maja b.r. został zatrzymany z transportem literatury komunistycznej Azef Nochim, technik KM.KPZB.Białystok. Literatura dotyczyła trwającego w Białymstoku strajku włókniarzy.

W dniach 22 i 23 maja b.r. rozrzucono około 300 egzemplarzy odezwy KC.KPZB. i OK.KPZB.Białystok, p.t."Niech żyje powszechny strajk włókniarzy aż do zwycięstwa".-

Dnia 26 maja b.r. rozrzucono kilkadziesiąt egzemplarzy odezwy Lewicy Szkolnej p.t."Koledzy i koleżanki, nawołującej do organizowania pomocy strajkującym włókniarzom".-

Dnia 29 maja b.r. rozwieszono kilkanaście plakatów z napisami: "Niech żyje powszechny strajk włókniarzy w Białymstoku aż do zwycięstwa, niech żyje solidarna walka pracujących i bezrobotnych OK:KPZB.

Białystok.-

W dniu 30 i 31 maja b.r. oraz 1 czerwca b.r. rozrzucono w Białymstoku większą ilość odezw KC.KPZB. i OK.KPZB.Białystok w sprawie strajku włókniarzy w Białymstoku.

Dnia 1 czerwca b.r. wywieszono plakaty z napisami "Precz z wojną prze iw ZSRR. i rewolucyjnym Chinom. Wszyscy w obronie rewolucyjnych Chin i ZSRR. Wszyscy do obrony ZSRR., ojczyzny międzynarodowego proletarjatu!".-

Powiat Białostocki. Wywieszono w powiecie jeden transparent i rozrzucono około 400 egzemplarzy odezw, dotyczących strajku włókniarzy w Białymstoku.-

Powiat Bielski- Pod zarzutem działalności wywrotowej został aresztowany i przekazany władzom sądowym Michał Gryczuk ze wsi Kamieniuki.

Mieszkańcy wsi Wierzchuca-Nagórna w gminie Narojki, podburzeni przez znanego komunistę Stanisława Zahubienia stawili czynny opór wójtowi i sekwestratorowi gminnemu przy wykonywaniu przez nich czynności egzekucyjnych w asystencji dwuch szeregowych P.P. Wobec agresywności i groźnej postawy tłumu misiano zaniechać czynności egzekucyjnych.- Do czynności tych powrócono dnia 11 maja b.r. w asystencji silniejszego oddziału policji. I w tym wypadku wspomniany Zahubień i inni usiłowali zorganizować opór wsi do czego jednakże nie doszło. W wyniku przeprowadzonych dochodzeń zatrzymano i przekazano władzom sądowym 8-miu podżegaczy , z pośród których władze sądowe zastosowały areszt względem Stanisława Zahubienia i Stanisława Malinowskiego, zaś 6-ciu pozostałych zwolniły pod dozór policji.-

Powiat Grodzieński. Dnia 28 kwietnia b.r. w Indurze został zatrzymany Chaim Rochkies pod zarzutem kolportażu wydawnictw komunistycznych. Rochkiesa przekazano z materjałami oskarżenia władzom sądowym.-

Dnia 1 maja b.r. pod zarzutem działalności komunistycznej

6

został zatrzymany we wsi Milkowszczyzna. [illegible] Kamionka w powiecie szczuczyńskim Jan Pietruszek ze wsi Uhanie[illegible] gminie Skidel.

Tenże Pietruszek w areszcie na posterunku w Skidlu skaleczył się posiadanym scyzorykiem w okolicę serca i symulował w ten sposób targnięcie się na swoje życie. Ponieważ rana, jaką zadał sobie Pietruszek, była lekką, przeto po nałożeniu opatrunku przez lekarza przekazano go władzom sądowym, których decyzją został osadzony w więzieniu.-

W związku z tym wypadkiem komuniści okuli i rozpowszechnili wersję, że Pietruszek został zamordowany na posterunku P.P. i z tej racji w gminach Skidel i Jeziory wywiesili 8 transparentów z napisami "Towarzysze, cześć towarzyszowi Janowi Pietruszkowi, który zamordowany został na posterunku policji skidelskiej, precz z sądem doraźnym, precz z białym terorem, niech żyje partja komunistyczna.

Dnia 22 maja b.r. młodzież komunistyczna ze wsi Bondary w drodze na odpust parafji prawosławnej w Hołowach śpiewała pieśni komunistyczne i kolportowała sporządzone ręcznie ulotki, dotyczące rzekomego zabójstwa przez policję komunisty Jana Pietruszkę.

W dniach 20 i 22 maja b.r. w gminie Przostowica-Mała i Łasza wywieszono trzy transparenty z napisami "Niech żyje Republika ZSRR. precz z białym terorem, precz z faszystowskim rządem Piłsudskiego, śmierć prowokatorom i konfidentom, niech żyje ZSRR., niech żyje KZ[illegible]., niech żyje rewolucja proletarjacka, żądamy oswobodzenia więźniów politycznych".-

Osadzeni w więzieniu grodzieńskiem komuniści, protestując przeciwko osadzeniu ich razem z więźniami kryminalnymi w jednych celach urządzili dnia 19 maja b.r. głodówkę, która została zakończona w dn. 20 maja b.r. wobec częściowego uwzględnienia ich postulatów.-

Dnia 24 maja b.r. w Indurze wywieszono 3 transparenty z napisami "Niech żyje solidarność więźniów politycznych w czasie głodu w więzieniu grodzieńskiem, precz z faszystowskim regulaminem, niech żyje polska republika radziecka, cześć pamięci Jana Pietruszka, który

50 7

ofiarował swoje życie w czasie głodu więźniów politycznych w Grodnie.-

W Grodnie dnia 26 maja b.r. wywieszono transparent z napisem "Niech żyje solidarna walka bezrobotnych wszystkich narodowości, OK.KPZB.Grodno".-

Powiat Sokolski. Rozrzucono w trzech wypadkach około 100 egzemplarzy odezw, wydawnictw i ulotek komunistycznych. Zatrzymany został i osadzony decyzją władz sądowych w więzieniu pod zarzutem kolportażu odezw Gabryel Dmitrjew ze wsi Usnarz-Górny w gminie Odelsk.

Powiat Wołkowyski. Naskutek podania 7-miu osób został zatwierdzony przez Ministerstwo Reform Rolnych w roku 1930 plan przymusowej komasacji we wsi Michałki, gminy Zwiskocz. Początkowo ludność wspomnianej wsi wykonywała chętnie prace scaleniowe, później jednakże, a zwłaszcza po przybyciu z więzienia po odbyciu kary za działalność wywrotową Włodzimierza Mirolubowa i Wasyla Waszkiewicza, podburzona przez nich ustosunkowała się do nazwanych prac opornie. Gdy w połowie maja przybył do wsi mierniczy celem przeprowadzenia płac scaleniowych, ludność stawiła mu opór i odmówiła dostarczenia robotników. Prace przy scaleniu zostały podjęte dopiero naskutek pobytu na miejscu Starosty Powiatowego i wysłania do wsi oddziału policyjnego.-

Pozatem w ciągu miesiąca rozrzucono w powiecie kilkadziesiąt egzemplarzy różnego rodzaju wydawnictw komunistycznych.-

Powiat Wysoko-Mazow. Rozrzucono w powiecie około 100 egzemplarzy różnych wydawnictw komunistycznych.-

8

2/ Komunistyczna Partja Polski.

Powiat Łomżyński. W Zambrowie w obrębie koszar rozrzucono w dniu 26 maja b.r. kilkanaście egzemplarzy szapirograficznej ulotki p.t."Precz z biciem rekrutów" podpisanej przez grupę rewolucyjnych żołnierzy 71 p.p.-

Powiat Ostrowski. W Ostrowi-Mazowieckiej dnia 24 maja b.r. uskuteczniono przez szablon farbą na domach, w których mieszczą się żydowskie szkoły hasła:"Niech żyje pionier, wstępujcie masowo do organizacyj dziecięcych Pionier, precz z wojną przeciwko Rosji Sowieckiej, precz z militaryzacja i faszyzacja szkół".-

Tamże dnia 30 maja b.r. wywieszono plakaty z napisami:"Niech żyje pionier, niech żyje międzynarodowy tydzień dziecka, wstępujcie masowo do organizacyjnej organizacji dziecięcej pionier, precz z zatrudnianiem dzieci do lat 16-tu, precz z ustawą przemysłową, precz z faszystowską ustawą Prystora, która wzbrania młodzieży pracować, żądamy chleba i pracy dla naszych ojców, żądamy szkoły państwowej w języku ojczystym dziecka, precz z faszyzacja szkół, precz z krwawą dyktaturą faszystowską, niech żyje rząd robotniczo-chłopski, niech żyje Polska Republika Rad, precz z wojną przeciw Rosji Sowieckiej. Pionier w Ostrowi-Mazowieckiej".

Dnia 27 maja b.r. zostali aresztowani Józef Gałązka vel Żababaszkin z Długosiodła, sekretarz KB.KPP. w Długosiodle, uzależnionego OK.KPP. Warszawa-Podmiejska i Stanisław Iwański ze stacji kolejowej Przetycz.- Decyzją sędziego śledczego o pierwszy z nich został osadzony w więzieniu, drugi zaś zwolniony pod dozór policji.-

Powiat Ostrołęcki. Zostali aresztowani pod zarzutem-kolportażu odezw komunistycznych Jan Chętnik we wsi Grucele, gminy Troszyn i Chaskiel Szmelc z Goworowa, których sędzia śledczy sadził w więzieniu.-

9

51

Wyroki sądowe.

Sąd Okręgowy w Białymstoku wyrokiem z dnia 6 maja b.r. skazał z art.102 cz.I. K.K. Rozę Milsztejn na 3 lata więzienia i Abrama Kapitańczyka na 2 lata więzienia oraz z art.129 K.K. Sajęę Żurję i Korosz Zełdę na jeden rok twierdzy każdą.-

Sąd Okręgowy w Grodnie wyrokiem z dnia 19 maja b.r. skazał z art.102 K.K. Chawę Rejsachowicz na 6 lat c.więzienia, Nachmana Kramarz Antoniego Kaczana i Jakóba Puzewskiego na 5 lat c.więzienia, Abrama Kirszenbauma, Abrama Jelina, Chackiela Jelina i Naftalego Sztrausberga na 4 lata c.więzienia, Władysława Rośnika i Aleksego Siewko na jeden rok więzienia z.d.p. każdego.- Współoskarżony w tejże sprawie Aleksander Smogurys, emigrant litewski, pozostający na wolności nie stawił się na rozprawę sądową, wobec czego sprawa przeciwko niemu została wyłączona z równoczesnem rozpisaniem za nim listów gończych.-

Tenże Sąd wyrokiem z dnia 30 maja b.r. uniewinnił oskarżonego z art.102 K.K. mieszkańca Łomży Mochima Michniewskiego, przyczem w motywach wyroku podkreślił, że Michniewski jako niepiśmienny nie mógł pełnić funkcji skarbnika organizacji komunistycznej w Łomży.-

Sąd Okręgowy w Łomży wyrokiem z dnia 19 maja b.r. skazał z art. 102 i 129 K.K. Libę Chojnę na 6 i Esterę Szrenkiewiczównę na 8 miesięcy więzienia.-

Tenże Sąd wyrokiem z dnia 25 maja b.r. skazał z art.102 K.K. Szejnę Chanes z Zambrowa na 3 lata c.więzienia. W czasie rozprawy na polecenie Podprokuratora został aresztowany na sali sądowej znany komunista Izrael Hotsztejn, ps."Kiziak" z Łomży, który teroryzował świadków oskarżenia.-

Sąd Okręgowy w Łomży na sesji wyjazdowej w Grajewie dnia 30 kwietnia b.r. skazał z art.102 K.K. Joska Markusfelda na 3 lata więzienia z.d.p.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

40

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2570/32.T.
Białystok, dn.20.VI.1932 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.6.
za miesiąc maj 1932 r.

III. Ruch zawodowy.

a/ Klasowe Związki Zawodowe.

W Czerlance, gminy Białowieża utworzony został oddział Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego.-

W Hajnówce, powiatu bielskiego dnia 14 maja b.r. na zebraniu członków Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Chemicznego obmawiano sprawę urządzenia bibljoteki w świetlicy Związku.-

W Czeremesze, powiatu bielskiego dnia 28 maja b.r. na posiedzeniu członków koła Związku Zawodowego Maszynistów przy udziale prezesa Zarządu Okręgowego Związku w Wilnie, Schabowskiego załatwiono szereg spraw natury organizacyjnej i opracowano memorjał do Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowej w Wilnie w sprawie warunków płacy maszynistów kolejowych i ich pomocników.-

W Grodnie dnia 27 kwietnia b.r. na zebraniu oddziału Z.Z.K. prezes Zarządu Okręgowego Związku w Wilnie, Wstążewski referował sprawę budowy domu związkowego w Grodnie.-

b/ Związek Związków Zawodowych.

W Grodnie dnia 29 maja b.r. na zebraniu Związku Dozorców Domowych i Służby Domowej przy udziale Józefa Kroszela z Zarządu Głównego Związku omawiano sprawy organizacyjne.- /62/

W Białymstoku dnia 21 maja b.r. odbyło się w sprawach organizacyjnych zebranie Związku Zawodowego pracowników Państwowego Monopolu Tytoniowego i Spirytusowego przy udziale posła Gawlika i sekretarza generalnego Związku Zawodowskiego.-

c/ Chrześcijańskie Zjednoczenie Zawodowe.

W Białymstoku dnia 16 maja b.r. odbyło się poświęcenie sztandaru Związku Dozorców Domowych przy udziale b.premjera Antoniego Ponikowskiego

posła Wacława Bitnera i prezesa Zarządu Głównego Zjednoczenia, b.posła Franciszka Urbańskiego.- Zasługujących na uwagę przemówień podczas uroczystości nie wygłoszono.- /600/

d/ B e z r o b o c i e .

Według danych z dnia 20 czerwca na terenie Województwa Białostockiego pozostawało w tym dniu bez pracy 11.839 osób, a mianowicie:

P o w i a t .	Bezrobocie dn.20.V.32 r.	dn.20.VI.32 r.	Zmniejszenie.	Wzrost	Pobiera zapomogi.
Augustowski	84	42	42	-	26
Białystok-Miasto	5.950	4.949	1201	-	1747
Białostocki	1.548	1.511	37	-	257
Grodzieński	2.221	1.867	354	-	331
Łomżyński	760	740	20	-	20
Bielski	290	310	-	20	95
Ostrowski	140	76	64	-	55
Ostrołęcki	134	130	4	-	18
Suwalski	110	327	-	217	24
Sokólski	126	71	55	-	36
Szczuczyński	729	536	193	-	4
Wołkowyski	340	270	70	-	42
Wysoko-mazow.	14	10	4	-	9

XXXXXXXXX: Z m n i e j s z e n i e - 517.

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

Nr.B.2570/32.T.

Dnia 20 czerwca 1932 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne b.r.
za miesiąc maj 1932 rok.

IV. Strajki.

Jak już Urząd Wojewódzki doniósł Ministerstwu w sytuacyjnem sprawozdaniu za miesiąc kwiecień b.r., właściciele fabryk włókienniczych w Białymstoku i białostockim okręgu przemysłowym wypowiedzieli w kwietniu umowę zbiorową z robotnikami, zawartą w roku 1928 i wysunęli propozycję obniżki płac w poszczególnych działach fabryk i dla różnych kategoryj robotników od 20 do 25%.-

Zwołane w tej sprawie konferencje przy udziale władz administracji ogólnej i inspekcji pracy nie doprowadziły do porozumienia pomiędzy przemysłowcami i Związkami Zawodowymi.-

W dniu 7 maja b.r. Chrześcijańskie Zjednoczenie Zawodowe, a w dniu 8 maja b.r. Okręgowa Komisja Klasowych Związków Zawodowych proklamowały ogólny strajk robotników przemysłu włókienniczego w Białymstoku i białostockim okręgu włókienniczym. Strajk ten rozpoczął się istotnie w dniu 9 maja b.r. w Białymstoku, a w połowie maja b.r. w Wasilkowie, Gródku i Michałowie i trwał do końca miesiąca. O przebiegu strajku Urząd Wojewódzki donosił Ministerstwu w opracowaniach specjalnych i meldunkach codziennych. Przez cały maj kierownictwa strajkowe stały zdecydowanie na stanowisku bezwzględnej obrony umowy zbiorowej z roku 1928 r.-

W dniach 23 i 24 maja b.r. trwał strajk 30-tu robotników Faflarni w Gródku. Dnia 25 maja b.r. strajk został zlikwidowany przyczem robotnicy uzyskali od 8 do 10% podwyżki płac.-

W Grodnie dnia 22 maja b.r. zastrajkowało 13 pracowników technicznych teatru miejskiego. Dyrekcja teatru przyjęła na ich miejsce nowych pracowników i oświadczyła, że strajkujący niedotrzymali umowy wskutek porzucenia pracy bez uprzedzenia.-

...STWO BIAŁOSTOCKI
Nr.SP.2570/32.T.
Dnia 20 czerwca 1932 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.6
za miesiąc m a j 1932 rok.

V. Stan bezpieczeństwa publicznego.

a/ Ważniejsze przestępstwa i wydarzenia.

Powiat Augustowski. W nocy na 23 maja b.r. na przedmieściu m.Augustowa Biernatki został zamordowany Bronisław Karbowski, prawdopodobnie przez braci Jana i Bolesława Karbowskich, których zatrzymano i przekazano z materjałami oskarżenia właściwemu sądowi.-

Powiat Bielski. W dniu 29 kwietnia b.r. w majątku Kostrzyn, gminy okólsko wystrzałem z dubeltówki przez niezamknięte okno został zastrzelony właściciel tego majątku Jan Michobabiński, oraz postrzelony będący w tym czasie na gościnie w odległej o 3 klm od majątku Kostrzyn wsi Zalesie pomocnik urzędniczy z posterunku P.P. w Michałowie.- Zabójstwa i postrzelenia dokonał Józef Panna, miejscowości osady Zosło, gminy Lasiewo, który przybywał się do Jana Michobabińskiego, zamieszkałego we wsi Gaj, gminy Orzechowo, z którym miał zatargi z Michobabińskim o majątek. Majątku tego zapis Zdzisławy Michobabińskiej był wykonalny na mocy wyroku sądowego.

Powiat Grodzieński. Dnia 27 kwietnia podczas kłótni, wynikłej na tle zatargów osobistych w Grodnie Kazimierz Rajchner wystrzałem z rewolweru zabił Bronisława Ostapowicza. Rajchnera aresztowano.

Powiat Sokólski. We wsi Wiesiołe - Nadrzeczny dnia 13 maja b.r. Aleksander Żelazny podczas sprzeczki wystrzałem z karabinu zastrzelił swego sąsiada Aleksandra Sosiewicza. Aleksandra Żelaznego aresztowano.-

Pod wsią Perzec dnia 15 maja b.r. wykopiono z Narwi zwłoki b.kaprala 33 p.p., który w nocy z dnia 31 grudnia 1931 roku został zamordowany w drodze do wsi Czarnocin i wrzucony do rzeki.-

W nocy na 31 maja b.r. na szosie Kolno-Myszyniec został zamordowany przez poderżnięcie gardła Stanisław Ziekowski, mieszkaniec wsi Wielonka w powiecie ostrołęckim.-

Powiat ostrołęcki. Aresztowani zostali i przekazani władzom sądowym Stanisław Hoffman i Władysław Tomaszewski pod zarzutem włamania kasowego do urzędu Nadleśnictwa ostrołęckiego w nocy na 30 kwietnia b.roku.

Powiat Sokólski. Dnia 13 maja b.r. w Sokrowie dokonano napadu rabunkowego na mieszkanie Andrzeja Stasiuskiego, któremu zrabowano 5 tysięcy złotych w srebrze i 2 tysiące złotych w banknotach, 200 dolarów, 200 rubli w złocie i 20 rubli w srebrze.- Pod zarzutem dokonania tego napadu zostali aresztowani Jan Puchocki i Władysław Teul mieszkańcy wsi Porczy-Mostek Kazimierz Szczuka ze wsi Szczuki, gminy Janów jako bezpośredni sprawcy oraz Katarzyna Szczuka i Bronisława Szczuka ze wsi Szczuki jako biorące udział w przechowywaniu zrabowanych pieniędzy.-

Powiat Wołkowyski. Dnia 9 maja b.r. na cmentarzu katolickim w Piaskach popełnił samobójstwo Komendant miejscowego posterunku P.P. Józef Beśdziak przyczyna samobójstwa - rozstrój nerwowy.

W nocy na 5 maja b.r. usiłowano dokonać napadu rabunkowego /kradzieży zboża/ w osadzie wojskowej Jundziłłowszczyzna, gminy Biskupice stanowiącej własność generała Góreckiego. Napad uda[illegible] służba która wystrzeliła kilkakrotnie na alarm z karabinu i rewolweru.-

We wsi Chodkowce, gminy Biskupice urzędowo-chory Józef Okiucha zabił siekierą swoją żonę Walwinę.-

We wsi Zaprudzie na pastwisku na tle zatargu o to samo pastwisko doszło dnia 15 maja b.r. do bójki pomiędzy mieszkańcami wspomnianej wsi Zaprudzie i sąsiedniej Ziekowce, gminy Międzyrzecz. Podczas bójki kilka osób doznało lekkich uszkodzeń ciała a jedna odniosła ciężkie ran

54 15

iat Wysoko-Mazow. W Zapach dnia 9 maja b.r. właściciel restauracji Leonard Sutrynowicz zastrzelił usiłującego włamać się do tejże restauracji Edmunda Krugiera, mieszkańca Warszawy.-

b/ Zestawienie przestępstw i innych wypadków.

W ubiegłym miesiącu zanotowano wypadków:

1/ Uszkodzenie ciała w bójkach ..... 7.
2/ Uszkodzenia ciała w innych okolicznościach ....9.
3/ Samobójstw ..... 10.
4/ Usiłowań zabójstwa ..... 6.
5/ Różnych nieszczęśliwych wypadków .... 7./8 osób poniosło śmierć/
6/ Kradzieży zwykłych ..... 11. /na sumę około 11.000 zł./
7/ Kradzieży z włamaniem .... 6 /na sumę 9.800 złotych/
8/ Drobnych napadów rabunkowych .... 6.
9/ Dzieciobójstw ..... 7.
10/ Zgwałcenia ..... 7.
11/ Oporu policji ..... 5.
12/ Oporu komornikom i sekwestratorom .... 7.
13/ Fałszerstwa pieniędzy ..... 3.
14/ Potajemnego gorzelnictwa..... 6.
15/ Nielegalnego powiadania broni ..... 8.
16/ Świętokradztwa 1.-

c/ Wypadki samochodowe.

W ciągu miesiąca zanotowano 11 wypadków samochodowych, w których odniosło ciężkie obrażenia ciała 5, a lekkie - 6 osób.

d/ P o ż a r y .

Zestawienie danych o pożarach:

W maju b.r. na terenie województwa Białostockiego miały miejsce następujące pożary, powstałe wskutek:

1/ Nieostrożnego obchodzenia się z ogniem	16.
2/ Z przyczyn nieustalonych	5.
3/ Podpalenia z zemsty	2.
4/ Podpalenia w celu utrzymania premij ubezpieczen.....	2.
5/ Od uderzenia pioruna	3.
Razem	29.

Pożary te wyrządziły straty:

1/ Od 2.000 tysięcy złotych każdy	8.
2/ Od 2 do 5.000 złotych każdy	11.
3/ Od 5. do 10.000 złotych każdy	3.
4/ Od 10. do 20.000 złotych każdy	2.
5/ Od 20. do 30.000 złotych każdy	2.
6/ Ponad 30.000 złotych każdy	3.

Straty wyrządzone przez te pożary wynoszą około 4[illegible].000 złotych.

We wsi Konowały, gminy Choroszcz w powiecie białostockim wskutek nieostrożnego obchodzenia się z ogniem spłonęło 75 budynków stanowiących 22 zagrody. Straty wynoszą około 100.000 złotych.-

W Jasionówce , powiatu białostockiego spłonęła garbarnia. Straty wynoszą około 250.000 złotych.- Pożar powstał wskutek niezabezpieczenia maszyn i transmisyj.-

W Stoczku ,powiatu bielskiego spłonęła skłaonica drzewa tartaku państwowego. Straty wynoszą około 100.000 złotych. Pożar powstał wskutek nieostrożnego obchodzenia się z ogniem.-

e/ Ocena ogólna.

Stan bezpieczeństwa publicznego pod względem politycznym zmianom nie uległ w porównaniu ze stanem w kwietniu b.r., pogorszył się natomiast nieznacznie pod względem kryminalnym. Pogorszenie to pozostaje w przyczynowym związku z zubożeniem ludności miejskiej i wiejskiej.

WÓDZTWO BIAŁOSTOCKI
L.BP.2570/32.T.
Białystok 20 czerwca 1932 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.6.
za miesiąc maj 1932 r.

55

VI. Sprawy graniczne.

Starost Ostrożęcki. W dniu 9 maja b.r. zostali wysiedleni przez żandarmerję niemiecką do Polski Marjanna Tołcińska, Walerja Kręciewska i Marjanna Kręciewska ze wsi Grądzkie, gminy Łyse.-

Starost Szczuczyński. Władze niemieckie wysiedliły do Polski Kazimierza Bitamtisa z Wilna i Jana Iwanickiego ze wsi Krzeczkowo w powiecie białostockim, którzy udali się nielegalnie do Prus Wschodnich w celu poszukiwania pracy. Przekazano ich Sądowi Grodzkiemu w Grajewie.-

W dniu 9 maja b.r. został zatrzymany Aleksander Zieliński mieszkaniec wsi Wólka-Brzozowa w gminie Białaszewo za nielegalne przekroczenie granicy i przemycanie rowerów z Niemiec.-

W dniu 11 maja b.r. około Grabowa został zatrzymany Aleksander Jastrzębski ze wsi Jurzen, gminy Ostawiski w powiecie Łomżyńskim, przy którym znaleziono przemycone z Niemiec 1400 pastylek w siedmiu paczkach i 1500 pastylek w pietnastu paczkach sacharyny.

W dniu 22 maja b.r. został zatrzymany za nielegalne przekroczenie granicy z Polski do Niemiec i z powrotem Tomasz Siemiuch mieszkaniec Grajewa.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

18

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2570/32.T.
Dnia 30 czerwca 1932 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr
za miesiąc maj 1932 r.

SIX/24

VII. Szpiegostwo dywersja, sabotaż.

- N e g a t y w n e .-

-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.2779/32.T.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.7 za miesiąc czerwiec 1932 r.

Białystok, dnia 25 lipca 1932 roku

T A J N E - P I L N E !

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
Departament I.Polityczny

w W a r s z a w i e.

2.21/32

Urząd Wojewódzki przesyła sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.7 za miesiąc czerwiec 1932 r. /z zakresu bezpieczeństwa publicznego, ruchu wywrotowego i ruchu zawodowego/.-

Za Wojewodę

/A.Wysokiński/
w/z.Naczelnika Wydziału Bezp.Publ.

Otrzymują do wiadomości:

1/ Pan Wojewoda w Wilnie,
2/ " " w Nowogródku,
3/ " " w Brześciu nad Bugiem,
4/ " " w Warszawie,
5/ " " w Stanisławowie,
6/ " " w Tarnopolu,
7/ " " w Lublinie,
8/ " " w Łodzi,
9/ Pan Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie,
10/ " " " " w Wilnie,
11/ " " " Okręgowego w Białymstoku,
12/ " " " " w Łomży,
13/ " " " " w Grodnie,
14/ " " " " w Suwałkach,
15/ Samodzielny Referat Informac. DOK.III. w Grodnie,
16/ " " " DOK.IX. w Brześciu nad Bugiem,
17/ " " " DOK. I. w Warszawie,
18/ K.O.P. "Brygada Grodno" w Grodnie,
19/ Pan Kierownik Placówki Wywiadowczej KOP.I. w Suwałkach,
20/ Pan Komendant Wojewódzki P.P. w miejscu,
21/ Wszyscy Panowie Starostwie Powiatowi Województwa Białostockiego,
22/ Pan Starosta Grodzki w Białymstoku ,
23/ Pan Naczelnik Urzędu Śledcze o w/m.-

H.F.

OJ[illegible]A BIAŁOST[illegible]KI
Nr.BP. 2779/32.T.
[illegible]nia 20 lipca 1932 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.7.
za miesiąc czerwiec 1932 rok.

I. Sytuacja ogólna.

Trwający przez cały czerwiec strajk robotników przemysłu włókienniczego w Białymstoku i białostockim okręgu przemysłowym, stwarzając pomieszanie nastrojów wśród strajkujących, sprzyjał w dużym stopniu działalności elementów wywrotowych, które ze swej strony dokładały starań w kierunku sprowokowania strajkujących do wystąpień ulicznych. Tem też należy tłumaczyć liczny kolportaż wydawnictw w formie ulotek i odezw, wydawanych przez białostocki Okręgowy Komitet KPZB. niezwłocznie po każdym niemal ważniejszym wydarzeniu w akcji strajkowej. Mimo to strajk miał przebieg spokojny. Ostatecznie strajk został zlikwidowany dnia 11 lipca b.r. korzystnie dla robotników, jeśli zważyć sytuację, jaka istnieje w przemyśle włókienniczym ogólnie w Łodzi, a także w Łodzi i Bielsku. Zawarta umowa zbiorowa, określająca obniżkę płac w przemyśle włókienniczym białostockim o 5 do 14,5% w porównaniu z umową zbiorową z roku 1928 stwarza według oświadczeń przemysłowców, przywódców Związków Zawodowych i inspekcji pracy korzystniejsze warunki pracy dla włókniarzy w Białymstoku i białostockim okręgu przemysłowym, niż te, jakie mają włókniarza w Łodzi i Bielsku. Traktując o strajku należy podkreślić, że został on zlikwidowany prawie w przededniu załamania się go. Nie ulega zaś wątpliwości, że załamanie to zostałoby wykorzystane przez przemysłowców. Faktem jest również, że w chwili likwidacji strajku - kierownictwa strajkowe nie posiadały zaufania mas strajkujących i nie panowały nad sytuacją strajkową. Stąd też przy likwidacji strajku konieczny był udział czynnika administracyjnego. Poza Białymstokiem bardziej charakterystycznych przejawów akcji wywrotowej nie dostrzeżono. Bez większych

547

efektów przeminął dla partji komunistycznej dzień 1 lipca, na który proklamowana była akcja tak zwanego dnia głodowego. W dniu tym nigdzie na terenie Województwa nie doszło do wystąpień bezrobotnych, którzy nie dali posłuchu agitacji wywrotowej.

W ruchu zawodowym dominował udział związków zawodowych w akcji strajkowej włókniarzy białostockich. Pozatem klasowe związki zawodowe interwenjowały w kilku drobnych sporach pomiędzy przemysłowcami i robotnikami, wynikłymi na tle redukcji płac.- Redukcją płac objęte zostały dotychczas przemysł włókienniczy i garbarski, przyczem ostatnia obniżka płac waha się od 5 do 10% .-

W czerwcu liczba bezrobotnych ogólnie w Województwie zmalała i 949 /bezrobocie na dzień 20 lipca b.r. wyrażało się cyfrą 9890/.- Sytuacja bezrobotnych była nader ciężka, gdyż tylko znikoma ich część korzystała z zapomóg państwowych. Sytację tę pogarszała ta okoliczność że szczupłość kredytów państwowych i ciężki stan finansowy samorządów nie pozwalały na uruchomienie robót publicznych dla zatrudnienia chociażby najbardziej potrzebujących pomocy bezrobotnych. Niemniej jednakże nastroje bezrobotnych nie budziły obaw co do wykorzystania tych przez czynniki wywrotowe i nieodpowiedzialne. Wprawdzie w Grodnie i Białowieży bezrobotni kilkakrotnie gromadzili się i domagali się pracy i zapomóg, jednakże zachowanie się ich było naogół spokojne.

Stan bezpieczeństwa publicznego za czerwiec uważany być może jako dobry.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWÓDA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2779/32.T.
Dnia 20 lipca 1932 roku.-

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.7
za miesiąc czerwiec 1932 rok.

II. Ruch wywrotowy.

a/ Przejawy działalności elementów wywrotowych.

1/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Białystok-Miasto.

Ożywiona działalność elementów wywrotowych wiązała się niemal całkowicie z długotrwałym strajkiem robotników przemysłu włókienniczego i zmierzała z jednej strony do przewlekania tego strajku, z drugiej zaś - do przeniesienia akcji strajkowej na ulicę i nadania jej form ostrych wystąpień.

Dnia 2 czerwca b.r. wywieszono trzy plakaty z napisami: "Niech żyje powszechny strajk włókniarzy w Białymstoku i okręgu aż do zwycięstwa. Niech żyje solidarna walka pracujących, bezrobotnych i chłopów. Białostocki Okręgowy Komitet KPZB.".-

Dnia 4 czerwca b.r. wywieszono plakat z napisami: "Niech żyje strajk powszechny, niech żyje jednolity front robotniczy, precz ze zdrajcami z PPS. i Bundu, niech żyje partja komunistyczna, niech żyje KZM.".-

Dnia 5 czerwca b.r. rozrzucono kilkadziesiąt egzemplarzy odbitej na powielaczu odezwy OK.KPZB.Białystok p.t."Bezrobotni do walki przeciwko zamykaniu kuchen, o zasiłek dla wszystkich bezrobotnych w wysokości utraconych zarobków".

Dnia 6 czerwca b.r. rozrzucono kilkadziesiąt egzemplarzy wydawnictwa Lewicy Związkowej z maja b.r. p.t."Wiadomości Strajkowe Nr.2". Wydawnictwo to poświęcone zostało całkowicie strajkowi włókniarzy w Białymstoku i białostockim okręgu przemysłowym i wymierzone - przeciwko PPS.i Bundu.-

Dnia 7 czerwca b.r. wywieszono w różnych dzielnicach miast 4 plakaty z napisami "Precz z wojną przeciw ZSRR i rewolucyjny Chinom, nie dajcie się okłamywać przez bandę PPS ,Bundu i Ch.D.

Dnia 9 czerwca b.r. rozrzucono kilkadziesiąt egzemplarzy odezwy majowej CK.KPZB. p.t."Pracy i chleba".- 50

Dnia 9 czerwca b.r. rozrzucono około 100 egzemplarzy odezwy białostockich Okręgowego i Miejskiego Komitetu KPZB. p.t. "Włókniarze, przepędźmy z pracy łamistrajków u Bekiera".

Dnia 10 czerwca b.r. rozrzucono około 70 egzemplarzy różnego rodzaju wydawnictw, traktujących o strajku włókniarzy.-

Dnia 11 czerwca b.r. rozrzucono około 400 egzemplarzy odezwy OK.KPZB.Białystok p.t."Kolejarze-do walki przeciwko procentowej obniżce płac. Poprzyjmy strajkujących włókniarzy,niech żyje strajk powszechny w Białymstoku, niech żyje ogólno-krajowy strajk kolejarzy".

Dnia 11 czerwca b.r. została aresztowana na gorącym uczynku kolportowania odezw komunistycznych Ajzen Chana, którą przekazano władzom sądowym.

Dnia 13 czerwca b.r. został zatrzymany działacz Lewicy Związkowej Lew-Lejwe-Lejb.-

Dnia 14 czerwca b.r. zostali zatrzymani członkowie kierownictwa akcją strajkową z ramienia Lewicy Związkowej Motel Juchnowiecki, Zofja Grodzik, Wolf Jasinowski, Mojżesz Kaczalski Jakób Gelbort i Abram-Noach Markiewicz, których przekazano z materjałami oskarżenia władzom sądowym.

Dnia 14 czerwca b.r. został zatrzymany Izrael Kac poszukiwany za działalność komunistyczną w Grodnie i powiecie.

Dnia 16 czerwca b.r. rozrzucono kilkadziesiąt egzemplarzy czerwcowej odezwy OK.KPZB.Białystok p.t."Precz z wojną" wydanej w związku z"Tygodniem L.O.P.P.".-

Dnia 18 czerwca b.r. ujawniony [illegible] skład techniczny OK.KPZB.Białystok w mieszkaniu Millera Szlomy przy ulicy Grunwaldzkiej 17.Skład ten obejmował kilkanaście tysięcy różnych wydawnictw, okólników, odezw i t.p. KCKPP.KC.KPZB.i OK.KPZB. Białystok. Aresztowano w związku z tem Millera Szlomę i Ilewickiego Arję.-

Dnia 23 czerwca b.r. została zatrzymana Rywka Pytkowska, która uskuteczniała kredą napisy na ścianach domów o treści, związanej ze strajkiem włókniarzy.-

Dnia 29 czerwca b.r. wywieszono transparent z napisem"Włókniarze, walczmy przeciwko zdradzie Kapitułków, Pejginów z PPS. i Bundu o ogólny strajk. Na demonstrację przeciwko atakom fabrykantom .-

Powiat Bielski.

Dnia 12 czerwca b.r. w Bielsku-Podlaskim rozrzucono odezwy CK. i OK.KPZB.Białystok w sprawie strajku włókniarzy białostockich .

Dnia 20 czerwca b.r. w Puszczy Białowieskiej wywieszono dwa transparenty, jeden z napisem "Niech żyje KPZB.", drugi bez nadpisu.-

Dnia 10 czerwca b.r. około Siemiatycz odbyła się masówka przy udziale znanego komunisty Kelmana Dziuma z Warszawy, który zapoznawał zebranych z metodami pracy warszawskiej organizacji komunistycznej.-

Powiat Grodzieński.

Dnia 28 maja b.r. na drodze koło majątku Kruglany w gminie Łasza został wywieszony transparent z napisami:"Precz z białym terorem, precz z przesladowaniem więźniów politycznych w grodzieńskiem więzieniu, precz z szarwarkami, ani grosza podatku kapitalistycznemu rządowi Piłsudskiego".-

Dnia 29 maja b.r. koło wsi Świskocz w gminie Łasza wywieszono transparent z napisem " Proletarjusze wszystkich krajów łączcie się, cześć zamęczonemu towarzyszowi w więzieniu grodzieńskiem, ani jednego dnia szarwarku faszystowskiemu rządowi Piłsudskiego, precz z faszystowskim terorem przeciwko więźniom politycznym przyszłą wojnę przekształcimy w rewolucję.-

Dnia 2 czerwca b.r. około majątku Gornica w gminie Łun rozrzucono ulotki z hasłami"Precz z Piłsudskim, precz z szarwarkami, precz z Polską".-

59

nocy na dzień 8 czerwca b.r. na cmentarzu prawosławnym koło wsi Strzelce w gminie Skidel zostały poprzewracane pomniki i połamane krzyże. To samo uczyniono na cmentarzu prawosławnym we wsi Pieszczanka w gminie Skidel, wyniki przeprowadzonych dochodzeń wskazują, że w obu wypadkach przestępstwa dopuścili się komuniści ze wsi Strzelce i Pieszczanka. W tymże czasie na cmentarzu we wsi Pieszczanka na mogile Pawła Bubiena, zabitego w ubiegłym roku przez mieszkańca tejże wsi Michała Szmojłę zawieszono cztery małe transparenty żałobne z napisami ku czci tegoż Bubienia.-

W dniu 11 czerwca b.r. w Grodnie członkowie KZ. usiłowali urządzić demonstrację przed więzieniem, do czego jednakże nie dopuściły organa bezpieczeństwa publicznego.-

W dniu 17 czerwca b.r. w synagodze żydowskiej w Indurze znaleziono dwa kilogramy wydawnictw komunistycznych z czerwca b.r. i transparent. Fakt ten wywołał duże wrażenie wśród ludności żydowskiej.-

W dniu 23 czerwca b.r. w Grodnie wywieszono dwa transparenty z hasłami: "W dniu 1 lipca wszyscy do strajku i demonstracyj przeciw atakom kapitału i przeciw wojnie. K.K.P."-

W tymże czasie na kilku gmachach w Grodnie wypisano hasła: "Precz z rządem, precz z przygotowaniami wojennemi przeciwko Związkowi Radzieckiemu, niech żyje Związek Radziecki" i t.p.

W dniu 21 czerwca b.r. w lesie koło majątku Kruglany w gminie Raduszkowicze wywieszono transparent z napisami: "Precz z kułacko-obszarnicką komasacją w Baranowie, precz z karnym oddziałem, precz z katem Piłsudskim, precz z białym terorem, niech żyje rewolucja, niech żyje KPP."

W dniu 26 czerwca b.r. we wsi Ogrodniki w gminie Raduszkowicze wywieszono transparent z wezwaniami przeciwko komasacji we wsi Baranowo. Wywieszenie tych transparentów

pozostawało w związku z oporem włościan wsi Baranowo usiłujących dopuścić do przeprowadzenia komasacji gruntów w tejże wsi.

Powiat Sokólski. We wsi Harkawicze, gminy Odelsk w powiecie sokólskim dnia 18 czerwca b.r. usiłowano podpalić zagrodę Piotra Hołubowicza. Ogień został zauważony w czas i ugaszony przez sąsiada, Piotra Kiszkiela. Zachodzi uzasadnione podejrzenie, że podpalenia usiłował dokonać jeden z członków miejscowej organizacji komunistycznej, która uważa Hołubowicza za zdeklarowanego przeciwnika komunizmu i konfidenta organów bezpieczeństwa.-

Powiat Kołkowyski. Zatrzymano i przekazano władzom sądowym pod zarzutem prowadzenia komunistycznej działalności antyreligijnej i antypodatkowej mieszkańca wsi Nowosiółki, gminy Mścibów - Mikołaja Dziemieńczuka, który został osadzony w więzieniu.-

b/ Komunistyczna Partja Polski.

Powiat Szczuczyński. Dnia 2 maja b.r. w Sądzie Grodzkim w Szczuczynie odbyła się rozprawa przeciwko Abramowi Strzałce i 12-tu innym żydom, skomunizowanym członkom Stowarzyszenia Bibljoteka Zydowska im.Pereca w Radziłowie, oskarżonym o zakłócenie spokoju publicznego w miejscowej synagodze. Sąd skazał każdego z oskarżonych na zapłacenie 30-ci złotych grzywny z ewentualną zamianą na 7 dni aresztu. Swiadkami oskarżenia w tej sprawie byli m.in. Wolf Szlapak, prezes i Józef Fajkowski, członek zarządu wyznaniowej gminy żydowskiej w Radziłowie.

Dnia 12 czerwca b.r. otrzymali oni anonimowe z podpisami KD.KPP.Łomża listy, grożące im, że jeśli nie przestaną pozostawać na usługach policji, to temsamem ściągną na siebie wyrok śmierci. Autorami tych anonimów są prawdopodobnie Wolf Szlapak i inni, zasądzeni w powyższej sprawie.-

Powiat Ostrołęcki. Dnia 27 czerwca b.r. w pobliżu osady Czerwin ujawniono kryjówkę w której przechowywane są wydawnictwa komunistyczne. W kryjówce tej znaleziono około 700 egzemplarzy różnych wydawnictw.-

60

owiat Ostrowski.

Dnia 11 czerwca b.r. w Zarębach-Kościelnych młodzież komunistyczna usiłowała urządzić masówkę, do czego jednakże niedopuściła policja. Uczestnicy niedoszłej masówki w pewnym momencie napadli na sjonistów, którzy na targowicy odbywali mecz piłki nożnej. W czasie wynikłej bójki został pobity Mejer Rodbrat z Czyżewa.

wiat Łomżyński.

W Zambrowie dnia 17 czerwca b.r. w obrębie koszar 71 p.p. rozrzucono około 30-tu egzemplarzy ręcznie sporządzonej odezwy pt."Do żołnierzy i rezerwistów 71 p.p.", podpisanej przez grupę rewolucyjnych żołnierzy ~~xxxxx~~ 71 p.p.-

c/ Wyroki Sądowe.

Sąd Okręgowy w Grodnie wyrokiem z dnia 6 czerwca b.r. skazał z artykułu 102 K.K. Aleksandra Łuczka na 6 lat ciężkiego więzienia, Aleksandra Pietrejko na 4 lata c.więzienia i Mikołaja Daszkiewicza na 2 lata z.d.p., uniewinnił zaś współoskarżoną Chaję Bonk. Wszyscy aresztowani byli w listopadzie 1931 r

Sąd Okręgowy w Łomży wyrokiem z dnia 27 czerwca b.r. skazał z artykułu 102 K.K. Izaaka Poniaczyka z Łomży na 4 lata c.w uniewinnił zaś Jana [illegible]igdała z Ostrowi-Mazowieckiej.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWÓDA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.2779/32.T.
-nia 20 lipca 1932 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.7.
za miesiąc czerwiec 1932 roku

III. Ruch zawodowy.

a/ Klasowe Związki Zawodowe.

W Białymstoku dnia 26 czerwca b.r.-walne zebranie członków ko-
ła Z.Z.K. przy udziale prezesa Zarządu Okręgowego Z.Z.K. w Wilnie, Piotra
wstążewskiego, który w dłuższem przemówieniu protestował przeciwko obniżce
płac kolejarzy, oraz scharakteryzował stosunki na kolejach i konkurencję
autobusów w odniesieniu do kolei. Na zebraniu uchwalono rezolucję następu-
jącej treści: "Walne zebranie... protestuje przeciwko obniżaniu płacy
wstrzymaniu awansów i szczeblowania, gdyż uważa, że wszelkie obniżki płac
nie poprawią sytuacji gospodarczej lecz ją pogłębią. Protestuje przeciwko
noweli, pogarszającej warunki klasy pracującej, zmniejszającej ilość godzin
pracy, urlopy, opłaty za godziny nadliczbowe i t.p. Protestuje przeciwko
redukcji dni pracy. Uchwala, by władze ZZK. wystąpiły o zniesienie artykułu
103 i przyznanie zwrotu opłaty szkolnej. Protestuje przeciwko obecnym ce-
nom za węgiel, a to ze względu na obniżkę zarobków pracowników w górnict
twie. Walne zebrenia uchwala i poleca swym członkom wziąć się do pracy o
ganizacyjnej w kierunku zjednoczenia kolejarzy wszystkich w Z.Z.K.' Na
temże zebraniu postanowiono przyjść z pomocą materialną strajkującym ro-
botnikom przemysłu włókienniczego w Białymstoku./130/

W Hajnówce dnia 4 czerwca b.r./powiat bielski/ przy udziale posła
Stanisława Dubois odbyło się zebranie robotników, zorganizowanych w związ
ku Zawodowym Robotników Przemysłu Chemicznego w sprawie zalegania przez
miejscową fabrykę wytworów chemicznych z wypłatą zarobków robotniczych.
Uchwalono rezolucję następującej treści: " Zebrani w dniu dzisiejszym ro-
botnicy fabryki chemicznej w Hajnówce protestują stanowczo przeciw nie-
otrzymania przez dyrekcję fabryki umowy zawartej w obecności Inspektora
Pracy w dniu 14.I.1932 r. mocą której dyrekcja zobowiązała się do dnia
1.V.r.b. uregulować zaległe wypłaty robotnikom, jednak tego nie uskutecz-

61

niono. Robotnicy w swoim czasie zgodzili się na obniżkę płac wynoszących do 8% jedynie pod tym warunkiem, że otrzymają wypłaty zaległe z czasem dyrekcja warunków nie dotrzymała, robotnicy stale okazują dobrą wolę, a w rezultacie wprowadzeni są w błąd. Mając stosunkowo niskie zarobki odczuwają brak pieniędzy. Wobec powyższego wystawiają następujące postulaty: 1. Udają się do dyrekcji z żądaniem wypłaty wszystkiej zaległości w ciągu [illegible] miesięcy; 2. O ile postulaty nie zostaną uwzględnione roboty zmuszeni będą walczyć wszelkimi rozporządzalnemi środkami nie wykluczając nawet strajku. 3. O ile zaległość w przeciągu tego czasu zostanie nie uregulowana robotnicy dokonaną obniżkę płac wobec nie dotrzymania umowy przez dyrekcję uważać będą jako za nie istniejącą i domagać się będą uregulowania płac według poprzedniego cennika".-

Mielniku, powiatu bielskiego dnia 4 czerwca b.r. na zebraniu członków oddziału Związku Zawodowego Transportowców wykluczono ze związku członka komisji rewizyjnej Jankla Wtelbauma, podejrzanego o działalność komunistyczną i powołano na jego miejsce Alfonsa Kakamczyńskiego.

Paszuskiej-Budzie, powiatu bielskiego dnia 13 czerwca b.r. na zebraniu walnem oddziału Związku Zawodowego Robotników Rolnych uchwalono rezolucję, skierowaną przeciwko kierownikowi miejscowego tartaku, Józefowi Matuszewskiemu. Rezolucję zarzuca temuż Matuszewskiego brutalne traktowanie robotników i wywoływanie zaburzeń, w których musiała interwenjować policja, poczem żąda usunięcia Matuszewskiego i podkreśla, że gdyby Matuszewski nie został ze stanowiska kierownika tartaku usunięty - Związek składa z siebie odpowiedzialność za wypadki mogące mieć miejsce w przyszłości.-

Hajnówce, powiatu bielskiego dnia 19 czerwca b.r. na zebraniu oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego postanowiono przyjść z pomocą materjalną strajkującym włókniarzom w Białymstoku i domagać się od komitetu budowy szkoły powszechnej w Hajnówce, aby niezwłocznie przystąpił do budowy tejże szkoły.

Groźnie komunizujący związek Zawodowy Robotników Przemysłu pożywczego usiłował wprowadzić w przemyśle piekarskim pracę, opartą na zasadach kolektywnych.-/równość pracy i równość zarobków/

wystąpili przeciwko temu właściciele piekarni i częściowo robotnicy. Związek począł stosować względem nich teror. Dnia 2 czerwca b.r. do zatrudnionego całym tydzień w piekarni Lubicza robotnika Izzaka Rubinowicza przyszło kilku członków Związku celem zdjęcia go z pracy. Rubinowicz w obawie przed pobiciem go strzelił do jednego z przybyłych, Mejera Manikowicza z rewolweru, lecz chybił. Zajście zlikwidowała policja.

Dnia 12 czerwca b.r. wspomniany Rubinowicz został dotkliwie pobity przez członków Związku.

Grodnie na zebraniu Związku Zawodowego Pracowników Drukarskich dni 27 czerwca b.r. postanowiono niedopuścić do projektowanej obniżki płac robotniczych w zakładach drukarskich o 30%, zdecydowano się natomiast na obniżkę 10%.-

b/ Zjednoczenie Związków Zawodowych.

Dnia 2 czerwca w Grajewie i dnia 24 czerwca b.r. w Łapach, powiatu wysoko-mazowieckie o odbyły się walne zebrania miejscowych oddziałów Zjednoczenia Kolejowców Polskich. Przy udziale prezesa Zarządu Okręgowego w Warszawie, Pleszewskiego i członka Wydziału Wykonawczego Z.K.P., Kazimierza Trzebińskiego. Na obu zebraniach uchwalono rezolucję następującej treści: "Członkowie...zakładają stanowczy protest przeciwko ponownej obniżce uposażenia, przeciwko dalszemu stosowaniu redukcji pracowników i pracy, domagają się cofnięcia dokonanej obniżki płac, oraz bezzwłocznego skasowania świętówek. Zgromadzeni stwierdzają, iż mimo wzrostu drożyzny uposażenie pracowników kolejowych, które nigdy nie było dostateczne zostało w stosunku do etatowych obniżone o 25%, w stosunku do nieetatowych wskutek zastosowania świętówek obniżka wynosi 50% uposażenia uniemożliwiając tym pracownikom egzystencje i spychając ich na dno nędzy. Zgromadzeni protestują kategorycznie przeciwko spychaniu skutków kryzysu gospodarczego przedewszystkiem na barki pracowników państwowych i kolejowych i oświadczają, iż z dokonaną obniżką płac rujnującą materjalnie dziesiątki tysięcy pracowników nigdy się nie pogodzą, gdyż właśnie ona

godzi w ogólne interesy Państwa.-

b/ B e z r o b o c i e .

Według danych z dnia 20 lipca b.r. na terenie Województwa Białostockiego pozostawało w tym dniu bez pracy 9.890 osób, a mianowicie:

P o w i a t .	Bezrobocie dn.20.VI.32 r.	dnia 20.VII.32.	Zmniejszenie.	Wzrost	Pobiera zapomogi.
Augustowski	42	25	17	-	17
Białystok-Miasto	4949	4258	691	-	875
Białostocki	1511	1440	71	-	403
Grodzieński	1867	1867	-	-	331
Łomżyński	740	720	20	-	20
Bielski	310	282	28	-	67
Ostrowski	76	61	15	-	32
Ostrołęcki	130	1	4	-	14
Suwalski	327	308	19	-	26
Sokólski	71	58	13	-	11
Szczuczyński	536	500	36	-	9
Wołkowyski	270	236	34	-	37
Wysoko-Mazow.	10	9	1	-	6

Z m n i e j s z e n i e : 949.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWÓDZTWO BIAŁOSTOCKIE
Nr.BP.2779/32.I.
Białystok dnia 20 lipca 1932 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.7
za miesiąc czerwiec 1932 r.

IV. Strajki.

Omówiony w poprzednim sprawozdaniu strajk robotników przemysłu włókienniczego w Białymstoku i białostockim okręgu przemysłu włókienniczego został zlikwidowany definitywnie dopiero w dniu 11 lipca. Została zawarta umowa zbiorowa, określająca zniżkę płac przewidzianych w umowie zbiorowej z roku 1928 od 5 do 14,3%. O przebiegu strajku i jego likwidacji Urząd Wojewódzki donosił Ministerstwu w opracowaniach specjalnych i meldunkach doraźnych.-

W dniu 2 czerwca b.r. został zlikwidowany rozpoczęty w dniu 22 maja b.r. strajk 13-tu pracowników technicznych teatru miejskiego w Grodnie, którzy przyjęli warunki dyrekcji/praca na procentach/

W Krynkach, powiatu grodzieńskiego dnia 13 czerwca trwał jednodniowy strajk 80 garbarzy, którzy w ten sposób demonstrowali swoją solidarność ze strajkującymi od 27 maja b.r. z 29 garbarzami, którzy nie godzą się na obniżenie im zarobków.- Strajkujący żądają m.in. wyrównania cen za wyrób skór końskich do norm, praktykowanych przy wyrobie skór podeszwianych, przestrzegania 8-miogodzinnego dnia pracy i zwolnienia z pracy robotników posiadających gospodarstw rolne.-

Dnia 21 czerwca b.r. w majątku Grozdowo, powiatu łomżyńskiego zastrajkowało 17-tu robotników dniówkowych z powodu niewypłacenia im zaległych zarobków.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
L.BP.2779/32.T.
dnia 20 lipca 1932 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.7.
za miesiąc czerwiec 1932 rok.

53

V. Stan bezpieczeństwa publicznego.

a/ Ważniejsze przestępstwa i wydarzenia.

Powiat grodzieński. W Grodnie w nocy dnia 8 czerwca b.r. urzędnik XI.kat. Urzędu pocztowego II.Józef Łopatocki usiłował dokonać napadu rabunkowego na ekspedycję urzędu pocztowego I. W tym celu Łopatocki o godz.2-ej w nocy chciał wtargnąć do wspomnianej ekspedycji, w której znajdował się pocztyljon Konstanty Kanorowicz, którego Łopatocki położył trupem wystrzałem z rewolweru. Łopatocki nie zrabował nic z ekspedycji, gdyż został spłoszony przez urzędnika pocztowego Pawłowskiego, który na odgłos strzału wszczął alarm i spowodował przybycie na miejsce przechodzącego około urzędu pocztowego patrolu policyjnego. Łopatocki został zatrzymany przez patrol wywiadowczy, do którego usiłował oddać strzał z rewolweru jednakże bezskutecznie, gdyż rewolwer nie wypalił. Łopatockiego przy użyciu siły fizycznej zatrzymano i osadzono w areszcie gdzie usiłował popełnić samobójstwo przez poderżnięcie sobie gardła. Dochodzenie trwa.- Wyrokiem Sądu Okręgowego w Grodnie z dnia 23 czerwca Łopatocki został skazany w trybie doraźnym na karę śmierci przez powieszenie. Karę tę Pan Prezydent Rzeczypospolitej zamienił na dożywotne więzienie.-

Powiat Łomżyński. We wsi Zabiele dnia 12 czerwca b.r. podczas bójki na zabawie tanecznej Stanisław Chaszczyński zabił nożem Antoniego Nacelnego. Chaszczyńskiego aresztowano.-

Powiat Ostrołęcki. Dnia 26 czerwca b.r. mieszkaniec wsi Buda-Osówiecka w gminie Czarnych, Władysław Andrzejczyk, zwyrodniały przestępca usiłował zastrzelić siostrę i matkę Pecuówny, a następnie podpalił z dwu stron wieś, wskutek czego spłonęły 3 zagrody,

c/ Wypadki samochodowe.

W ciągu miesiąca zanotowano w wielu wypadkach samochodowych, w których jedna osoba poniosła śmierć a 5 osób doznało lekkich obrażeń ciała.

d/ Pożary

a/ Zestawienie danych o pożarach.

W czerwcu b.r. na terenie Województwa Białostockiego miały miejsce następujące pożary, powstałe w skutek:

1/ Nieostrożnego obchodzenia się z ogniem 19
2/ Z przyczyn nieustalonych 20
3/ Podpalenia z zemsty 4
4/ Podpalenia w celu otrzymania premji ubezpieczeniowej ..... 3.
5/ Od uderzenia piorunów .....8.

Razem: 54.

Pożary te wyrządziły straty:

1/ Do 2.000 złotych każdy - - 19
2/ Od 2.000 do 5.000 zł. - 19
3/ od 5.000 do 10.000 zł. - 7
4/ od 10.000 do 20.000 zł - 5
5/ od 20.000 do 30.000 zł. - 3
6/ Ponad 30:000 złotych - L.

Straty wyrządzone przez te pożary wynoszą 485.000 zł.

Dnia 12 czerwca b.r. we wsi Kałaszewo, gminy Skidel spłonęło wskutek nieostrożnego obchodzenia się z ogniem 40 zagród. Straty wynoszą 168.260 złotych.-

e/ Ocena ogólna.

Stan bezpieczeństwa publicznego pod względem politycznym poprawił się dość widocznie w sensie złagodzenia nastrojów ludności w ośrodkach uprzemysłowionych i w powiatach wschodnich. Pogorszył się natomiast stan bezpieczeństwa w porównaniu z poprzednimi miesięcami pod względem kryminalnym. Pogorszenie to pozostaje w przyczynowym związku z zubożeniem

64 ~~877~~

potem zbiegł do sąsiedniego lasu , gdzie, osaczony przez policję popełnił samobójstwo.

wiat Suwalski. We wsi Sokołowo, gminy Kuków dnia 6 lipca b.r. szeregowy służby śledczej Benedykt Stefanowicz przy usiłowaniu zatrzymania podejrzanego Aleksego Gołubowskiego spowodował wystrzał z rewolweru, którym został ciężko ranny wspomniany Gołubowski który zmarł w szpitalu w Suwałkach.-

wiat Wysoko-Mazow. Dnia 15 czerwca b.r. Józef Franczuk ze wsi Dąbrowo-Nowawi w gminie Szepietowo z zemsty zastrzelił we wsi Dąbrowa-Wilki również gminy Szepietowo Władysława Szepietowskie o, a następnie w mieszkaniu własnem popełnił samobójstwo:-

b/ Zestawienie przestępstw i innych wypadków.

W ubiegłym miesiącu zanotowano wypadków:

1/ Uszkodzenia ciała w bójkach ..... 16.
2/ Uszkodzenia ciała w innych okolicznościach .....7.
3/ Samobójstw .....11.
4/ Usiłowań zabójstwa .... 12.
5/ Różnych nieszczęśliwych wypadków .... 25 /9 osób poniosło śmierć.-/
6/ Kradzieży zwykłych ..... 112. /na sumę 7.850 zł./
7 Kradzieży z włamaniem ..... 17 /na sumę 2.125 złotych/
8/ Drobnych napadów rabunkowych 6
9/ Dziesiobójstw :::::::6.
10/ Zgwałcenia ....9.
11/ Oporu policji ..... 4.
12/ Fałszerstwa pieniędzy ..... 2.
13/ Nielegalnego posiadania broni ..... 6.
13/ Świętokradztwa ..... 2.

18

WOJEWÓDA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.2779/32.T.

Dnia 20 lipca 1932 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.7.

za miesiąc czerwiec 1932 rok.

VI. Sprawy graniczne.

Powiat Augustowski. Około wsi Gajenek w gminie Kolnica dnia 4 czerwca b.r. zostali zatrzymani obywatele niemieccy Wilhelm Loch i Emil Nitz, którzy przekroczyli granicę w Prusach Wschodnich i usiłowali przedostać się do Grodna rzekomo w celu poszukiwania pracy. Przekazano ich właściwemu sądowi.-

Powiat grodzieński. Dnia 26 czerwca na wysokości Druskienik litewska straż graniczna zatrzymała należący do wojskowego klubu wioślarskiego w Grodnie statek pasażerski "Śmigły", który przybył z Grodna do Druskienik z wycieczką. Zatrzymanie statku nastąpiło w chwili, gdy zawracał w górę rzeki i zboczył cokolwiek ku brzegowi litewskiemu. Na statku znajdowało się 40 pasażerów. Naskutek interwencji lokalnych władz KOP. statek po 4-rogodzinnem przytrzymaniu został zwolniony. Rewizji na statku władze litewskie nie przeprowadziły.-

Powiat Ostrołęcki. Żandarmerja niemiecka wysiedliła z Niemiec do Polski Teofila Dzierlatkę, Władysława Jędrzejczyka, Stefana Kozłowskiego, Józefa Kłosa i Helenę Kłos, którzy przedostali się do Niemiec nielegalnie.-

Dnia 25 czerwca b.r. został zatrzymany dezerter niemiecki Gala z IV.kompanji 2 p.p. w Szczytnie. Galę przekazano Samodzielnemu Referatowi Informacyjnemu DOK.I. w Warszawie.-

powiat suwalski. Dnia 5 czerwca b.r. we wsi Podwojponie w gminie Andrzejewo mieszkaniec tejże wsi Józef Wierzbicko oddał trzy strzały rewolwerowe do patrolu KOP. ze strażnicy w Krejjanach.

(5 '55

...wir... ...czuczyński. Dnia 8 czerwca b.r. strażnicy placówki Straży Granicznej ... w pościgu za uci...ającym z przemytem sacharyny przemytnikiem Aleksandrem Gą...ewskim użyli broni palnej. Gąsiewski został ranny i zmarł w szpitalu w Szczuczynie.

Dnia 16 czerwca b.r. w Bogusz...ach został zatrzymany Michel Rabuchyn z Warszawy, który usiłował nielegalnie przekroczyć granicę do Niemiec.-

Dnia 28 czerwca b.r. tamże ...stał zatrzymany Franciszek Burdelski za usiłowanie przekroczenia nielegalnie granicy do Niemiec.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP. 2779/32.T.
Dnia 20 lipca 1932 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.7.
za miesiąc czerwiec 1932 rok.

VII. Szpiegostwo, dywersja , sabotaż.

- N e g a t y w n e . -

-:-:-:-:-:-:-

...Nr.7.

...ODA BIAŁOSTOCKI

...BP.3415/32.T.

...acyjne sprawozdanie ...sięczne Nr.8 za mie- ...c lipiec 1932 r.

2316

...ok, dnia ..../VIII. 1932 r. 66

T A J N E - P I L N E ! 56

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych

Departament I.Polityczny

w W a r s z a w i e

Urząd Wojewódzki przesyła sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.8 za miesiąc lipiec 1932 r. /z zakresu bezpieczeństwa publicznego, ruchu wywrotowego i ruchu zawodowego/.-

Za Wojewodę

/ St.Modliński/

Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

...ymują do wiadomości:

Pan Wojewoda w Wilnie,
" " w Nowogródku,
" " w Brześciu nad Bugiem,
" " w Stanisławowie,
" " w Warszawie,
" " w Tarnopolu,
" " w Lublinie,
" " w Łodzi,
Pan Prokurator Sądu Apelacyjnego w Wilnie,
" " " " w Warszawie,
" " " Okręgowego w Białymstoku,
" " " " w Grodnie,
" " " " w Łomży,
" " " " w Suwałkach,
Samodzielny Referat Informacyjny DOK.III. w Grodnie,
" " " - DOK. IX. w Brześciu nad Bugiem,
" " " - DOK. I. w Warszawie,
K.O.P. "Brygada Grodno" w Grodnie,
Wszyscy Panowie Starostowie Powiatowi Województwa Białostockiego,
Pan Starosta Grodzki w Białymstoku
Pan Komendant Wojewódzki P.P. w Białymstoku,
Pan Naczelnik Urzędu Śledczego w miejscu.-

Dowództwo Okręgu Korpusu Nr IX
Wpłynęło dn. 14/9 1932 L. 2316
Załączników
aa

...F.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.3415/32.T.
Białystok, dnia 20.VIII.1932 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.8.
za miesiąc lipiec 1932 r.

57/67

I. Ocena ogólna.

Wyznaczona na dzień 1 lipca b.r. komunistyczna kampanja dnia głodu nie dała czynnikom wywrotowym spodziewanych przez nie efektów, nigdzie bowiem na terenie Województwa Białostockiego nie doszło do wystąpienia bezrobotnych. Nie udało się również komunistom sprowokować strajkujących w Białymstoku i Białostockim okręgu przemysłowym robotników przemysłu włókienniczego do przeniesienia akcji strajkowej na ulicę, ani też uniemożliwić podjętych przez czynnik administracyjny medjacyj w kierunku rychłego zlikwidowania strajku. Strajk ten, który trwał 10 tygodni, jak już Urząd Wojewódzki doniósł Ministerstwu, został definitywnie zlikwidowany przy udziale czynnika administracyjnego w dniu 11 lipca b.r. pomimo wyraźnych przeszkód zarówno ze strony komunistów, jako też PPS. CKW. i Bundu. Komunistom, jak zresztą podkreślały instancje kierownicze KPZB., chodziło o przedłużenie strajku jeszcze o kilka tygodni i doprowadzenie do tego, by akcja strajkowa wylała się na ulicę, zaś PPS.CKW. i Bund , aczkolwiek zdawały sobie sprawę, że strajk nie może trwać dłużej jest niemożliwy do wygrania w sensie przyjęcia przez przemysłowców pierwotnych żądań strajkujących, to jednakże z obawy przed utratą wpływów dążyły do wytworzenia takiej sytuacji, w której wszelkie pozory przemawiałyby zatem, że tylko pod naciskiem ogółu strajkujących zdecydowały się na likwidację strajku. Zaznaczyć zaś należy, że strajk był popierany przez centralne instancje Bundu i PPS., a także przez Centralę Związku Pracowników Przemysłu Włókienniczego w Berlinie i Mińsku, co zostało

stwierdzone. Likwidacja strajku przy udziale czynnika administracyjnego osłabiła w dużym stopniu wpływy PPS. i Bundu oraz orjentujących się na nie klasowych związków zawodowych.-

Jeżeli chodzi o ruch wywrotowy w lipcu b.r., to był on nierównie silniejszy, niż w miesiącach poprzednich. Cechowały go przedewszystkiem nasilenie akcyj na terenie wiejskim, gdzie organizacje wywrotowe wyraźnie dążyły do wywoływania czynnych wystąpień włościan na jarmarkach, przy licytacjach, egzekucjach, szarwarkach i t.p., a także masowy kolportaż literatury i liczne wywieszanie transparentów. Wnioskować z tego można, że partji komunistycznej chodzi o pewnego rodzaju dywersję w odniesieniu do nastrojów ludności i stwarzanie tą drogą warunków, w których mogłyby być organizowane czynne wystąpienia uliczne tłumu.-

Na gruncie ruchu zawodowego bardziej charakterystyczny i wymagające bliższego omówienia - wydarzenia nie zaszły.-

W lipcu b.r. liczba bezrobotnych w województwie zmalała o 2.752 w porównaniu z czerwcem, co tłumaczyć należy uruchomieniem fabryk włókienniczych w Białymstoku i białostockim okręgu przemysłowym, oraz stosunkowo dobrą konjunkturą, jaką posiadały przemysł drzewny i garbarski.-

Zjawiskiem powszechnem było obniżanie zarobków we wszystkich niemal gałęziach przemysłu. Obniżka waha się w granicach od 10 do 20 %.-

Stan bezpieczeństwa publicznego w lipcu oceniany być może jako dobry.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.3415/32.T.
Dnia 20 sierpnia 1932 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.8
za miesiąc lipiec 1932 r.

37

68

II. Ruch wywrotowy.

a/ Przejawy działalności elementów wywrotowych.

1/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Białystok-Miasto. Przypadający w okresie sprawozdawczym "Międzynarodowy Dzień Głodnych", ostatnie dnie strajku robotników przemysłu włókienniczego, oraz akcja elementów wywrotowych, mająca na celu przedłużenie za wszelką cenę i naognienia wspomnianeg strajku, a także przygotowania do dnia antywojennego spotęgowały akcję wywrotową na terenie całego Województwa, specjalnie zaś m.in. w Białymstoku jako ośrodku uprzemysłowionym.-

Dnia 30 czerwca b.r. wywieszono 2 plakaty z napisami: "Niech żyje powszechny strajk włókniarzy w całej Polsce, aż do zwycięstwa, niech żyje powszechny strajk w Białymstoku", podpisana przez Białostocki Okręgowy Komitet KPZB.-

W związku z "Międzynarodowym Dniem Głodnych" zorganizowana została w dniu 1 lipca b.r. komunistyczna manifestacja uliczna z udziałem około 50 osób, przeważnie młodzieży żydowskiej. Podczas likwidacji manifestacji odebrano niesiony transparent z napisami: "Niech żyje Kompartja w Polsce, niech żyje kompartja Białorusi Zachodniej! Niech żyje Kom.Zw.Młodzieży Zachodniej Białorusi".i aresztowano Fajwela Laufera, członka techniki OK.KZMZB.-

Dnia 1 lipca b.r. w różnych dzielnicach miasta rozrzucono kilkadziesiąt egzemplarzy odezwy w języku polskim i żydowskim p.t."Niech żyje strajk włókniarzy, aż do zwycięstwa. Zwolnić aresztowanych włókniarzy. Wszyscy na pomoc strajkującym",wyda-

ne przez Białostocki Komitet Okręgowy KPZB.

Tegoż dnia wywieszone zostały dwa plakaty z napisem "Niech żyje powszechny strajk włókniarzy w całej Polsce, aż do zwycięstwa. Niech żyje powszechny strajk w Białymstoku" z podpisem Białostocki Komitet Okręgowy KPZB.

Dnia 11 lipca b.r. wywieszono transparent z napisem "Precz z Rządem faszystowskim! Precz z redukcją kolejarzy! Niech żyje Związek Komunistycznej Młodzieży".-

Tegoż dnia zostało rozrzucono około 150 egzemplarzy odezw KC.KPZB. p.t. "Chleba i pracy" p.t."Strajk się rozszerza. Niech żyje strajk włókniarzy białostockich".-

Dnia 14 lipca b.r. wywieszono transparent z napisem "Precz z napadem na ZSSR.! Precz z rządem faszystowskim w Polsce! Niech żyje komunistyczny Związek Młodzieży w Polsce".-

Dnia 16 lipca w dwuch wypadkach ujawniono napisy uskutecznione kredą, lub ołówkiem na parkanach i murach: "Precz faszyzm, precz sądy doraźne".-

Dnia 24 lipca b.r. ujawniono paczkę, zawierającą w ilości 553 egzemplarzy odezw: 1/"Na ulicę w dniu 1 lipca, do demonstracji, do walki", "Do młodzieży pracującej Zachodn. j Białorusi", wydany przez CK.KZMZB. i 2/"Precz z potworami policyjnymi, precz z białym terorem, precz z sądami doraźnymi, wszyscy do szeregów Mopru", wydanej przez Wileński Komitet Okręgowy Mopru".-

Dnia 24 lipca b.r. w mieszkaniu Osińskiego Zygfryda podczas rewizji, przeprowadzonej w związku z ujawnieniem fałszywych monet jednozłotowych, odnaleziono 57 sztuk odlanych jednozłotowych monet, oraz egzemplarz "Międzynarodówki Komunistycznej" Nr.4, okólnik p.t." Do wszystkich organizacyj partyjnych KPZB. i CK.KZMZB. w sprawie kampanji antywojennej antywojennego międzynarodowego kongresu 29 maja, antywojennego

69 59

tygodnia 23 czerwca-sierpnia" i jeden numer czasopisma "Prawda".-

Dnia 28 lipca b.r. zawieszono transparent z napisem "Precz z redukcjami, precz z obniżką płac, walczmy za stary zasiłek, lub pracy dla bezrobotnych, precz z wojną na ZSSR."

Dnia 29 lipca b.r. zawieszono transparent z napisem: "Bronimy ZSSR. Precz z katem polskiego Marszałka Piłsudskiego. Niech żyje Republika Radziecka".-

Tegoż dnia rozrzucono 50 egzemplarzy odezwy p.t." Do wszystkich pracujących Białorusi Zachodniej. Do włókniarzy Białostockich do wszystkich robotników i chłopów Białorusi Zachodniej", wydanej przez CK.KPZB.

Dnia 30 lipca b.r. rozrzucono około 110 egzemplarzy odezw p.t."Do ogółu włókniarzy w Polsce", wydanej przez KC.KPP., 2/ p.t."Robotnicy i chłopi stryczkiem nam grozi Piłsudski", wydanej przez KO.KPZB. Białystok i 3/ p.t."Do wszystkich pracujących Białorusi Zachodniej", wydanej przez KC.KPZB. W związku z kolportażem tych odezw zatrzymano Srula Milendera i Dawida Rajborta.-

Dnia 30 lipca b.r. rozrzucono około 300 egzemplarzy odezwy p.t. "Robotnicy i chłopi stryczkiem grozi wam Piłsudski" wydanej przez OK.KPZB.Białystok w językach polskim i żydowskim.-

Dnia 30 lipca b.r. ujawniono paczkę zawierającą 37 egzemplarzy odezwy p.t. "Robotnicy i pracujący chłopi, kobiety i młodzież, wszyscy na demonstracje przeciwko nowej wojnie", wydanej przez KC.KPZB.-

Dnia 31 lipca b.r. został zawieszony transparent z napisem "Precz z ustawą Prystora o pozwoleniu pracy młodocianym, bronimi ZSSR. Komunistycznego Związku Młodzieży". W związku z tem został przytrzymany Josps Judtian, u którego podczas re-

wizji znaleziono 6 ulotek p.t."Robotnicy i pracujący chłopi, kobiety i młodzież. Pierwszego sierpnia wszyscy na demonstrac przeciwko nowej wojnie. W obronie ojczyzny robotniczo-chłopskiej, 1-go sierpnia wszyscy na demonstrację", oraz 10 połówek tychże ulotek.-

Dnia 1 sierpnia b.r. grupa młodzieży komunistycznej w liczbie około 20 osób usiłowała zorganizować pochód, jednakże na widok policji rozbiegła się, zostawiając na miejscu 13 sztuk odezw p.t."Towarzysze. Kryzys światowy coraz bardziej - dalej nieczytelne". Odezwy podpisane przez Rewolucyjny Związek Poborców z datą - Białystok lipiec 1932 rok.

wiat Białostocki.

Dnia 12 lipca b.r. w Gródku został zamalowany czarną farbą szyld Związku Strzeleckiego. Istnieje podejrzenie, że uczynili to Juljan Grycuk i Aleksander Misiczuk, członkowie TSB., poszlakowani o należenie do KPZB.-

Dnia 28 lipca b.r. w Supraślu został zatrzymany Boruch Toms, przy którym znaleziono 571 odezw komunistycznych w języku polskim i żydowskim wydanych przez OK.KPZB.w Białymstoku.

Dnia 1 sierpnia b.r. ujawniono w Starosielcach 27 sztuk odezw komunistycznych.-

iat Bielski.

Dnia 30 czerwca b.r. została przeprowadzona rewizja w mieszkaniu Wasyla Kasjaniuka i Zojki Mikołaja we wsi Szczytach, gminy Orla, w której wyniku znaleziono kilkanaście egzemplarzy odezwy CK.KPZB. w języku białoruskim p.t."Towarzysze włościanie i włościanki. Młodzieży włościańska", oraz kilka egzemplarzy odezwy w języku polskim p.t. "Niech żyje powszechny strajk włókniarzy, aż do zwycięstwa, oraz egzemplarz instrukcji w języku rosyjskim o najbliższych zadaniach partji w przedmiocie pracy na wsi.-

Jak ustalono Wasyl Kasjaniuk pełnił obowiązki instrultora OK.KPZB.Białystok na wschodnią część powiatu bielskiego. Jego to staraniem zostały odbudowane po likwidacji rejonowe Komitety KPZB. w Hajnówce i Białowieży. Stwierdzono ponadto, że Kasjaniuk utrzymywał ścisły konkakt z wybitniejszymi działaczami KPZB., KZM., MOPR-u i Lewicy Związkowej. Kasjaniuk w akcji technicznej posługiwał się stale nieskompromitowanym dotąd Mikołajem Łojko.-

Dnia 5 lipca w osadzie Hajnówka zostały ujawnione 2 paczki odezw komunistycznych.-

Dnia 23 lipca b.r. nastąpiła likwidacja organizacji komunistycznej w Siemiatyczach. Zatrzymano 11 osób z pośród których w stosunku do - Jankla Piekarza, JOsela Lejby Fiszera, Szymona Dzewca, Minki Mużywańczyka zamieszkałych w Siemiatyczach, Nikity Owłasiuka, zamieszkałego w Nowoberezowie, gm.Łosinka, Aleksandra Mowrko, zamieszkałego w Białowieży, Jana Abramowicza, Grzegorza Jancwicza i Chawę Cukier, zamieszkałych w Milejczycach - sędzia śledczy w Siemiatyczach zastosował bezwzględny areszt, zaś względem Władysława Doroszkiewicza, zamieszjałego w Nurcu i Srula Cukiera, zamieszkałego w Grabowce, gminy Milejczyce - pod dozór policyjny.-

Dnia 27 lipca b.r. w Bielsku-Podlaskim wywieszono transparent z napisem:"Precz z wojną".-

Dnia 28 lipca b.r. w Bielsku-Podlaskim rozrzucono 18 egzemplarzy odezwy szapirograficznej p.t."Do młodzieży robotniczej i wiejskiej Bielska".-

Decyzją z dnia 29 lipca b.r. Sędzia Śledczy w Bielsku-Podl osadził w areszcie śledczym sześciu wybitniejszych działaczy komunistycznych w powiecie bielskim a mianowicie: Piotra Kordziukiewicza, Abla Dąba, Jana Kordziukiewicza, Włodzimierza Przybyłowskiego, Jana Iljaszewicza i Aleksandra Chirko.-

Dnia 1 sierpnia b.r. w Bielsku-Podlaskim i Hajnówce rozr
cono 203 egzemplarze odezwy i 35 ulotek komunistycznych.-

W tymże dniu na drzewie przy dr[illegible]ie wiodącej ze wsi Uz
do Hajnówki wywieszono transparent z napisem: "Niech żyje rew
lucja proletarjatu". Uzyskano informacje, że znany działacz
komunistyczny, Jakób Strelczuk zamieszkały we wsi Krzywa, gm.
Pasynki z obawy przed aresztowaniem zbiegł do Rosji Sowieckiej

Powiat Grodzieński.

Dnia 29 czerwca b.r. w związku z "Dniem Głodnych" ko
ci w Grodnie rozrzucili odezwy, wydane przez KC.KPZB., wywi
sili transparent, wzywający do strajku powszechnego w dn.
1 lipca b.r., wypisali hasła wywrotowe na murach i płotach
ulic w kilku dzielnicach miasta.-

Dnia 30 czerwca b.r. kolportowane były w Grodnie odezwy
OK.KPZB.Grodno wzywające do strajku dnia 1 lipca b.r. robotni
ków, zatrudnionych przez samorząd przy robotach publicznych
nad Niemnem.-

Dnia 9 lipca b.r. w związku z obniżką płac pracownikom
miejskim w Grodnie i zatargiem robotników sezonowych z Magi-
stratem, kolportowane były odezwy komunistyczne, wydane przez
OK.KPZB.Grodno.-

Dnia 11 lipca b.r. na terenie robót ziemnych nad Niemnem
rozrzucono odezwy komunistyczne w języku polskim i rosyjskim
odbijane na szapirografie, podpisane przez OK.KPZB.

Dnia 11 lipca b.r. w Krynkach wywieszony został transpa-
rent z napisem "Niech żyje 12-ta rocznica zwolnienia Radziec-
kiej Białorusi - KPP.

Dnia 12 lipca b.r. w Indurze zostały wywieszone 2 tran-
sparenty /jeden na drzwiach wejściowych do Magistratu/ z napi-
sami."Niech żyje 12-tolecie wyzwolenia Wschodniej Białorusi,
precz z krwiożerczym okupantem Zachodniej Białorusi-Indura 12
lipca r.b.".-

11 81

Dnia 13 i 14 lipca b.r. w Grodnie rozrzucono odezwy CK.KPZB. Grodno w języku polskim, rosyjskim i żydowskim, wydane w związku z zatargiem pracowników miejskich z magistratem grodzieńskim.-

Dnia 23 lipca b.r. zostały w Grodnie rozrzucone odezwy w językach rosyjskim i litewskim nawołujące do strajku pracowników miejskich instytucyj użyteczności publicznej.-

Dnia 24 lipca b.r. w Grodnie została zlikwidowana technika CK.KPZB.Grodno zatrzymano Morducha Wapnera, instruktora CK. KPZB., Konstantego Baranowskiego ze wsi Baranowo, gminy Łasza w powiecie grodzieńskim, instruktora komitetów rejonowych KPZB. w Indurze i Hornicy, Tamarę Blechman z Wilna, córkinię technika wspomnianego CK. i Fejgę Bagarz, łącznika partyjnego. Szczegóły podane zostaną Ministerstwu w oddzielnem sprawozdaniu.-

Dnia 25 lipca b.r. ujawniono w Grodnie odezwy komunistyczne w ilości 300 sztuk, wydane przez "Lewicę Związkową".-

Dnia 30 lipca b.r. w Krynkach został wywieszony transparent z napisem "Niech żyje dzień antywojenny-Krynki KPP.".-

Dnia 31 lipca b.r. zostały wywieszone transparenty o następujących osiedlach powiatu grodzieńskiego na szosie Grajewo, gminy Indura, między wsiami Remuciowce-Kajeniowce, w Indurze, między wsią Rybaki i Hołynką oraz przy drodze Krynki-Ozierany -Wielkie, gminy Hołynka.-

Dnia 1 sierpnia b.r. wywieszono po jednym transparencie w gminach Brzostowica-Mała, Jeziory, Skidel i Łunna.-

Dnia 1 sierpnia b.r. rozrzucono odezwy komunistyczne w Grodnie w związku z dniem "antywojennym".-

Tegoż dnia aresztowano w Grodnie Kazimierza Sidorowicza z paczką, zawierającą kilka tysięcy odezw komunistycznych wydanych przez KPZB., a przeznaczonych dla rejonowych komitetów KPZB. w Indurze, Hornicy, Krynkach, Brzostowicy-Wielkiej i Olekszycach.

Powiat Sokólski. Dnia 1 lipca b.r. rozrzucono w Sokółce około 200 sztuk odezw komunistycznych wydanych przez KPZB.-

Dnia 1 sierpnia b.r. w Sokółce na terenie koszar wojskowych rozrzucone zostały odezwy komunistyczne w języku polskim i białoruskim, nawołujące do wystąpień demonstracyjnych w dniu 1 sierpnia.-

Powiat Wołkowyski. Dnia 31 lipca b.r. w Wołkowysku zawieszono 3 transparenty z napisami: "Niech żyje dzień 1 sierpnia, precz z wojną imperjalistyczną, niech żyje walka klasowa, niech żyje dzień 1 sierpnia, precz z wojną przeciwko ZSRR", precz z wojną przeciw Sowietom, niech żyje rewolucja".-

Powiat Wysoko-Maz. Dnia 29 lipca b.r. na szosie wiodącej z Wysokiego-Mazowieckiego do Sokół zawieszony został transparent z hasłami kampanji pierwszosierpniowej.-

Dnia 1 sierpnia b.r. w Łapach rozrzucono 70 egzemplarz odezwy OK.KPZB. Wilno z hasłami: "Chleba i pracy dla bezrobotnych, precz z głodową ustawą rządu faszystowskiego, która wchodzi w życie od 11 lipca, żądamy zapomóg dla wszystkich bezrobotnych na cały czas bezrobocia, w dzień wszyscy na ulice do demonstracji" -

2/ Komunistyczna Partja Polski.

Powiat Łomżyński. Dnia 3 lipca b.r. zostali ujęci na gorącym uczynku rozrzucania odezw komunistycznych, wydanych przez Ko.KPP., we wsi Lubotyń - Moszko Nagórny i Hotel Żelazko, względem których sędzia śledczy w Łomży zastosował jako środek zapobiegawczy bezwzględny areszt.-

Dnia 8 lipca b.r. dokonano rewizji w mieszkaniu Abrama Zabielaka, zamieszkałego w Kolnie, u którego znaleziono kompromitujący materjał, stwierdzający, że w mieszkaniu Zabielaka znajdował się skład literatury komunistycznej Komitetu Rejono-

I/2 62 11

wego KPP. w Kolnie. W związku z tem zostali aresztowani Geli Szczygieł, Leję Zbielak, [illegible] Abramowicza i właściciel wspomnianego mieszkania, Abram Zabielak.-

Dnia 10 lipca b.r. został aresztowany Mejer Adelsztejn sekretarz KM.KPP. w Rutkach w momencie kolportowania odezw komunistycznych. Aresztowanego przekazano władzom sądowym.-

Dnia 13 lipca b.r. w związku z rozpracowywaniem organizacji komunistycznej w Kolnie i najbliższej okolicy zostali aresztowani Szoska Guzikiewicz z Łomży, Kielman Gałecki, zamieszkały w Kolnie, których władze sądowe osadziły w areszcie śledczym.-

Dnia 24 lipca b.r. zostali ujęci w chwili rozrzucania odezw komunistycznych i wywieszaniu transparentów we wsi Pruszki, gm. Długoborz-Szoszka Grudzień, Josel Podgoszewicz i Dwejra Kalina, wszyscy zamieszkali w Zambrowie.-

Dnia 24 lipca b.r. w całym szeregu wsi zawieszono transparenty z napisami:"Precz z krwawym regulaminem więziennym, uwolnijcie więźniów politycznych, niech żyje komunistyczny antywojenny dzień 1 sierpnia. Precz z wojną przeciw ZSRR., precz z polityką zaborczą państw imperjalistycznych, niech żyje Polska Republika Rad. Niech żyje KPP". W miejscach zawieszenia transparentów znajdywano również rozrzucone odezwy p.t."Do chłopów Okręgu Łomżyńskiego", wydane przez OK.KPP.Łomża, oraz inne wydane przez OK.KPP.-

Dnia 28 lipca b.r. we wsi Lubotyń rozrzucono 23 egzemplarzy odezw komunistycznych wydanych w części przez OK.KPP.Łomża częściowo zaś przez KO.KPP.

Kredkowanie haseł miało miejsce w Piątnicy i Łomży. Hasła brzmiały:"Precz z wojną militarną, precz z kapitałem, niech żyje ZSRR.-

Dnia 25 lipca b.r. znaleziono na drodze wiodącej z Wygody i Zambrów do wsi Polki 30 odezw komunistycznych.-

17.

Dnia 2 sierpnia b.r. ujawniono na łąkach pomiędzy Łomżą i Piątnicą paczkę wydawnictw OK.MOPR-u i CK.KPP. wagi do 8 kg.

Powiat Ostrowski.

Dnia 17 lipca b.r. w Ostrowi-Mazowieckiej wywieszono transparent z hasłami: "Niech żyje 1-szy sierpnia dzień walki przeciw przygotowaniom wojennym. Precz z wojną imperjalistyczną przeciw ZSRR. i Chinom! Precz z bandycką faszystowską dyktaturą Piłsudskiego. Niech żyje rewolucyja komunistyczna! Niech żyje zbrojne powstanie robotników, chłopów i żołnierzy! Niech żyje Rząd robotniczo-chłopski. Niech żyje KPP.,KZM.,PKM. KZLP.".-

Dnia 16 lipca b.r. na odbywającym się weselu w Nurcu do zebranych około 60 osób gości weselnych wygłosili przemówienie antypaństwowe Rudolf Krysztak, sekretarz rejonowy KPP. w Ciechanowcu i instruktor KPP. na terenie tejże gminy, oraz Natel Wajnbrum sekretarz KN.KPP. w Nurcu. Po przemówieniach zebrani zło żyli 45 złotych na MOPR. Krysztak i Wajnbrum zostali zatrzymani i przekazani sędziemu śledczemu z materjałami oskarżenia.-

Dnia 21 lipca b.r. w czasie odbywającego się w Ostrowi-Mazowieckiej jarmarku rozrzucone zostały odezwy OK.KPP.Łomża p.t.: "Do chłopów okręgu łomżyńskiego", drugiej p.t."Do nas pracujących Polski" zawierające wezwania do wzięcia udziału w dniu 1 sierpnia w manifestacjach antywojennych, podpisane przez Romain Rollanda i Henricgo Barbusse i odezwy OK.KPP. p.t."Do członków i zwolenników Stronnictwa Ludowego, do ogółu średnich i niższych pracowników państwowych".Tamże rozrzucono kilkadziesiąt egzemplarzy odezwy KC.KPP. p.t."Wezwanie komunistycznej Partji Polski do robotników z PPS., Bundu, niemieckiej SD. i wszystkich innych partji, do robotników wszystkich i innych partji, do robotników wszystkich innych partji, do robotników wszystkich narodowości w Polsce". Odezwy rozrzucił Josek Popkowicz, członek miejscowej komórki KZM. który po dokonaniu kolportażu zbiegł.-

Dnia 20 lipca rozrzucono w Ostrowi-Mazowieckiej odezwy w ilości 10 sztuk wydane przez OK.KPP. w związku z akcją przeciwwojenną

oraz odezwy do chłopów okręgu łomżyńskiego nawołujące do niepłacenia podatków wydane przez KO.KPP. Łomża.-

Dnia 24 lipca b.r. podczas odbywającego się w Ostrowi-Mazowieckiej wiecu protestacyjnego przeciw zakusom niemieckim na całość granic Rzeczypospolitej został wypuszczony gołąb z przywiązanym do nogi czerwonym transparentem, na którym widniał napis:"Precz z krwawą wojną imperjalistyczną! Precz z wojną przeciw ZSRR.-

Dnia 24 lipca b.r. we wsi Gąsiorowo, gminy Zaręby-Kościelne zawieszono transparent z napisami treści następującej: "Niech żyje 1-szy sierpień, dzień walki przeciw przygotowaniom wojennym! Precz z wojną imperjalistyczną przeciw Chinom i ZSRR., precz z dyktaturą faszystowską! Precz z zdzierstwem podatkowem i szarwarkami, ani grosza podatku rządowi faszystowskiemu! Niech żyje zbrojne powstanie robotników, chłopów i żołnierzy".-

Dnia 28 lipca b.r. w Ostrowi-Mazowieckiej ujawniono paczkę odezw komunistycznych w ilości 300 sztuk, wydanych przez OK.KPP.Łomża w związku z kampanją pierwszosierpniową.-

Dnia 29 lipca b.r. wywieszono w Ostrowi-Mazowieckiej pisany ręcznie plakat z następującemi hasłami:"Niech żyje 1-szy sierpień międzynarodowy dzień walki przeciw wojnie imperjalistycznej - precz z rządem faszystowskim Piłsudskiego, niech żyje ZSRR.- niech żyje KPP., KZMP. Komitet Ostrowski".-

Dnia 31 lipca b.r. w Ostrowi-Mazowieckiej na chodniku w Al. Kościuszki ujawniono napis:"Precz z wojną imperjalistyczną".-

Tamże dnia 31 lipca b.r. zawieszono transparent z hasłami: "Niech żyje 1-szy sierpień, dzień walki przeciw przygotowaniom wojennym, precz z wojną socjalistyczną przeciw ZSRR. i Chinom, Precz z bandycką faszystowską dyktaturą Piłsudskiego- niech żyje rewolucja komunistyczna - niech żyje zbrojne powstanie robotników, chłopów i żołnierzy - niech żyje polska republika rad - niech żyje rząd robotniczo-chłopski - niech żyje KPP. KM.KPP.".-

Dnia 31 lipca b.r. przy drodze do wsi Blochy-zawieszono transparent z hasłami:"Precz z dyktaturą krwawego dzieła Piłsudskiego

114

precz z wojną przeciw ZSRR.-chłopi idźcie za przykładem Rosjan-niech żyje rewolucja-niech żyje Polska Republika Rad - niech żyje Komunistyczna Partja i Związek Młodzieży Polskiej !.-

Powiat Szczuczyński. Dnia 29 lipca b.r. w Szczuczynie wywieszony został transparent z napisami:"Precz z wojną".Precz z [illegible]aturą".Niech żyje KPP".-

Dnia 31 lipca b.r. w osadzie Radziłów w dniu odbywającego się odpustu, podczas uchwalania rezolucji antyniemieckiej, wypuszczono z tłumu dwa pomalowane na czerwono gołębie z wstęgami,na których uskuteczniono napisy:"Precz z krwawym rządem kata Piłsudskiego","Niech żyje Polska Republika Rad"."Niech żyje KPP"."Niech żyje pierwszy sierpnia, międzynarodowy dzień antywojenny","Wojna wojnie","Precz z wojną przeciw ZSRR"., Sprawcy wypuszczenia gołębi, Chona Moruszewski i Zajdel Rozenbaum zostali zatrzymani i przekazani władzom sądowym.-

Dnia 29 lipca b.r. na drodze z Wysokiego-Mazowieckiego do Pokóż zawieszono transparent czerwony bez napisu.-

Powiat Ostrołęcki. Dnia 3 lipca b.r. w osadzie Czerwin został zatrzymany Grul Szwarcbort, zamieszkały w Ostrowi-Mazowieckiej, przy którym znaleziono paczkę odezw komunistycznych w ilości 491 egzemplarzy. Odbiorcą tej paczki miał być Szymon Korencwajd, członek miejscowej komórki partyjnej. Obaj zostali decyzją sędziego śledczego osadzeni w areszcie.-

Dnia 1 lipca b.r. kolportowane były we wsi Krzewin, gminy Szczawin odezwy, wydane przez KR.KPP. w Różanie, powiatu makowskiego.

We wsi Lipniki, gminy Łyse instruktor KPP.Kolno. Stanisław Kowalski organizuje komórkę partyjną na której czele stanąć ma Kowalczyk.-

Dnia 7 lipca b.r. stwierdzono, że wzdłuż granicy Państwa po stronie niemieckiej przechodziło 5-ciu osobników,z których jeden [illegible] na stronę polską. wreszcie [illegible], zamieszkały

Liśmiec p.t."Czy będzie wojna" w językach polskim i niemieckim.

Dnia 10 lipca b.r. został aresztowany i oddany do dyspozycji sędziego śledczego Mejer Jarząbek, zamieszkały w Różanie, za kolportaż odezw komunistycznych w osadzie Kaszewicz, gminy Szczawin.

b/ W y r o k i s ą d o w e .

Sąd Okręgowy w Grodnie wyrokiem z dnia 14 lipca b.r. skazał z art.129 K.K. mieszkańców Indury Kadjusza Szypicę na 2 lata c. więzienia i Hirsza Toli na 1 rok więzienia z.d.p.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Białymstoku dnia 4 lipca b.r. zostali skazani Nachman Londe z art. 102 K.K. na 6 lat c.więzienia, i Hajner Lejb z art.179 K.K. jeden rok więzienia z.d.p. Sąd uniewinnił współoskarżonych Rafę Kapłana, Anszela Kapłana, Micberga Bersla i Grynglasa Szepsla.-

Tenże Sąd wyrokiem z dnia 21 lipca b.r. skazał z art.129 K.K. Mejlana Pinchusa na jeden rok więzienia.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-

16

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
.3P.3415/32.T.
Dnia 20 sierpnia 1932 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.8.
za miesiąc ~~xixxx~~ lipiec 1932 r.

III. Ruch zawodowy.

a/ Klasowe Związki Zawodowe.

W Zabłudowie dnia 17 lipca b.r. na wspólnem zebraniu oddziałów Klasowego i Chrześcijańskiego Związków Zawodowych Robotników Przemysłu Skórzanego odrzucono propozycję Zrzeszenia Przemysłowców Garbarzy Ziem Północno Wschodnich co do obniżenia płac robotnikom w garbarniach o 15%.

Naskutek tego właściciele garbarń w dniu 25 lipca b.r. ogłosili wypowiedzenie pracy wszystkim robotnikom z dniem 6 sierpnia b.r.

Oddział Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Włókienniczego w Michałowie zamierzał urządzić dnia 18 lipcab.r. strajk protestacyjny i pochód demonstracyjny przez miasto - przeciwko zmuszaniu lonkietników /właścicieli warsztatów zarobkowych/ do zawierania umów dzierżawnych i wykupywania świadectw przemysłowych, do czego jednakże nie doszło z powodu odmownego załatwienia podania Zarządu oddziału przez Starostę Powiatowego w Białymstoku w kwestji urządzenia wspomnianego pochodu.-

Dnia 21 czerwca b.r. w Paszuckiej-Budzie i dnia 22 czerwca b.r. w Czerlance, powiatu bielskiego odbyły się przy udziale posła Stanisława Dubois zebrania członków miejscowych oddziałów Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego w sprawach organizacyjnych i sytuacji politycznej./120,80/.-

W Mielniku, powiatu bielskiego dnia 25 czerwca b.r., zebranie oddziału Związku Transportowców przy udziale sekretarza generalnego Związku, Stanisława Hongena z Warszawy.

Oddział Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego w Hajnówce, powiatu bielskiego na walnem zebraniu w dniu 23 lipca b.r. na wniosek Leona Pasiaka uchwalił bezwzględny bojkot sklepów Piotra Sakrzewskiego i Stanisław Siedleckiego za organizowanie przez nich Związku Związków Zawodowych tamże.-

W Białowieży, powiatu bielskiego dnia 24 lipca b.r. na zebraniu oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego - postanowiono opodatkować się dobrowolnie na rzecz bezrobotnych robotników tartaku w Paszuckiej-Buczie i wypowiedziano się, że bezrobotni ci po wyczerpaniu udzielonej im pomocy doraźnej winni w drodze demonstracji domagać się dalszych zasiłków.

W Łomży dnia 10 lipca b.r. odbył się zjazd Związku Zawodowego Małorolnych zwołany z inicjatywy działaczy P.P.S. Bronisława Załęckiego i Franciszka Bazydły. Na zjeździe omówiono sprawy organizacyjne i wybrano tymczasowy zarząd, złożony z działaczy P.P.S.-

W Łapach dnia 25 czerwca b.r. na walnem zebraniu oddziału Z.Z.K. powzięto rezolucję, protestującą przeciwko oddawaniu wagonów kolejowych do naprawy stoczni w Gdańsku i przeciwko redukowaniu poborów pracowników kolejowych wywozem, by niepodlegały redukcji pensje wyższych dygnitarzy państwowych.-

b/ B e z r o b o c i e .

Według danych z dnia 20 sierpnia b.r. na terenie Województwa Białostockiego pozostawało w tym dniu bez pracy 7.147 robotników.

P o w i a t:	Bezrobocie na dz.20.7.32 r.	Bezrobocie na dz.20.8.32 r.	Zmniej-szenie	Wzrost	Pobier zapomo
Augustowski	25	34	-	9	3
Białystok-Miasto	4258	2982	1276	-	603
Białostocki	1440	547	893	-	120
Grodzieński	1867	1772	95	-	232
Łomżyński	720	480	240	-	14
Bielski	282	242	40	-	157
Ostrowski	61	55	6	-	19
Ostrołęcki	126	122	4	-	14
Suwalski	308	273	35	-	12
Sokólski	58	34	24	-	9
Szczuczyński	500	455	45	-	12
Wołkowyski	236	148	88	-	43
Wysoko-Mazow.	9	3	6	-	-

Zmniejszenie: 2.752.

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

18

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.3415/32.T.
Dnia 20 sierpnia 1932 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.8.
za miesiąc lipiec 1932 rok.

IV. S t r a j k i .

Od dnia 5 do dnia 8 lipca b.r. w Białymstoku i powiecie białostockim strajkowali brukarze, zatrudnieni przy robotach brukarskich przez Magistrat m.Białegostoku i samorząd powiatowy białostocki. Strajkujący, opłacani z funduszów państwowych i samorządowych na zatrudnienie bezrobotnych, domagali się podwyżki płac. Do pracy przystąpili na poprzednich warunkach /119/.-

Trwający od dnia 27 czerwca b.r. strajk robotników garbarskich w Krynkach, powiatu grodzieńskiego został zlikwidowany. Strajkujący przystąpili do pracy na poprzednich warunkach wbrew wezwaniom komitetu strajkowego, opanowanego przez komunistów.

Od dnia 10 do dnia 26 lipca b.r. trwał strajk 80 pracowników zakładów graficznych "Zapina" w Grodnie, którzy odrzucili propozycję obniżki płac o 30%.- Strajk zakończył się kompromisowo-zniżką płac o 20%.-

Od dnia 26 do dnia 29 lipca b.r. trwał strajk 29 robotników w majątku Lachowo, powiatu szczuczyńskiego z powodu niewypłacania im ~~nnnn~~ pensji i niewydawania ordynarji od maja b.r.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.3415/32.P.

Dnia 15 sierpnia 1932 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.8.
za miesiąc lipiec 1932r.

66

V. Stan bezpieczeństwa publicznego

a/ Ważniejsze przestępstwa i wydarzenia.

Białystok-Miasto — Dnia 24 lipca ujawniono tajną fabrykację jednozłotowych monet w mieszkaniu Zygfryda Osińskiego, który został aresztowany.-

Powiat Bielski — Dnia 19 lipca b.r. we wsi Kotówka, gminy Osinka na tle zemsty osobistej bracia Józef i Marek Andrzejewscy postrzelili przez okno Grzegorza Mielaszko i żonę jego Dominikę. Marka Andrzejewskiego, uzbrojonego w karabin aresztowano.-

Powiat Kolnowyski — Dnia 28 lipca r.b. Marja Jakutówna, panna zamieszkała we wsi Rożki, gminy Swisłocz, urodziła nieślubne dziecko, które pozbawiła życia przez poderżnięcie nożem gardła.

Powiat Ostrowski — Dnia 21 lipca b.r. we wsi Ożtarze-Gołacze, Izydor Góral wystrzałem z rewolweru pozbawił życia Stanisława Ożowskiego. Powodem zabójstwa były nieporozumienia na tle majątkowem. Zabójca Góral został aresztowany i przekazany władzom sądowym.-

Powiat Wysoko-Mazowiecki. — Dnia 14 lipca we wsi Piekuty-Urbany, gminy Piekuty Natalja Szymborska zabiła siekierą wychowankę swą Józefę Brzozowską. Tło zabójstwa nieznane.

Dnia 30 lipca we wsi Joski, gminy Piekuty Józef i Leopold Dziemankowie zabili na tle porachunków majątkowych brata swego Adolfa Dziemianiuka.-

Powiat Szczuczyński — W Osowcu w urzędzie pocztowym zaginął list wartościowy /25 mk.niemieckich/, adresowany do Abieli Ruhl ze wsi Osowiec. Kierownik poczty Sawicki, chcąc sprawę zatuszować, za poradą proboszcza w Osowcu, ks.Janowicza przyjął sfałszowa-

ne upoważnienie przez gospodynię ks. Janowicza, a poświadczone przez proboszcza Janowicza za odbiór pieniędzy jako podpisane własnoręcznie przez Anielę Rühl.-

b/ Wypadki samochodowe.

Dnia 16 lipca b.r. na szosie Kuźnica-Grodno przez samochód wojskowy został przejechany strzelec 81 p.p. Stefan Eksterowicz, który zmarł.

Dnia 19 lipca na szosie Augustów-Grodno rozbił samochód, najeżdżając na drzewo obywatel estoński Artur Mietens. Lekkie obrażenia odniosły żona i córka wspomnianego.-

c/ P o ż a r y .

a/ Zestawienie danych o pożarach.

W lipcu b.r. na terenie Województwa Białostockiego miały miejsce następujące pożary powstałe wskutek:

1/ Nieostrożnego obchodzenia się z ogniem 24,
2/ z przyczyn nieustalonych 19,
3/ podpalenia z zemsty 5,
4/ Podpalenia w celu otrzymania premji asekuracyjnej 3,
5/ od uderzenia pioruna .....49.

R a z e m : 100.

Pożary te wyrządziły straty:

1/ od 2.000 złotych każdy 46,
2/ od 2.000 do 5.000 złotych każdy 23,
3/ od 5.000 do 10.000 " " 17,
4/ od 10.000 do 20.000 " " 9,
5/ od 20.000 do 30.000 " " 3,
6/ Ponad 30.000 złotych ..... 2.

Straty wyrządzone przez te pożary wynoszą 700.000 złotych.

Dnia 11 l[illegible] we wsi Kukiełki gminy Szydłowickiej, powiatu wołkowyskiego spłonęło wskutek nieostrożnego obchodzenia się

77 21/67

z ogniem 13 zagród. Straty wynoszą około 70.000 złotych.-

Dnia 1 sierpnia b.r.we wsi Mienaszkach powiatu sokólskiego spłonęło 8 zagród. Straty wynoszą 67 tysięcy zł. Przyczyna pożaru - narazie nieustalona.-

b/ Zestawienie przestępstw i innych wypadków.

W lipcu zanotowano wypadków:

1/ Uszkodzenia ciała w bójkach 13,
2/ uszkodzenia ciała w innych okolicznościach 18,
3/ samobójstw 15,
4/ usiłowań zabójstwa 14,
5/ różnych nieszczęśliwych wypadków..... 64,
6/Śmierć poniosło 52 osób, utonięć 32, zabitych przez pioruny 17 i 3 inne wypadki śmiertelne/.
6/ kradzieży zwykłych ..... 56, /na sumę 8,500 zł/.
7/ " z włamaniem ..... 26, /na sumę 6,500 zł./
8/drobnych napadów rabunkowych 2,
9/ dzieciobójstw 6,
10/ zgwałceń 1,
11/ oporu policji 7,
12/ fałszerstw pieniędzy 1,
13/ nielegalne posiadanie broni 2,
14/ tajne gorzelnictwo ..... 1.

c/ Ocena ogólna.

Stan bezpieczeństwa publicznego pod względem politycznym pogorszył się w powiatach ostrowskim i ostrołęckim, w których dostrzegane było specjalne nasilenie akcji komunistycznej na gruncie wiejskim, oraz w Białymstoku w związku z zaostrzonymi nastrojami robotników podkugotrwałym strajku [illegible]. Pod względem kryminalnym stan bezpieczeństwa zmianom nie uległ.

OKRĘG BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.3415/32.T.
Dnia 20 sierpnia 1932 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.8.
za miesiąc lipiec 1932 r.

VI. Sprawy graniczne.

Powiat Augustowski.

Dnia 3 lipca b.r. o godzinie 23 minut 25 w pobliżu słupa granicznego 208 w rejonie wsi Lipówka w pościgu za spłoszonym i uciekającym z pastwiska koniem mieszkaniec tejże wsi Aleksander Więcko przekroczył rów graniczny do Prus Wschodnich. W tej chwili został ostrzelany z Prus Wschodnich przez kilku cywilnych, uzbrojonych osobników. Otrzymał on dwa postrzały w głowę i jeden w lendźwie. Drugi z włościan, Antoni Gliński, również ścigający konia, otrzymał lekką ranę postrzałową w momencie, kiedy znajdował się w odległości 30 mtr. od rowu granicznego po stronie Polski. Ogółem oddano około 30-tu strzałów, które jak ustalono, padały z terenu Prus Wschodnich prostopadle do linji rowu granicznego. Strzały ucichły, kiedy zaalarmowana nimi placówka KOP."Lipówka" oświetliła pole rakietami.- Szczegóły sprawy podane zostały Ministerstwu w oddzielnem sprawozdaniu.-

Dnia 25 lipca b.r. o godzinie 10 minut 30 nad rowem granicznym w rejonie strażnicy Wierciochy-Lipówka został zauważony samolot niemiecki na wysokości około 400 mtr. Samolot ten wrócił od strażnicy Wierciochy wgłąb terytorjum Niemiec skąd po pewnej chwili zawrócił i przeleciał granicę polsko-niemiecką pod wsią Wasilówka, a następnie skierował lot na Raczki-Suwałki. O godzinie 11 minut 33 przeleciał granicę polsko-niemiecką w kierunku Prus Wschodnich nad strażnicą Wierciochy i osiadł na jeziorze w okolicach miejscowości Rocken. Jak wynika z przyjętych za zgodą Ministerstwa do wiadomości wyjaśnień władz niemieckich, był to samolot polityczny, który wskutek nieznajomości terenu przez pi-

lota, przeleciał dwukrotnie nad granicą.-

at Ostrołęcki.

Dnia 12 lipca b.r. we wsi Cupel, gminy Czarnia został postrzelony przez szeregowych straży granicznej podczas przekraczania granicy z Niemiec do Polski mieszkaniec tejże wsi Stanisław Mróz, który zmarł dnia następnego.

Dnia 14 lipca b.r. w Myszyńcu u Dawida Olchowskiego zakwestjonowano 23 serwetki ze strusiego jedwabiu, od których cło wyniosłoby około 1500 złotych. Serwetki te zostały przemycone z Niemiec.

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

24

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.3415/32.T.
Dnia 20 sierpnia 1932 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.8.
za miesiąc lipiec 1932 rok.

VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

- N e g a t y w n e . -

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

2567

WOJEWÓDZTWO BIAŁOSTOCKIE

Białystok, dnia 1 października 1932 roku

Nr.BP.3857/32.P.

TAJNE - PILNE!

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.9. za miesiąc sierpień 1932 r.

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych

Departament I.Polityczny

w Warszawie.

Dowództwo Okręgu Korpusu ...
Wpłynęło
12. X 32 2567
L.dz.

Urząd Wojewódzki przesyła sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.9 za miesiąc sierpień 1932 r. /z zakresu bezpieczeństwa publicznego, ruchu wywrotowego i ruchu zawodowego/.-

Za Wojewodę
/St.Modliński/
Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

Otrzymują do wiadomości:

1/ Pan Wojewoda w Wilnie,
2/ " " w Nowogródku,
3/ " " w Brześciu nad Bugiem,
4/ " " w Stanisławowie,
5/ " " w Warszawie,
6/ " " w Tarnopolu,
7/ " " w Lublinie,
8/ " " w Łodzi,
9/ Pan Prokurator Sądu Apelacyjnego w Wilnie,
10/ " " " " w Warszawie,
11/ " " " Okręgowego w Białymstoku,
12/ " " " " w Grodnie,
13/ " " " " w Łomży,
14/ " " " " w Suwałkach,
15/ Samodzielny Referat Informacyjny DOK.III. w Grodnie,
16/ " " " DOK. I. w Warszawie,
17/ " " " DOK. IX. w Brześciu nad Bugiem,
18/ K.O.P. "Brygada Grodno" w Grodnie,
19/ Wszyscy Panowie Starostowie Powiatowi województwa Białostockiego,
20/ Pan Starosta Grodzki w Białymstoku,
21/ Pan Komendant Wojewódzki P.P. w Białymstoku,
22/ Pan Naczelnik Urzędu Śledczego w miejscu.-

P.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.3857/32.T.
Dnia 1 października 1932 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.9.
za miesiąc sierpień 1932 rok.

I. Sytuacja ogólna.

Wszystkie przejawy działalności zewnętrznej i propagandystycznej elementów wywrotowych w sierpniu b.r. wiązane były ściśle z kampanją antywojenną. Szczegóły tej kampanji, jak również przebieg "dnia antywojennego" zostały przedstawione Ministerstwu w specjalnych sprawozdaniach. Oceniając je ogólnie, należy podkreślić wzrost aktywności ogniw organizacyjnych KPP. i KPZB., jeżeli chodzi o wyrzucanie transparentów i kolportaż wydawnictw komunistycznych i zmniejszoną ich skłonność do organizowania takich wystąpień masowych, które musiałyby spowodować niewątpliwie represje ze strony władz prokuratorskich i organów bezpieczeństwa publicznego.-

W każdym bądź razie traktowane szczegóły świadczą o wzroście nasilenia działalności partji komunistycznej, obliczonej głównie na pogłębianie niezadowolenia ludności z istniejącego stanu rzeczy w Państwie i wywoływanie pewnego rodzaju dywersji w umysłach tej ludności.-

Skutki tej działalności osłabiały w dużym stopniu represje organów bezpieczeństwa w odniesieniu do jednostek kierowniczych.-

Ruch zawodowy nie nastręczył Urzędowi wojewódzkiemu bardziej charakterystycznych spostrzeżeń. Wyczerpywały go niemal całkowicie interwencje poszczególnych związków zawodowych dotyczące obrony dotychczasowych norm zarobkowych w związku z wzrastającemi stale tendencjami przemysłowców do obniżki tych płac.-

Liczba bezrobotnych zmalała w sierpniu z 7147 do 6590

/-557/.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.8

za miesiąc sierpień 1938 r.

8070

II. Ruch wywrotowy.

a/ Przejawy działalności elementów wywrotowych.

1/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Po nieudanym ciosie "antywojennym" akcja czynników wywrotowych znacznie osłabła. Do końca miesiąca przejawiały one nieznaczną działalność w stosunku do poprzednich okresów sprawozdawczych.-

Dnia 14 sierpnia b.r. wywieszono transparent z napisem: "Niech żyje 1 sierpnia, Precz z napadem na ZSRR.! Precz z rządem faszystowskim "Komunistycznego Związku Młodzieży".-

Dnia 16 sierpnia b.r. zawieszono transparent z hasłami: "Precz z wojną!, Bronmy ZSRR., Precz z białym terorem! Niech żyje KPZB".-

Dnia 17 sierpnia b.r. wywieszono transparent z napisem: "Precz z szosami strzelniczemi, precz z nowym rekrutem wiosennym! Niech żyje Komunistyczny Związek Młodzieży".-

Dnia 21 sierpnia b.r. ujawniono paczkę ważącą około 15 klg., egzemplarzy odezwy KO.KPZB. w języku białoruskim pt. "Okupanci zamordzili 4 działaczy Nowogródczyzny na karę śmierci" podpisanych przez OK.KPZB. Wilno.-

Dnia 24 sierpnia b.r. rozrzucono 20 egzemplarzy szapirograficznych odezw pt. "Do wszystkich młodocianych robotników metalowych w Białymstoku", podpisane przez "Komórki Metalowców przy Komunistycznym Związku Młodzieży".-

Dnia 25 sierpnia b.r. aresztowano Gunjewicza Gukiewicza delegata OK.KPZB. z Majera Bencet Wilno, o czem szczegółowo zawiadomiono Urząd Śledczy w sprawozdaniu Nr.BR.3303/38.P.z dnia

16 sierpnia b.r..-

Dnia 27 sierpnia b.r. usiłowali nieznani sprawcy zawiesić transparent komuni[illegible]czny, lecz s[illegible] zbiegli.-

Dnia 28 sierpnia [illegible].r. wywieszo[illegible] parent z napisem "Pre[illegible] z Wojną! Bronimy ZSR[illegible]. Niech żyje [illegible]D.".-

Dnia 29 sierpnia b.r. do lokalu "Brith-Trumpeldor" po[illegible] odbywającego się tamże zebrania nazwanej organizacji wtargnęła grupa komunistów, która wszczęła awanturę i rozrzuciła 50 egz[illegible] plarzy odezwy w językach polskim i żydowskim, odbitej na szap[illegible] rografie i zatytułowanej pt."Do wszystkich młodocianych robot[illegible] ków metalowych w Białymstoku", wydane przez KZM. Białystok.-

Dnia 31 sierpnia b.r. wywieszono transparent z napisami: "Precz z wojną z Rosją Sowiecką! Niech żyje dzień młodzieży! Zwolnić więźniów politycznych".-

[illegible]powiat Augustowski. Dnia 24 sierpnia b.r. rozrzucono w Augustowie kilkadziesiąt egzemplarzy odezw komunistycznych, dotyczących kampanji dnia antywojennego.-

[illegible]powiat Bielski. W związku z aresztowaniem w powiecie nieswieskim za usiłowanie ucieczki do Rosji Sowieckiej Grzegorza Lemisza, ze wsi Dubicze-Cerkiewne, gminy Orla, który zbiegł przed aresztowanie za działalność antypaństwową, zostali aresztowani mieszkańcy tejże wsi Teodor Filimoniuk i Jan Filimoniuk, u których znaleziono 80 egzemplarzy odezw w języku polskim i białoruskim pt. "Okupanci zasądzili rewolucyjnych chłopów z Nowogródczyzny na karę śmierci", oraz pt."Do wszystkich pracujących Białorusi Zachodniej", wydanych przez KC.KPZB.. Szczegóły sprawy zostały przedstawione Ministerstwu w oddzielnem sprawozdaniu.-

Dnia 24 sierpnia b.r. z Siemiatycz wyjechał Stanisław Tom[illegible] czuk, jeden z aktywniejszych działaczy komunistycznych, do Łos[illegible] w powiecie siedleckim, gdzie ma zamieszkać na stałe.-

Dnia 1 sierpnia b.r. na polach wsi Zajeniówka, gm. Ejsmonty-Wielkie został wywieszony transparent z napisem w języku białoruskim: "Niech żyje KPZB., precz z Hitlerem Mościckiego i Piłsudskiego, na szubienicę ich, niech żyje ZSRR., proletarjusze wszystkich krajów łączcie się, niech żyje 1. sierpnia - antywojenny dzień proletarjatu, precz z białym terorem faszystowskim, precz z Piłsudskim".- W pobliżu tego miejsca znaleziono egzemplarz numeru "Partyjnika" ze stycznia b.r.-

Tegoż dnia w pobliżu majątku Hornica wywieszono transparent z napisem w języku białoruskim "Proletarjusze wszystkich krajów łączcie się, precz z Piłsudskim i jego sądami doraźnemi, precz z okupantami, niech żyje nacjonalne wyzwolenie i walka, niech żyje rewolucja proletarjatu KPZB".-

Dnia 1 sierpnia b.r. we wsi Łaszki, gminy tejże nazwy wywieszono transparent z napisem w języku rosyjskim :"Precz z wojną przeciw ZSRR, robotnicy wszystkich krajów łączcie się

W związku z dokonaną w lipcu b.r. likwidacją OK.KPZB. w Grodnie został aresztowany w Wilnie Hirsz Zybel-Bryn, instruktor OK.KPZB.Grodno.-

Stwierdzono, że we wsi Ejmanowce, gminy Brzostowica-Wielka zbierane są pieniądze na rzecz więźniów politycznych.Zbieraniem tych pieniędzy zajmują się mieszkańcy tejże wsi - Arkadjusz Żdanczuk i Jan Janczewski.-

Taką samą akcję zauważono na terenie całego szeregu wsi. Między innemi na rzecz Kopru zbierane były składki w - Ejmanowcach, Pluskałowcach, gminy Brzostowica-Wielka.-

W związku z aresztowaniem Konstantego Baranowskiego, sekretarza KK. w Baranowie, gminy Łaszki została tamże przeprowadzona zbiórka na Kopr.-

Dnia 14 sierpnia b.r. na drodze z maj.Bojary, gm.Hornra ru została ujawniona odezwa pt."Precz z białym faszystowskim precz z białym terorem, robotnice i robotnicy łączcie się

pod sztandar czerwony".-

Dnia 19 sierpnia b.r. na drodze wiodącej do majątku Horny, gminy Hornica wywieszony został transparent z napisem w języku białoruskim:"Proletarjusze wszystkich krajów łączcie się, precz z Piłsudskim, precz z białym terorem, niech żyje KPZB., precz z faszystowskim rządem".-

Dnia 20 sierpnia b.r. w Grodnie na gmachu Magistratu został wywieszony plakat wzywający do urządzenia demonstracji i wybrania komitetu strajkowego w związku ze strajkiem pracowników elektrowni.-

Dnia 21 sierpnia b.r. miała się odbyć w Grodnie, masówka komunistyczna, połączona z rozrzucaniem specjalnych ocz w związku ze strajkiem pracowników elektrowni miejskiej, jednakże wobec nieprzybycia członków KZM. masówka ta się nie odbyła.-

Dnia 25 sierpnia b.r. został aresztowany w Grodnie Szmuel Rebejków, sekretarz NK.Jeziory, przy którym znaleziono kompromitujące go materjały. Rebejkow zmarł na udar serca w areszcie P.P. w Grodnie.-

W związku z nagłą śmiercią Rebejkowa, OK.KPZB.Grodno zwołał masówkę komunistyczną - która miała się odbyć w podwórzu synagogi. Masówka ta nie odbyła się z powodu nieprzybycia funkcjonarjusza OK.KZMZB.,który miał wygłosić referat Organa bezpieczeństwa przytrzymały w związku z tą masówką Mójżesza Gorbulskiego, Lejbę Burdę, Nisel Nowika i Rachmiel Górnickiego, wszystkich członków miejscowego KZM. Równocześnie został zatrzymany Hirsz Obersztaj w towarzystwie Jadwigi Kaczanówny, którzy na masówce znaleźli się przypadkowo. O powyższem przesłano sprawozdanie do Ministerstwa dnia 5 września b.r. za Nr.BP.3901/32.P.

Dnia 28 sierpnia b.r. w Grodnie rozrzucone zostały

odezwy odbijane na szapirografie, nawołujące do wystąpień w dniu 4 września i do urządzania demonstracji ku czci zmarłego Bebejkowa.-

Powiat Sokólski.

Dnia 29 sierpnia b.r. w Sokółce rozrzucono 15 egzemplarzy odezw wydanych przez KPZB., wzywających do poparcia strajkujących włókniarzy białostockich".-

Powiat Wołkowyski.

Dnia 24 lipca b.r. w lesie pod Świsłoczą odbyło się zebranie członków KZ.ZB., na którem Szloma Fajmusiewicz instruował zebranych, jak należy organizować komórki, oraz wzywał dziewczęta do pracy w kompartji.-

2/ Komunistyczna Partja Polski.

Powiat Łomżyński.

Dnia 12 sierpnia b.r. w Łomży rozrzucono 100 egzemplarzy odezw wydanych przez OK.KPP.odbitych na powielaczu pt. "Do żołnierzy garnizonów, Łomżyńskiego, ostrowskiego i ostrołęckiego".-

Powiat Ostrowski.

Dnia 3 sierpnia b.r. podczas jarmarku w Długosiodle, usiłował urządzić wiec komunistyczny, Jan Jagiełło, który zgromadzonych włościan wzywał do niepłacenia podatków. Interwenjujący szeregowy P.P. został pobity. Przy likwidacji zajścia zostali zatrzymani Jan Jagiełło, Antoni Buchto i Józef Wziel, mieszkańcy Długosiodła. Względem wszystkich nich zdecydowano zastosować areszt - jako środek zapobiegawczy.

Dnia 20 i 21 sierpnia b.r. we wsi Białobłoto i Długosiodło wywieszone zostały plakaty z napisami: "Komunistyczna Partja Polski - towarzysze i towarzyszki - ani grosza podatków rządowi faszystowskiemu, bezrobocia, teroru i wojny - precz z wojną imperjalistyczną przeciw ZSRR., precz ręce od Chin, nie płacić opłat targowych, łączcie się za przykładem robotników i chłopów Rosji Sowieckiej, precz z masakrą więźniów politycz-

nych, precz z sądami doraźnemi, [illegible] uwolnić więźniów politycznych, żądamy zapomóg dla młodzieży wiejskiej, niech żyje rząd robotniczo-chłopski, niech żyje zbrojne powstanie robotników chłopów i żołnierzy".-

Dnia 29 sierpnia b.r. podczas pożaru w Ostrowi-Mazowieckiej nalepiono 7 plakatów z napisami: "niech żyje międzynarodowy dzień młodzieży, żądamy jednorazowej zapomogi dla młodocianych w wysokości 50 zł., precz z rugowaniem młodocianych z fabryk i warsztatów, KM.KZMP".-

Powiat Ostrołęcki.

Dnia 16 sierpnia b.r. w Ostrołęce rozrzucone zostały odezwy komunistyczne.-

Dnia 24 sierpnia b.r. w Myszyńcu zostali aresztowani z dowodami rzeczowemi kolejarze Wacław Czynanowski i Wacław Sawicki. Szczegóły sprawy zostały przedstawione Ministerstwu w sprawozdaniu z dnia 15 września b.r. Nr.Bf.3454/32.-

b/ Wyroki sądowe.

Sąd Okręgowy w Białymstoku wyrokiem z dnia 22 sierpnia b.r. skazał z art.122 i 129 K.K. mieszkańców Białegostoku Ajzyka Cygiel i Marję Sienkiewicz po 1 roku więzienia każdą.

Sąd Okręgowy w Grodnie wyrokiem z dnia 11 sierpnia b.r. skazał z art.102 K.K. Ilja za Tarżowskiego na 2 lata więzienia i Arona Czubowskiego z art.132 K.K. na 1 rok twierdzy.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

...JEWÓDZKI Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.3.
...r.BP. 3867/32.T. za miesiąc sierpień 1932 r.
...nia 1 października 1932 r.

III. Ruch zawodowy.

a/ Klasowe Związki Zawodowe.

Dnia 11 sierpnia b.r. w Białymstoku odbyło się organizacyjne zebranie oddziału lokalnego Centralnego Związku Zawodowego Robotników i Robotnic Przemysłu Szklanego. Dokonano wyboru zarządu. Postanowiono zwrócić się do miarodajnych czynników z prośbą o przedłużenie okresu pobierania zasiłku przez bezrobotnych.-

Dnia 30 sierpnia b.r. w Białymstoku odbyło się zebranie oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Szklanego, na którem przyjęto do wiadomości decyzję Ministerstwa Przemysłu i Handlu w sprawie przedłużenia okresu zapomóg dla bezrobotnych przekazało sumę 15 zł. na doraźną pomoc dla strajkujących rzewców i upoważniono zarząd oddziału do pertraktacji z pracodawcami.-

Dnia 15 sierpnia b.r. w Białowieży, powiatu bielskiego, odbyło się posiedzenie zarządu oddziału Związku Zawodowego Przemysłu Drzewnego. Na zebraniu usunięto dotychczasowego sekretarza związku Franciszka Kaźnego i wyznaczono na jego miejsce Edwarda Bielińskiego.-

Dnia 22 sierpnia b.r. w Pasznickiej-Budzie, powiatu bielskiego, odbyło się zebranie robotników tartacznych, zwołane przez miejscowy oddział Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego. Uchwalono usunięcie dwuch członków związku, jednego za zdradę tajemnic związku w jednym wypadku, drugiego zaś jako posiadającego wilka ha ziemi.

Na miejsce wyżej wymienionych zebrani postanowili zaproponować 3 bezrobotnych.-

Dnia 28 sierpnia b.r. odbyło się w Bielsku-Podlaskim zebr
członków nowopowstałego oddziału Związku Zawodowego Robotników L
wlanych, na którem omówiono sprawy organizacyjne.-

W Zabłudowie, powiatu białos[illegible]ego dnia 4 sierpnia b.r.
na zwołanem przez oddział Klasowego Związku Zawodowego Garbarzy
zebraniu pracowników garbarskich zdecydowano odrzucić propozycj
właścicieli garbarń co do obniżki płac o 15%. W związku z tem
w dniu 8 sierpnia b.r. zostały unieruchomione 4 garbarnie, zatru
dniające około 50 robotników.-

Dnia 18 sierpnia b.r. w Krynkach, powiatu grodzieńskiego
odbyło się zebranie członków oddziału Związku Zawodowego Robotni
ków Przemysłu Skórzanego w sprawach organizacyjnych.-

Dnia 24 sierpnia b.r. w Sokółce odbyło się zebranie człko
ków Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Skórzanego. Na zebra
niu tem poruszane były wyłącznie sprawy organizacyjne.-

Dnia 28 lipca b.r. we wsi Hryniewicze, gminy Izabelin
w powiecie wołkowyskim, instruktor Związku Zawodowego Rolnych w Wołkowysku zwołał nielegalne zebranie, na którem zwer
bował około 70 członków, pobierając od nich po 1 zł. tytułem
składek członkowskich.-

b/ Bezrobocie.

Według danych z dnia 20.IX.b.r. na terenie Województwa
Białostockiego pozostawało w tym dniu bez pracy 6.590 robotni
ków.

Powiat	Bezrobocie na dz.20.8.	Bezrobocie na dz.20.9.	Zmniej-szenie.	Wzrost.	Pobierają zapomogi
Augustowski	34	15	19	-	4
Białystok-Miasto	2984	2466	18	-	405
Białostocki	547	455	92	-	66

Grodzieński	1772	1712	60	-	96
Bielski	242	239	3	-	32
Łomżyński	480	470	10	-	17
Ostrołęcki	122	224	-	102	9
Ostrowski	55	35	20	-	12
Suwalski	273	299	-	26	13
Sokólski	34	35	-	1	2
Szczuczyński	455	382	73	-	16
Wołkowyski	148	154	-	6	39
Wysoko-Mazowiecki	3	4	-	1	1

Zmniejszenie: 557

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr. P.3857/32.P.
Dnia 1 października 1932 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.9.
za miesiąc sierpień 1932 r.

IV. S t r a j k i.

Dnia 17 sierpnia b.r. w Białymstoku zastrajkowali szewcy I., II. i III. kategorji oraz czeladnicy żądając, zapłaty za 1 parę bucików w myśl cennika z roku 1931. Strajk trwał do końca sierpnia b.r.

Dnia 15 sierpnia b.r. w Białymstoku zastrajkowali krawcy chałupnicy, żądając podwyżki od 15 do 20%.-

Od dnia 28 sierpnia do 30 sierpnia b.r. w Białymstoku trwał strajk około 400 pracowników tkackich warsztatów zarobkowych, którzy uzyskali podwyżki w wysokości 5 groszy od 1000 rzutów.-

Dnia 16 sierpnia b.r. w Paszuckiej-Budzie, powiatu bielskiego wybuchł jednodniowy strajk protestacyjny robotników tartacznych na znak protestu z racji przyjęcia przez dyrekcję tartaku do pracy 4 robotników, niezrzeszonych w Związku Zawodowym Robotników Przemysłu Drzewnego. Wspomnianych robotników Dyrekcja przydzieliła do pracy wewnątrz tartaku.-

Dnia 25 sierpnia b.r. w Hajnówce trwał jednodniowy strajk 60 robotników tartacznych, pracujących w tartaku państwowym. Żądania robotników powiększenia zarobków o 5 groszy od metra Zarząd Związku Zawodowego robotników przemysłu drzewnego nie aprobował i uznał strajk za "dziki", wobec czego robotnicy ci przystąpili do pracy na poprzednich warunkach.-

Od dnia 17 sierpnia do dnia 19 sierpnia b.r. w Grodnie trwał strajk pracowników elektrowni miejskiej. Podłożem strajku były zaległości w wypłacaniu zarobków robotnikom. Magistrat zobowiązał się wszelkie zaległości wypłacić do dnia 15 września b.r., o czem szczegółowy w sprawozdaniu specjalnem.-

...JEWODA BI...STOCKI
...r.BP.3957/...B.T.
...ia 1 października 1932 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.9.
za miesiąc sierpień 1932 rok.

85
75

VIStan bezpieczeństwa publicznego.

a/ Ważniejsze przestępstwa i wydarzenia.

...iat Bielski.

Dnia 23 sierpnia b.r. we wsi Rajsk, gminy Wyszki został zamordowany Grzegorz Szymgolec. Podejrzany o morderstwo jest brat zabitego, Mikołaj Szymgolec.-

Dnia 25 sierpnia b.r. w Białowieży została ujawniona tajna fabrykacja monet jednozłotowych. Zostali w związku z tem aresztowani Antoni Waszkiewicz i Piotr Sieniewczuk, których wraz z dowodami rzeczowymi przekazano władzom sądowym.-

...t Ostrowski.

Dnia 8 sierpnia b.r. w lesie przy szosie w odległości 13 kilometrów od Ostrowi-Mazowieckiej znaleziono zwłoki zamordowanych w celach rabunkowych handlarzy koni: Pinkusa Rodsztejna i Berka Frydmana, pochodzących z Radzymina.-

Dnia 28 sierpnia b.r. pod wsią Kamionka-Stokowo w gminie Boguty, znaleziono zwłoki zamordowanego Franciszka Wojtkowskiego, mieszkańca wsi Zebry-Laskowiec.-

W związku z powyższym zabójstwem zostali zatrzymani Jan i Józef Lipscy, mieszkańcy wsi Krawki.-

b/ Wypadki samochodowe.

Dnia 25 sierpnia b.r. autobus pasażerski najechał na szosie w okolicy Chorosz..., powiatu białostockiego na jadącego motocyklem Wisz... ...sielskiego, który wskutek otrzymanych ran zmarł.-

Pozatem miało ... ...ych wypadków samochodowych,

w których 5 osób odniosło lekkie obrażenia ciała.-

c/ Wypadki lotnicze.

Dnia 7 sierpnia b.r. na polach wsi Czarna-Wieś, powi Białostockiego spadł i uległ rozbiciu samolot wojskowy. lot i obserwator wyszli bez szwanku.-

Dnia 24 sierpnia b.r. w Grodnie runął na ziemię samo wojskowy, który uległ rozbiciu.

Załoga samolotu odniosła lekkie obrażenia.-

d/ P o ż a r y .

1/ zestawienie danych o pożarach.

W sierpniu b.r. na terenie Województwa Białostockiego miały miejsce następujące pożary, powstałe wskutek:

1/ Nieostrożnego obchodzenia się z ogniem.....	25.
2/ Z przyczyn nieustalonych	14.
3/ Podpalenia z zemsty	4.
4/ Podpalenia w celu utrzymania premji asekurac.	2.
5/ Od uderzenia pioruna	4
6/ Wadliwej budowy komina	1
Razem	50.

Pożary te wyrządziły straty:

1/ od 2.000 złotych każdy	25
2/ od 2.000 do 5.000 złotych każdy.....	10
3/ od 5.000 zł. do 10.000 zł. każdy	8
4/ od 10.000 zł. do 20.000 zł.każdy 3	
5/ od 20.000 zł. do 30.000 zł.każdy	1
6/ Ponad 30.000 złotych	3

Straty wyrządzone przez te pożary wynoszą około 530.00

Dnia 2 sierpnia b.r. we wsi Ratowo-Piotrowo, gminy Śniadowo w powiecie łomżyńskim wskutek nieostrożnego obchodzenia się z ogniem spłonęło 6 domów mieszkalnych i 9 budynków gospodarskich z inwentarzem martwym. Straty wynoszą około 60.000 złotych.- Jednocześnie spłonął furaż kwaterującego oddziału wojskowego, a mianowicie słoma, siano i owies wartości około 10.000 złotych.-

Dnia 13 sierpnia b.r. we wsi Modzele-Stare, gminy Puchały w powiecie łomżyńskim spłonął dom mieszkalny i 7 stodół z tegorocznemi zbiorami. Straty wynoszą 50.000 złotych. Przyczyna pożaru denifitywnie nie została ustalona, zachodzi jednak przypuszczenie, że pożar powstał wskutek zaproszenia ognia przez żołnierzy opuszczających w tym dniu kwatery.-

Dnia 22 sierpnia b.r. we wsi Bieńkowce, gminy Nowy-Dwór w powiecie sokólskim wskutek defektu budowy komina w jednym z domów wybuchł pożar, który strawił 12 domów mieszkalnych z chlewami i 11 stodół z tegorocznym sprzętem.- Straty wynoszą ponad 150.000 złotych.-

f/ Zestawienie przestępstw i innych wypadków.

W sierpniu zanotowano wypadków:

1/ Uszkodzenia ciała w bójkach.....13

2/ Uszkodzenia ciała w innych okolicznościach.....12

3/ Samobójstw.....11.

4/ Usiłowań zabójstw..... 9.

5/ Różnych nieszczęśliwych wypadków..... 20.
śmierć poniosło 14 osób z tego: utonęło 7 osób,
od pioruna zginęło 5 i innych 2 wypadki.

6/ Kradzieży zwykłych ..... 21. na sumy 5.500 zł.

7/ Kradzieży z włamaniem .... 3. na sumę 9.000 zł.

8/ Drobnych napadów rabunkowych ..... 8.

9/ Dzieciobójstw ..... 5.

10/ Zgwałceń ..... 4.

11/ Oporu policji ..... 3.

12/ Fałszerstw pieniędzy..... 1.

13/ Nielegalne posiadanie broni ..... -.

g/ Ocena ogólna.

Stan bezpieczeństwa publicznego ogólnie w województwie pod względem politycznym pogorszył się, nastąpiło bowiem zaostrzenie się nastrojów wśród bezrobotnych w Grodnie i powiecie bielskim, a także wśród ludności miejskiej w powiatach ostrowskim, bielskim i wołkowyskim. Jeżeli chodzi o ludność wiejską, to zaostrzenie nastrojów należy tłumaczyć skutkami kryzysu gospodarczego i wykorzystywaniem ich w agitacji przez czynniki wywrotowe i nieodpowiedzialne.-

Pod względem kryminalnym stan bezpieczeństwa pogorszył się we wszystkich powiatach, czego wyrazem jest wzrost drobnych przestępstw, wypływających z chęci zysku. Jest to skutkiem zubożenia ludności i braku pracy.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

8779

Tajne sprawozdanie miesięczne Nr.9.

za miesiąc sierpień 1938 r.

VI. Sprawy graniczne.

W pow.suwalskim dnia 25 sierpnia b.r. w Łanowiczach, gminy Czeskków/wylądował litewski samolot, który w dniu 29 sierpnia b.r. odleciał na Litwę. Szczegóły w sprawozdaniu do Ministerstwa z dnia 25.VII. 1938 roku Nr.BP.21/61/38. Za nielegalne przekroczenie granicy polsko-niemieckiej zatrzymano i przekazano władzom sądowym 4 osoby.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

Sit/34

18

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.3857/32.T.
Dnia 1 października 1932 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.9.
za miesiąc sierpień 1932 r.

VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

- N e g a t y w n e . -

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

...ród BIAŁOSTOCKI

...r.BP.4305/32.T.

...tuacyjne sprawozdanie
...siączne Nr.10 za mie-
...ąc wrzesień 1932 r.

Białystok, dnia 1. listopada 1932 roku

TAJNE - PILNE!

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych

Departament I.Polityczny

w Warszawie.

Urząd Wojewódzki przesyła sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.10 za miesiąc wrzesień 1932 rok /z zakresu bezpieczeństwa publicznego, ruchu wywrotowego i ruchu zawodowego/.-

Za Wojewodę

/A. Wysocki/

w/z. Naczelnika Wydziału Bezp.Publ.

...rzymują do wiedomości:

Pan Wojewoda w Wilnie,
" " w Nowogródku,
" " w Brześciu nad Bugiem,
" " w Warszawie,
" " w Stanisławowie,
" " w Tarnopolu,
" " w Lublinie,
" " w Łodzi,
Pan Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie,
" " " " w Wilnie,
" " " Okręgowego w Białymstoku,
" " " " w Grodnie,
" " " " w Łomży,
" " " " w Suwałkach,
Samodzielny Referat Informacyjny DOK.III. w Grodnie,
" " " DOK. I. w Warszawie,
" " " DOK. IX. w Brześciu nad Bugiem,
K.O.P. "Brygada Grodno" w Grodnie,
Wszyscy Panowie Starostowie Powiatowi
Województwa Białostockiego,
Pan Starosta Grodzki w Białymstoku,
Pan Komendant Wojewódzki P.P. w Białymstoku,
Pan Naczelnik Urzędu Śledczego w Białymstoku.-

Dowództwo Okręgu Korpusu Nr. IX
Wpłynęło dn. 15.XI 1932 L. 2938
Załączników

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.4305/32.T.

Dnia 20 października 1932 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.10

za miesiąc wrzesień 1932 r.

I. Sytuacja ogólna.

W ruchu wywrotowym dominowały w dalszym ciągu przejawy kampanji antywojennej, z którą wiązane były ściśle niemal wszystkie poczynania elementów wywrotowych. Spostrzeżenia co do tej kampanji wskazują, że umożliwia ona w dużym stopniu przenikanie wpływów komunistycznych do organizacyj legalnych, zawodowych i narodowościowych. Dowodzą tego fakty uchwalania przez wspomniane organizacje rezolucyj, protestujących przeciwko przygotowaniom do nowej wojny. Ustalono, że tego rodzaju rezolucje zostały uchwalone przez poszczególne koła Towarzystwa Szkoły Białoruskiej, z któremi nawiązał kontakt senator Boguszewski. Posiadane szczegóły w tej materji zostaną wykorzystane dla celów sanacji stosunków w nazwanem Towarzystwie. Pod znakiem kampanji antywojennej został przeprowadzony obchód Międzynarodowego Dnia Młodzieży, który, biorąc ogólnie, był silniejszy w przejawach, niż w latach poprzednich, zwłaszcza na terenie wiejskim. W ośrodkach miejskich zostały sparaliżowane w czasie zamierzenia organizacyj wywrotowych, związane z tym obchodem. Intensywną była działalność elementów komunistycznych na gruncie ruchu zawodowego, zwłaszcza w Białymstoku i białostockim okręgu przemysłowym oraz w bielskim okręgu przemysłu drzewnego. W okręgach tych komuniści usiłowali doprowadzić do strajków i wykorzystywali w tym kierunku zatargi pomiędzy robotnikami i przedsiębiorcami, powstające z racji tendencji przemysłowców do pogorszenia dotychczasowych wa-

runków płacy robotników. Tendencje te uzewnętrzniły się specjalnie w przemyśle włókienniczym, gdzie przemysłowcy w kilkunastu wypadkach z pominięciem inspekcji pracy obniżyli przewidziane w umowie zbiorowej z dnia 12 lipca b.r. stawki zarobkowe o 10%. Wprawdzie przeciwko obniżce tych stawek remonstrowały zawodowe organizacje robotnicze, grożąc strajkiem, nie mniej jednakże robotnicy w obawie utraty pracy poszli na proponowane przez przemysłowców ustępstwa. Ogólnie zaznaczyć należy, że prawie we wszystkich gałęziach przemysłu przemysłowcy w ciągu miesiąca dążyli do pogorszenia warunków pracy robotników. Wyjątek pod tym względem stanowi przemysł garbarski, dla którego we wrześniu konjunktura kształtowała się dość dobrze. Z tej też racji poszczególne garbarnie uwzględniły żądania robotników co do podwyżki płac od 8 do 10%.

Na rynku pracy zaszły zmiany o tyle, że ilość bezrobotnych zmniejszyła się z 6.590 do 5.489, co tłumaczyć należy okresem trwających robót polnych, znacznem rozszerzeniem stanu zatrudnienia robotników w przemyśle drzewnym, włókienniczym i garbarskim i okresowemi pracami, podjętemi przez samorządy.

Stan bezpieczeństwa publicznego poważniejszym zmianom w porównaniu z sierpniem nie uległ. Ważniejszymi wypadki z dziedziny bezpieczeństwa publicznego były: kradzież karabinów i aparatu telefonicznego z posterunku P.P. w Jedwabnem, powiatu łomżyńskiego, napad rabunkowy na osadę Liwerpol w powiecie wołkowyskim i pożar miasta Kolna, omówione szczegółowo w oddzielnych sprawozdaniach do Ministerstwa.

---oo0oo---

H.B.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.4305/32.T.
Dnia 20 października 1932 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.10.
za miesiąc wrzesień 1932 rok.

II. Ruch wywrotowy.

a/ Przejawy działalności elementów wywrotowych.

1/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Białystok-Miasto.

Nastawienie działalności elementów wywrotowych w okresie sprawozdawczym nie uległo zmianie. Działalność ta w związku z "Międzynarodowym Dniem Młodzieży Komunistycznej" była cokolwiek intensywniejsza niż w poprzednim miesiącu.

Dnia 2 września b.r. został zatrzymany na gorącym uczynku wywieszania transparentu z napisami:"Niech żyje dzień młodzieży, precz z okupacją na Białej-Rosi! Precz z białym terorem! Zwolnić więźniów politycznych" -Hersz Niszt, znany działacz komunistyczny, którego z materjałami oskarżenia przekazano władzom sądowym.-

W nocy z 2-go na 3-go września b.r. w związku z obchodem Międzynarodowego Dnia Młodzieży organa bezpieczeństwa publicznego dokonały szereg rewizji, w których wyniku znaleziono u Mojżesza Kulewskiego resztki spalonych rękopisów odezw komunistycznych, pisanych w języku polskim i żydowskim o treści związanej z obchodem dnia 4 września i u Włodzimierza Wasilenko wycinki z artykułów z"Komunistycznej Międzynarodówki".-

Zatrzymano ogółem 10 osób, z pośród których bezwzględny areszt został zastosowany względem Mojżesza Kulewskiego i Włodzimierza Wasilenko.

Dnia 3 września b.r. został zatrzymany Chaim Siemiatycki, członek biura politycznego CK.KPP.

Dnia 4 września b.r. została zatrzymana podczas kolportowania odezw wydanych przez OK.Białystok Tema Satir, którą przekazano władzom sądowym.

W tymże dniu rozrzucono około 300 odezw w języku polskim, białoruskim i żydowskim, odbijanych na szapirografie - p.t."Niech żyje walka robotników szewckich w Białymstoku pr przeciw obniżce płac za podwyżką płac. Do wszystkiej pracującej młodzieży Białorusi Zachodniej. Do dzieci robotników i chłopów. Do pracujących i uczących się dzieci".-

Dnia 8 września b.r. rozrzucono około 200 egzemplarzy odezwy KC.KPZB.Wilno, p.t."Robotnicy i chłopi Białorusi Zachodniej".-

W tymże dniu organa bezpieczeństwa podczas dokonywanej rewizji u Abrama Winera ujawniły partyjną maszynę do pisania firmy "Remington" Nr.12860, przerobionej na tekst żydowski, oraz notatki z zakupów czynionych dla więźniów politycznych. Maszyna wspomniana owinięta była w szary pakunkowy papier, na którym widniał adres "Pan Starosta w Siedlcach L.4990/Og.Uzup.", jako też odbitki pieczęci podłużnej, oraz nalepki "Dowództwo Korpusu Nr.IX.".- W związku z powyższem zostali zatrzymani Abram Winer, Abram Kapłan, oraz Szymon i Judel Galanty, dwaj ostatni znani władzom bezpieczeństwa jako członkowie miejscowej techniki komunistycznej. Podczas dokonywania rewizji u Abrama Kapłana ten ostatni stawił czynny opór, usiłując obezwładnić i pobić szeregowych P.P.

Dnia 17 września b.r. rozrzucono około 150 egzemplarzy wydanej przez KM.KZMZB. odezwy p.t."Do młodzieży Cukunft".-

Dnia 21 września b.r. zostały dokonane rewizje u osób podejrzanych o kolportarz. Rewizje przeprowadzono w Berela Pregiera, Neszki Sibirskiej, Jankla Pereja i Rejzli Grynberg których zatrzymano i przekazano władzom sądowym.-

Dnia 22 września b.r. zostały rozrzucone w ilości około 300 sztuk odezwy trzech rodzajów, a mianowicie: 1/drukowane p.t."Robotnicy i chłopi Białorusi Zachodniej, 2/pisane

41 81

na maszynie i powielane p.t."Do walki z krwawym terorem faszystowskim, brońmy partję komunistyczną, brońmy wszystkich rewolucyjnych robotników i chłopów i 3/ pisane ręcznie,odbijane na szapirografie p.t."Do robotników i chłopów 1911 r.", wszystkie wydane przez OK.KPZB.Białystok.-

W nocy z dnia 29 na 30 września b.r. dokonana została rewizja w mieszkaniu Manichesa Gerszona, podejrzanego o działalność wywrotową. Gerszona zatrzymano i wraz z materjałami oskarżenia przekazano władzom sądowym.-

Powiat Białostocki.

Dnia 4 września b.r. w Starosielcach został wywieszony transparent z hasłami wywrotowemi.-

Dnia 7 września b.r. na drodze ze wsi Bielewina do Skidl ujawniono transparent z napisami w języku białoruskim: "Niech żyje dzień siódmego...?..., precz z faszystowską dyktaturą".-

Dnia 24 września b.r. został zatrzymany Szkolnik, przy którym znaleziono bloczek z biletami ostemplowanemi przez Bibljotekę Żydowską w Wasilkowie. Szkolnik przeprowadzał kwestę na Kopr. W związku z powyższem w dniu 4 października zostały przeprowadzone w Wasilkowie rewizje u Borucha Kuca, Wolfa Kagana, Chonela Perelsztejna i Sory Sidrańskiej których zatrzymano i wraz z materjałem oskarżenia przekazano władzom sądowym.-

owiat Bielski.

W nocy z 3 na 4 września b.r. w Bielsku ujawniono na budynku szkoły hebrajskiej napisy: "Precz z wojną z ZSRR., niech żyje międzynarodowy dzień młodzieży".-

Dnia 7 września b.r. na szosie Bielsk-Hajnówka rozrzucono kilkanaście sztuk odezw w języku białoruskim p.t."Okupanci zasądzili 4 chłopów rewolucyjnych z Nowogrodczyzny na karę śmierci. Do wszystkich pracujących Białorusi Zachodniej Do ogółu robotników rolnych", wydanych przez KC.KPZB.-

Dnia 29 września b.r. w Bielsku-Podlaskim zostali zatrzymani Mojsiej Abramowicz, mieszkaniec Lidy, Miron Deweltow i Liza Trocka, mieszkańcy Wilna, przy których w czasie osobistej rewizji znaleziono odezwy wydane przez "Lewicę Akademicką".-

Powiat Grodzieński.

W związku z obchodem Międzynarodowego Dnia Młodzieży komunistycznej nieznacznie wzmogła się akcja wywrotowa, przejawiająca się w wzmożonem kolportowaniu odezw i rozwieszaniu transparentów.-

Dnia 31 sierpnia b.r. KZM. w Bonardach wywiesił transparent komunistyczny z hasłami dotyczącemi komunistycznej akcji antywojennej.-

Dnia 4 września b.r. w następujących miejscowościach wywieszone były transparenty komunistyczne: w pobliżu maj.Swisłocz-Dolna, gm.Łasza, z napisem:"Proletarjusze wszystkich krajów łączcie się. Niech żyje światowe święto robotniczej młodzieży 4 sierpnia. Precz z wojną przeciw ZSSR. Za Polskę Republikę Sowiecką, za sowiecką krwawą dyktaturę Piłsudskiego/?/. Ni grosza podatku Rządom";

przy cerkwi prawosławnej w Dereczynku, gm:Łasza, z napisem:"Proletarjusza wszystkich krajów,łączcie się, niech żyje święto młodzieży ZSSR., precz z wojną przeciw ZSSR.,wszyscy za broń dla pomocy ZSSR., nie płacić podatku, nie odbywać szarwarku Młod.Kom.";

na drodze do wsi Stecki, gm.Łasza, z napisem:"Towarzyszy, Przysposobienie wojskowe to jest broń przeciw rewolucyjnym robotnikom chłopom, niech żyje zbrojne powstanie proletarjatu w Polsce. Niech żyje dzień komunistyczny młodzieży,precz z rządem teroru wojny i głodu";

obok majątku Nowosiołki, gminy Indura, z białoruskim napisem:"Niech żyje dzień proletarjackiej walki młodzieży. Dałoj krwawy faszyzm dykt.Piłsudskiego. Niech żyje dyktatura proletarjatu Młodzieży";

92 82

na drodze obok wsi Wicki, gminy Hornica z napisem w języku białoruskim:"Proletarjusze wszystkich krajów łączcie się. Wszystka młodzież na demonstracji w dniu 4.IX.b.r.Niech żyje ogólne święto 4 września. Dałoj wojna przeciw ZSSR. Wojna! Wojna!N.M.prze iw podatkom, prawicy, sądom i rozstrzelaniom".

W tymże dniu w Indurze, na domie Litecia Nowszy, schwytano gołębia z przyczepionym transparentem komunistycznym o napisie:"Wszyscy wziąść się za broń, by obronić ZSSR.".-

Dnia 6 września b.r. na polach maj.Swiskocz-Dolna, gminy Łasza wywieszono transparent z napisem polskim: "Proletarjusze młodzi tow. demonstracji dnia 4 września. Niech żyje święto pracującej młodzieży 4 września. Precz z wojną, wojną imperjalistyczną, za Polską republikę sowiecką".-

W dniu 16 września b.r., w kursującym między Grodnem a Indurą autobusie wykryto odezwy komunistyczne, odbite na szapirografie. Odezwy te według danych konfidencjonalnych - miał zredagować i wykonać mieszkaniec m.Grodna, Kłowski Ajzyk.-

Dnia 18 września b.r. w Krynkach, przy ul.Jagiellońskiej znaleziono przymocowany do straganu, plakat z czerwonego papieru, pisany ołówkiem, o następującej treści:"Precz z rządem faszystowskim, okupacyjnym, precz z nowym regulaminem więziennym precz z głodem i nędzą mas pracujących, niech żyje Polska Radziecka, niech żyje KPZB., precz z łapami od ZSSR.".-

W dniu 24 września b.r. zatrzymano w Grodnie sekretarza OK.KPZB.Grodno, Czernichowa Abrama, mieszkańca os.Narewka, p. Bielsk-Podlaski. Czernichow w r.1929 przez Sąd Okręgowy w Białymstoku skazany był z art.102 K.K. na 6 lat ciężkiego więzienia i odbywał karę w więzieniu w Woronowie, skąd w marcu b.r. zwolniony został na 4-miesięczny urlop kuracyjny. Po upływie urlopu do więzienia już nie zgłosił się, a przybył do Grodna w celu prowadzenia działalności wywrotowej. Mieszkał na letnisku Łososna pod Grodnem bez meldowania.-

W toku dochodzenia przeciwko Czernichowowi, aresztowany został w dniu 25 września b.r. drugi wybitny komunista, pełniący funkcję sekretarza OK.KZM.Grodno, Gochberg Eljasz, mieszkaniec os.Zofjówka, pow.Łuck. W chwili zatrzymania, legitymował się on zaświadczeniem na nazwisko Dytmana Szmula, który od kilku miesięcy za działalność antypaństwową , przebywa w więzieniu w Wilnie. Wzmiankowany dokument Gochberg otrzymał od Dytmana w chwili wyjazdu z Wilna w obawie przed aresztowaniem za działalność antypaństwową na tamt. terenie. Gochberg, przed przybyciem do Grodna, uczęszczał do klasy VIII.gimnazjum żydowskiego w Wilnie i znany był Wydziałowi Śledczemu w Wilnie, jako wybitny członek KZM.

Razem z Gochbergiem zatrzymany został Płachowicz Wasyl, mieszkaniec Grodna, robotnik magistracki. Otrzymał on polecenie od Gochberga na założenie jaczejki wśród bezrobotnych, zatrudnionych przy robotach magistrackich.-

Wszyscy zatrzymani przekazani zostali władzom sądowym.-

Dnia 29 września b.r. aresztowano Tankus Lubę, właścicielkę piekarni przy ulicy Listowskiego 9. w Grodnie. Tankus była jedną z wybitniejszych członkiń KZMZB. i wchodziła ostatnio do techniki OK.KZM. W piekarni, pod pretekstem sprzedaży pieczywa, odbywały się kontakty rejonowych działaczów komunistycznych z przybywającymi do Grodna funkcjonarjuszami CK. Tankus pełniła rolę łącznika. Nadto na ręce aresztowanej Tankus składały przeznaczone na Mopr pieniądze poszczególne rejonowe komitety. Z funduszów tych czynione były zakupy dla znajdujących się w więzieniu w Grodnie komunistów.-

Pogrzeb zmarłego nagle dnia 25 sierpnia b.r. na udar serca Szmuela Rebejkowowa, sekretarza rejonowego komitetu KZM.Jeziory - o czem przesłano do Ministerstwa sprawozdanie dnia 5 września b.r. za Nr.3901/32.P.-odbył się dnia 28 sierpnia b.r. w Jeziorach przy udziale członków różnych organizacyj komuni-

styczny. Pogrzeb miał przebieg spokojny.-

Drogą wywiadów stwierdzono, że członkowie spółdzielni białoruskiej "Niwa" we wsi Nowosiołkach, gminy Zydomla, podejrzani działalność komunistyczną, a byli członkowie BWHromady, - Piechoniec Mikołaj, Pietrewicz Aleksander, Waniukiewicz Jan i Pietrewicz Dymitry wywierają wielki wpływ na młodzież tejże wsi, wyśmiewając przytem tych, którzy uczęszczają do cerkwi. Uprawianie agitacji mają o tyle ułatwione, że mogą często zbierać się pod pozorem omawiania spraw spółdzielni. Wymienieni działacze agitują wśród młodzieży prawdopodobnie za wyjazdem do Rosji.-

Zauważoną ostatnio żywszą działalność wywrotową na terenie gminy Brzostowica-Wielka uprawiają Łagoda Włodzimierz i Wojzier Mowsza. Pozostają oni w kontakcie z osobami, politycznie podejrzanemi. Kolportują przytem wśród swych sympatyków czasopismo "Świt".-

Zbiegły na Litwę Czesnulewicz Józef z Narcinkańc otrzymał od władz litewskich posadę w policji i w tym charakterze widziany był kilkakrotnie na granicy litewsko-polskiej.-

Powiat Sokólski.

Dnia 4 września b.r. na przewodach elektrycznych Sokółce, przy ulicy Białostockiej wywieszono transparent komunistyczny z oświetleniem elektrycznem i dzwonkiem, oraz napisem:"Precz z rządem faszystowskim, precz z podatkami i wojną". Transparent ten, przed przybyciem organów policyjnych,zdjęła i ukryła młodzież żydowska.-

Powiat Wołkowyski.

Dnia 25 sierpnia b.r. technik OK.KPZB. Wołkowyck, Ogólnik Icko, przyjechał autobusem z Wołkowyska do Świsłoczy i konferował z działaczami partji komunistycznej Suwalskim Jeruchimem i in.-

Dnia 27 sierpnia b.r., zebrani na cmentarzu katolickim w Rosi mieszkańcy tejże osady: Lulew Jankiel, Moczulański Judel

Binkowicz Symcha, Łapowski Iser, Rosjański Szymel, Orłański Mowsza, Leleczuk Lew i Rosjański Brenia odspiewali publicznie "Międzynarodówkę".-

Dnia 22 sierpnia b.r., znany działacz KPZB. na terenie gminy Łysków Macewicz Paweł, konferował w Różanie, powiatu kosowskiego z czynnmi członkami KPZB. Gabermanem Girszem i Małką, mieszkańcami tejże osady. Następnie w dniu 1 września b.r. tenże Macewicz złożył we wsiach Mogilowce i Krupa - siedzibach komórek KPZB. - kasy partyjne, fundusze, których przeznaczono na premumeratę czasopism i inne nieprzewidziane wydatki komórek.-

Stan kasy w Mogilowcach wynosi obecnie zł.60, w Krupie - zł. 50. Wzmiankowany Macewicz zwołał w dniu 12 września b.r., pod pozorem zabawy tanecznej, zebranie partyjne we wsi Mogilowcach. Na zebraniu tem omawiano sprawę urządzania w dniu 27 września b.r. pochodu komunistycznego, połączonego z wywieszaniem transparentów i kolportażem bibuły. Pochód miał wyruszyć ze wsi Krupa do wsi Zelzin. W pochodzie mieli brać udział zakże członkowie partyj komunistycznych z powiatu kossowskiego. Drugi taki pochód miał wyruszyć od strony wsi Zieleniewicz, przyczem pod Zelzinem nastąpiłoły połączenie obu pochodów. Pochody te jednak nie odbyły się i dzień 27 września b.r. upłynął zupełnie spokojnie, mimo znacznego w tym dniu udziału ludności w odpuście prawosławnym, jaki miał miejsce w Zelzinie.-

W dniach 1 i 2 września b.r. na terenie gminy Swisłocz bawiła sekretarka Okr.Zarządu Towarzystwa Szkoły Białoruskiej w Białymstoku, Budnik Helena, która nawiązała kontakt z członkami RK.KPZB.w Kaczkach, gminy Swisłocz, celem ustalenia współpracy TSB. z organizacją wywrotową.-

Dnia 4 września b.r. we wsi Siniewicze, gminy Piaski, wywieszono na przydrożnym płocie transparent z napisem "Proletarjusze wszystkich krajów łączcie się.Niech żyje Międzynarodowy

dzień. Wszyscy na demonstrację przeciw szubienic i białego teroru. Ni grosza podatku rządowi. Niech żyje KZM. i KPZB".-

Dnia 9 września b.r. w Kołkowysku 2-ch nieznanych osobników przeprowadzało zbiórkę na rzecz więźniów politycznych. Wymienieni osobnicy informowali ofiarodawców, że kwestują z ramienia i na rzecz Zw.Rezerwistów w Białymstoku. Zarządzone natychmiast poszukiwanie kwestarzy nie odniosło skutku.-

Dnia 15 września b.r., podczas poszukiwań nielegal-nych składów surowca tytoniowego w Kołkowysku, organa policyjne wykryły w mieszkaniu Ajona Szmula plik odezw komunistycznych w języku polskim, z datą "czerwiec-Wilno", oraz w mieszkaniu Włoskiego Judela - 1 egzemplarz pisma "Czerwona Pomoc" i 2 odezwy w języku polskim i białoruskim, datowane "Czerwiec-Wilno". W związku z wykryciem tych odezw zatrzymano Włoskiego Judela, Ogólnika Icka i Grunesa Abrama, z których pierwsi dwajosadzeni zostali w więzieniu. Ajon Szmula prz 1 aresztowaniem zbiegł.-

Dnia 17 września b.r. we wsi Lichinicze, gminy Piaski, odbyło się zebranie członków komórki KPZB.,trwające przeszło godzinę.-

W nocy na 21 września b.r. we wsi Dzięciołowicze, gminy B. Roś, na wierzchułku lipy, obok domu proboszcza prawosławnego wywieszono transparent z napisem białoruskim "Precz z białym terorem".-

Dnia 27 września b.r. na topoli prawosławnego cmentarza we wsi Kołataje, gminy Biskupice zawieszono transparent z napisami polskim po obu stronach: Precz z wojną z ZSSR.Niech żyje KPP. i KPZB. Precz sądy doraźne. Niech żyje rewolucja światowa".-

Mieszkaniec m.Swisłoczy, czynny komunista, Majner Pejsac usiłował w dniu 19 września b.r. przekroczyć nielegalnie granicę polsko-rosyjską, lecz został zatrzymany i przekazany Sądowi Grodzkiemu w Mołodecznie.-

Znany komunista, Lewin Fajwel, zamieszkały w Warszawie przy ulicy Dzikiej, przyjeżdża autobusem co dwa tygodnie do Wołkowyska i przywozi okólniki i instrukcje wywrotowe, które doręcza Złotnickiemu Szlomie w Podrosi, gminy Roś.-

2/ Komunistyczna Partja Polski.

Powiat Łomżyński.

Dnia 2 września b.r. zatrzymano w Jedwabnem mieszkańca tegoż miasta Kubrzańskiego Dawida, przy którym znaleziono notatki w języku żydowskim, zawierające treść haseł antypaństwowych.-

Tegoż dnia rozrzucono odezwy komunistyczne na drodze Lubotyń-Włóki, gminy Lubotyń. Odezwy te, odbite na powielaczu, były zatytułowane "Do strzelców Okręgu Łomżyńskiego". Strzelcy Towarzysze-Bracia" i "Towarzysze Chłopi"! i podpisane są przez OK.KPP.w Łomży.-

Dnia 10 września b.r. przejęto t.zw. grypsy z więzienia w Łomży, zawierające konspekty odezw "Do Robotników , Chłopów i Żołnierzy".-

Dnia 19 września b.r. zwolniono z więzienia w Łomży komunistkę Chaję Sztejn z Przemyśla, po odbyciu przez nią 6-ciu lat c.więzienia. Sztejn w tymże dniu wyjechała pociągiem w kierunku Warszawy.-

Dnia 20 września b.r. rano, 74 więźniów politycznych w więzieniu w Łomży rozpoczęło głodówkę, która pozostawała prawdopodobnie w związku z zapowiedzianą przez CK. Mopr akcją protestacyjną w rocznicę ogłoszenia nowego regulaminu więziennego i postępowania doraźnego przed sądami powszechnymi. Już w drugim dniu głodówki, 21 września b.r., przerwały ją 22 kobiety, zaś w dniu 23 września głodówkę całkowicie zakończono.

Dnia 27 września b.r. w skrzynce pocztowej w Łomży ujawniono 1 egz. odezwy podpisanej przez Łomżyńską Komunę W.P. i zatytułowanej "Towarzysze". Takież dwie odezwy znaleziono dni 3 października b.r. w Piątnicy.-

95 85

Powiat Ostrołęcki.

W dniu 3 września b.r., w nocy w os.Myszyniec rozklejono dwa plakaty o treści, przeznaczonej na dzień obchodu Międzynarodowego Dnia Młodzieży i zaopatrzone inicjałami KPP.-

Powiat Ostrowski.

W nocy na 2 września b.r. na szosie obok koszar Szkoły Podchorążych rzrzucono 34 egzempalrze ulotek, rozpoczynających się od słów :"Niech żyje 1-szy sierpnia - międzynarodowy dzień walki przeciw krwawej wojnie imperjalistycznej-do żołnierzy garnizonu łomżyńskiego, zambrowskiego, ostrowskiego i ostrołęckiego", a podpisanych przez Okręgowy Komitet KPP. w Łomży w lipcu.-

W dniu 2 września b.r. na szosie Ostrów-Łomża, obok maj. Lubiejewo, rozrzucono 31 egz. odezw, zaczynających się od słów:"Do strzelców okręgu łomżyńskiego - strzelcy, towarzysze bracia".-

Tegoż dnia w Broku zatrzymana została w trakcie rozklejania plakatów, wybitna komunistka, Lila Grynberg. Plakaty te opiewały nas ępująco: "Niech żyje międzynarodowy dzień młodzieży, młodzież pracująca, zarówno starsi, w dniu 4 września na ulicę, do demonstracji przeciwko wojnie - precz z wojną imperjalistyczną - wszyscy do obrony sowietów, kraju budującego się socjalizmu, precz z faszystowskim rządem bezrobocia, głodu i teroru - ani grosza podatków rządowi wojny - wszyscy pod sztandary KPP. i KZMP.- niech żyje rząd robotniczo-chłopski - niech żyje KPP. i KZMP." . Zatrzymaną Grynberg osadzono w więzieniu.-

W tymże dniu w Ostrowi-Mazowieckiej rozrzucono 43 egz. odezw, zatytułowanych:"Do robotników i chłopów powiatu ostrowskiego, grajewskiego, ostrołęckiego i łomżyńskiego. Niech żyje Polska Republika Rad - Komitet Okręgowy KPP. w Łomży"; 25 egz. odezwy - "Niech żyje związek młodzieży komunistycznej polski- 17 sztuk odezw - "Towarzysze i chłopi - wszyscy pod sztandary komunistyczne, mobilizujcie się do walki o uwolnienie mało i

średnio rolnych od podatków i długów lichwiarskich. Komitet Okręgowy Partji Kom. w Łomży" i 15 egz. odezw "Do Strzelców okręgu łomżyńskiego. Niech żyje partja komunistyczna,jedyry wódz mas pracujących. Komitet Okręgowy w Łomży. Łomża w lipcu 1932 roku" . W związku z tym kolportażem odezw zostały zatrzymane na przeciąg 48 godzin, celem sparaliżowania zamierzonej roboty wywrotowej wśród wojska, z uwagi na odbywające się w tym czasie manewry dywizyjne, następujące osoby: Symcha Garbarz, Abram Goldsztejn, Liba Grabina, Jankiel Ostrów, Cyrla Ofman, Jankiel Dąb, Srul Dąb, Jankiel Taubman, Chaim Słomka, Sura Goldsztejn, Dora Czapnicka, Jankiel Modrykamień, Moszek Malowany, Hersz Szafran, Jankiel Kryształ - członkowie miejscowego KZMP., oraz Judel Lewkowicz - sekretarz KPP., tudzież Jan Brzeziński - sekretarz KM.KPP.Długosiodło.-

Ulotki, o podobnej treści, co w dniu 2września b.r., rozrzucono również w Ostrowi-Mazowieckiej w ilości 40 sztuk w dn 4 września, oraz na szosie Ostrów-Brok, a następnie w dniu 5 września ponownie w Os rowi-Mazowieckiej w ilości 27 egz.

W dniu 4 września na drodze Nur-Strynkowo zawieszono transparent na przydrożnej topoli z wypisanemi następującemi hasłami: "Niech żyjw międzynarodowy dzień młodzieży komunistycznej 4 września - precz z wojną - niech żyje rząd robotniczo--chłopski - niech żyje ZSSR.".-

Dnia 8 września b.r. na pruydrożnem drzewie, obok wsi Wąsewo, wywieszono plakat z napisem :"Precz z rządem faszystowskim Piłsudskiego, precz z przygotowaniami wojny przeciwko sowietom, budujmy socjalizm - niech żyje rząd robotniczo-chłopski,-niech żyje republika rad w Polsce".-

W dniu 8 września b.r. przybył do Ostrowi z Warszawy /Miła 45/37/ funkcjonarjusz CK.Czerwonej Pomocy w P., Fronczak Juljan i nawiązawszy na podstawie hasła "Od Adama do Szymona" kontakt z sekretarzem dzielnicowym KPP., Lewkowiczem Ju-

w

ulicy Różańskiej 44. W lokalu tym obaj zostali przez organa policji zatrzymani i decyzją Sędziego Sledczego - osadzeni w więzieniu w Łomży.-

Dnia 9 września b.r., na przydrożnym drzewie obok wsi Białebłoto zawieszono plakat z napisami:"Towarzysze i towarzyszki, ani grosza podatków rządowi faszystowskiemu, który obraca waszą pracę na wojnę - precz z wojną przeciw ZSSR., -precz ręce od Chin,-nie płacie targowego - idźcie za przykładem robotników i chłopów Rosji Sowieckiej,- precz z nowym regulaminem dla więźniów politycznych,-żądamy zwolnienia więźniów politycznych, żądamy zapomogi dla młodzieży wiejskiej, - niech żyje rewolucja, - niech żyje zbrojne powstanie robotników, ' precz ręce od ZSSR.".-

W dniu 10 września b.r., w czasie kolportowania odezw komunistycznych wśród pracowników piekarni Szydłowskiego w Zarębach-Kościelnych, zatrzymano działacza KPP., Jankiela Fajncajga i osadzono w więzieniu w Łomży.-

W nocy na 21 października b.r. na drogach wiodących z Poręby do Udrzyna, z Poręby do Przyjm, z Poręby do szosy Warszawskiej i z Poręby do Białegostoku rozwieszono pkalaty o napisach: "Precz z rządem faszystowskim Piłsudskiego, ani grosza podatków dla rządu faszystowskiego, niech żyje zbrojne powstanie, niech żyje dzień międzynarodowej młodzieży, KZMP.".-

W związku z wywieszeniem tych plakatów zostali zatrzymani i oddani do dyspozycji władz sądowych Srul Spaleniec, Herc Blumsztejn, Jankiel Niemira i Szmul Węgier, mieszkańcy wsi Poręba.-

W dniu 21 września b.r. wywieszono na drutach telegraficznych na drodze Białebłoto-Poręba transparent z napisami: "Polska Partja Komunistyczka, towarzysze i towarzyszki, niech żyje 15-ta rocznica dnia 4-września, niech żyje protest Karo

Sąd Okręgowy w Grodnie, wyrokiem z dnia 3 września b.r. ska
zał z art 97 K.K. : Szajtera Aleksandra mieszkańca wsi Olekszyce i
Zamirowskiego Aleksandra mieszkańca wsi Kowale, na 4 lata więzie-
nia każdego , Miskiewicza Włodzimierza mieszkańca wsi Olekszyce,
Koleśnika Jana - mieszkańca wsi Lekszyce i Czuszyńskiego Włodzi-
mierza mieszkańca wsi Podlakoniki, na lata więzienia, Makułika
Michała, Asamczuka Stefana, Kota Józefa i Koroleczyka Włodzimierza
mieszkańców wsi Olekszyce, oraz Bociana Jefima vel Joachima miesz
kańca wsi Kowale, na 2 lata więzienia, pozatem wszyscy skazani po
bawieni zostali praw na przeciąg lat 5-ciu. W czasie składania na
przewodzie sądowym zeznań przez wywiadowcę Bjsmonta, oskarżony
Szajter krzyknął "Precz kacie!" Okrzyk ten podchwyciło kilku in-
nych oskarżonych, wobec czego przewodniczący Sądu zarządził wydal
nie z sali sądowej wszystkich oskarżonych na czas składania zezna
przez wym. Bjsmonta.-

Sąd Okręgowy w Łomży w ciągu miesiąca września b.r., za dzia
łalność antypaństwową, skazał następujące osoby:

dnia 3 września b.r. - Bałona Wacława, mieszkańca wsi Otok, g
Ostrołęka, na 3 lata więzienia z pozbawieniem praw z art.102 K.K.

dnia 12 września b.r. z art.102 K.K. Kosowera Hersza -Mejera
na 4 lata c.więzienia, Czapnicką Tercę, Mioduszewską Taubę, Szwar
borda Icka, Matejwę Dwoszkę i Grünwald Chaję - po 2 lata c.więzie
nia i Petlak Bejdę - na 1 rok c.więzienia, pozatem wszystkich poz
bayiono praw obywatelskich;

dnia 30 września b.r. - z art.132 p.2 K.K. i art.22 rozporz.
o granicach Państwa - Narolewskiego Józefa na 1 rok więzienia,
Władysława i Bolesława braci Wroczyńskich oraz Abrama Wajnera - p
6 miesięcy więzienia, tudzież Jana , Aleksandra i Stanisława brac
Grzechowskich - po 2 miesięcy więzienia.-

la Lebknechta i Róży Luksenburg,niech żyje dzień młodzieży,precz z wojną przeciwko ZSSR.,precz rące od Chin nie płacić targowego,idźcie za przykładem robotników i chłopów Rosji Sow.,żądamy zwolnienia więźn.pol.,żądamy zapomogi dla młodzieży wiejskiej, niech żyje rewolucja, precz z katami Piłsudskiego".-

W trybie prowadzonego dochodzenia przeciwko podejrzanemu o działalność komunistyczną, Siedleckiemu Iserowi, ujawniono, że Komitet miejscowy Poalej-Sjon w Zarębach-Kościelnych, w związku z obchodem Międzynarodowego Dnia Młodzieży, wydał odezwę o treści antypaństwowej.-

wiat Szczuczyński. W dniu 4 września b.r. w Szczuczynie rozrzucono odezwy komunistyczne, zatytułowane:"Do strzelców okręgu łomżyńskiego","Towarzysze Chłopi" i "Do chłopów i robotników okręgu łomżyńskiego".-

Dnia 10 września działacz komunistyczny Bursztyn Abram-Moszek z Radziłowa wręczył do rozkolportowania konfidentowi 66 odezw komunistycznych,podpisanych przez OK.KPP.w Łomży, a odbitych na powielaczu.-

W nocy na 11 września b.r. , na pastwisku przy osadzie Radziłów rozrzucono około 100 odezw zatytułowanych: "Do chłopów i robotników Okręgu Łomżyńskiego", "Do strzelców okręgu łomżyńskiego" i "Towarzysze chłopi".-

b/ Wyroki Sądowe.

Sąd Okręgowy w Białymstoku wyrokiem z dnia 5 września b.r. skazał z art.155, p.2 K.K. Dobę Wolę i Gitlę Giełczyńską na 1 rok więzienia każdą.-

Tenże Sąd Okręgowy w dniu 26 września b.r. skazał z art.102, 154, i 97 K.K. Lewin Chanę na 2 lata więzienia, Arefa Nochima, na 3 lata więzienia, zaś trzecia oskarżona Sibirska Chaja została uniewinniona.-

Następnie w dniu 30 września b.r.,tenże Sąd skazał z art. 102 K.K. Horbawego Mojżesza na 4 lata a Abramowicza Hirsza na 3 lata więzienia,zaś trzeciego oskarżonego,Przestrzeleńca Szlomę-uniewinnił.-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.4305/32.T.
Dnia 20 października 1932 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.10.
za miesiąc wrzesień 1932 rok.

III. Ruch zawodowy.

a/ Klasowe Związki Zawodowe.

Dnia 5 września b.r. w sali OK.PPS. w Białymstoku odbyło si zebranie członków oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysku Garbarskiego. Na zebraniu omawiano sprawy organizacyjne oraz wybrano nowy zarząd.-

Dnia 9 września b.r. w lokalu OK.PPS. odbyła się konferencja delegatów fabrycznych i przedstawicieli związków zawodowych celem poparcia strajku szewców przez przyjęcie im z pomocą materjalną oraz niedopuszczenie do pracy łamistrajków.-

W dniu 11 września b.r. w lokalu PPS. w Białymstoku odbyło się zebranie oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysku Włókienniczego. Zarząd związku zdawał sprawę ze swych poczynań w kierunku przestrzegania 8-godzinnego dnia pracy, zwolnienia z fabryk mężatek, których mężowie mają posady, niedopuszczenia by jedni i ci sami robotnicy pracowali w dwuch zmianach /16 godzin/, wreszcie podniesiono sprawę niehonorowania przez fabrykantów ostatniej umowy, dotyczącej wynagrodzenia za pracę. Przy tej sposobności poczyniono zarzuty policji za jej bezczynność w wypadku przekraczania przez fabrykantów ustawy o czasie pracy. Brak ingerencji policji w wielu wypadkach tłumaczy się tem, że niektórzy policjanci znają swych protegowanych w poszczególnych fabrykach, a stęd i płynące pewne zobowiązania grzecznościowe w stosunku do fabrykantów. W końcu członek zarządu, Reginela woływał, by do fabryk gdzie robotnicy pracują ponad 8 godzin, szli bezrobotni, robili tam burdy, domagając się jednocześnie przyjęcia ich do pracy.-

20

Dnia 16 września b.r. w lokalu Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Odzieżowego w Białymstoku odbyło się zebranie komisji fachowej krawczyń okryć damskich. Na zebraniu tem poruszano sprawę zapowiedzianej przez pracodawców obniżki płac o 15% i postanowiono zastrajkować, gdyby obniżka ta istotnie nastąpiła.-

W dniu 22 września b.r. odbyło się zebranie majstrów i ich pomocników huty szklanej w Białymstoku, a w dniu 29 tegoż miesiąca - robotników tejże huty. Oba zebrania odbywały się w lokalu hutniczym przy ulicy Łąkowej 7. Omawiano sprawę niedopuszczenia do obniżki zarobków w hucie i do redukcji robotników. W tym celu wybrano delegację do właściciela huty oraz do Inspektora Pracy, tudzież powołano komitet samopomocy. Nadto postanowiono poprzeć strajk szewców.-

Dnia 29 sierpnia b.r. w Paszuckiej - Budzie, powiatu bielskiego odbyło się zebranie członków oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego. Zebranie to miało na celu zlikwidowanie nieporozumień, istniejących wśród członków związku. Przy tej sposobności potępiono inicjatorów strajku, jak miał miejsce w Paszuckiej - Budzie w dniu 16 sierpnia b.r.

Na następnem zebraniu członków tegoż związku w Paszuckiej - Budziew w dniu 17 września b.r. debatowano nad skierowaniem żądania do D.L.P. w Białowieży o przyjęcie do pracy zwolnionych w swoim czasie dwuch robotników. Proponowany na poparcie tego żądania strajk, nie uzyskał zwolenników, uchwalono natomiast przyjść z pomocą materjalną zwolnionym. Postanowiono również założyć oddział T.U.R. w Paszuckiej - Budzie.-

Dnia 4 września b.r. a następnie w dniu 2.X.b.r. w Hajnówce, powiatu bielskiego w lokalu fabryki chemicznej zwołano zebrania członków oddziału Związku Zawodowego Robotników Prze

mysłu Chemicznego. Rozważano wyłącznie sprawy organizacyjne.-

Tegoż dnia odbyło się w Hajnówce zebranie członków oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego. Podnoszono skargę za prześladowanie oddziału Związku przez władze administracyjne, oraz przez kierownictwo tartaku i kolejek leśnych, czego wyrazem miało być zamknięcie sali tartacznej dla zebrań robotniczych. Jeden z mówców, Wiołczak, podkreślił, że za zamknięcie sali tartacznej robotnicy winni byli odpowiadać strajkiem, że władze polskie tylko kradną, a nie budują i, że "rząd taki należałoby bić po łbie, jak powybijano szyby w sali tartacznej".-

Drugie zebranie tegoż Związku Zawodowego odbyło się w Hajnówce w dniu 11 września b.r. przy udziale posła Stanisława Dubois. Krytykowano działalność Z.Z.Z., jako rozbijającego inne związki zawodowe i solidarność robotniczą, nie dbającego przytem o dobrobyt robotnika. Uchwalono rezolucję o wezwanie wszystkich związków zawodowych do wywołania jednodniowego strajku, jako poparcia żądania do zatrudnienia bezrobotnych . Poseł Dubois za przemówieniem swem zaatakował starostę powiatowego i Komendanta Powiatowego P.P. za zakazanie i niedopuszczenie do zebrania publicznego i wiecu w tym że dniu, wspomniał o przenoszeniu sędziów na emeryturę i nadmienił o zbliżającej się rozprawie "Brzeskiej" w Sądzie Apelacyjnym.-

Dnia 25 września b.r. w tartaku państwowym w Gródku, powiatu bielskiego zwołano zebranie członków oddziału Związku Zawodowego Pracowników Przemysłu Drzewnego. Podnoszono sprawę zapowiedzianego przeniesienia do Hajnówki tartaków państwowych ze Stoczka i Grudka oraz wysuwano konieczność zwrócenia się do D.L.P. w Białowieży, by w przeniesionym tartaku w Hajnówce zatrudnieni byli przedewszystkiem pracownicy likwidowanych tartaków w Stoczku i Grudku.-

Oddział Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Skórzanego w Krynkach, powiatu grodzieńskiego zwołał trzy zebrania, z których na zebraniu w dniu 28 sierpnia b.r. wybrano nowy zarząd oddziału Związku, zaś w dniach 17 i 18 września b.r. uchwalono zażądać od pracodawców podwyżki zarobków o 8% w razie zaś nieuwzględnienia tego żądania - ogłosić strajk w dniu 19 września b.r.

Podobne zebranie robotników takiegoż oddziału Związku Zawodowego, odbyło się w dniu 4 września b.r. w Sokółce. Tutaj również uchwalono zażądać od pracodawców podwyżki płac do norm jakie obowiązują w innych miastach, w przeciwnym zaś razie - ogłosić strajk.-

Dnia 24 września b.r. w Wołkowysku odbyło się zebranie członków Z.Z.K. kolejowych, poświęcone omówieniu spraw organizacyjnych, pragmatyce służbowej i ustawie emerytalnej.-

b/ Związek Związków Zawodowych.

Dnia 24 września b.r. odbyło się w Hajnówce zebranie członków oddziału Związku Związków Zawodowych. Omawiano sprawę budowy kolonji robotniczej w Hajnówce, zabezpieczenia robotników na zimę i na wypadek bezrobocia, oraz sprawę budowy domu ludowego tamże.

c/ B e z r o b o c i e .

Według danych z dnia 20.X.b.r. na terenie Województwa Białostockiego pozostawało w tym dniu bez pracy 5.489 osób.-

Powiat.	Bezrobocie na dz.20.IX.	Bezrobocie na dz.20.X.	Zmniejszenie.	Wzrost.	Pobiera zapomogi.
Augustowski	15	15	-	-	4
Białystok-Miasto	2466	2327	139	-	48
Białostocki	455	22	433	-	22

Grodzieński	1712	2027	-	315	58
Bielski	239	265	-	26	247
Łomżyński	470	49	421	-	3
Ostrołęcki	224	20	204	-	-
Ostrowski	35	156	-	121	138
Suwalski	299	405	-	106	14
Sokólski	35	43	-	8	4
Szczuczyński	382	67	315	-	50
Wołkowyski	154	92	62	-	16
Wysoko-Mazow.	4	1	3	-	-

Zmniejszenie - 1001.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.4305/32.P.
Dnia 20 października 1932 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.10.
za miesiąc wrzesień 1932 rok.

80/100

IV. Strajki.

Trwający od dnia 17 sierpnia b.r. strajk szewców w Białymstoku przedłużył się do końca września b.r., przyczem w ostatnich dniach tego miesiąca niektórzy z pracodawców podpisali z pracownikami szewckimi nowe umowy co do wynagrodzeń za pracę. Strajk ten został ostatecznie zlikwidowany dnia 3 października b.r.

W dniach 18-22 września b.r. w Białymstoku strajkowali częściowo pracownicy włókienniczych warsztatów zarobkowych. Strajkujący żądaną podwyżkę płac uzyskali.-

W dniach 30 sierpnia b.r. oi 19 września b.r. trwały po jednym dniu strajki robotników garbarskich w Krynkach, powiatu grodzieńskiego, na tle ekonomicznem. W pierwszym wypadku robotnicy uzyskali podwyżkę płac o 12%, w drugim zaś - o 8%.-

W dniu 5 września b.r. wybuchł strajk służby folwarcznej i robotników rolnych w liczbie 60 osób w majątku Książewodce, gminy Indura, powiatu grodzieńskiego, na tke zalegania zarządu majątku z wypłatą zarobków. Po złożeniu przez administrację majątku zobowiązania, że należności z tytułu zarobków, będą niezwłocznie uregulowane, strajk skończył się w dniu 6 września b.r.

W dniu 22 września b.r. w majątku Kołomyja, gminy Rutki, I powiatu łomżyńskiego zastrajkowali fornale, wobec niewydania im we właściwym czasie należnej ordynarji. W dniu 24 września b.r. 5 fornali, z ogólnej liczby 7 strajkujących, przystąpiło do pracy, pozostali dwaj, którzy w czasie strajku przestali nawet karmić konie, zostali przez administrację majątku zwolnieni ze służby.-

Dnia 7 września b.r. trwał w Sokółce jednodniowy strajk około 50 pracowników garbarskich na tke ekonomicznem. Żądania robotników co do wynagrodzenia za pracę pracodawcy uwzględnili.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.4305/32.T.
Dnia 20 października 1932 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.10.
za miesiąc wrzesień 1932 rok.

V. Stan bezpieczeństwa publicznego.

a/ Ważniejsze przestępstwa i wydarzenia.-

Powiat Białostocki.

Dnia 11 września b.r. w Choroszczy, pacjent szpitala psycjatrycznego, Kalinowski Mikołaj dokonał zabójstwa nieznanej kobiety, która przyszła do niego w odwiedziny.-

Dnia 2 września b.r. u Szeremety Michała mieszkańca uroczyska Sokolisko, pód wsią Królowe-Stojło, wykryto czynną potajemną gorzelnię. Ujęci na gorącym uczynku pędzenia wódki Szeremeta Michał, Szeremeta Joachim i Dziermański Jan przekazani zostali władzom sądowym.-

Powiat Bielski.

W dniu 22 września b.r. zostali zatrzymani i przekazani władzom sądowym członkowie bandy, która dokonywała bandzin kradzieży koni na terenie wsi Rajsk, gminy Wyszki, teroryzując przytem mieszkańców. Wszyscy zatrzymani pochodzą ze wsi Rajsk. Są to: Knesto Zacharjusz, Tiszuk Aleksander, Szczerbiński Jan, Szczerbiński Grzegorz i Siemieniuk Bazyli.-

Powiat Łomżyński.

W nocy na 3 września b.r. dokonano włamania do lokalu posterunku P.P. w Jedwabnem. Zabrano 3 karabinki, aparat telefoniczny ścienny i 1 flower. Sprawców włamania ujawniono i skradzione przedmioty odnaleziono.-

Powiat Wołkowyski.

Dnia 23 września b.r. o godzinie 21, do mieszkania Sebastjanczyka Wiktora, zamieszkałego w osadzie Liberpol, gm. Łysków wtargnęło 6 uzbrojonych w rewolwery bandytów z żądaniem wydania pieniędzy. Gdy Sebastjanczyk rzucił się na jednego z bandytów, celem obezwładnienia go, bandyta strzelił kilkakrotnie raniąc ciężko Sebastjanczyka, który po

chwili zmarł wskutek odniesionych ran. Następnie bandyci powiązali domowników i znęcając się nad nimi, żądali pieniędzy. Szczególnie znęcano się nad Sebastjanczykową, która oddała bandytom 21 zł., 2 dolary amer. Po dwu godzinach plądrowania, bandyci odjechali swoją furmanką w kierunku powiatu prużańskiego. Bandytów ujęto w październiku b.r., o czem Ministerstwo zostało powiadomione specjalnem sprawozdaniem.-

b/ Zestawienie przestępstw i innych wypadków.

We wrześniu b.r. zanotowano wypadków:

1/ Uszkodzenia ciała w bójkach 15,
2/ Uszkodzenia ciała w innych okolicznościach 3,
3/ Samobójstw 11,
4/ Usiłowań zabójstw 2,
5/ Różnych nieszczęśliwych wypadków.... 12; śmierć poniosło 9 osób, z tego: utonęło 2 osoby, od pioruna zginęła 1 osoba i innych 6 osób.
6/ Kradzieży zwykłych 94 na sumę ... 10.480 zł.
7/ Kradzieży z włamaniem 6 na sumę ... 3.680 zł.
8/ Drobnych wypadków rabunkowych 7,
9/ Dzieciobójstw 1,
10/ Zgwałceń 1,
11/ Oporu policji 5,
12/ Fałszerstw pieniędzy .....
13/ Nielegalne posiadanie broni 2,
14/ Zabójstw ..... 7.

c/ Wypadki samochodowe.

W ubiegłym miesiącu zanotowano 5 wypadków samochodowych, w których 3 osoby odniosły lekkie obrażenia ciała.

27

d/ P o ż ę a r y .

Zestawienie danych o pożarach.

We wrześniu b.r. na terenie Województwa Białostockiego m
miejsce następujące pożary, powstałe wskutek:

1/ Nieostrożnego obchodzenia się z ogniem ..... 20.
2/ Z przyczyn niezstalonych ..... 24.
3/ Podpalenia z zemsty ..... 17.
4/ Podpalenia w celu otrzymania premji ubezpieczeniowej... 1.
5/ Od uderzenia pioruna ..... 14.
6/ Wadliwej budowy komina ..... 18.

r a z e m : - 93.

Pożary te wyrządziły straty:

1/ do 2.000 złotych każdy ..... 46.
2/ od 2.000 do 5.000 zł. każdy ..... 21.
3/ od 5.000 do 10.000 zł. każdy ..... 10.
4/ od 10.000 do 20.000 zł. każdy ..... 3.
5/ od 20.000 zł. do 30.000 zł. każdy ..... 1.
6/ Ponad 30.000 zł. każdy ..... 7.

Straty , wyrządzone przez te pożary, wynoszę około 970.000

W dniu 6 września b.r. spłonęła w Białymstoku fabryka sukn
należąca do Icka-Mejera Sokoła, a wydzierżawiona przez Demera
kiego. Właściciel oblicza straty na 300.tysięcy złotych. Wsku
tek pożaru tej fabryki pozostało bez pracy 130 robotników.-

Dnia 14 września b.r. we wsi Przytulanka, gminy Kalinówka,
powiatu białostockiego spłonął 1 dom i 19 stodół z tegoroczny
zbiorami. Przyczyna pożaru nieustalona. Straty wynoszą około
tysięcy złotych.-

Dnia 15 września b.r. we wsi Rynki, gminy Zawyki, powiat
białostockiego z nieustalonej dotychczas przyczyny wybuchł po
który strawił 16 domów, 26 stodół ze zbiorami, 30 chlewów i 4

spichlerze. Poszkodowanych jest 26 gospodarzy. Straty wynoszą około 200. tysięcy złotych.-

W dniu 17 września b.r. we wsi Zylicze, gminy Łunna, powiatu grodzieńskiego wskutek nieostrożnego obchodzenia się z ogniem, spłonęło 19 wypełnionych zbożem stodół , 8 chlewów oraz jedna krowa i jeden wieprz. Straty sięgają 31.800 złotych.

W dniu 20 września b.r. we wsi Kołpakach, gminy Hornica, w powiecie grodzieńskim ogiem strawił wraz z inwentarzem 8 stodół ze zbiorami, oraz 5 sztuk bydła. Straty wynoszą około 40 tysięcy złotych. Przyczyna pożaru i nieostrożne obchodzenie się z ogniem.-

W dniu 26 września b.r. we wsi Zapole, gminy Dubno, powiatu grodzieńskiego wskutek podpalenia, padło pastwą płomieni 8 domów i 4 stodoły ze zbożem. Straty sięgają 20 tysięcy złotych.-

Dnia 12 września b.r. wybuchł pożar w Kolnie, powiatu łomżyńskiego, rozszerzając się gwałtownie na całe miasto. Spłonęło 161 objektów. Bez dachu nad głową pozostało 1030 osób. Straty znaczne. Pożar wybuchł prawdopodobnie wskutek nieostrożnego obchodzenia się z ogniem.-

e/ Ocena ogólna.

Stan bezpieczeństwa publicznego ogólnie w Województwie pod względem politycznym nie pogorszył się wprawdzie w porównaniu ze stanem w sierpniu, niemniej jednakże nastąpiło znaczne zaostrzenie i zradykalizowanie umysłów ludności z racji odczuwanych przez nią skutków kryzysu gospodarczego i naskutek agitacji elementów nieodpowiedzialnych i wywrotowych.-

Zmuszało to organa bezpieczeństwa do stosowania ciągłych represyj względem tych ogniw partji komunistycznej, które wykorzystywały silniej wytworzoną w ten sposób sytuację.-

Pod względem kryminalnym zagrożony był szczególnie powiat

w Łkowyski, zagrożenie to zostało usunięte w październiku b.r
W innych powiatach sytuacja zasadniczym zmianom nie uległa.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

JEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.4305/32.T.
dnia 20 października 1932 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.10.
za miesiąc wrzesień 1932 roku.

93/103

VI. Sprawy graniczne.

W końcu sierpnia b.r. a następnie dnia 25 września b.r. na łąkach wsi Klewianka, gminy Goniądz, powiatu białostockiego spadł balonik gumowy z przymocowaną do niego propagandową kartką-mapką w języku niemieckim p.t."Polskie kleszcze około Prus Wschodnich".-

Dnia 26 września b.r. nad terenem gminy Miastkowo, powiatu łomżyńskiego przelatywał na znacznej wysokości balon i zrzucił pustą butlę żelazną, mapę niemiecką i książkę angielską, tudzież listę sygnałów świetlnych i dzwiękowych morskich.-

W dniu 25 września b.r. nad Ostrołęką przelatywał balon, szybujący na południe. Do jakiego państwa należał nie zdołano ustalić, gdyż znajdował się na wysokości około 1500 metrów.-

Dnia 29 września b.r. na odcinku granicznym, powiatu ostrołęckiego wysiedleni zostali z Niemiec do Polski za nielegalne przekroczenie granicy Wiśniewski Stanisław, Kozłowska Rozalja i Osowiecki Franciszek.-

Za nielegalne przekroczenie granicy polsko-niemieckiej zatrzymano w powiecie szczuczyńskim jedną osobę, którą przekazano władzom sądowym.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.4305/32.T.
Białystok, dn.20 październ.1932 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
Nr.10 za miesiąc wrzesień 1932 r.

VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

Negatywne.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.39/33.T.

Białystok, dnia 7 stycznia 1933 r.

104

- tuacyjne sprawozdanie
esięcznie Nr.12 za mie-
ąc listopad 1932 r.

PILNE

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych

Departament I. Polityczny

w Warszawie

Urząd Wojewódzki przesyła sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.12 za miesiąc listopad 1932 rok /z zakresu bezpieczeństwa publicznego, ruchu wywrotowego i ruchu zawodowego/.-

Za Wojewodę

/A.Wysokiński/

w/z.Naczelnika Wydziału Bezp.Publ.

Otrzymują do wiadomości:

1/ Pan Wojewoda w Wilnie,
2/ " " w Nowogródku,
3/ " " w Brześciu nad Bugiem,
4/ " " w Warszawie,
5/ " " w Stanisławowie,
6/ " " w Tarnopolu,
7/ " " w Lublinie,
8/ " " w Łodzi,
9/ Pan Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie,
10/ " " " " w Wilnie,
11/ " " " Okręgowego w Białymstoku,
12/ " " " " w Łomży,
13/ " " " " w Grodnie,
14/ " " " " w Suwałkach,
15/ Samodzielny Referat Informacyjny DOK.I. w Warszawie.
16/ " " " " DOK.III. w Grodnie.
17/ " " " " DOK.IX. w Brześciu n/Bugiem
18/ K.O.P. "Brygada Grodno" w Grodnie,
19/ Wszyscy Panowie Starostowie Powiatowi Województwa Białostockiego,
20/ Pan Starosta Grodzki w Białymstoku,
21/ Pan Komendant Wojewódzki P.P. w miejscu
22/ Pan Naczelnik Urzędu Śledczego w miejscu.

Dowództwo Okręgu Korpusu
Wpłynęło dn. 9.I. 1933 Nr. 68. Załączników

W.F.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.39/33.T.
Dnia 20 grudnia 1932 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
Nr.12 za miesiąc listopad 1932 r.

I. Sytuacja ogólna.

Ruch wywrotowy w okresie sprawozdawczym rozpoczął się bezpośredniemi przygotowaniami lokalnych organizacyj komunistycznych do obchodu XV-ej rocznicy rewolucji październikowej w Rosji. Wyniki kampanji dnia 7 listopada, jeżeli pominąć powiat grodzieński, nie były lepsze dla partji komunistycznej, niż w roku 1931. Natomiast w powiecie grodzieńskim wspomniana kampanja zaznaczyła się silnie przejawami zewnętrznymi w kilku gminach z ludnością białoruską, Gminy te pod koniec miesiąca zostały zagrożone działalnością wywrotową pod względem bezpieczeństwa publicznego tak dalece, że zaistniała konieczność zastosowania silniejszych represyj względem jednostek kierowniczych w poszczególnych lokalnych organizacjach wywrotowych. Traktowane zagrożenie zostało dostrzeżone wczas przez organa bezpieczeństwa publicznego i usunięte w grudniu niemal całkowicie. Poza kampanją obchodu XV-tej rocznicy rewolucji październikowej ważniejszymi momentami w ruchu wywrotowym były: dyskutowanie i realizowanie uchwał VI zjazdu KPP i KPZB, akcja w związku z procesem sądowym w Wilnie b.posła Bronisława Taraszkiewicza i działalność komunistów na gruncie bezrobocia. W dziedzinie realizowania uchwał VI zjazdu KPP i KPZB zasługują na uwagę - dostrzegana w powiecie grodzieńskim akcja bojkotu wyrobów Państwowych Monopolów Spirytusowego i Tytoniowego, a prowadzona pod hasłem "ani grosza Rządowi faszystowskiej dyk-

95/05

tatury na cele przygotowania zbrojnej interwencji przeciw Z.S.R.R."; walka z osobami pozostającemi na usługach organów bezpieczeństwa publicznego, względnie podejrzewanych o to i wprowadzanie w życie wytycznych CK KPZB co do zwalczania przez komunistów Związku Strzeleckiego. Z innych odcinków działalności komunistów charakterystycznymi były - usiłowanie wykorzystania rozpoczętego w dniu 10 listopada b.r. strajku robotników leśny w Puszczy Białowieskiej dla celów wytworzenia sytuacji "wrzenia rewolucyjnego" w osiedlach puszczańskich i dążenie do wywołania strajku robotników przemysłu włókienniczego w białostockim okręgu przemysłowym. W obu wypadkach organizacje wywrotowe prowadziły ostrą kampanję przeciwko ugodowości i zdradzie P.P.S.

Szczególniejszem wydarzeniem było ostrzelanie w dniu 3 listopada na drodze pod Gródkiem w powiecie białostockim autobudu międzymiastowego, którym miał być odwieziony do Gródka komunistyczny działacz T.S.B., Aleksander Grześ z Pieszczanik, zatrzymany pod zarzutem działalności wywrotowej. Ostrzelanie miało na celu odbicie zatrzymanego Aleksandra Grzesia, a także innego z pośród aresztowanych, który wcześniej został doprowadzony do posterunku P.P. w Gródku, o czem organizatorzy ostrzelania autobusu nie wiedzieli.

W ruchu zawodowym dominowała akcja obrony dotychczasowych cenników płac, zwłaszcza w przemyśle włókienniczym i drzewnym.

W przemyśle włókienniczym doszło do obniżenia stawek płacy, przewidzianych w umowie zbiorowej z dnia 12 lipca 1932 r. o 10% w drodze dobrowolnych umów przemysłowców z robotnikami, jednakże bez oficjalnego wypowiedzenia wspomnianego cennika. Okręgowa Komisja Klasowych Związków Zadowowych usiłowała bro-

nić sztywności traktowanego cennika w drodze strajku, jednakż nie znalazła poparcia ze strony ogółu robotników, w których większość za wszelką cenę chciała wypracować ustawowy czasokres, upoważniający do pobierania zasiłków z funduszu bezrobocia. Udało się natomiast Klasowemu Związkowi Zawodowemu robotników przemysłu drzewnego wywołać strajk robotników leśnych w Puszczy Białowieskiej. Strajk ten zakończył się w dniu 10 grudnia nieznaczną poprawą warunków płacy i pracy nazwanych robotników. Podkreślić należy, że pod koniec strajku jego kierownictwo przeszło do rąk komunistów.

Na rynku pracy nastąpiło znaczne zwężenie zatrudnienia robotników w przemyśle włókienniczym, wobec czego liczba bezrobotnych wzrosła w porównaniu z ubiegłym miesiącem sprawozdawczym o 674. W grudniu i pierwszej połowie stycznia nastąpi normalny, silny wzrost bezrobocia w związku z zakończeniem kampanji jesiennej w przemyśle włókienniczym i robót sezonowych.

Stan bezpieczeństwa oceniany być może ogólnie jako dobry.-

H.B.

4

96/06

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.39/33.T.
Dnia 20 grudnia 1932r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
Nr.12 za miesiąc listopad 1932 roku.

II. Ruch wywrotowy.

a/ Przejawy działalności elementów wywrotowych.

1/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Ruch wywrotowy w okresie sprawozdawczym odbywał się głównie pod znakiem obchodu 15-ej rocznicy rewolucji październikowej w Rosji. Sama akcja obchodu jednak dnia 7 listopada r.b. nie wyszła poza skromne ramy, za wyjątkiem powiatu grodzieńskiego, gdzie nabrała ona szerszego rozmachu i uzewnętrzniła się w formie licznie wywieszanych transparentów z hasłami, gloryfikującemi rewolucję październikową w Rosji. Słabość wyników ogólnie biorąc akcji obchodu przypisać należy prewencyjnym unieruchomieniom działaczów komunistycznych w ośrodkach, gdzie mogła ona być najbardziej intensywna.

Pod koniec listopada r.b. zauważono pewne ożywienie w akcji komunistycznej w związku z procesem Bronisława Taraszkiewicza w Wilnie.

I w tym wypadku akcja najbardziej uwidoczniła się na terenie powiatu grodzieńskiego. Polegała ona niemal wyłącznie na wywieszaniu transparentów. Ostatnio na terenie tegoż powiatu dostrzegane były próby rozwinięcia akcyj masowych, mających na celu nakłanianie ludności do niepłacenia podatków, rozbijania organizacyj polskich, jak Związek Strzelecki, P.W. i t.p. Akcja ta znajduje szczególny posłuch i poparcie ze strony młodzieży białoruskiej w ośrodkach działania b.BWRHromady.

Poszczególne etapy akcji wywrotowej w listopadzie r.b. przedstawiają się następująco:

5

Wydawnictwa i transparenty komunistyczne

Powiat	Miejscowość	Wywieszono transparentów	Kolportowano wydawnictw komunistyczne	
			W ilu wypadkach	Ilość egzemplarz
Białystok Grodzk.	Białystok	11	12	590
Białostocki	Supraśl	1	-	
	Michałowo	-	1	30
	Czarna Wieś	-	1	100
Bielski	Wiercień Duży	-	1	10
	obok Kleszczel	-	1	25
	Czerlanka	-	1	8
	Szczyty	-	1	97
Grodzieński	Na terenie całego powiatu w związku z 15-tą rocznicą rewolucji październikowej wywieszono w 14 miejscowościach ogółem	18		
	Nadto w Indurze wypaszczono gołębia z przyczepionym transparentem	1		
	W związku z procesem Taraszkiewicza i zajściami w Baranowie	8		
	Krynki		1	20
	Kuraszewo		1	25
	Bergiele		1	25
Sokólski	Sobótka	-	1	10
	Szudziałowo	2	-	
Wołkowyski	Wywieszono ogółem	6		

Wołkowyski	gm. Zysków		1	2
	gm. Szydłowice		1	5

Napisy na transparentach, jak i treść ulotek dotyczyły w lwiej części obchodu 15-tej rocznicy rewolucji październikowej w Rosji i zaczynały się zwykle od słów : "Precz z napadem na Z.S.R.R. Niech żyje 15-ta rocznica rewolucji rosyjskiej".

Inne transparenty i odezwy komunistyczne w napisach i treści swej poruszały aktualne zagadnienia terenowe. Tak tedy w Białymstoku kolportowano odezwy zatytułowane: "Wszyscy na pomoc strajkującym robotnikom leśnym w Puszczy Białowieskiej. Niech żyje strajk robotników leśnych aż do zwycięstwa" - podpisane przez OK KPZB Białystok. Napisy na niektórych z wywieszonych transparentów w Białymstoku były następujące: "Wszyscy na pomoc strajkującym robotnikom leśnym w Hajnówce", "Robotnicy, organizujmie komitety dla strajkujących robotników leśnych w Hajnówce, zbierajcie dla nich środki pieniężne", "Precz z ustawą przemysłową i cechową Prystora, precz z militaryzacją młodzieży", "Żądamy zwolnienia Taraszkiewicza i wszystkich więźniów politycznych", "Młodociani robotnicy, żądajcie wraz ze starszymi robotnikami zapomogi na czas trwania bezrobocia w wysokości utraconych zarobków".

Na terenie powiatu grodzieńskiego w związku z zajściami w Indurze i Baranowie uskuteczniono na transparentach następujące napisy: "Precz z karną ekspedycją we wsi Baranowo. Niech żyje zbrojny opór przeciw karnej ekspedycji. Żądamy zwolnienia naszego posła Taraszkiewicza".

W Białymstoku, w szkole powszechnej Nr.12 kolportowano wydawnictwo p.t. "Czerwony Pioner", odbijane na szapirografie,

bardzo nieczytelnie. "Czerwony Pionier" zawierał protest przeciwko obniżce płac w fabrykach, redukcjom, nowej ustawie szkolnej i apelował do zapisywania się do organizacyj rewolucyjnych. Wzmiankowany "Czerwony Pioner" wydała prawdopodobnie lokalna "Lewica Szkolna".

W nocy na 11 listopada r.b. w Sokółce na drzwiach Sądu Grodzkiego, Starostwa i Szkoły powszechnej ujawniono przyklejone kartki z napisem: "Smierć burżujom, niech żyje komunizm".

Inne sposoby agitacji.

Pow.białostocki. W związku z procesem b.posła Bronisława Taraszkiewicza usiłowano w dniu 27 listopada r.b. urządzić w Białymstoku demonstrację, która jednak nie doszła do skutku wobec uprzedniego zatrzymania organizatorów tej demonstracji - Łapczyńskiego Chaima, ucznia III kursu miejscowego państwowego seminarjum nauczycielskiego, oraz Satera Tewela i Grynberga Mejera.

W tymże dniu, we wsiach Kościuki i Topilec, gminy Choroszcz członkowie T.S.B. sprzedawali znaczki blaszane z podobizną Taraszkiewicza. Cena znaczka wynosiła 20 gr. Dochód ze sprzedaży miał być przeznaczony na obronę Taraszkiewicza.

Pow.wołkowyski. W niedzielę dnia 20 listopada r.b. wybitna działaczka komunistyczna, Ilwicka we wsi Lichiniczach przeprowadziła akcję antyreligijną w ten sposób, że, zjednani przez nią mieszkańcy tej wioski, za wyjątkiem 7 rodzin, udali się w tym dniu /niedziela/ na łąki i kosili tam trawę. Postępek ten H. Ilwicka bardzo przytem zachwalała, wyśmiewając równocześnie tych włościan którzy wstrzymali się od pracy.

Pomocnymi jej w przeprowadzeniu akcji antyreligijnej byli Jan Maciasz, Michał Szot i Piotr Bukasik.

2/ Komunistyczna Partja Polski.

Przejawy działalności K.P.P. w okresie sprawozdawczym zmierza głównie do urządzenia obchodów 15-tej rocznicy rewolucji październikowej w Rosji. I tutaj, podobnie jak w terenie zasięgu wpływów K.P.Z.B. ruchliwość elementów wywrotowych została sparaliżowana tak, że efekt zewnętrzny był nikły.

Szczegóły agitacji K.P.P. przy pomocy transparentów i odezw ilustruje poniższe zestawienie:

Powiat	Miejscowość	Wywieszono transparentów	Kolportowano wydawnictwa komunistyczne	
			W ilu wypadkach	Ilość egzemplarzy
Łomżyński	Zambrów	2	1	10
Ostrowski	Ostrów-Mazow.	2	-	-
	Białebłoto	-	1	2
Szczuczyński	Szczuczyn	1	-	-
	Rydziłów	1	-	-

Napisy na transparentach i treść odezw dotyczy rewolucji rosyjskiej i gloryfikowały ustrój sowiecki.

M o p r.

W okresie sprawozdawczym stwierdzono zbiórki na rzecz Mopru - na terenie powiatu ostrowskiego, gdzie miano zebrać 400 złotych oraz na terenie powiatu wołkowyskiego.

Akcja terorystyczna.

Na terenie gminy Łaszańskiej i Indurskiej powiatu gro-

dzieńskiego rozpoczęta została akcja masowa terorystyczna. Rozpoczęło się od bojkotowania wyrobów monopolowych, poczem wysiłki komunistów zmierzały do nakłonienia ludności do niepłacenia podatków, rozbijania organizacyj P.W. i Strzelca terroryzowania działaczów prorządowych i lojalnych względem władz obywateli, organizowania silnych drużyn samoobrony komunistycznej do czynnych wystąpień przeciw policji i sekwestratorom. Wynikiem tej akcji było pobicie sołtysa wsi Pohorany-Dolne, Szoty Stanisława, oraz sołtysa wsi Baranowo, Możejko Jana i brata jego Bernarda, Komendanta oddziału Związku Strzeleckiego, groźba pobicia sekwestratora, przybyłego do Baranowa, obrzucenie kamieniami i wybicie szyb w mieszkaniu kierownika szkoły powszechnej w Baranowie. W związku z temi ekscesami w dniu 27 listopada b.r. zatrzymano kilku wybitniejszych komunistów z Baranowa. Aresztowania te spowodowały silniejszą jeszcze agitację, wyrazem której było wywieszenie szeregu transparentów z napisami, wzywającymi do czynnych wystąpień i urządzenie dość licznych demonstracyj na cmentarzu koło Łaszy, w Baranowie i w Indurze.

Akcja w kierunku organizowania oporu podatkowego rozszerzyła się na obszary gmin Hornickiej, Łunniańskiej i Skidelskiej. W pierwszych dniach grudnia traktowaną akcję zlikwidowano.

Represje

W okresie sprawozdawczym w związku z akcją wywrotową zatrzymano:

Białystok miasto. 16 osób /w tem prewencyjnie/ za należenie do partji komunistycznej, 2 osoby za kolportaż odezw, 5 osób za rozklejanie plakatów, 3 osoby za organizowanie demonstracji.

Powiat białostocki.

Pow. grodzie

Pow. sokólsk

Pow. wołkow

Pow. łomży

H.B.

Powiat białostocki.

4 osoby jako współwinne w napadzie na utobus i odbicie zatrzymanego komunisty Aleksandra Grzesia.

Pow.grodzieński.

3 osoby za wywieszanie transparentów i 2 osoby za śpiewanie pieśni komunistycznych.

Pow.sokólski.

2 osoby za wywieszanie transparentów komunistycznych.

Pow.wołkowyski.

20 osób /prewencyjnie/.

Pow. łomżyński.

3 osoby za wywieszanie transparentów komunistycznych.

b/ Wyroki sądowe:

Sąd Okręgowy w Białymstoku, za działalność antypaństwową, skazał

w dniu 8 listopada b.r. - Kulewskiego Mojżesza na 1 rok więzienia.

Sąd Okręgowy w Grodnie, za działalność wywrotową skazał w dniu 24 listopada r.b. następujące osoby:

Sidorowicza Kazimierza na 3 lata więzienia oraz Konieckiego Grzegorza i Kotlera Benjamina na 2 lata więzienia każdego.

Sąd Okręgowy w Łomży w dniu 30 listopada r.b. skazał za działalność wywrotową następujące osoby:

Szpitalewicza Moszka-Kielmana na 3 lata więzienia, Tejtelbauma Nachmana i Bielika Icka na 2½ lata więzienia każdego oraz Rozencwajga Szymona na 2 lata więzienia.

----------oooOooo----------

H.B.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.39/33.T.
Dnia 20 grudnia 1932 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.12.
za miesiąc listopad 1932 rok.

III. Ruch zawodowy.

a/ Klasowe Związki Zawodowe.

Ogół włókniarzy białostockich w dalszym ciągu interesowała kwestja obniżki płac przez fabrykantów. W związku z tem Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Włókienniczego zwołał trzy zebrania - w dniach 3,10 i 20 listopada b.r. Na zebraniach tych omawiano sposoby walki z fabrykantami w sprawie utrzymania płac zarobkowych na podstawie ramowego cennika z dnia 12 lipca b.r. Pozatem, na pierwszem zebraniu, w dniu 3 listopada podnoszono konieczność przyjścia z pomocą materjalną strajkującym robotnikom leśnym w Puszczy Białowieskiej i w tym celu wybrano Lejwę Lejbę i Aleksandra Niedumowa /komunizujących/, jako delegatów do zbierania składek na rzecz strajkujących.-

Dnia 28 listopada b.r. odbyło się w Białymstoku zebranie członków szewckich i chałupników-szewców. Poruszano sprawę wyzysku chałupników przez brygadzistów oraz kwestję przyjścia z pomocą strajkującym robotnikom leśnym w Białowieży. Do powzięcia uchwał nie doszło, gdyż zebranie zostało rozwiązane wobec wszczętej awantury na tle wrogiego ustosunkowania się chałupników do brygadzistów szewców.-

Dnia 13 listopada b.r. odbył się w Białymstoku wiec robotników przemysłu skórzanego. Na wiecu przemawiał Abram Lichtensztejn z Warszawy. Zaraz na początku wiecu wynikł incydent : niektórzy z szewców zapytali, Lichtensztejna, dlaczego na zebraniu mają przemawiać tylko dwie osoby, z których ani jedna nie jest szewcem.

1700

Po wyjaśnieniu, że zarząd oddziału Związku Szewców zgłosił tylko dwuch mówców, zebrani szewcy poczęli opuszczać salę zebrań, zarzucając równocześnie Lichtensztejnowi, że jako sekretarz centrali Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Skórzanego pobrał od firmy Bat'a 15.000 złotych zdradzając w ten sposób szewców.-

Po załagodzeniu tego incydentu, Lichtensztejn omówił sytuację gospodarczą świata, stwierdził, że rządy klas posiadających są już u kresu swego panowania, podniósł, że na podstawie nowej ustawy o stowarzyszeniach władze administracyjne będą miały prawo do kontroli związków zawodowych i w każdej chwili wkraczać na zebrania robotnicze wreszcie apelował, by robotnicy organizowali się w celu przeciwstawienia się nowej Ustawie o stowarzyszeniach, oraz - by być gotowym na objęcie władzy po upadku rządów klas posiadających.-

Dnia 6 listopada b.r. Okręgowa Komisja Klasowych Związków Zawodowych w Białymstoku zwołała wiec robotników przemysłu włókienniczego. Przemawiali Kapitułko, Laskowski, Turowski i Reginella. Tematem przemówień było bezrobocie, zapomogi, obniżka komornego i sprawa wstrzymania eksmisji, pozatem poruszono sprawę przyjścia z pomocą strajkującym robotnikom leśnym w Puszczy Białowieskiej i wybrania w tym celu komitetu "Trzech". Do odczytania i uchwalenia rezolucji w tej ostatniej sprawie nie doszło z tego powodu, że rezolucja ta nie figurowała na porządku dziennym wiecu i nie była zgłoszona w Starostwie.-

Powiat Bielski. Związek Zawodowy robotników przemysłu drzewnego w Hajnówce, powiatu bielskiego zwołał trzy zebrania swych członków w dniach 6, 13 i 27 listopada b.r. Na pierwszem zebraniu uchwalono rezolucję, domagającą się od Dyrekcji Lasów Państwowych w Białowieży utrzymania cennika płac z roku 1930/1931, oraz nie-przyjmowania do robót leśnych robotników z innych terenów grożąc w razie nieuwzględnienia tych postulatów wywołaniem strajku. Następne dwa zebrania poświęcone były kwestji wywołania strajku, który proklamowany został w dniu 10 listopada b.r.

Powiat Grodzieński. Dnia 13 listopada b.r. odbyło się w Grodnie walne zebranie członków miejscowego oddziału Związku Zawodowego Dozorców Domowych i Służby Domowej, poświęcone omówieniu spraw organizacyjnych, oraz wybranie delegatów na ogólny zjazd dozorców domowych w Warszawie.-

Powiat Sokólski. Dnia 12 listopada b.r. w Sokółce odbyło się zebranie robotników garbarskich, zrzeszonych w Związku Zawodowym Przemysłu Skórzanego. Omawiano sprawę przyjścia z pomocą bezrobotnym i wysunięto projekt odstąpienia przez zatrudnionych przez cały tydzień robotników po 2 dni pracy dla tych robotników, którzy wcale nie mają pracy.-

Powiat Wołkowyski. W dniach 13 i 28 listopada b.r. koło Związku Zawodowego Maszynistów Kolejowych w Wołkowysku zwołało zebranie swych członków celem omówienia spraw organizacyjnych i zawodowych.

Dnia 19 listopada b.r. odbyło się w Wołkowysku walne zebranie członków koła Związku Zawodowego Drużyn Konduktorskich. Na zebraniu tem wybrano nowy zarząd koła.-

b/ Chrześcijańskie Związki Zawodowe.

Powiat Białostocki. Dnia 6 listopada b.r. odbyło się w Białymstoku zebranie członków Chrześcijańskiego Związku Zawodowego Robotników Włókienniczych, poświęcone omówieniu sposobów walki ze zdarzającym się coraz częściej wypadkiem samowolnego obniżania przez fabrykantów płacy zarobkowej. Apelowano do zebranych, by w wypadku, jeżeli który z fabrykantów nie zgodzi się płacić według cennika, robotnicy przystępowali natychmiast do strajku.-

Powiat Ostrołęcki. Dnia 20 listopada b.r. w Ostrołęce odbyło się zebranie koła Z.K.P. Omawiano sprawy zawodowe i organizacyjne.-

14

191

c/ B e z r o b o c i e .

Według danych z dnia 30 listopada b.r. na terenie Województwa Białostockiego w dniu tym pozostawało bez pracy 6.131 osób.

P o w i a t .	Bezrobocie na dz. 5. XI.	Bezrobocie na dz. 30. XI.	Zmniej-szenie.	Wzrost	Pobiera zapomogi
Augustowski	20	221	-	201	141
Białystok-Miasto	2.393	2.972	-	579	324
Białostocki	101	138	-	37	138
Bielski	436	521	-	85	491
Grodzieński	1.813	1.668	145	-	70
Łomżyński	50	26	24	-	4
Ostrołęcki	20	5	15	-	-
Ostrowski	32	61	-	29	42
Suwalski	407	378	29	-	15
Sokólski	39	22	17	-	3
Szczuczyński	33	19	14	-	7
Wołkowyski	112	100	12	-	9
Wysoko-Mazowiecki	1	-	1	-	-
O g ó ł e m :	5.457	6.131	257	931	1244

W z r o s t o 674 osób.

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr BP.39/33.T.
Dnia 20 grudnia 1932 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.12
za miesiąc listopad 1932 r.

IV. S t r a j k i.

Powiat Białostocki

W dniach od 7 do 14 listopada b.r. strajkowało 30 robotników w odlewni żelaza Gotliba Jobela w Białymstoku. Strajk ten wybuchnął z powodu niewypłacenia przez pracodawcę we właściwym czasie zaległych zarobków.-

Dnia 30 listopada b.r. w fabryce sukna braci Kronenberg w Gródku zastrajkowało 22 robotników z powodu zalegania w wypłacaniu im zarobków.

Powiat Bielski.

Dnia 10 listopada b.r. proklamowano strajk robotników leśnych, zatrudnionych w Puszczy Białowieskiej. Kierownictwo strajkiem spoczywało w ręku zarządu okręgowego Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego w Hajnówce. Strajk został zlikwidowany w grudniu b.r. Szczegóły strajku podawane były Ministerstwu w sprawozdaniach specjalnych.-

Powiat Grodzieński.

Rozpoczęty w dniu 21 października b.r. strajk służby folwarcznej w majątku Kniaziewie, gminy Indura został ostatecznie zlikwidowany w połowie listopada b.r.

-:-:-:-:-:-:-:-

16

102

JEWODA BIAŁOSTOCKI

r. BP. 39/33. T.

ia 20 grudnia 1932 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr. 12.
za miesiąc listopad 1932 r.

V. Stan bezpieczeństwa publicznego.

a/ Ważniejsze przestępstwa i wydarzenia

wiat Białostocki.

Dnia 28 listopada b.r. na szlaku kolejowym Białystok-Lewickie w odległości 3 klm. od Białegostoku w jednym z wagonów będącego w biegu pociągu towarowego urwała się oś, wskutek czego uszkodzony wagon ciągniony był na przestrzeni 765 metrów, powodując nieznaczne uszkodzenie toru. Wypadku z ludźmi nie było.-

owiat Łomżyński.

Dnia 24 listopada b.r. we wsi gminnej Rutki, podczas likwidowania powstałej bójki zabity został przez posterunkowego P.P. Józefa Wojewodę wystrzałem z rewolweru sprawca bójki, Gołaszewski Czesław, usiłujący zbiec temuż posterunkowemu.-

owiat Wołkowyski.

Dnia 8 listopada b.r. Sąd Doraźny skazał w Wołkowysku na karę śmierci przez powieszenie sprawców napadu na osadę Liberpol, gminy Łysków Juljana Korniejczyka, Jakóba Dulcewicza i Józefa Kapitana. Wyrok został wykonany.-

b/ Zestawienia przestępstw i innych wypadków.

W listopadzie b.r. zanotowano wypadków:

1/ Uszkodzenia ciała w bójkach 13

2/ Uszkodzenia ciała w innych okolicznościach... 4

3/ Samobójstw 4

4/ Usiłowań zabójstw 3

5/ Zabójstw 3

17

6/ Różnych nieszczęśliwych wypadków ..... 11.
w których śmierć poniosło 7 osób.

7/ Kradzieży zwykłych..... 83
na sumę ..15010.zł.

8/ Kradzieży z włamaniem 9
na sumę .... 10894 zł.

9/ Drobnych napadów rabunkowych 5

10/ Dzieciobójstw 2

11/ Zgwałceń ..... -

12/ Oporu policji 5

13/ Nielegalnego posiadania broni 12

14/ Tajnego gorzelnictwa 3

c/ Wypadki samochodowe.

W listopadzie b.r. na terenie Województwa Białostockiego
miały miejsce 2 wypadki samochodowe, w których 4 osoby odniosły obrażenie ciała.

d/ P o ż a r y

Zestawienie danych o pożarach.

W listopadzie r.b. na terenie Województwa Białostockiego
miały miejsce następujące pożary, powstałe wskutek:

1/ Nieostrożnego obchodzenia się z ogniem 19

2/ Z przyczyn nieustalonych 12

3/ Podpalenia z zemsty 9

4/ Podpalenia w celu otrzymania premji ubezpieczeniowej 2

5/ Wadliwej budowy komina 12

Pożary te wyrządziły straty.

1/ do 2000 złotych każdy 31
2/ od 2000 do 5000 złotych każdy 12
3/ od 5000 do 10000 złotych każdy 6
4/ od 10000 do 20000 złotych każdy 5
5/ od 20000 do 30000 złotych każdy ..... -
6/ ponad 30000 złotych każdy ..... -

Straty, wyrządzone przez te pożary, wynoszą około 175.000 złotych.-

e/ Ocena ogólna.

Stan bezpieczeństwa publicznego pod względem politycznym został zagrożony przejściowo w gminach Indura i Lasza, powiatu grodzieńskiego oraz w okręgu przemysłowym /puszczańskim/ powiatu bielskiego. Zagrożenia zlikwidowano w grudniu b r. Spostrzeżenia co do tych zagrożeń pouczają, że w obecnych warunkach teren wiejski i ośrodki przemysłowe z elementem napływowym mają być rychlej i szerzej zagrożone ruchem wywrotowym, niż ośrodki miejskie, nawet skupiające znaczniejszą ilość bezrobotnych, związanych silnie z dotychczasowym miejscem zamieszkania.-

W innych powiatach sytuacja pozostawała bez zmian. Nie uległa zmianie sytuacja pod względem kryminalnym. Cechowała ją znaczna ilość drobnych kradzieży, popełnianych najczęściej przez zwolnionych przedterminowo z więzienia naskutek amnestji.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.39/33.T.
Dnia 20 grudnia 1932 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.12.
za miesiąc listopad 1932 r.

VI. Sprawy graniczne.

W związku z zamordowaniem po stronie niemieckiej przemytnika zboża Basałaja Franciszka, obywatela polskiego /sprawozdanie sytuacyjne za miesiąc październik b.r./, władze niemieckie aresztowały dwóch swych obywateli, mieszkańców wsi Zallent.-

Następstwem prośby władz niemieckich w dniu 10 listopada b.r. udali się do Prus Wschodnich w towarzystwie żandarmów niemieckich trzej obywatele polscy z powiatu ostrołęckiego, którzy będą w sądzie niemieckim zbadani w charakterze świadków w sprawie popełnionego w Prusach morderstwa.-

W dniu 14 listopada b.r. dwaj mieszkańcy powiatu ostrołęckiego, Ignacy Wróbel i Józef Gleba udali się nielegalnie do Niemiec celem poszukiwania tam pracy. W odległości mniej-więcej 20 klm. od granicy zaszli na dwór do jednego z bogatych gospodarzy, prosząc o pracę. W odpowiedzi na to, gospodarz kazał im natychmiast wynosić się i schwycił równocześnie karabin, chcąc do nich strzelać. Zamiarowi temu przeszkodzili domownicy, krzycząc zarazem, by obaj polacy natychmiast uciekali. W trakcie ucieczki posypały się jednak za nimi strzały, przyczem jedna z kul trafiła w rękę Wróbla. Opatrzył go lekarz niemiecki tuż nad granicą, gdzie ranny pozostał na przeciąg jednego tygodnia celem zagojenia rany. Gleba zaś wrócił do Polski.-

W okresie sprawozdawczym na odcinku granicznym powiatu ostrołęckiego za nielegalne przekroczenie granicy zatrzymano 5 osób.-

20

104

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
r.BP.39/33.T.
dnia 20 grudnia 1932 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.12.
za miesiąc listopad 1933 r.

VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

Szpiegostwo.

Dnia 24 listopada b.r. zatrzymano w Myszyńcu, powiatu ostrołęckiego podejrzanego o szpiegostwo Oliwera Hirsa. Oliwera wraz za znalezionemi u niego w mieszkaniu mapami sztabowemi przekazano Samodzielnemu Referatowi Informacyjnemu przy D.O.K. Nr.I.

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

195

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
---oOo---

-: T A J N E :- -: P I L N E :-

Nr.BP.292/33.T.

Dnia 30 stycznia 1933 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.1 za miesiąc grudzień 1932 roku.

2.20/33

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
Departament I.Polityczny

w W a r s z a w i e

Urząd Wojewódzki przesyła sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.1 za miesiąc grudzień 1932 roku /z zakresu bezpieczeństwa publicznego, ruchu wywrotowego i ruchu zawodowego/.-

Za W o j e w o d ę

/A.Wyszyński/

wz.Naczelnika Wydziału Bezp.Publ.

Otrzymują do wiadomości:

1/ Pan Wojewoda w Wilnie,
2/ " " w Nowogródku,
3/ " " w Brześciu n/Bugiem,
4/ " " w Warszawie,
5/ " " w Stanisławowie,
6/ " " w Tarnopolu,
7/ " " w Lublinie,
8/ " " w Łodzi,
9/ " Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie,
10/ " " " " w Wilnie,
11/ " " " Okręgowego w Białymstoku,
12/ " " " " w Grodnie,
13/ " " " " w Łomży,
14/ " " " " w Suwałkach,
15/ Samodzielny Referat Inform. DOK II w Warszawie,
16/ " " " DOK III w Grodnie,
17/ " " " DOK IX. w Brześciu n/Bugiem,
18/ K.O.P. "Brygada Grodno" w Grodnie,
19/ Wszyscy Panowie Starostowie Powiatowi województwa białostockiego
20/ Pan Starosta Grodzki w Białymstoku,
21/ Pan Komendant Wojewódzki P.P. w/m.
22/ Pan Naczelnik Urzędu Śledczego w/m.

M.B.

Wojewoda Białostocki
Nr.BP.292/3.T.
Dnia 20 stycznia 1933 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
Nr.1 za miesiąc grudzień 1933 roku

I. Sytuacja ogólna.

W ruchu wywrotowym dominowała akcja "Dnia głodowego", któr przejawy stwierdzane były tylko na wąskim terenie. Organizacje wywrotowe rozwinęły szczególną akcję w związku ze strajkiem robotników leśnych w Puszczy Białowieskiej, dążąc do wykorzystania tego strajku dla ruchu masowego w osiedlach puszczańskich. Na tym odcinku elementy wywrotowe osiągnęły pewne efekty w form zorganizowania 6 lokalnych komitetów strajkowych, nie bez pomoc skomunizowanych działaczy P.P.S. W tym względzie wykorzystały one także niezdecydowane stanowisko Okręgowej Komisji Klasowych Związków Zawodowych, która dopuściła do tego, że opierając się o nią elementy skomunizowane w Białymstoku przeprowadziły wśród pracujących robotników zbiórkę na pomoc dla strajkujących robotników puszczańskich i uzyskane tą drogą pieniądze zużyły bez kontroli nazwanej komisji na organizowanie i wspieranie komitetów strajkowych w osiedlach puszczańskich. Zasługuje na uwagę, że PPS, z której ramienia zawarł umowę zbiorową z Dyrekcją Lasów Państwowych w Białowieży dnia 10 grudnia ub.r. Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Drzewnego, a już w dniu 17 również z jej wiedzą umowę tę wypowiedział Związek Zawodowy Małorolnych, dla celów pewnego rodzaju odwetu w odniesieniu do władz administracji leśnej i administracji ogólnej i ze względów taktycznych w sensie lokalnym popierała cicho poczynania komunistycznych komitetów strajkowych. Charakteryzuje to dosadnie jej metody dzia

kania w terenie.-

Na uwagę zasługuje następnie akcja komunistów, związana z odbytym dnia 20 listopada w Białymstoku zjazdem okręgowym delegatów T.S.B., który potępił działalność komunistów na gruncie Towarzystwa i w oparciu się o nie oraz w związku z represjami organów bezpieczeństwa w odniesieniu do osób, które brały udział w ostrzelaniu autobusu pod Gródkiem w powiecie białostockim dnia 3 listopada ub.r.-

Zagrożone zostały ruchem wywrotowym /akcja sabotażowa w odniesieniu do powinności podatkowej/ gminy Indura, Łasza, Brzostowica-Mała i Hornica w powiecie grodzieńskim. Szczegóły w tej materji przedstawione zostały Ministerstwu w oddzielnem sprawozdaniu.

Ruch zawodowy wyczerpywała akcja Związków Zawodowych w Bielskim okręgu Przemysłu Drzewnego, zmierzająca do uzyskania podwyżki dotychczasowych stawek zarobkowych dla robotników leśnych i akcja Okręgowej Komisji Klasowych Związków Zawodowych w Białymstoku, podjęta w obronie sztywności cennika w przemyśle włókienniczym z dnia 12 lipca ub.r. W ostatnim wypadku akcja Klasowych Związków Zawodowych skazana była zgóry na niepowodzenie z racji przypadającego na grudzień okresu unieruchamiania fabryk włókienniczych do czasu kampanji wiosennej.

Na rynku pracy nastąpiło w grudniu gwałtowne zwężanie się zatrudnienia robotników w poszczególnych gałęziach przemysłu wskutek czego liczba bezrobotnych wzrosła za grudzień o 2.417

Na dzień 31 grudnia bezrobocie w województwie wyrażało się cyfrą 8.548. przyjstnieniu dalszych, silnych tendencyj jego wzrostu.-

Stan bezpieczeństwa publicznego, jeżeli pominąć zagrożenie wymienionych gmin w powiecie grodzieńskim i rejonu puszczańskiego w powiecie bielskim, obaw nie nastręczał.-

Wojewoda Białostocki

—oOo—

Nr.BP.292/33.T.

Dnia 2o stycznia 1933 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.

za miesiąc grudzień 1932 r.

II. Ruch wywrotowy.

a/ Przejawy działalności elementów wywrotowych.

/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Akcja komunistyczna wśród ludności białoruskiej w okresie sprawozdawczym znacznie osłabła. Przypisać to należy dokonanym aresztowaniom wybitniejszych działaczów w tych miejscowościach, gdzie przybierała ona zwykle najbardziej agresywny charakter /powiat grodzieński/. Pozostali członkowie KPZB, obawiając się dalszych represyj, wstrzymują się przeważnie od czynniejszej działalności nazewnątrz. Jaskrawym przykładem zaniku akcji wywrotowej w grudniu ub.r. jest fakt, że t.zw."Dzień głodu" w strefie zasięgu wpływów KPZB nie był całkiem przeprowadzany i w związku z tem nie notowano ani wywieszania transparentów, ani kolportażu odezw. Rozwieszane transparenty i kolportowane odezwy zawierały przeważnie steotypowe hasła komunistyczne, nie dotykały jednak "Dnia głodu".

Szczegóły rozwieszania transparentów i kolportażu odezw komunistycznych w grudniu ub.r. wykazuje poniższe zestawienie:

Powiat	Miejscowość	Wywieszono	Kolportowano wydawnictwa komunistyczne	
			W ilu wypadkach	Ilość egzemplarzy.
Białstok Grodzkie	Białystok	-	1	3o

117

Białostocki	Czarna Wieś	-	1	5
	Supraśl	-	1	25
	Michałowo	-	1	30
Grodzieński	Grodno	-	1	
	maj.Nowosiółki	1	-	25
	Indura	1	-	
	Hołynka	-	1	25
	maj.Kruhlany	1	-	-
	maj.Swiskocz Dolna	1		
	Bubny	1		
	Bondary	1		
	Ochrymowce	1		
	Ozierany-Wielkie	-	2	15
Sokólski	Szój		1	50
	Pierożki		1	25
Wołkowski	Ciwoniuki		1	4

Napisy na transparentach, poza znanemi, stale powtarzanemi hasłami komunistycznemi, poruszały również i zagadnienia lokalne. Tak tedy, na terenie powiatu grodzieńskiego najczęściej spotykano następujące napisy: "Precz z karną ekspedycją w Baranowie, niech żyje zbrojny opór przeciwko ekspedycjom karnym. Zwolnić chłopskiego posła Taraszkiewicza. Żądamy zwolnienia towarzyszów z Baranowa" i t.p.

Kolportowane odezwy, poza stale powtarzaną treścią zawierały również hasła zwrócone szczególnie do żołnierzy. Znajdowano więc odezwy zatytułowane: "Przeciwko przygotowaniom zbrojnej interwencji przeciw ZSRR. Do całej młodzieży poborowej rocznika 11. Niech żyje rewolucyjny związek poborowych". Pozatem kolportowano wydawnictwa "Kujmy broń" oraz "Głos żołnierza Nr.1" i odezwy do żołnierzy w związku z manewrami, odbytymi na pow-

ku września 1932 roku pod Łomżą, podczas których miało być rannych 60 żołnierzy i zabitych 14 żołnierzy, wreszcie odezwy, nawołujące ludność do niepłacenia podatków, oraz do organizowania drużyn samoobrony przeciwko organom egzekucyjnym.

Inne sposoby agitacji i działalności komunistycznej.

Powiat białostocki. W Supraślu Narewski Gabrjel przy pomocy Dargiewicza Edwarda, Sołowieja Aleksandra i Wajnera Eli, wykorzystując moment zwolnienia z fabryki Cytrona 180 robotników, wszczął wśród nich agitację w kierunku liczebnego zwiększenia członków miejscowego ogniwa KPZB. W dniu 1 grudnia ub.r. wspomniany Narewski otrzymał z Warszawy 50 zł., pochodzące prawdopodobnie od jego brata, Narewskiego Antoniego, który ma jakoby utrzymywać kontakt z dyplomatycznem przedstawicielstwem sowieckiem w Warszawie.

Powiat bielski. We wsi Rajsk, gminy Wyszki, zorganizowano komórkę KPZB, w skład której wchodzą cztery osoby: Tymiński Mikołaj, Mamotko Mikołaj, Czerwiński Paweł i Mielnic zuk Bazyl.

2/ Komunistyczna Partja Polski.

Podobnie jak i KPZB działalność KPP w grudniu r.ub.była nader słaba. I tu również "Dzień Głodu" przeminął bez żadnego echa.

Nazewnątrz cała działalność KPP sprowadziła się do wywieszenia dwóch transparentów w powiecie ostrowskim - na drogach, prowadzących z Długosiodła do wsi Przetycz-Folwark i do wsi Pecyna-Nowa. Napisy na tych transparentach brzmiały: "Precz z rządem faszystowskim, precz z przygotowaniem wojny z ZSRR, niech żyje dzień 15 grudnia, żądamy doraźnej pomocy dla bezrobotnych, żądamy ciepłej odzieży na zimę, żądamy codziennej

pracy i chleba, żądamy zwolnienia więźniów politycznych, niech żyje KPP."

Zebranie komunistyczne.

Powiat ostrowski.

Dnia 3 grudnia ub.r. obok wsi Strękowo, gminy Nur, odbyło się zebranie komitetu gminnego KPP przy udziale Kuchty Józefa, Trąbki Ludwika, Ozerowicza Icka, Norberczuka Pawła, Oleszkiewicza Wacława i Stecia Antoniego. Na zebraniu tem Kuchta zalecił uprawiać agitację wywrotową wśród dzieci. W tym celu, w rozmowie z dziećmi, zaleca się zwracać im uwagę na nędzę i wyzysk, wykazywać różnicę w wychowaniu i kształceniu dzieci chłopskich i dzieci inteligencji oraz klas posiadających. Nadto tenże Kuchta położył nacisk na to, zakładać komórki komunistyczne w kołach rezerwistów i b.wojskowych. Trąbka Ludwik wysunął projekt założenia nowych komórek w Olitarzach Gołaczach, w Godlewie i w Niemirach. Wreszcie Ozerowicz zalecał zakładać komórki Mopru i zbierać składki na więźniów politycznych.

M o p r.

W okresie sprawozdawczym zanotowano zbiórki na rzecz Mopru - na terenie miasta Białegostoku, gdzie zbierający w liczbie trzech osób zostali zatrzymani, na terenie powiatu łomżyńskiego, gdzie zebrano około 100 zł., oraz na terenie powiatu szczuczyńskiego, gdzie Lipińska Lipa zebrała około 120 złotych na rzecz obrony Maruszewskiego i Rozenwacha.

R e p r e s j e.

W związku z akcją komunistyczną, w miesiącu grudniu ub.r. zatrzymano:

pow.augustowski: 1 osobę za kolportaż odezw komunistycznych;

Białystok Miasto: 4 osoby w tem 3 za zbieranie składek na rzecz Mopra;
Pow.grodzieński: 3 osoby za przynależność do partji komunistycznej;
Pow. Łomżyński: 1 osobę za działalność wywrotową wśród wojska.

b/ Wyroki sądowe

Sąd Okręgowy w Białymstoku, za działalność komunistyczną w miesiącu grudniu ub.r. skazał następujące osoby:

dnia 12 grudnia 1932 r. - Leufera Fajwela na 5 lat więzienia;

dnia 20 tegoż miesiąca - Satyr Temę na 2 lata więzienia.

Sąd Okręgowy w Grodnie, za działalność wywrotową, skazał w dniu 1 grudnia ub.r. następujące osoby: Goldfarba Szmula - na 7 lat więzienia, Pomeranc Leję - na 6 lat więzienia, Matłowską Sorę, Halpern Esterę i Pużewskiego Michała każdego po 4 lata więzienia, Ślepaka Łazara - na 3 lata oraz Ślepaka Arona i Zdanowicz Genię - po 2 lata więzienia.

Sąd Okręgowy w Łomży za uprawianie działalności komunistycznej skazał w dniu 19 grudnia ub.r. Moruszewskiego Chonka - na 3 lata i Rozenwacha Zajdkę - na 1 rok więzienia.

H.B.

8

Wojewoda Białostocki
---oOo---

Nr.BP.292/33.T.

Dnia 2o stycznia 1933 r.

129

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
Nr.1 za miesiąc grudzień 1932 roku.

III. Ruch zawodowy.

a/ Klasowe Związki Zawodowe.

Pow.białostocki. Największą ruchliwość z pośród innych Związków Zawodowych wykazali włókniarze białostoccy, zrzeszeni w Związku Zawodowym Robotników przemysłu włókienniczego, pozostającym pod wpływami PPS.CKW. I w tym okresie na czoło rozmaitych zagadnień wypływała troska o utrzymanie sztywności cennika, przyjętego w przemyśle włókienniczym w Białymstoku w lipcu 1932 r. To też wszystkie zebrania włókniarzy, odbyte w grudniu ub.roku, obracały się głównie około sprawy wynagrodzenia za pracę.

Tak tedy pierwsze zebranie włókniarzy odbyło się w dniu 6 grudnia ub.r., na którem zastanawiano się nad ustosunkowaniem się do strajku włoskiego, który wybuchł dnia 5 tegoż miesiąca w wykończalni fabryki Sokoła i Zylberfeniga z powodu obniżki płac o 10% i objął 70 robotników. Postanowiono, by wszyscy robotnicy pomienionej fabryki, na znak solidarności poparli ten strajk i w tym celu sami również przystępują do strajku włoskiego. W razie zaś gdyby strajk włoski wszystkich robotników fabryki nie odniósł skutku, proklamować ogólny strajk we wszystkich fabrykach w Białymstoku /200/.

Na następnem zebraniu w dniu 8 grudnia ub.r. postanowiono agitować wśród robotników fabryk włókienniczych w Białymstoku wykonywujących zamówienia wojskowe za wywołaniem tam strajku włoskiego celem poparcia robotników fabryki Sokoła

i Zylberfeniga gdzie już wszyscy robotnicy przystąpili do strajku włoskiego. Nadto uchwalono opodatkować się na rzecz strajkujących po 50 gr. - 1 zł. w zależności od przepracowanych dni w tygodniu.

Zebranie w dniu 11 tegoż miesiąca, podobnie jak i poprzednie, poświęcone było omówieniu strajku włoskiego w fabryce Sokoła i Zylberfeniga. Wyłoniła się tutaj kwestja ogólnego strajku, do którego pchały elementy komunizujące z pośród włókniarzy natomiast większy odłam włókniarzy, bardziej umiarkowany, z Kapitułką Tomaszem na czele, nie będąc zasadniczo przeciwnym ogólnemu strajkowi uważał jednak, że powzięcie decyzji o takim strajku winno nastąpić po uprzednim porozumieniu się delegatów wszystkich fabryk.

Jednakowoż przeszedł wniosek komunizującego Lejwy Lęba, by ogólny strajk rozpocząć w dniu 12 grudnia ub.r. Nadto Kapitułko nadmienił, iż składek na rzecz strajkujących w fabryce Sokoła i Zylberfeniga wpłynęło 125 zł. Reginela Aleksander zaś wyraził zdziwienie, że Starosta Grodzki w Białymstoku, w czasie pobytu we wspomnianej fabryce nakłaniał robotników do zaniechania strajku włoskiego i przystąpienia do pracy, podczas gdy władze administracyjne raczej winnyby były pociągnąć do odpowiedzialności fabrykantów za pogwałcenie umowy zbiorowej /400/.

Wreszcie na czwartem z kolei zebraniu włókniarzy, odbytem w dniu 18 grudnia ub.r. omawiano zlikwidowanie strajku włoskiego w fabryce Sokoła i Zylberfeniga w Białymstoku. Likwidacja ta, przeprowadzona naskutek interwencji władz administracyjnych odbyła się nieoczekiwanie i wbrew przewódcom robotniczym, którzy nawet do pewnego stopnia byli tem zaskoczeni. To też na omawianem zebraniu Tomasz Kapitułko w prze-

mówieniu swem ubolewał nad tem, że strajk został zlikwidowany nie przez wołane po temu czynniki, jak Inspektor Pracy i Związek Zawodowy, lecz przez władze administracji ogólnej i, że robotnicy z tego powodu zostali pokrzywdzeni, bo obniżono im płacę o 5%. Dodał że to nie jest koniec na tej obniżce i że z nastaniem nowego sezonu, co zwykle ma miejsce w marcu lub w kwietniu, robotnicy winni być przygotowani na nowe próby obniżki płac przez fabrykantów i, że może dojść do tego, że robotnik w fabryce zmuszony będzie pracować za 2 złote dziennie. Stwierdził, że kryzys światowy pogłębia się, wskutek czego Ameryka wytwarza tylko 50% tego, co produkowała w latach poprzednich, w Polsce zaś produkcja spadła o 75%, że w roku 1933 kryzys jeszcze się bardziej pogłębi. Zarzucał Rządowi, że przez zamiar obniżki poborów pracownikom państwowym o 12% da nowy atut w ręce fabrykantów do dalszych obniżek płac robotniczych, że Pan Premjer Prystor miał się wyrazić, że ponieważ robotnik "siedzi cicho", więc należy przyjść z pomocą fabrykantom, by utrzymać produkcję i w tym celu Rząd obniżył świadczenia socjalne do 1% ogólnego zysku, podczas gdy w Niemczech świadczenia takie wynoszą aż 7%. Poddał ostrej krytyce nową ustawę o stowarzyszeniach, podkreślając, iż jest ona jednostronną, ponieważ związki takie, jak fabrykantów, kartele i in. w myśl tej ustawy nie podlegają kontroli, wtedy gdy winne one były tembardziej być kontrolowane, choćby ze względu na to, że wielu potentatów kapitalistycznych, jak ks.ks.Lubomirscy, Poczynińscy i in. zalegają w opłacie skarbowi należnych sum podatkowych, a równocześnie lokują swe kapitały w bankach zagranicznych. Nawiązując do sprawy dożywiania dzieci bezrobotnych, Kapitułko oświadczył, że wszędzie widzi po temu dobre chęci, lecz nikłe są z tego wyniki. Wreszcie apelował do ze-

branych, by jednoczyli się w Związkach Zawodowych, a to celem obrony swych praw oraz skuteczniejszego przeciwstawienia się ustawie o stowarzyszeniach. Następny mówca, Za stowski, zobrazował sposób zlikwidowania przez władze administracyjne strajku włoskiego w fabryce Sokoła i Zylberfeniga, nadmieniając, że robotnicy zostali pokrzywdzeni, ponieważ obniżono im płace o 5%, jakkolwiek obiecano, że po zlikwidowaniu strajku warunki wynagrodzenia będą dotychczasowe i nawoływał, by w przyszłości robotnicy nie szli na lep takich obietanek, lecz dawali posłuch jedynie czynnikom właściwym, a więc Inspektorowi Pracy i Związkom Zawodowym. W końcu uchwalono rezolucję, wyrażającą życzenia, aby w przyszłości wszelkie zatargi pomiędzy robotnikami a fabrykantami na tle ekonomicznem likwidowane były przez Inspektora Pracy i zarząd Związku Zawodowego, a nie przez władze administracji ogólnej, protestującą przeciwko ustawie o stowarzyszeniach i domagającą większego zainteresowania się ze strony władz bezrobotnymi i roztoczenia nad nimi należytej opieki /220/.-

Zorganizowani w Związku Zawodowym robotnicy przemysłu skórzanego, czeladnicy szewcy, odbyli kilka zebrań, poświconych prawie wyłącznie omówieniu spraw związanych z uzyskaniem pomocy materjalnej dla bezrobotnych czeladników szewckich. I tak, na zebraniu w dniu 5 grudnia ub.r. po przedyskutowaniu sprawy przyjścia z pomocą strajkującym robotnikom leśnym w Puszczy Białowieskiej, postanowiono wysłać delegację do Starosty Grodzkiego w Białymstoku z prośbą o wydanie bezrobotnym szewcom kartofli, opału i odzieży /50/.-

Na posiedzeniu w dniu 12 tegoż miesiąca zdawano sprawozdanie z działalności komitetu bezrobotnych szewców oraz z konferencji ze Starostą Grodzkim, który wyraził gotowość po-

parcia wysuniętego prz robotnych szewców żądania. Pozatem wybrano nowy komitet bez otnych szewców w składzie sześciu osób /80/.-

Na następnem zebraniu w dniu 13 grudnia ub.r. wysłuchano sprawozdania nowego komitetu bezrobotnych szewców z odbytej konferencji ze Starostą Grodzkim w sprawie pomocy bezrobotnym szewcom, oraz omawiano kwestję ponownego wysłania delegacji do tegoż Starosty z prośbą o konkretną odpowiedź, w przeciwnym zaś razie do władz wyższych. Utyskiwano na wytworzony stan rzeczy z powodu nadprodukcji i wyrażono pogląd, że bezrobotni szewcy winni być traktowani narówni z innemi kategorjami bezrobotnych choćby z tej przyczyny, że w razie potrzeby muszą stanąć w obronie granic kraju narówni z innymi /40/.-

Wreszcie na zebraniu w dniu 19 tegoż miesiąca podnoszono, że bezrobotni szewcy w Białymstoku są znacznie gorzej traktowani, niż w innych miastach, jak naprzykład w Warszawie, gdzie wypłacają im zapomogę w wysokości 3-4 zł. dziennie. Poruszano sprawę wniesienia podania o zapomogę do Wydziału Opieki Społecznej w Magistracie oraz kwestję ponownej interwencji u Starosty Grodzkiego. Do uchwał żadnych jednak nie doszło./30/.

W dniu 7 grudnia ub.r. odbyło się w Białymstoku zebranie garbarzy. Wyniesiono rezolucję, stwierdzającą konieczność podziału pracy w garbarniach w ten sposób, by 24 bezrobotnych mogło być zatrudnionych po 2 godziny w tygodniu w okresie 3 miesięcy /100/.-

Dnia 9 grudnia ub.r. odbyło się w Białymstoku zebranie metalowców, poświęcone omówieniu spraw organizacyjnych /20/.-

W dniu 28 grudnia ub.r. obradowali w Białymstoku robotnicy malarscy na temat obniżki płac i bezrobocia /25/.-

Powiat grodzieński.

W dniu 2 grudnia ub.r. odbyło się w Grodnie zebranie zecerów żydów, celem załagodzenia tarć, wytworzonych wskutek wyłamania się z pod dyscypliny związkowej w roku ubiegłym grupy zecerów, którzy zatrudnieni byli w drukarni Berezowskiego. Postanowiono secesjonistów nie przyjmować do Związku Zawodowego.-

W dniu 5 grudnia ub.r. utworzono w Grodnie Związek Zawodowy robotników fryzjerskich.

Dnia 18 grudnia ub.r. zwołano w Grodnie zebranie członków Związku Zawodowego pracowników komunalnych i instytucyj użyteczności publicznej. Pierwszy przemawiał Leon Mazurkiewicz, ostro krytykując gospodarkę samorządu grodzieńskiego. Nadmienił on, że wskutek panujących w Magistracie nieporządków popełnia się tam często nadużycia, prezydenta zaś miasta nazwał "oszustem, szubrawcem". Następny mówca, urzędnik magistratu, Grybo , omawiał konieczność jak najszybszego unormowania sprawy emerytalnej. Wreszcie sekretarz Kazimierz Krasiński apelował do zebranych, wzywając ich do solidarności i do skupienia się w Związku Zawodowym i, jako przykład takiej solidarności, wskazał na pracowników huty szklanej w Grodnie, którzy, dzięki swej solidarności, odnieśli zwycięstwo w ostatnim strajku. Na zakończenie uchwalono rezolucję, domagającą się rozpisania nowych wyborów do Rady Miejskiej w Grodnie, wobec wygaśnięcia kadencji poprzedniej Rady, niezwłocznego uregulowania spraw emerytalnych i wypłacenia zaległych poborów wszystkim pracownikom miejskim oraz - wniesienia petycji do Sejmu o uchylenie ustawy o stowarzyszeniach /50/.

Pow.wołkowyski.

W Wołkowysku, w dniu 11 grudnia ub.roku odbyło się zebranie członków Związku Zawodowego Kolejarzy. Zebrani uchwalili rezolucję, żądającą zrównania warunków pracy pracowników stałodziennych z etatowymi, 40-godzinnego tygodnia pracy, oraz

zniesienia wszelkich premij w warsztatach kolejowych./70/.

Pow.wysoko-mazowiecki. W dniu 8 grudnia ub.r. w Łapach odbyło się zebranie członków Związku Zawodowego Kolejarzy. Poruszano sprawy organizacyjne i zawodowe.

b/ Związki Zawodowe prorządowe.

W Wołkowysku w dniu 23 grudnia ub.r. zwołano zebranie członków Bezpartyjnego Związku Zawodowego Maszynistów kolejowych celem omówienia spraw organizacyjnych Związku oraz uchwalono otworzyć kasę samopomocy koleżeńskiej /11/.-

c/ Chrześcijańskie Związki Zawodowe.

Pow.białostocki. W Białymstoku w dniu 8 grudnia ub.r. odbyło się zebranie Chrześciańskiego Związku Zawodowego dozorców domowych. Na zebraniu tem poruszano sprawę umów między właścicielami domów a dozorcami na rok 1933, oraz dokonano wyboru członków nowego zarządu Związku./60/.-

d/ Bezrobocie.

Według danych z dnia 31 grudnia 1932 r., na terenie województwa białostockiego w dniu tyr. pozostawało bez pracy 8.548 osób.

Powiat	Bezrobocie na dz.30.XI	Bezrobocie na dz.31.XII	Zmniejszenie	Wzrost	Pobiera zapomogi
Augustowski	221	247	-	26	200
Białystok miasto	8.972	4.699	-	1.727	610
Białostocki	138	425	-	287	286
Bielski	521	449	72	-	396
Grodzieński	1.668	1.878	-	210	137

15

Powiat	Bezrobocie na dz.30.XI.	Bezrobocie na dz.31.XII	Zmniejszenie	Wzrost	Pobiera zapomo
Łomżyński	26	169	-	143	21
Ostrołęcki	5	18	-	13	10
Ostrowski	61	53	8	-	33
Suwalski	378	399	-	21	26
Sokólski	22	43	-	21	7
Szczuczyński	19	27	-	8	10
Wołkowyski	100	140	-	40	14
Wysoko-mazow.	-	1	-	1	-
Razem:	6.131	8.548	80	2.497	1a750

Wzrost o 2.417 osób.

--------ooOoo--------

H.B.

16

123

Wojewoda Białostocki
Nr.BF.292/33.T.
Białystok dnia 20 stycznia 1933 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
Nr.1 za miesiąc grudzień 1932 roku.

IV. S t r a j k i.

Pow.białostocki. W dniu 9 grudnia ub.r. w majątku Juchnowszczyzna zastrajkowało 6 robotników rolnych z powodu nieotrzymania należności za pracę od 6-ciu miesięcy. Po otrzymaniu części należności, robotnicy ci w dniu 10 tegoż miesiąca przystąpili do pracy.-

Pow.bielski. Strajk robotników leśnych w Puszczy Białowieskiej proklamowany w dniu 10 listopada ub.r. /sprawozdanie sytuacyjne za miesiąc listopad 1932 r./ zlikwidowany został w dniu 10 grudnia 1932 r., jedynie tylko na terenie nadleśnictw jaźwińskiego i browskiego strajk ten częściowo jeszcze trwa.

Pow.Grodzieński. W dniu 1 grudnia 1932 r. w ciągu 6-ciu godzin strajkowali pracownicy szpitala żydowskiego w Grodnie z powodu nieotrzymania od dłuższego czasu zarobków. Strajkujący przystąpili do pracy po uzyskaniu części należności oraz po złożeniu przez zarząd gminy wyznaniowej żydowskiej przyrzeczenia, że w najbliższym czasie zaległości zostaną wypłacone.

W hucie szklanej w Grodnie w dniu 12 grudnia ub.r. wybuchł strajk, obejmując około 50robotników huty. Strajk miał podłoże polityczne, bowiem wszelkie żądania pracowników tej huty odnośnie wypłaty zaległych zarobków, przestrzegania"angielskich sobót" i przyjęcia zpowrotem do pracy dwóch wydalonych robotników, po uprzednich pertraktacjach przy

działa Inspektora Pracy, zostały przez zarząd huty uwzględnione. Strajk ten wywołał z ramienia PPS.CKW sekretarz Rady Klasowych Związków Zawodowych w Grodnie, Kazimierz Krasiński. Ponieważ zastrajkowało tylko część robotników, więc huta nieczynna była tylko w dniu 12 grudnia, bo w dniu 13 grudnia praca obywała się już na dwie zmiany. Strajk został ostatecznie zlikwidowany w dniu 21 grudnia ub.r. i od tego dnia huta pracuje już normalnie. Robotnicy niczego przez strajk nie osiągnęli, wobec uprzedniego uwzględnienia przez pracodawcę ich żądań. W czasie strajku było kilka prób stosowania terroru w stosunku do pracujących hutników. Sprawcy terroru zostali pociągnięci do odpowiedzialności karnej.

Pow. wołkowyski.

Na tle zalegania w wypłaceniu należności za pracę, w dniu 7 grudnia ub.r. zastrajkowała służba folwarczna, w ilości 10 osób w majątku Podorosk. Do wybuchu strajku przyczynił się sam pracodawca Wacław Łącki, przybyłym bowiem po wynagrodzenie robotnikom zagroził rewolwerem, co zaostrzyło sytuację.-

Pow.

H.B.

18

124

Wojewoda Białostocki
Nr.BP.____/33.T.
Dnia 20. stycznia 1933 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.1
za miesiąc grudzień 1932 roku.

V.Stan bezpieczeństwa publicznego.

a/ Ważniejsze przestępstwa i wydarzenia.

Pow.białostocki. W dniu 2 grudnia ub.r. obok Białegostoku, na rozwidleniu szosy Wasilkowskiej i supraskiej nieujawnieni sprawcy wpoprzek szosy przeciągnęli drut kolczasty, zaś przy ulicy Wasilkowskiej, a cmentarzem prawosławnym, na również przeciągnięty przez szosę drut na wysokości 1.80 mtr.od ziemi najechał samochód, wywalając słup telefoniczny. Wypadku z ludźmi nie było.

Podczas patrolowania okolicy Trzciannego w dniu 11-go grudnia ub.r. posterunkowy P.P. piotr Chorzelski, zauważył dwóch podejrzanych osobników, którzy na widok jego, rzucili się do ucieczki. Ponieważ wezwania do zatrzymania się nie odniosły skutku, wspomniany posterunkowy użył broni palnej, raniąc jednego z nich. Ranny zbiegł, natomiast drugi zatrzymał się. Są to bracia Aleksander imZygmunt Ciecierko, poszlakowani o kradzież sztab żelaznych z cmentarza.

Pow.sokólski. Na stacji w Sokółce w dniu 22 grudnia ub.r. podczas manewrór pociągu towarowego, wskutek zderzenia uszkodzonych zostało 5 wagonów towarowych. Winę tej awarji ponosi drużyna konduktorska oraz maszynista pociągu towarowego.

b/ Zestawienia przestępstw i innych wypadków.

W miesiącu grudniu 1932 roku zanotowano wypadków

1/ Uszkodzenia ciała w bójkach 8
2/ Uszkodzenie ciała w innych okolicznościach 1
3/ Usiłowania samobójstw 9
4/ Samobójstw 7
5/ Usiłowania zabójstw 5
6/ Zabójstw 4
7/ Różnych nieszczęśliwych wypadków 11
w których śmierć poniosło 7 osób.
8/ Kradzieży zwykłych 147
na sumę 15.245 złotych.
9/ Kradzieży z włamaniem 9
na sumę 14.588 złotych
10/ Drobnych napadów rabunkowych 6
11/ Dzieciobójstw 1
12/ Zgwałceń 1
13/ Oporu policji 9
14/ Nielegalnego posiadania broni 14
15/ Fałszerstw pieniędzy ..... 1.

c/ Wypadki samochodowe.

W grudniu 1932 r. na terenie województwa białostockiego miały miejsce 4 wypadki samochodowe. Wypadków z ludźmi nie było. Zabito tylko 2 konie.

d/ Pożary.

Zestawienie danych o pożarach.

W grudniu 1932 r. na terenie województwa białostockiego miały miejsce następujące pożary powstałe wskutek:

1/ Nieostrożnego obchodzenia się z ogniem 13
2/ Z przyczyn nie stalonych 11
3/ Podpalenia z zemsty 9

4/ Podpalenia, w celu otrzymania premji ubezpieczeniowej 1.

5/ Wadliwej budowy komina ..... 8.

Pożary te wyrządziły straty

1/ do 2.000 złotych każdy ..... 21.

2/ od 2.000 do 5.000 złotych każdy ..... 12.

3/ od 5.000 do 10.000 złotych każdy ..... 4.

4/ od 10.000 do 20.000 złotych każdy ..... 2.

5/ od 20.000 do 30.000 złotych każdy .....

6/ ponad 30.000 złotych każdy .....

Straty wyrządzone przez te pożary, wynoszą około 128.000. złotych.-

e/ Ocena ogólna.

Stan bezpieczeństwa publicznego pod względem politycznym w dalszym ciągu został przejściowo, jakkolwiek w niewysokim stopniu, zagrożony na terenie powiatu grodzieńskiego w gminach Indura i Łasza, gdzie miały miejsce wypadki odmowy płacenia podatków przez włościan i stawiania oporu sekwestratorom oraz niedopuszczania do nakładania sekwestru. Pozatem w okręgu przemysłowym leśnym, w Puszczy Białowieskiej w dalszym ciągu wyczuwa się nastroje strajkowe, a nawet zachodziły wypadki teroru w stosunku do pracujących tam robotników leśnych mimo, iż strajk został tam zlikwidowany w dniu 10 grudnia ub.r.

W innych powiatach sytuacja pod względem politycznym pozostawała bez zmian, natomiast zwiększyła się nieco przestępczość kryminalna, wyrażająca się w znacznej, zwiększonej ilości drobnych kradzieży.-

L.B.

Wojewoda Białostocki
Nr.BP.292/33.T.
Dnia 20 stycznia 1933 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
Nr.1 za miesiąc grudzień 1932 r.

VI. Sprawy graniczne.

Przemyt.

Zatrzymano na terenie powiatu augustowskiego przemytnika Abela Baranowskiego, który posiadał na wozie 70 kg. rodzynek pochodzących z Litwy.

W dniu 11 grudnia ub.r. w pobliżu punktu przejściowego Bogusze w powiecie suwalskim zatrzymano przemyt tytoniu 1.800 kg., rodzynek 5 kg., pomarańcz 13½ kg., owoców suszonych 940 kg. i orzechów 1.400 kg. Przemytnicy Jan Sztramko i Franciszek Pietrzyk zbiegli na stronę niemiecką.

Na odcinku granicznym powiatu ostrołęckiego w okresie sprawozdawczym zauważono intensywny wymyt z Polski do Prus żyta, trzody chlewnej i mięso wieprzowego, koni, drobiu i nabiału.

Wysiedlenie z Niemiec.

Przybył do Suwałk, wysiedlony z Niemiec, robotnik rolny Jan Min z żoną i pięciorgiem drobnych dzieci. Min przebywał w Niemczech od 1916 roku.-

Nielegalne przekroczenie granicy.

W grudniu 1932 r. za nielegalne przekroczenie granicy zatrzymano na odcinku granicznym powiatu augustowskiego 11 osób i na odcinku granicznym powiatu ostrołęckiego 6 osób.-

oo0oo

H.B.

22

Wojewoda Białostocki
Nr.BP.292/33.T.
Dnia 20 stycznia 1933 r.

1926

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.I
za miesiąc grudzień 1932 roku.

VII. SZPIEGOSTWO, DYWERSJA, SABOTAŻ.

Negatywnie.

H.B.